

༄༅། བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཚོགས་ལྟེ་གནས་།

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W2CZ10979	ImageGroup:	I1PD103618
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	བོད་ཀྱི་བད་སྟོད་རིག་གནས་སྒོར་གྱི་བཟོ་སྒྲིང་ཚོགས་འདུ། ཚོགས་བཞུགས་མཁས་དབང་ ལྷ་མ་པའི་ཆེད་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྟུས། bod kyi brda sprod rig gnas skor gyi bgro gleng tshogs 'du/_tshogs bzhugs mkhas dbang rnam pa'i ched rtsom phyogs bsdus/
Author:	n/a
Descriptor:	copy made available from the latse library
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	dharamsala, india
Publisher:	council for tibetan education
Date:	1987
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at Tibetan Buddhist Resource Center, 150 West 17th St, New York City, NY 10011, US. Comments: 2010

ཐོ་ཤིང་མཁོ་ཤིང་གི་ཤེས་པ་འཛིན་པའི་ འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་པར་ལྷན་

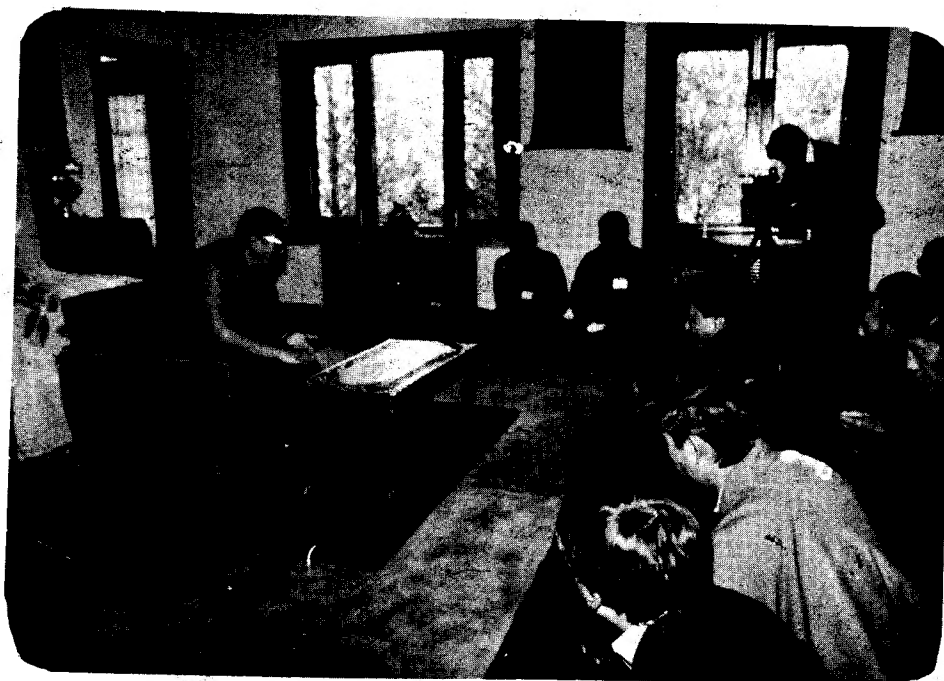
ཐོ་ཤིང་མཁོ་ཤིང་གི་ཤེས་པ་འཛིན་པའི་
འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་པར་ལྷན་

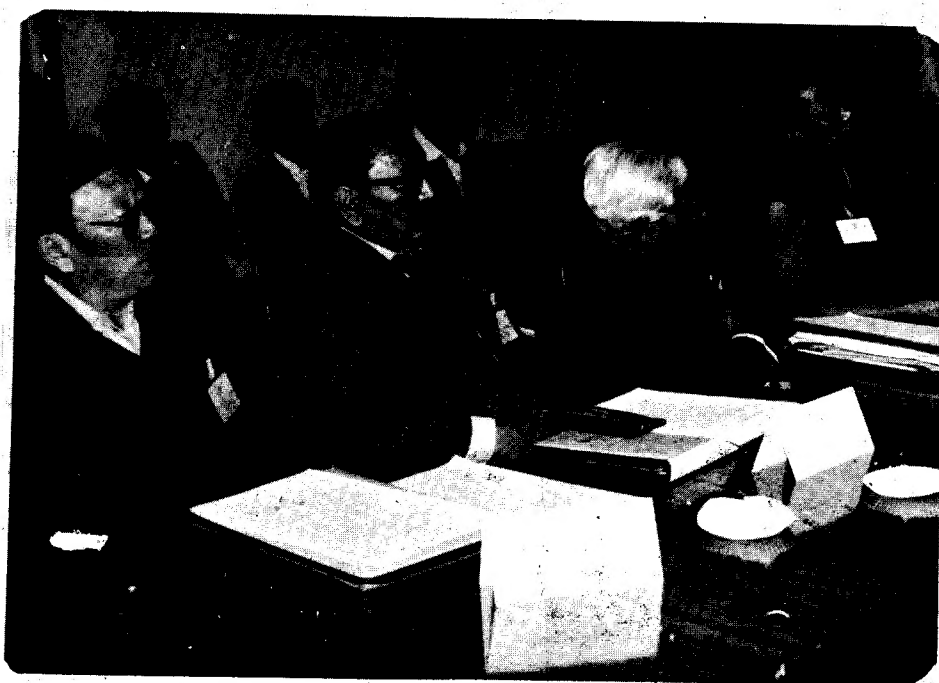
FIRST INTERNATIONAL SEMINAR ON TIBETAN LANGUAGE

1987

Collection of papers presented by the delegates

The delegates having an audience with
H.H. the Dalai Lama at Thekchen Choeling, Dharamsala.

Some of the distinguished scholars participating in the seminar.

དྲུག་རྩ་ཆ་ག

ཡོང་ས་ཡུལ་མགོན་ཆེན་པོའི་ཆེད་བཅུལ་བཀའ་སྤྲོད། .....

..... 1

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་འབྲུང་ཁུངས།

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཐོག་མའི་འབྲུང་ཁུངས་ལ་ཞིབ་ནན་དུ་དཔྱད་དགོས་པ།

ནམ་མཁའ་ལོ་རྒྱུ། 1

སྐད་ཡིག་ཕན་ཚུན་དབར་གྱི་འབྲེལ་བའི་འཕེལ་རིམ་ལ་རྒྱ་ཅམ་དཔྱད་པ།

རི་ཁ་ཕྱོད་བཟང་བཅུན་འཛིན། 13

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཐུགས།

བོད་ཀྱི་ཁྱུ་ཁུངས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་རིག་གཞུང་གི་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ཇི་ཡོད་མི་ཉམས་

གོང་འཕེལ་གཞི་རྒྱུགས།

རྒྱ་རྒྱ་རིམ་བོ་ཆེ། 15

ཅ་ཆའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྤྱད་སྤྱོད།

ཤར་ཕྱུལ་བཅུན་འཛིན་འབྲིན་ལས་ཕུན་ཆོགས། 16

བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་སྤྱད་སྤྱོད་ཆུངས།

ཐེལ་ཁྱིའི་ཆེད་དབང་ནམ་ཁུལ། 17

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཐུགས།

མཁའ་ཉིད་རྩ་ཆེ་དབང་ཕུགས། 18

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཐུགས།

དགེ་འདུན་བྱེད་པ། 19

བོད་ཀྱི་བར་སྤྱོད་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཐུགས།

དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཀྱུ་མཆོད། 20

ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་།
རིམ་སྤྱད་སྤྱོད།

ག་ཤར་དོན་གྲུབ། 21

ལྷན་གྲུབ་ལྷོ་ཨུ་ཤིས་རབ། 26

ଅଟନ୍ତି 'ସ୍ତ୍ରୀ' ଗଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ୧୭

པད་མ་རྩི། ༥༩

འོད་གྱི་མཛད་ཡིག་ལ་དུས་མཐུན་ཉམས་ཞིབ་བྱ་རྒྱུ།

ཨཱཱ་མཱ་མཱ་མཱ་མཱ་ ༧༩

སྒྲུབ་དཔྱད་སེམས་དཔལ་རྣམས། ༡༠༩

བོད་ཡིག་སྐད་དེ་ལ་ཁག་ལ་བསྟན་བཅས་དང་།

གཞུང་སྐྱེས་ཆེན་པོ་དང་ཡིག་ཤེས་ཆེན་པོ་དང་འཕེལ་

གཞིང་ཕྱོགས།

ရွှေ၊ ရွှေ၊ ရွှေ၊ ဗုဒ္ဓ၊ ဂြိုဟ်၊ အနာဂတ်၊

བྱམས་ཆེན་གླེང་སྒྲུབ། ༡༡༩

ပိဋကတ်တော်တော်တော်တော်တော် ၁၇၇

ཨོ་སྐྱིད་ལྷན་པུགས་རྒྱུ་བཞེད་ཀྱི་ཕྱོད་འཁོར།

བོད་ཀྱི་རྒྱུ་ལག་ནས་དབྱེ་ལག་གཅིག་པུར་པའི་བྲི་རྒྱལ་རྒྱུ་ལག་
གི་རྒྱ་ལག་དག་ཆ་འབྲི་མངས་གཅིག་པུར་ཡོད་ཐངས་ཀྱི་དབྱེ་ལོང།

བཀྲ་ས་རབ་སྒྲུལ་སྒྱུ་དག་དབང་ཚས་ཀྱི་ཅི་མ། ་་་ ༡༩༧

ཐོད་གྱི་རྒྱན་ཡིག་ནང་རིགས་གསལ་བ་ཆེད་གསལ་བ་མཇུག་བྱས་པ་རྩམས་
གཅིག་གྲུར་གསལ་འབེབས་བྱེད་བྱས།

ཕུ་ཁང་རིམ་ཆེ། ༡༣༧

ཐོད་ཀྱི་མཛད་ཡིག་ནང་རིག་གསུང་དར་བའི་ཐབས་ཚུལ།

སྒྲུབ་དཔོན་དགེ་བཤེས་བླ་མ་བཟུང་ཆེ་རིང་། ༡༤༤

བོད་ཡིག་ཐོག་དཔྱིད་ཡིག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་སྐད་ཡིག་གི་
སྐད་ཡིག་དག་ཆ་འབྲི་ཅངས་གཅིག་གྱུར་ཡོད་ཐབས་དཔྱད་གཞི།

ལྷན་སྐྱོད་དག་དབང་དོན་གྱིས། ༡༤༤

ཟུར་བཀོལ་ཡིག་ཆ།

བཅའ་བྱུང་བའ་མའི་སྒྲིབ་ལྟ་ཁག་ནང་འབྱུང་འབྱུར་བའ་ཡིག་གི་ལམ་ནས་

སྒྲིབ་ཆེན་ཡང་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཀྱི་འཆར་བྱེད། འདུང་གཞི།

ཟམ་ཡོད་ལྷ་ཁྱེ་ལྷ་པོ་བཟང་བཟུང་འཛིན། ༡༩༩

.. ↖ ..
ENGLISH - SECTION

Standardisation and Preservation
of Tibetan Language

. K. Angrup

The Chinese Loan-word in Tibetan
Publications in China

. S.K. Pathak

Towards a Strategy of integrated
Development of Tibetan Education

Jos Koetsier

.....
Standardisation of Tibetan Equivalents
of Scientific and Technical Terms

S.L. Sharma

*****

*****

*****

*****

*

श्री ८ • २ ६ ५।

॥ ७७॥ त्रिंशत् १८५ च्छः अक्षरैः ११ वसुधैव कुटुम्बकम् १८ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

གྲི་བ་ཤྲོ་གྲིང་ཆོགས་འདུར་འཇམ་གྲིང་ཤར་རུབ་གང་ས་ནས་ཕྱེབས་པའི་མཁས་དཔལ་རྣམ་པས་ཆེད་རྩོམ་

མཛད་པའི་ཚུམ་ཡིག་ཁག་སྟུགས་སེམས་སྒྱུས་དེའི་གཟུགས་ཐོག་པར་འབྲེམས་ཁྱས་ཤིང་།   ཚུམ་ཡིག་

འདི་དག་ནང་ཐོད་ཀྱི་ཁང་ཡིག་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་དང་།   ཁོང་འཕེལ།   ཉམས་ཞིབ།   སྒྲུབ་ཐེལ་བྱ་

ཆུལ་སོགས་ཡང་ར་ལ་ཉམས་པ་སོར་ཆུང་དང་མི་ཉམས་ཤོང་འཕེལ་ཡོང་ཐབས་སུ་འཛིན་སྟེང་ཐེལ་གསུམ་

ཤུད་སྤྱགས་ལ་ཟབ་ཅིང་།   གནད་དུ་ཕྱགས་པའི་དགོངས་འཆར་རི་ཆེད་ཅིག་ཡོད་འདུག་པར་བརྟེན་

འབྲེལ་ཡོད་ཆང་ལས་བྱུགས་སྒྲུང་དང་། བྱུགས་འབྲུར་སྒྲོང་ཡོད་ཆང་འབྲོད་སྐྱེལ་ཁུ་རྒྱུ་ཡིན།

དེ་ལ་འདི་ལི་ནང་གི་མཆན་ལ་མོང་ཚུལ་ཡིག་ཁག་གི་བརྗོད་དོན་རྣམས་ཚུལ་པ་བོ་སོ་སོའི་

དགོངས་ཀྱི་ཡིན་པ་ལས། བར་འབྲེལས་ཤིང་བོའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བསམ་ཀྱི་མཆོན་མི་བྱུང་ལ།

ད་ལས་རྩིས་ཡིག་བྱོན་པ་ཤེད་པར་སྐུ་ཁུག་པ་མཛི་ཡང་བོད་ཀྱི་བར་ཁྲོད་རིག་གནས་ཆོག་པ་འདྲར་

དར་ས་སྤྱི་ལོ་ལ་དང་།   མ་ལོ་ལ་ཆར་མས་ཤོད་ཀྱི་ཤང་ཡིག་ཡར་རྒྱས་གནོད་ཐབས་ཀྱི་དབྱེད་

གཞི་ཅན་གྱི་ཡིན་པ་ལས།   རྒྱུ་ལྡན་དང་།   རྒྱུ་ལྡན་སྐྱེས་པ་ལྟར་མ་རྒྱུ་མེད་པུ་གྱི་ཡིན་པ་རྒྱུ་

བརྗོད་བྱ་རྒྱུ་ཀྱང་སྤོང་དང་ཐངས་རྒྱུ་ཞིག་མིན།

ད་ལམ་དཔེ་དེབ་འདི་བཞུག་མི་སྤྱི་མཐུན་གྱིས་མ་འདང་བར་ཡིག་འདི་བ་འདྲ་

མིན་མང་པོས་ཐོང་ཡིག་ཆུགས་པར་ཐོག་པའ་བཟུ་བྱས་པར་བརྟེན་ནོར་འཁྱམ་དང་།   མད་ཆུག་

རིགས་ངེས་པར་ཡོང་གི་དཔལ་ལོན་གསལ་ཁུ་བ་དང་རྒྱལ་མ་འོངས་པར་དཔེ་དེབ་སྟུག་ཀ་ལེགས་པ་

ཞིག་འདོན་རྒྱུ་ལ་གཞན་གྱི་དང་དགོངས་འཆར་གནང་རོགས་ཀྱི་རུ་བྱ་བ་ཡིན་པ་། བོད་ཀྱི་བར་ཁྲིད་རིག་

གནས་ཤིང་གྱི་མགོ་གྱིང་ཆོགས་འདུའི་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་གྱིང་པོ་ཚུལ་གྱིས་དྲུང་ཆེ་ཤི་ཁ་སྤོ་བཟང་།

བསྐྱེད་འཛིན་གྱིས། ༡༩༤༤ ལྷ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༥ ལ།

བྱིས་ ༡༩༤༢ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་ཡོང་ས་ཡུལ་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་བར་སྤྱོད་

རིག་པ་ལས་སྐོར་གྱི་བཅོམ་སྤྱོད་ཆོག་ས་འདུར་ལུགས་མཁུན་མཁས་པ་རྣམས་ལ་མཇུག་ཁྲིའི་ཐོག་

༡ ཆལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལྟ་བུ་ཡིག་ཐོག་བྱུགས་བརྒྱགས་ལུས་པ།

ང་ཚོ་བཅས་སྤྱོད་པ་ཆགས་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅུ་བརྒྱད་སོང་བ་དེའི་རིང་ང་ཚོས་ཀླུ་ལན་ནང་

སྤྱིའི་རྒྱུ་འཇུགས་ཤིག་བཅུགས་ནས་ལས་རིམ་མང་པོ་ཞིག་ལག་ལེན་བཅས་པའི་ནང་གཙ་ཆེ་ཤོས་ཤིས་ཡོན་

གྱི་ཐོག་ལ་གང་ཡོང་ཅི་ཡོང་བྱས་ཡོད། ཡིན་ནའང་རིགས་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་འདོད་ཀྱང་དངོས་ཡོད་གནས་

ཚུལ་གྱིས་འགྲུབ་མི་སྲུབ་པ་དང་། ཡང་རིགས་ཁ་ཤས་ནི་འགྲུབ་སྲུབ་ཀྱི་རེད་ཅེས་ཡང་ལྷ་མ་འགྲིགས་ཏེ་

ཆོག་ས་གྱིས་དེ་རྒྱུ་ལུས་པ་དཔེར་ན། བོད་ཡིག་ནང་མིང་ཆོག་གསར་བ་བཅས་དེ་ག་ཆེན་འབེབས་བྱེད་

དགོས་པ་དེ་ཆའི་ཐད་ཅུ་བའི་ལས་འགོ་བཅའ་ས་དེ་ཅོ་མ་རྒྱུ་དང་པོ་བྱེད་ཀླུ་ས་ད་ཅུ་འདིར་ལེབས་པའི་

བྲག་ཁྲམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཡོད། ལམ་ཆེན་བྱིས་ ༡༩༤༠། ༢༡ སློབ་ལྷ་ཐོག་མར་འཇུགས་ཀླུ་ས་

ང་ཚོས་ལྷོས་འགོ་བཤོན་ནས་རིགས་ཁ་ཤས་ལས་ལེང་མཆོན་ཉིད་ཆང་བའི་སྲུང་དག་པོ་ཞིག་ཡོང་མ་སྲུབ་ཀྱང་།

མཆོན་ཉིད་ལས་རོབ་ཆང་བ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་ལུགས་བརྒྱབ་ནས་སློབ་ཆེན་ཡོངས་རྫོགས་བོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསྐྱབ་

སྲུབ་པ་བྱེད་དགོས་བཤད་ཡོད།

དེའི་ཐོག་ལ་ཨ་ཁྲིའི་བོད་ཁང་བཅུགས་དེ་ང་ཚོས་ཆོད་ཆོད་རྒྱུར་རྒྱུར་གང་ཡོང་བྱས་པ་ཡིན།

དེ་རྒྱུ་ཅུ་ལུང་སློབ་ཐོག་ལུང་ལུན་ཆོག་ས་ཀྱང་འབྲེལ་བ་ཡོད། དེ་ནས་ད་བར་ལོ་གང་ཅེས་སོང་ཡང་། དེ་

འདས་པའི་དུས་ཡུན་རིང་ཤོད་ནང་ན་ལས་པའི་གནོད་བཞིག་བཟང་ཡོད། ཉི་པའི་
 མོ་བདུན་བརྒྱད་ནང་གཞི་ནས་རྣམ་པ་གསུམ་པའི་འལུར་བ་ཞིག་ལྷུང་ཅི་དཔེ་དེབ་གསུམ་པ་མང་པོ་ཞིག་
 འཛིན་གྱི་འདུག། རྟེ་ཆའི་ནང་གི་རིགས་ཁག་གས་ནི་དོ་ཤོག་རྒྱ་གཞུང་རང་ལ་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་མང་ནས་
 གསལ་དོད་པོས་བྲིས་འདུག། ཡིན་ནམ་མང་ཆེ་བ་ནི་དཔོན་པོ་གསུམ་པའི་དོ་ལ་མ་བརྩུན་ཀ་མེད་
 དང་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཤོད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་རྩ་བུ་ཅིག་གི་ཤོག་ནས་ཁོང་ཚོས་གང་ཐུབ་ཅི་ཐུབ་
 གྱིས་སོ་སོའི་རིག་གཞུང་དང་། སོ་སོའི་པ་ཡུལ་གྱི་དོན་ལ་བསམ་སྒྲུབ་བཟང་ཅི་བོད་གྱི་རིག་གཞུང་ཐོག་
 ཞིགས་སྒྲིམ་འདུལ་མཁན་གང་ལ་གང་འཇུག་ཡོད་ཀྱི་འདུག། ཁོད་ནས་འཕྱོར་བ་སྒྲིལ་བས་ཁྱེད་གཉིས་
 (སེར་མཐོང་རི་འལུར་བྲལ་སྒྲི་དང་། ཤེལ་དཀར་གླིང་བ་ཆེ་དབང་རྣམ་རྒྱལ་) དང་། གཞན་དག་
 མི་འདུག་གམ། དཔར་ཤོག་མཁན་ཡིན་ན་ཡང་ད་རེས་རིག་གཞུང་གི་ཆོགས་འདུ་ཡིན་ཅོད་ཅིགས་མ་བདེ་
 བ་མེད་ཆེ་ཡོད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་རེད། ཁྱེད་རང་གཉིས་ནས་འདིར་སྒྲིལ་བའི་གྲས་ལ་དོ་རྒྱུད་དང་ཉ་མས་
 ཐུང་ཡོད་པ་སྤྱི་འདུག་རྒྱས་ཡོད་ཀྱིད་དགོས།

དེ་ནང་ཤོད་ནང་ཤེས་ཡོན་ཅན་གསུམ་པ་སྒྲོན་པའི་ནང་གང་འདྲ་ཡོད་དེ་ཉ་གསལ་
 བ་རང་མི་ཤེས། རྟིང་པ་འབྲས་ཉམ་ཆོད་ནང་ནས་རིག་པ་མཐོམས་དེ་གང་ཡོད་ཅི་ཡོད་བྱེད་ཀྱི་འདུག
 དེ་ཆོད་ལྷན་ནས་ཕྱིར་གཉིས་སྒྲིབས་ཡོད་པས་སྒྲོ་བྲོས་འདོན་རྒྱ་ཡོད་ཀྱི་རེད། དངོས་གནས་ཤོད་ནང་
 གི་མི་ཆས་ཆེ་ས་ནས་བཤད་ན་ན་ལམ་སྲོག་ལ་ཉིན་ཁལ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་ས་ནས་བཤད་ན་རྒྱ་མིའི་
 མིག་རྣམ་ལ་མི་འགྲོ་བ་བྱུང་ནས་ས་སའི་མི་ཆོད་མདུན་ལམ་ལ་འགོག་གྱིན་ཡོད་རྒྱ་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཐག་ཆོད་
 བ་བཅས་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་འོག་འབྲི་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་འདྲའི་གནས་རྣམས་འོག་ཁོང་ཆས་གང་སྟབས་
 ཅི་སྟབས་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དོན་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་གི་ཡོད། དེ་ནི་དངོས་གནས་རྣམས་སུ་ཡི་རང་
 གི་གནས་རེད།

ད་རང་ཆ་རང་དབང་ལུང་པར་བཤད་ཡོད་ཉམས་སུ་གཅིག་ལ་ཞེད་རྣམ་དང་།
 བརྒྱན་དགོས་མེད། རང་དབང་ལུང་པར་བཤད་པའི་འབྲས་བུར་རང་ས་སའི་དོན་ནས་སྐབས་བབས་
 ཤོད་བྱེད་ཁེ་ལན་གྱི་རིག་གཞུང་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་སྟབས་པ་འདི་ནི་རྒྱལ་བའི་བརྒྱན་པ་ལ་ཞབས་འདེགས་
 ཞུས་པ་ཞིག་ཡིན། ད་དུང་རྒྱ་ཆེ་ས་ནས་བཤད་ན་འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་རིག་གཞུང་རྟིང་པ་ཁྱུངས་རྣམ་
 ཞིག་གི་དོན་ལ་ལས་ཀ་དང་ཞབས་འདེགས་ཞུས་པ་ཞིག་རེད།

ད་བར་རང་དབང་ལུང་པར་བཤད་པའི་མཁའ་ཆས་དེའི་ཐོག་གང་སྟབས་ཅི་སྟབས་ཀྱི་འཕད་
 བཅན་བྱས་ཡོད། ཡིན་ནའང་མངོན་གསལ་དོད་པའི་ལྷུང་འབྲས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་པོ་བཤད་ན་མཐོང་
 རྒྱ་མེད་པ་ཉ་བྱ་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་ད་རེས་ཀྱི་ཆོགས་འདུ་འདིའི་ཐོག་ནས་ལྷུང་འབྲས་དང་ལག་རྩིས་
 ཤིག་བཞག་སྟབས་ཀྱི་རེད་ཉམ། གཙ་ཆེ་ཤོས་ཀྱིས་རང་ཆ་ཕྱོགས་དང་མཚམས་གང་དུ་བཤད་ཀྱང་ས་སའི་

འདྲིམ་ཐང་དང་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་གཞིགས་པས་ཁྲུངས་སོ་སོ་ནས་གང་སྐབས་ཀྱིས་ཤོད་སྤྱིའི་རིག་གཞུང་གི་ཞབས་
འདྲེགས་ལ་འགྱུར་བའི་ཚམ་ཡིག་རིགས་གང་མང་འདྲིམ་སྐབས་ནས་ཐོག་སྐོས་ཡོད་པ་འདྲི་ནི་དེ་བསམ་ཚུལ་
ཡིན།

ད་རིས་ཤོད་ཁྲུངས་མ་ཡིན་པ་རྒྱ་གར་བྱང་རྒྱུད་ནས་ཞང་འགྲུབ་དང་སེམས་དབའ་རྩོ་
རྩོ། རྒྱ་གར་བ་ཁོང་སོགས་ཤོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་དོ་རྒྱུད་ཡོད་པ་ཁ་ཤས་ཤིབས་འདུག་པར་སྐྱགས་རྩོ་
ཆེ་ལུ་རྒྱ་ཡིན། དེང་སང་ད་ཆ་ཤོད་པ་ཉམ་ཐག་བའི་སྐབས་ལ་ཁྱེད་ཆོས་བསྐྱབ་བྱ་གང་ཞིག་གཞན་དུ་
ཡོད་ཀྱང་གཞན་པོས། ད་སང་ཆོ་འཕགས་ཤོད་གཉིས་སྤྱོད་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད། ཅ་
བའི་སྤྱིད་དོན་གྱི་གནས་ཉེངས་ཐོག་ནས་བཤད་ན་རྒྱ་གར་འདྲི་དང་ཆོའི་གཞན་ལུ་འདྲི། ཡིན་ནའང་
ལུ་འདྲིའི་ནང་ད་ཆོར་ལག་འཁྱེར་འཁྱེར་དགོས་པའི་དཀའ་ངལ་སྒྲུབ་བྱ་ཡོད་པ་ལས། གཞན་རང་
ལུ་དང་འདྲ་བར་རྒྱང་བརྒྱུད་སྐབས་ལག་བརྒྱུད་སྐབས་ནས་རྩོད་ཆོག་པ་འདྲི་ནི་ཤིན་ཏུ་བརྒྱུན་ཆེན་པོ་འདྲི།

ད་སང་ཆོའི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ནས་བཤད་ན་དཔྲོས་གནས་འབྲེལ་ས་ནས་ལངས་
སྐབས་པའི་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་གི་ཡོད། དེ་ཡང་ཤོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་རྒྱང་བའི་གནས་ཚུལ་མ་ཡིན་པར་རྒྱལ་
བའི་བཞུན་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏོང་ནས་དེ་བ་
ཆེན་པོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། ཞིག་པར་ནི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་ཤོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། །
ཆོས་ཀྱི་རྩོས་སུ་འབྲང་ཆེམས་དེ་ཆོ་དེ་མ་ཡིན་ན་ཁ་ཤིག་བཞུན་ཤོད་ལ་བྱས་ནས་ཤོད་ནང་བརྒྱུད་དེ་ས་
དགོ་བཀའ་རྒྱུད་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་ལུ་བ་དང་། རིག་གནས་སྐབས་པའི་ཆོན་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། །

དེང་སང་བཅུ་དྲུག་ཇུ་མ་དང་མི་འདྲ་བ་ནང་བའི་ཚས་དང་རིག་པ་ནས་ལ་དོ་རྒྱང་གསུམ་བཞི་ག་སྒྲིབས་
 ཡོད་པ་མདོན་གྱི་འདུག སྒྲི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ལ་བོད་ཀྱི་ཚས་དང་རིག་པ་ལུང་རང་ག་ཅིག་བ་ཡིན་པའི་
 མི་འབྱུང་ལྷག་ཡོད། དེ་ཚར་གང་ཐུབ་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་དང་པམ་ཤོགས་ཤེད་དགོས་པ་དེ་དང་ཚའི་ལས་
 ཞག་པ་ཡིན། ད་ཚས་འལུབ་མ་ཐུབ་པ་མ་གཏོགས་པས་མ་པའི་འཕྱིར་སོ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཇུ་ནས་ཡོད།
 ད་རིས་ས་ཁྱུ་དེ་ཚུ་ནས་ཕྱིར་ཚེ་ཁ་ཤས་ཤེས་པ་ཡིག་ཤོ་བྱུང་། འདི་ནི་བོད་པའི་དོན་དག་རེད་ལ།
 ས་སའི་ཡུལ་གྱི་དོན་དག་ཀྱང་རེད།

ད་དུང་སྒྲིགས་ག་ཅིག་ནས་བསམ་སྒོ་བ་ཏང་ན་བོད་པའི་རིག་པ་ལུང་ཞེས་ལུང་བ་ཞེས་ག་ཅིག་
 གི་གནས་ཚུལ་རང་ལལ་ཆེན་ཆགས་མེད། ཤོང་དུ་བཅོད་པ་བཞིན་བོད་ཀྱི་རིག་པ་ལུང་འདི་འཇོམ་གླིང་
 གི་རིག་པ་ལུང་རྒྱུད་ཤོས་ཁྱུངས་ཇུ་ཞིག་ཡིན། དེང་སང་འཇོམ་གླིང་ཐོག་གྱིར་བ་ཏང་གི་དོན་ཤོ་ཡུར་
 རྒྱས་ཕྱིན་ནས་མི་ལྷུང་ཤོ་ཆགས་ཏེ། བསམ་སྒོ་རྒྱུ་ཆ་ཤོ་གཏོང་ཐུབ་པའི་དུས་ལ་སྒྲིབས་ནས་གྱིར་
 བ་ཏང་ཉམས་བའི་ཚས་ལུགས་ཆ་ཐུན་བྱ་ཁྲུ་ཤོ་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ན་འདྲ་བའི་ཚས་འདི་ཆན་
 རིག་ཡུར་རྒྱས་ཕྱིན་པ་དང་མཉམ་དུ་འགྲོ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མ་བ་གསུམ་བཞི་ག་འཛོན་ཡོད་ཀྱི་ཡོད།
 དེ་ཡང་གྱིར་ནང་བ་དང་། ཡང་མོས་ཐོག་ཆེན་གྱི་གཞུང་དང་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་འགྲོ་རྒྱ་ཤིན་
 ཏུ་གལ་ཆེན་ཤོ་ཆགས་པ་དང་། ཞུག་བར་ཇུགས་ཀྱི་རྒྱུད་དེ་བཞིན་ནང་ཆན་སྒྲ་མེད་ནས་བཤད་པའི་
 ཅ་རྒྱུད་ཐོག་མེད་རྒྱུ་གཞུག་ལ་ད་མིགས་བསམ་གྱི་འབྲེལ་བ་སྒྲིབས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་འཇོམ་གླིང་
 ཐོག་གྱིར་ནང་བ་དང་། དེའི་ནང་ཆན་ནས་བོད་ཀྱི་ནང་ཚས་ལ་ད་མིགས་བསམ་གྱི་དོ་རྒྱང་ཞིག་སྒྲིབས་
 ཡོད་ཀྱི་འདུག །

ཡིན་ནའང་པོད་རུ་ཉི་ཆར་ནས་འཛིན་རིམ་ཐ་བ་བར་གྱི་སྒྲིབ་ཚན་ཆ་ཆང་པོད་ཀྱང་ནང་པོད་ཚལ་ཁ་
གསུམ་ཡོངས་ལ་གཅིག་གྱུར་ཁྱབ་བའི་སྒྲིབ་དེབ་གསར་བ་ཞིག་བཙན་འདུག དེ་ནི་ཡང་དག་
བ་དང་བཀྲིས་བའི་གནམ་བཟང་ཞིག་རེད།

རིམ་སྒྲིབ་འཛིན་རིམ་གང་ལ་གང་འཚམ་གྱི་སྒྲིབ་ཚན་ཆ་ཆང་པོད་ཀྱང་ཐོག་བཙོ་
ཐུབ་བཙོ་འདུག བ་ན་ཅང་ཡག་པོ་རེད། དེ་འདྲ་མེད་རུས་སྒྲིབ་ཚན་དང་ལས་རིགས་གཞན་ཞིག་
ཐོག་ལ་སྒྲིབས་རུས་པོད་ནང་རྒྱ་ཁྱི་མིང་ཚིག་ཁོ་ན་ལེད་རྒྱད་བྱེད་དགོས་པ་དེས་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་
འབྱུང་གྱི་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཡིག་ཡག་པོ་ཤིས་ཀྱང་ལས་རིགས་གཞན་དག་ནང་ལེད་རྒྱད་བྱེད་ས་
མེད་རུས་རིམ་བས་པོད་བའི་ཀྱང་ཡིག་ལ་ཤ་ཆ་ཡོད་ན་ཡང་ལག་ལེན་ཐོག་དགོས་མཁོ་ཆ་ཆང་འབྱུབ་
མ་ཐུབ་བར་བཅུན་ཁྱེད་ཀྱི་ཆགས་གྱི་འདུག དེ་ནི་ཀྱང་ད་ཆ་དེ་རེན་ཡང་ཀྱང་ཆ་བྱུང་། །
ད་ཆ་ཁན་ཁན་ཡག་པོ་ཡོད་གི་རེད། རྒྱུ་རང་ཚས་ཀྱང་རྒྱུ་ཐག་བྱས་ནས་ཀྱིས་རྒྱུ་དགོས།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་བཀའ་བཅུལ།

||

ཤད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཤོག་མའི་འབྲུང་ཁྱེད་ས་ལ་གོ་ན་རུ་དབྱེད་དཀོན་པ་ལ།

རྒྱ་མ་མཁའི་ལོ་རྒྱུ།

[༡]

ད་རམ་རང་གཞུང་ཤེས་རིག་ལྟ་བུ་ཤེས་ལྟུགས་འཁྱུར་ཅི་བཤེས་ཀྱིས། ཤིན་
ཏུ་གནད་ཅི་ལ་ཅུ་འགང་ཅི་བའི། ཤད་ཀྱི་བར་ཤྲད་རིག་གནས་ལ་ཤྲོད་ཀྱི་ཅོགས་འདུ་ཤིངས་
དང་ཤོ་འདི་བཞིན་དངོས་སུ་ཅུགས་བྱུང་བ་བྱུང་བ་དང་། མ་ཟད་ལྷན་རང་ལའང་། ཤད་བ་
གསེར་གཟིགས་ཀྱི་དཔེ་ཅན། མཁས་དཔལ་ལྷན་ཅོགས་འདིར་ཤོད་དཀོན་པ་གཤམ་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་
བཀའ་ཤིན་ཤོབ་བར་བཞེན། ཤིངས་འདིའི་ཤོད་ཀྱི་བར་ཤྲད་རིག་གནས་ཤོར་ཀྱི་བཤྲོད་ཅོགས་
འདུ་འདིར་དངོས་སུ་བཅན་པས། ཅུགས་སོ་སོ་ལས་ཤིབས་གནད་བའི་མཁས་དཔལ་རྣམས་བ་དང་།
དེར་མ་ཟད་ཤད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་དོ་རྒྱུད་དང་བཅི་ཞིན་གནད་མཇུག་བའི་མཁས་དཔལ་མང་ཤོ་ཞལ་
མཇུག་ལྟ་བུ་ཅོགས་ཤོག་མ་ཤོངས་ཤོད་ཀྱི་མི་བརྒྱུད་ཅོའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཤོ་ཅོགས་མཐའ་དག་གི་རྒྱུད་གཞི་
མེད་རུ་མི་རུང་བ། ཤད་ཀྱི་བར་ཤྲད་རིག་གནས་ཤོར་རྣམས་ཀྱི་ཉམས་ཤོད་འདེལ་དང་། ཉམས་
བ་སོར་ཅུད་འབྲུང་བའི་དམིགས་ལྷལ་གྱི་གཞི་རྩའི་ཤོག་ལས་བཀའ་མཉམ་ལུ་བའི་ཤོ་སྐབས་ཤོབ་བ་ལའང་
ལུགས་རྩེ་ཅི་ཞེས་ལུ་རྒྱ་ཡིན།

གང་ལ་ཟེར་ན། ད་ལམ་བར་ཤྲད་རིག་གནས་ཤོར་གྱི་ཤྲོས་གཞི་འདི་ནི། ཤད་
ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡོད་དོ་ཅོག་གི་གཞི་ཅུ་ཤད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་རང་ལ་བྱུག་ཅིང་། ཤད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ་ལ་
ཤད་ཀྱི་བར་ཤྲད་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཅོགས། བར་ཤྲད་ཅིས་བྱུང་དེ་ཞེས་ཤོར་གྱི་སྐད་ཡིག་ཤོ་
ན་ལ་དོས་འཛིན་བ་དང་། ཤད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཁྱེད་ས་དེ་ཞེས་ཤོར་གྱི་སྐད་ཡིག་ཤོ་ན་ལ་དོས་
འཛིན་བྱས་ན་འབྲིག་གི་ཞེ་ཡོད།

ཕྱིར་པ་ནང་ལོག་ས་ཕྱིར་གྱི་མཛད་ཡིག་འདི་ནིར་ཤར་བུ་གསལ་པའི་ཤེས་རིག་སྒྲིབ་
 བ་ཉེར་བྱེད་བྱོལ་ས་དང་། མ་ཟད་ནང་ཚས་རིག་བ་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་ཤེས་རིག་མངུ་ཞིག་གི་
 མཛན་སྒྲིབ་ཕྱིར་པ་ནིང་ཚུགས་བྱེད་བྱོལ་ས་སུ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པེས་མ་དེ་ཙམ་ཅི་འད་མེད་ཅིང་།
 བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ལའང་འབྲེལ་བ་པེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པེས་བ་ནི་ཁྱུ་མ་དགོས། འོན་ཀྱང་། བོད་
 གྱི་བར་ཕྱིར་གྱི་གཞི་རྩ་བོད་གྱི་མཛད་ལོ། མོད་ཅེས་བའི་བ་རྩེད་སྤྱིང་བ་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་
 ལ། ཡི་གེའད་། ང་ཚོར་ཡོད་ས་ལྷགས་སུ་ཚོས་རྒྱལ་སྤྱིང་བ་ཅན་གྱི་དུས་པོར་མི་མ་ལུས་བོད་དུ་
 ཡི་གེ་གསར་དུ་འབྲི་བའི་སྒྲིབ་བཞིན་བར་ལྷགས་མོད། ང་ཚོས་གཟིགས་རྒྱ་ཇེ་ཅན་པེ་གཞན་བ་ཡིན་
 བ། བོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱལ་ས་སུ་གཞན་བའི་ཞང་ཁྱུང་གི་ཡིག་རྒྱུ་ལ་ལ། ཞང་ཁྱུང་གི་རྒྱུ་ཅན་
 ཞེས་བ་ནས་རྒྱུ་ཅན་ཞིག་ཚུགས་དང་། དེ་ནས་བོད་ཡིག་བྱུང་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གསུང་སྒྲིབ་
 ཡོད་འདུག། གསུང་ཚུལ་དེ་ལ་དབྱེད་ན། བོད་གྱི་ཤོག་མའི་རྒྱལ་པོ་གཞན་ཁྱེད་པོ་ཅན་བའི་དུས་
 ལས་བརྒྱུད་བོད་དུ་ཡི་གེའི་འབྲི་སྒྲིབ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་འདྲ་ཞིག་འདུག།

ཐོད་དུ་ཚོས་རྒྱལ་ཤར་བཅའ་གྱི་རྩོམ་དུ་

ཐོད་ལ་ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲིལ་བྱུང་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། ཡི་གེ་ཡོད་པའི་ཁྱད་སྒྲུབ་གསལ་བོ་ཞིག་བཞུགས་
ཐུབ་པ་ཡིན་ན། ཐོད་གྱི་ཤེས་རིག་གི་ཁྱད་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་དང་། ཐོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཤེས་རིག་
རང་ཁྱད་སྒྲུབ་ལས་བྱུང་ཡོད་པར་བཞུགས་ཐུབ་པའི་དགོས་པ་དང་དགེ་མཚན་སྤྲོ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་དེས་བ་
ལྷོ་གྲུས་རང་ལས་སྤྲིས་པའི་དེ་བ་རྒྱུད་ འོ་མོ་ལྷོ་ལོ་ཤེས་ རྒྱ་ཞིབ་གསལ་ཡོད་པས་དེར་གཞིགས་ཅི་མ་
གནད་ཐུབ་ལུ་རྒྱ་ཡིན།

གྲུས་རང་ལས་ད་རྩོམ་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞིའི་རིང་མཐོ་རིམ་བསྐྱབ་ལྷན་སྐྱོབ་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ། ཐོད་
གྱི་ཤེས་རིག་གང་ཅིའི་སྐོར་ལ་རྩོག་ཞིབ་གང་ཐུབ་བསྐྱོས་པའི་ཉམས་ལྗོངས་དུ། ཐོད་གྱི་ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་
ལུ་བང་མཛོད་རྩ་བུ་འདི་ཉིད་གྱི་གཞི་རྩ་དེ། རྒྱ་དཀར་ལག་དང་ཆ་འདྲ་བ། ཐོག་མའི་འབྱུང་
ཁྱད་སྒྲུབ་དེ་ཐོད་རང་ལ་གཞུགས་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་བའམ་མེད་ཅིག་ཡིན་འདུག་ལ། དེ་བཞིན་གཞུགས་
རྒྱུ་ཡོད་དེས་བ་འདྲ་ཞིག་འདུག། གལ་ཏེ་རང་ཁྱད་སྒྲུབ་ཐོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཆད་ཤེས་རིག་རྒྱ་
ཆེན་པོ་དང་གཞི་རྩ་བོ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ཤེས་རིག་རྒྱུ་ཆེད་འབྲེལ། དེ་དག་གི་ལོ་རྒྱུས་
རྒྱུ་ཆེད་མའི་གོ་སྐོར་སྤྲིས་པའི་ཐུབ་པ་མ་ཟེད། ཤེས་རིག་དེ་ཅི་ལོ་སྐོར་སྐོར་ལོད་པའི་ཤེས་རིག་ཁག་གི་མཛོད་
རྒྱུ་འདྲ་ཞིག་རྒྱ་ཆགས་ནས། ཐོད་གྱི་ཤེས་རིག་གིས་དམ་ཅན་ས་ཡི་འཛོལ་འབྲེལ་མེད་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་
མཛོལ་གསལ་ལགས།

དེ་འདྲ་ཡིན་ཅིངས། ང་ཚོ་ཐོད་མི་རང་ལས་ཐོད་མའི་ཤེས་རིག་གི་ཁྱད་སྒྲུབ་ལས་བོ་ཞིག་བཞུགས་ཐུབ་
པ་ཡིན་ན། མ་འོངས་པར་ཐོད་གྱི་བརྒྱ་ཤར་ཤེས་རིག་ཇང་མའི་གཞི་རྩ་བོ་ཞིག་ཞུགས་ཐུབ་
པ་ཡོད་གི་རེད་པས་མ་གྱི་འདུག།

ཐོན་མིས་ཐོད་ཀྱང་དེ་ལྟགས་རྒྱུ་ལྱི་རྩ་མ་དཀྱིའི་ལྷགས་སུ་སུམ་རྒྱས་ཀྱི་ལུ་ལུ་ལེན་མཛོད་ཅིང་།
དེ་ཡང་། དཔེར་ན། འང་ཁྱུང་གི་ཀྱང་དུ། འབྲེལ་བྱའི་བྱང་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཅིག་ཅིག་ཅིག་ཡོད་

འདུག་པ། དེ་དག་ལོན་ལེན་འབྲེལ་བྱ་ཆར་བསྐྱེད་པའི་ལས་མཚན་པོད་ཡིག་གི་སྐོམ་དེ་ཉམས་བདེ་
 ལ། གིང་ཐུང་ཐུང་སྤྱི་བའི་སྐུ་ཆའི་ལྷན་ལྷན་འདི་བཞིན་བཀའ་དྲིན་གནང་བ་མིན་ནམ་བུ་ལས་
 གྱི་འདུག། གང་ཉན་ཡང་། ང་ཚོས་ འོ་པོད་ཀྱི་བར་ཤྱད་ འོ་ཅེས་གསུངས་བའི་ཚེ། དེའི་
 ཁོངས་སུ་པོད་ཀྱི་ཤད་ཡིག་ཆིང་མ་དེ་ཚེ་ལའང་ཐུགས་དགོངས་ཅུང་ཟད་དེ་བཞེས་དགོས་པ་མིན་ཏུ་
 གལ་ཆེན་པོ་དེ་དེ་བསམ་གྱི་འདུག།

ད་ལས་གྱི་ཚོགས་འདུ་འདིར། ཡུལ་ཁྱིམ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཞིག་ནས་མཁས་དབང་མང་པོ་ཞིག་ཕྱེ་བས་
 བས། ཉན་ཀྱས་ཚང་མས་དེང་དུས་སུ་དགོས་དེས་ཀྱི་མིང་ཚིག་གསར་བཙོ་དང་། གྲྲ་བཟུང་
 རྩལ་སྐབས་ཀྱི་ཤོར་དགོངས་འཆར་དང་སྒྲིབ་ཉན་གཅིག་ལས་གཅིག་ཟབ་བ་འདྲ་པོ་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་
 སོང་བ་དེ་ཚེ་ལ་དགའ་བསུ་དང་མས་མཐུན་ཉུ་རྒྱ་ཚམ་ལས་དམིགས་བསམ་སུ་དགོས་མི་འདུག།

འབྲུང་འབྲུན་ཚོགས་འདུ་འདི་བཞིན་གྲུབ་

མཚམས། ཤེས་རིག་ཉན་ཁང་དང་། ཅོམ་རྒྱུག་ཁང་བཅས་ཀྱིས་ཐུགས་འགན་ཆེ་བཞེས་དང་
 འབྲེལ་མཐུད་ཡོད་པའི་ཕྱག་ནས། རྩལ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་གནང་བའི་མཁས་དབང་རྣམས་པོ་ཚོས་
 ཀྱང་། ཚོགས་འདུར་བཀའ་མཁུ་དང་། བསྐྱོ་གླིང་དུ་ཇི་ཉན་ཞལ་བཞེས་གནང་བ་རྣམས་ཐུགས་
 འགན་གང་ཐུབ་ཐུབ་དེ་བཞེས་ཐུབ་བ་དང་། ཚོགས་འདུ་འདི་འདྲ་། འབྲུང་འབྲུན་པོད་ཀྱི་ཤེས་
 རིག་དར་ཀྱས་ཀྱི་ཆང་ཁའི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཉམས། བཟུང་དུ་ཚོགས་ཤིངས་གཉིས་བ་
 ཞིག་གང་ཟུར་འབྲུང་ཐུབ་བ་ཞིག་དང་། དེ་བར་མཐོ་བ་ལྷ་ཁྱིམ་གི་དཔྱི་ཆའ་རྣམས་པོ་ཚོས་ཀྱང་ཉམས་
 གྲོང་གང་མང་མང་ཞིག་བསྐྱེད་པའི་ལས་ལྟར་བྱས་བ་དང་། རྩལ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་པའི་མཁས་དབང་
 རྣམས་ཀྱང་ཐུགས་འཇུག་ཞལ་བཞེས་གང་གནང་བ་རྣམས་ཀྱི་མཐུག་ལོ་མ་དེ་མཚན་དུ་ཡོད་པ་བཅས་ཀྱི་
 དེ་བཟུལ་ཆིང་མཁུ་བ་ནས་ཉུ་རྒྱ་ཡིན།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

རིག་པ་རྩི་མེད་ཆམས་ལམ་ཡངས་པོ་ལ།   ལྷན་བཅུ་མིང་ཅུ་པ་རྒྱངས་པའི་ཤིང་ལྷའི་མེར།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । नमो भगवते वासुदेवाय ।
 नमो भगवते वासुदेवाय । नमो भगवते वासुदेवाय ।

[illegible][illegible]

རིགས་ཁག་གི་འབྱུང་ཁུངས་དང་དེ་དག་གི་ཁྱབ་ཚད་ལ་དབྱུང་བ་བྱས་ནི་ལྷན་ཡན་དང་། སེ་མི་རིག་།
 ན་མི་རིག་སོགས་ཀྱི་ཡིག་གི་ཁྱིམ་རིམ་ཚོར་ཁག་བྱ་དང་། ཁྱེ་བྲག་ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་གྱི་བཞེད་
 བ་མི་འདྲ་བ་རིམ་བར་བྱུང་། མཚན་གྱི་དང་འཇམ་གླིང་འདིའི་ཀྱང་རིགས་མི་འདྲ་བའི་དབར་ལ་བྱུགས་
 གྱིན་ཅེ་ཅུང་མི་ཚམ་ཡོད་མེན་ལ་མ་ཉམས་པར་ཡུལ་གྱི་བྲག་སོ་སོར་དར་བའི་ཀྱང་ཡིག་རེར་བཟོད་བའི་
 རྒྱལ་འབྱུར་དང་། ཡི་གེའི་གཟུགས་། བར་ཐུང་གི་རྒྱལ་གཞུག་སོགས་རྒྱལ་བ་མ་དང་དུ་མཚོན་
 རུས་བའི་ཁྱད་ཚན་རེ་ཡོད། དཔེར་ན་དཀྱིན་མིའི་ཀྱང་ཡིག་ཅ་བྱུ་ལ་ཅ་མཚོན་ན་མིང་ཚིག་མང་
 ཅེ་བའི་འབྱུང་ཁུངས་ལྷི་རིག་དང་། ལ་མིན། ལ་རེན་ཅེ་སོགས་ཡིན་མོད། མཚན་གྱི་དང་ཀྱང་
 ཡིག་དེ་ཉིད་གྱི་དང་མེ་ཀྱང་ཡིག་གཞུག་དག་ལས་རྒྱལ་བ་འདྲེས་མེད་དུ་རང་སྤྱོད་གནས་ཡོད་པ་མ་
 ཟུང་། འཇམ་གླིང་འདིར་དར་བའི་བྱུན་མོད་གི་རིག་བའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱུན་ལ་ཁྱབ་བའི་འཇམ་
 ཐོན་གྱི་ཀྱང་ཅ་བྱུར་ཡང་བྱུར་ཡོད་པ་མི་དངོས་དོན་ཡོད་སྟབས་ཀྱིས་ཤིག་ཡིན། དེ་ཅན་གླིང་འདིར་
 ཡུལ་སྤུ་མཐོན་ཚུན་གྱི་དབར་ལ་རིག་གཞུང་དང་ཚང་འབྲེལ། ཀྱུལ་འབྱེད། མི་སེར་ཐེལ་ཡུལ་
 རིང་ལུགས་སོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བྱུགས་སྟེན་དང་། མཐོན་མ་ལུགས་བའི་ཀྱང་རིགས་མི་འགའ་ཡང་
 མེད་ཅེས་མོན་ཚིག་ཅ་བྱུར་ཐག་བཅད་དེ་བཟོད་ཚུག་བ་ཞིག་ཡིན།

མཚམས་འདིར་རང་དེ་ཡོད་གྱི་ཀྱང་ཡིག་གི་འཕྲེལ་རིམ་ཀྱང་ལ་ཅུང་ཞིག་དབྱུང་ན། དེ་
 ཡང་བྱིན་ཡི་གེའི་གཟུགས་དང་། བར་ཐུང་གི་རྒྱལ་གཞུག་སྟེལ་ལུགས་དར་གཞས་ཡུལ་དེ་དང་དེར་
 ཐོག་མ་ནས་ཡོད་སྟབས་ཁྱབ་བྱུང་དར་བའི་ཡུལ་ཀྱང་དེ་ཉིད་ཅ་བར་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན་མོད་གྱུང་། རིམ་
 གྱིས་ཡུལ་ཁམས་སོ་སོར་དར་ཁྱབ་བྱིན་བའི་ཀྱང་ལུགས་དེ་དག་ལ་འཕྲེལ་འབྲེལ་གྱི་འབྱུར་བ་རྒྱ་ཚགས་
 འགྲོ་བའི་ཅེ་བར་དག་དང་མཐུན་ཞིང་ཡི་གེར་འཁོད་བའི་ཀྱང་དེ་བྱི་མོ་ཅ་བྱུར་བྱིད་བའི་ཀྱང་ཡོག་
 གཉིས་ཀྱང་རྒྱབ་བྱིན་བའི་ཡུལ་སྤུ་མཐོན་ལ་མཚུངས་པ་ཡིན། དེ་ཅན་དང་ཅ་ཡོད་སྟབས་ཁྱབ་བྱུང་
 བཞིན་བའི་ཡོད་གྱི་ཡི་གེའི་གཟུགས་དང་། བར་ཐུང་གི་རྒྱལ་གཞུག་བཅས་བྱུགས་ཀྱི་ཡི་གེར་དཔེ་
 མཚན་དེ་ཡོད་པ་བཟང་པོ་སྟབས་དཔོན་སྤུ་མིས་ཐོག་མར་གསུངས་ཀྱི་མཚན་བའི་ཀྱང་སྤུ་ཡང་གཏོང་

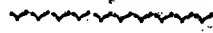
རབས་ནས་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་རྟེན་བའི་ཤོད་ཀྱི་དེ་ཉིད་གཞི་ཅན་བཟུང་ཉེ་མཇུག་ཡོད་པ་ལས་ཡི་གེའི་
 བརྒྱུགས་དང་བརྟུན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟེན་གཞི་ཡོད་ཤིང་གཞི་ཤོད་ཀྱི་དེ་ལ་བཟོ་བཅས་
 མཇུག་ཡོད་པ་གཞི་ལ་ཡིན་ཏེ། ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁ་ཚུན་གཅིད་བ་ལུས། དེས་ན་ཤོད་
 གྱི་ཡི་གེའི་བརྒྱུགས་དང་། བརྟུན་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་ཐོག་མའི་འབྱུང་ཁུངས་ཙམ་གྱི་གར་ལ་བྱེད་
 བ་ལས། ཤོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་ཤོད་རང་ཡིན་པར་སོམ་ཉི་ག་ལ་དགོས།

དེ་ཉིད་རྣམ་པའི་ན་འཕགས་ཤོད་དཔར་གྱི་ཚུལ་དང་། སྒྲིག་གཞུང་གི་འབྲེལ་ལམ་
 རི་ཟུང་ཏུ་གྱུར་དེ་ཚུལ་ཀློང་མེས་དཔོན་རྣམ་གཞག་གྱི་སྒྲུབ་ལས་བཟུང་གྱི་གར་ནས་ཀློང་བའི་བཀའ་
 དང་བཟུན་བཅས་ཀྱིས་ཆེ་བ་ལས་མ་ཆེ་ཤོད་ཀྱི་ལུང་གྱུར་མཇུག་ཅིང་། གྲུང་རབས་དེ་
 དག་གི་དགོངས་དོན་ཅང་ལ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཤོད་ཀྱི་ནང་སྒྲིབས་བའི་ཐབས་སུ་རྟེན་ལོ་ལྟར་
 བརྒྱ་ཐུག་གིས་དཀའ་ལྷོད་ཀྱི་ལུང་ལས་ནས་ཚུལ་གྱི་ཐ་སྲུང་བཟུངས་གྱིས་མི་ལང་བ་ཤོད་ཀྱི་དོན་
 གྱུར་དང་། གྲུང་ཅི་སྒྲིག་པ་བཟུང་ཏུ་བྱུང་བར་མཇུག་དེ་ཤོད་བརྟུན་པ་སྒྲིག་བའ་མཇུག་
 གྱུར་བྱུར་བཀའ་བར་མཇུག་བའི་ཐུག་རྒྱུ་ལ་བཟུང་ནས་དེ་འདྲིས་འཇུག་གིས་ལང་ཤོད་གྱི་ཀྱང་
 ཡིག་ཅེས་གཞིགས་སུ་འཇོག་ཅིང་། དཀྱིང་ཏུ་འདེགས་ལུས་བ་འདི་བྱུང་བ་ཡིན།

དེ་ཉིད་གྱི་གར་ནས་ཚུལ་དང་། སྒྲིག་གཞུང་སྒྲིག་གི་འབྲེལ་བའི་ཐུགས་རྒྱུ་ལ་
 བཟུང་ནས་རིམ་པའི་ན་ཤོད་མཇུག་ཤོད་གྱི་ཉིན་རེ་ཞིག་ཏུ་བྱུང་ལེགས་གྱུར་གྱི་མིང་
 རྒྱུ་མང་ཤོད་ཀྱི་ཐུག་ཡོད་པ་ལྟར་ལེན་ན། བརྟུན་དང་། གྲུང་ཏུ། ག་ལྟར། ག་སྒྲུབ།
 མེན་ལོ། ག་ཁོ་ར། ཅན། གྲུམ། བཟུང་ད། སྒྲིག་ར་ཅ། མ་ཅ་ར།
 སྒྲིག་ལ་ཡ། མཁུལ། ཤོ་དི། གྲུང་གུམ་སྒྲིག་པ་ཤོད་ཀྱི་དང་གཉིས་མེད་ཏུ་འབྲེལ་དེ་
 ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་མཚུགས་པ་ལྟར་གྱུར་ཅིང་། ཐུགས་མཚུངས་ཤོད་གྱི་ཉིན་མཚུགས་ལྟར་གྱི་གཞན་
 ཁྱེད་ཀྱི་དེ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གྱི་ལྟར་ལ་མ་མཚུན་ན་མ་རབས་ཤོད་གྱི་བཅུན་ཤོ་

1957

ཐུགས་ལུ་མཐོང་པ་འདྲེན་ལུ་ཡོངས་སུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་མཐོང་པ་འདྲེན་ལུ་ཡོངས་སུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་བཤུགས།

ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་ཐུགས་ལུ་བཤུགས།

མདུ་ཡང་ཅན་རྩེད་སྤྱི་ཐུན་མེད་མ་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཐུན་ཆེ་བའི་རྒྱུ་ལ་སྤྱོད་པའི་མཁོ་དང་།

གཅིས་ལྷན་བྱ་བྱུང་ཅིང་ཅེས་པ་འགྱུར་བ་མེད་པ་ཞིག་དགོས་པ།

རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་

[illegible]

ལྷ་བ་འཕེལ་ཐབས་ཤིང་རྒྱུ་དགོངས་འཆར་གནང་བ་ཚང་མ་གཞི་བརྒྱུད་གི་ཐོག་ནས་ཁྱེས་ན། རྒྱ་བ་
 རང་དེ་རིང་ཕན་ལ་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅུ་གྲག་གི་རིང་ལ་ཕྱི་རྒྱུ་ལུང་པར་བཅད། ལྷ་ལྷ་ཆ་ལ་ཤོད་ཡིག་
 དང་། ཤོད་ཀྱང་བསྐབ་ཀྱིས་བའི་ཀྱེས་དེས། ང་རང་ཆའི་ཀྱང་ཡིག་དེ་ལ་ཡན་རྒྱས་འགྲོ་
 མ་ཐུབ་བ་ལྟས། ཕྱི་རྒྱུ་ཀྱང་ཡིག་དེ་ཐོག་ནས་ཉི་མ་རེ་ཉི་མ་རེས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཁ་འདྲ་བ་མང་པོ་
 ཅིག་ཤེས་འགྲོ་ཡག་དེ། ག་རེ་ལ་ཐུག་བ་རེད་ཟེར་བཅུག་དཔུང་བྱས་བའི་ཀྱེས་ལ། ཕྱི་རྒྱུ་
 ཀྱང་ཡིག་མིན་ཅི། འཇར་མེན། བརྒྱ་ག་རེའི་ནང་ལ་ཡིན་ན་ཡང་། ཁྱང་ཆའི་གཞི་རིམ་
 བསྐབ་ལྷུ་དེ་བ་དེ་ཆ་ཚང་མ་ནི། མི་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་ཆེ་ས་དེའི་གཞི་ཅའི་ཀྱང་། ཉི་མ་ལག་ཐུགས་
 ཅིག་གི་ནང་ལ་རང་རང་ས་སའི་མིས་ཤོད་བཞིན་བ་དང་། ཤོད་ཐུང་ཤིང་བཞིན་བ་དེ་ག་རང་ལ་
 གཞི་བཞག་ནས་བསྐབ་ཡོད་དུས། ཤེས་བའི་པོ། ལྷ་བ་ཆེ་རིམ་བ་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་པ།
 བསྐབ་ཅིངས་དེ་ཆ་ཡང་། ཤ་རེ་ལོ་རེ་ལ་འགྲོ་བཅས་དག་ཟེར་བྱས་ནས། རང་རང་གི་ལུང་
 བའི་ཀྱང་ཅ་ཀྱང་ཅའི་ངང་ནས་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཤེས་ཐུབ་བ་ཅིག་དང་། དེ་ཆའི་ཐོག་ལ་ཡང་
 ལུང་བ་གཞན་བའི་ཀྱང་ནས་མ་ལེན་པར་རང་རང་ས་སའི་ཐོག་གི་ཀྱང་དེ་གཞན་ལ་རེ་མ་དགོས་པ།
 ལྷ་ལྷ་འཛིན་ལྷ་ཐ་བ་དུག་པར་སྐྱབས་དུས་ཕྱི་ལོག་གོ་འཕེར་ཡོད་མཐའ། འཛིན་ལྷ་གཉིས་བ་གསུམ་
 བ་ནས། ལྷ་དང་། ཤ་རྒྱས་དང་། ཀྱ་མེག་ཟེར་ཡག་དེ་ཆ་རང་རྒྱ་འཕེར་ནས་ལྷོག་ཐུབ་
 གྱི་འདུག། ལྷ་ཅང་། ཕྱི་རྒྱུ་གྱི་ཡན་རྒྱས་ཡན་རྒྱས་ཟེར་ཡག་དེ། འབྲུལ་འཁོར་དང་།
 དཔར་འཁོར་ལ་ཐུག་འདུག་གམ། ག་པར་ཐུག་འདུག་ཟེར་ཞིབ་ཆ་བྱས་ནས་ཉི་ཤུ་ལ། ཁྱང་ཆའི་

1 70 1

ད་ཁ་ཆེན་ལ་གྱི་རྒྱུ་ལྟར་བོ་འདྲ་བོ་དེ།

བད་ནས་ལམ་སྟོན་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།   ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།
 བ་ལ།   ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།   ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།   ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།   ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།   ལྷན་པུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཆེད་པ་འདྲེང་།

ཚེ་རི་རྩ་རྩལ་ལ། རྒྱ་ལྟུང་ལས་བཤད་ཡུལ་ཅུ་གིས་ཉན། T.V. ལས་ཤེས་བྱུང་ལས་
 མང་པོ་དང་ཕྱད་བྱས་ལས་ཤེས་ལུ་བཅུག་ཡག་དེ་ཆ་ཆང་མ། ཅ་བའི་ཤེད་ཕྱད་དེ་རྒྱ་གྱི་ཤོག་ལས་
 བྱས་བ་ཤིང་། ཡི་གེ་ཤོག་ལས། དེ་བ་ལྟ་མི་ལྟ་ས་ཡ་མང་པོ་ལྟ་ཤིང་བཞིན་བ་ཤིང་།
 ང་རང་ཚེ་མི་ཆེ་ལ་ལོ་ལྟ་ལུ་ལུས། ལག་ལ་ཤེས་ཀྱིས། ལེག་རྩེན་གྱི་ཤོག་ལས་ལྟ་ཤིང་ལྟ་
 ཡོད་བ་ལ་ལ་ལས་ཡག་ག་ཤི་ཡོད། ང་རང་ཚེ་ཆས་དང་རིག་གཞུང་ཤི་རང་དོ་གཞུང་ཤི་ལས་ཤིང་ག་ལུང་
 མཁའ་ཁྱུ་ཅིག་དང་། ཡང་ཁྱུ་ག་ཅིག་ལས། ཤིང་ཆེ་མི་རལ་ཁ་ཤེས་ལས་ཡར་རྒྱས་ཤིན་ཆར་
 བ་ཤིང་། ད་ང་ཆས་ཤེས་ཤིན་གྱི་མ་ཤིང་ག་ལུང་མཁའ་ཡོད་བཞི་ལྟུག། ང་རང་ཚེ་ཤིང་མི་ལྟ་
 དེ་ལེག་རྩེན་ལས་ལས་བ་ཡིན་ལ་མ་ག་རྒྱས། ལེག་རྩེན་བ་ཡིན་ལ་མི་ལྟ་ལ་ལེག་རྩེན་
 གྱི་ཤེས་ཡོད་ཤོག་ལ་ཡར་རྒྱས་ལྟུང་ལྟུང་བཞི་ཤིང་། ཡང་ཁ་ཤེས་ལས་ཤིང་ཆས་ཤིན་ཆར་བ་ཤིང་།
 ང་ཆས་ཤེས་ཤིན་བཞི་མ་ཤིང་ཤིན་ལ། ལུས་ལ་ཤིང་དང་། ཅིས་དང་། ཤེས་རྒྱས་གྱི་རིག་བ་
 རང་། ལོ་ལྟ་མང་པོ་ཅིག་གི་ཤོག་ལ་ཤེས་ཤིན་བཞི་མ་ཤིང་། ཡིན་ལ་ཡང་། ང་རང་ཚེ་
 རྒྱ་ཡིག་གི་ཤོག་ལས། ང་རང་ཚེ་ཡོད་ལས་ཡར་རྒྱས་བ་རྒྱས་ཡག་དེ། ཤིང་བ་རང་གི་ཤིང་དུ་གས་
 ཡག་ཅིག་དང་། ཤིང་རང་བཅོན་ཤིང་ལུས། ལེག་ལས་ཤིན་ལས་དུ་ལུང་བ་བཅས་མ་ལུང་ལ་ཡང་།
 རང་གི་རྒྱ་ཡིག་རྒྱ་ལྟ་ཆོད་ཤིང་ས་བ་ཅིག་མ་ལུང་ལ། དེ་ང་རང་ཆ་ཤིང་བ་རང་གི་ལོ་ལྟ་
 ཆོན་པོ་བྱས་བ་ཅིག་ལེག་ས་ལྟ་བཞི་ཤིང་བསམས་བཞིས།

ང་རང་ཚེ་ཤིང་བའི་རྒྱ་ལོ་ལྟ་ལས་བ་སོར་རྒྱ་ཤིང་ཡག་གི་
 རྒྱ་བཅས་ལུས་དག་པོ། རྒྱ་ས་བཅོན་པོ། རིག་གཞུང་ཆོད་བ་ཅས་མ་ཡིན་པར། རིག་གཞུང་
 རྒྱ་ཆེ་ག་རིང་ཐབ་ལོ་ག་ཅས་ཡོད་བ་ལོ་ཆ་ཆང་མ་མང་ཆེ་བ་དང་། རིག་ལས་བྱ་ལྟ་ཆ་ལ་གཞི་རིམ་

འཛིན་ལྟ་དང་པོ་ནས་རིམ་བས་ངོ་ཟུང་བྱེད་ཡག་དེ་གལ་ཆེན་པོ་མཐོང་བཞིན། སྤྱི་གཞུང་ཆིང་བ་
 དང་མཐོན་པོ་ཟུང་བྱེད་ཡག་དེ། གཙུ་ཆེ་ཤོས་པོར་ཁུང་བཤད་ནས་པོར་བ་ལ་ངོ་ཟུང་བྱེད་དགོས་
 བའི་དུས་ལ་བབས་ཡོང་དུས། ཁྱི་སྤང་ཐེ་བཙན་གྱི་ཁྱེད་ལ་ཡང་རྒྱལ་ཁམས་དཔེར་སྤངས་གྱི་ཁྱིམས་
 གྱི་ཤོག་ནས། ཅུ་ཆོས་དགེ་བ་བཅུ་དང་མི་ཆོས་གཙང་མ་བཅུ་དྲུག་གི་ཁྱིམས་གསར་དུ་ག་ཏུ་ལ་དབུས་
 གནང་བ་ནང་བཞིན་ཅིག་གིས་ཤོག་ནས་པོར་ཁུང་གྱི་ཤོག་ལ་བཀའ་གསར་བཅད་གྱི་ཤུག་ལས་ཞིག་གནང་
 དུས། དོན་ཡང་ཆིང་དེ་པོར་རིགས་སྐུ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཅུ་བའི་ཁུང་ལ་འཕྱུར་བཙན་མ་བྱེད་བ་བྱས་ནས་
 དེང་སང་གི་ཡིག་ཁུང་ཟེར་ཡག་འདི་ལ་འཕྱུར་བ་ཅིག་འགྲོ་བཞིན་པོ། དེང་སང་གི་ཁུང་ལ་འཕྱུར་བ་
 བྱེད་ན་ཡང་བཀའ་བཅུ་བཙན། མདོ་ཐགས་གྱི་གཞུང་གི་བཙོན་བྱ་སྐུ་ཁུང་ལ་འཕྱུར་བ་འགྲོ་བཤམས་
 ཅུ་བ་ནས་མེད་པའི་ཤོག་ལ། ད་དུང་ཁུང་དེ་ག་ཆད་གྱིས་བྱས་དག་པ། ཤུག་པ་ཡོད་པ།
 བཙོན་བྱའི་ཉམས་ཐོན་བ་དེ་གའི་ཆད་གྱིས་གོ་བ་ལ་ཤུ་བ། དེ་དཔེར་ན། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་
 ལགས་གྱིས། མཉམ་དག་ལེའུ་ཤོག་མ་དང་། བར་བ་ལ་རྒྱལ་བཞིན་དུ་བྱུངས་ན། རྒྱལ་འཕྲིལ་
 དང་། ཆད་མའི་གཞུང་ལ་བྱུང་དུས་པམ་བཞིན་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་གསུངས་པ་དེ་ནང་བཞིན་པོ།
 གང་ཅིར། ད་ཅི་དུས་བཙུན་འཕྱུར་འདི། དཔེར་ན། དེང་སང་ང་ཆོས་དམག་ག་ཅིག་རྒྱལ་
 དགོས་བྱུང་ན་ཡང་། རང་མའི་གོ་ཁྲོལ། མངའ་གཞུང་ལགས་བ་ཅི་གྱི་འཁྲུང་ནས། གནམ་གྱུ་
 དང་། རིང་དང་། རྒྱལ་ལ་ཁ་བཞེད་བཅག་བབས་མེད་པ་དང་གཅིག་པའོ། བྱས་ཅད་།
 པོར་ཁུང་ཤོག་ལ་དགོངས་བ་བཞེས་དགོས་བཞིན།

དེ་བཞིན། བྱེད་ཡར་རྒྱས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཆའི་ཡར་རྒྱས་གྱི་
 གཞི་ཅའི་མངས་ཁྲི་ཉེ་བ་དེ། རང་གི་མི་མང་གི་ཤེས་ཡོན་ཡར་རྒྱས་བཏང་ཡག་དེ། རྒྱལ་ཁམས་
 གྱི་ཉམས་ཤུགས་ཆིང་པོ་དེ་ནས་ཡོང་བཞིན་པའི་དེས་མཐའ་གཅིག་རྒྱ་དེ་རང་ལ་ག་ཏུ་ལ་ཤུ་བ་བ་
 ཅིག་འདུག། དེ་འདྲའི་ཡར་རྒྱས་དེ་གཞི་རིམ་འཛིན་ལྟ་དང་པོ་ནས་བྱས་པོ། ཆོས་ཤུགས་ནས་བྱས་
 པ། ལམ་རིམ་དང་ལམ་འབྲས་ནང་གི་གྱིས་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཆེ་གསུམ་གྱི་རིམ་བཤ་སྤོ་རིམ་བས་བྱུངས་

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

Bible   ཟེར་ཤོགས་སུ་བྲིས་ནས།   དེ་དང་དེ་བཞིན་ཆས་སྟོན་ས།   སྤྱད་ལམ་སྟོན་གྱི་སྐར་

སྤྱད་བྱི་བ་ས་ཡ་མང་པོ་འདུག།   ༥་ཆ་ང་རང་ཆེ་ལ་དེ་འདྲ་ཅིག་བྱང་ན་གང་སྤྱག་བསམ།   སྤྱད་སྐད་

མི་ཉལ་ས་གོང་འཕེལ་ཉལ་ས་བ་སོར་རྒྱུད་བྱིད་ཐབས་ལ་ཞིབ་བྱ་བསམ་བའི་སྐབས་ལ།   སྤྱད་སྐད་ཟེར་ཡག་

འདི་རྒྱལ་ཁམས་བ་རང་བཅན་བ་ཅིག་གི་སྐད་དང་།   མི་རིགས་ས་ཡ་སྤྱག་གིས་ཤིང་སྤྱད་བྱིད་ཡག་དེ་ལ།

མི་གཅིག་གཞིས་གྱིས་མི་ཉལ་ས་གོང་འཕེལ།   ཉལ་ས་བ་སོར་རྒྱུད་བྱས་ཆོད་ཆོག་གི་ལས་སྒྲུབ་པོ་ཅིག་ཅེ་བ་

ནས་རྟེན་མི་འདུག།   །ཡིན་ན་ཡང་།   ༥་ཆའི་སྤྱས་ཆོད་འདི་ལ་ཡང་།   སྤྱད་བ་ནང་ལན་རྒྱུན་སྤྱག་

སྤྱས།   སྤྱད་བ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་འདྲ་མི་འདྲ་ཅན་མ་གཤོགས།   ག་ཆོད་འགོར་ན་ཞིན་མ་གཞིས་གསུམ་

ནང་རྒྱུད་ལ།   འདི་འདི་རྟེན།   འདི་འདི་རོན་འདི་བཤད་བཤྱི་འདུག།   །སྤྱག་དཔེ་རྟེན་བ་ཁ་ཤས་ནང་།

ལ་བྱིས་ཅིངས་འདི་འདུག་བསམས་པ། ཉམ་ན་གོ་བྱུང་བ་དང་བྱིས་ན་ཤུངས་བྱུང་བྱིས་བྱུང་བ་མང་པོ་
 ཡོད་པ་ཚང་མས་མཁྱེན་ལས་ལ་ཇེད། ང་ཆ་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཅུ་ཅིང་པོ་དེ། གཞུན་གཞུན་མང་པོས་རྒྱུ་
 མང་པོ་བསྐྱེས་ནས་སྒྲུབ། སྤང་ཡིག་གི་གནས་ཚད་ཐབས་ཞུ་དུ་འགྲོ་བ་གྱི་ཡོད་ན། འདི་ཚེ་མེས་
 ལ་ཞིབ་འཇུག་དུ་པམ་ག་རེ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། བྱས་ཅད་འདི་ཉམས་བ་སོར་ཅུང་བྱིད་ཡག་དེ། སྤང་
 རྒྱུ་སྤྱུ་དག་པོ། ཤུངས་བཅན་པོ་ཅིག་ཡོད་ཐབས་བྱས། ལས་ཀ་འདི། ང་ཆ་པོད་རིགས་གཞིས་
 བྱིས་གཉིས་ཀའི་བའི་རྒྱུ་ཡོད་སའི་གཞི་ཅུ་གཅིག་སོང་ཅུ་ན། འདི་ཐོག་ནས་མ་བྱས་ན་པོད་རང་གི་འབྲུལ་
 བྱས་ཤེས་ཤིང་ཚང་མ་འདི་ལ་བྱས་བཞག་བསམས་ནས། བསམ་བ་གཅིག་མཐུན་གྱི་དཀི་བའི་གྲོགས་པོ་
 དག་འར་བས་ཅིག་དང་མཉམ་དུ་ལས་ཀ་བྱིད་གྱི་ཡོད་ན། མི་ལོ་གསུམ་བཞིའི་ནང་ཅུང་ལ་འབྲས་བུ་གང་
 ལ་གང་འཚམས་བཅུན་བཅུན་ཐོན་བཞི་རེད་བསམ་བ་གྱི་འདུག །

རྒྱུགས་གཅིག་ནས་པོད་རྒྱུ་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་པོད་
 ཡིག་གནས་ཚད་མཐོ་དུ་ཞུགས་དཀོས་བའི་རྒྱུ་ལས་འདིར། སྤང་རང་བཅན་ཟེར་ཡག་དེ་རྩ་རིམ་ལ་མ་ཉམས་
 བའི་ཉམ་མ་གཅིག་རང་དབང་ཡོད་རྒྱུ་ཀྱང་འཕེལ་བ་རེད་བསམས་བའི་ཡིད་འཆིས་བཅུན་པོ་ཅིག་དང་།
 རང་བཅན་ཡོད་དུས། རང་བཅན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞན་བ་དང་དབྱང་བ་བཅས་བྱུང་བ་ཅིག རྩ་འདྲའི་
 རང་དབང་རང་བཅན་དེ་པོད་མི་རིགས་ས་ཡ་དུག་ལ་བའི་རྒྱུ་ཡོད་བའི་རང་དབང་རང་བཅན་ཅིག་དཀོས་
 དུས། སྤང་མི་མང་གི་ཤེས་ཡོན་ལ་ཡར་རྒྱས་བཞག་མ་བྱུང་ན། ཅུ་བའི་བའི་རྒྱུ་དེ་བཅུན་པོ་ཡོད་བྱུང་
 བཞི་མ་རེད། རྩ་མོ་དོན་རང་པོད་ལ་ཡོད་དུས་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་པོད་བ་མི་མང་གི་ཐོག་ནས། ཆས་སྤོང་
 གཉིས་ལ་མཐོང་རྒྱུགས་དེ་ག་འདྲ་ཅིག་ཡོད་རེད་ཟེར་ན། ཆས་དེ་དགོན་རྩ་ཁག་ལ་འགན་འཁུལ་བཅས་བ་
 ཅིག་དང་། སྤོང་དེ་ཕྱི་བ་མི་རྒྱལ་འགན་འཁུལ་བཅས་བ་འདྲ་པོ་ཅིག་དང་། ཡང་མི་མང་པོ་ཞིག་གི་
 བསམ་ཚུལ་ལ། ཆས་དང་རིག་གཞུང་ཟེར་ཡག་དེ། རྩ་བ་གཞུང་གི་ལས་བྱིད་དང་། དགོན་བའི་
 བྱུག་ལས་རེད། ང་ཆས་དེ་ཆས་བཅུ་བས་ས་ཁོ་རང་མི་འདུག་བསམས་བའི་སེམས་བྱུགས་ཆག་བཅས་བ་
 འདྲ་པོ་ཡོན་ཅད་། གཞུགས་མགོན་ཡོད་བའི་ནོར་བུས། རྒྱ་མཚན་དེ་འདྲ་མང་པོ་ཅིག་ལ་དགོངས་
 བས། ཆས་སྤོང་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཀྱང་སྤོང་བྱུང་གི་ཐོག་ལ། སྤང་རིགས་པོ་མོ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་

ཅེ་ཆར་ཤོད་རྒྱལ་ཁབ་ཅུ་ས་རང་ལ་རྒྱ་མིས་ཤོད་པའི་མཐོང་ཁྲིམ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུགས་པ་རེད། རྒྱ་མི་འགྲིན་
 ཅེ་རྒྱལ་པ་དང་། ཤོད་པ་ལ་ཤ་ཆ་བཟག་ཡང་མ་རེད། ང་རང་ཆའི་ཆས་རྒྱལ་མིས་དཔེ་རིམ་བྱུང་།
 མ་བཅར་མཁས་བྱུང་ཆས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་ལ་སྤྱོད་ས་བསྐྱེད་ནས་བཞག་གནང་བའི་བྱུག་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་ཤོད་པ་བྱུང་།
 མ་བྱུང་བར་བརྟེན་རྒྱ་གལ་པ་རེད། གང་ཅིར་ང་རང་ཆ་ཤོད་པའི་ཡིན་ཏན་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ་ལ་ཤོད་པ་བྱུང་བ་
 བྱས། དེ་འདྲའི་ཤོག་ནས། ཡང་རྒྱུགས་གཅིག་ནས་རྒྱ་ཅུ་ཅུ་པ་ཆ་ལ་བཅོམ་རྒྱ་དང་གྲངས་ཅུང་
 མི་རིགས་ལ་དབང་ཡོད་བཟད་མེད་ཟེར། སྤྱི་ལོ་བཅུ་གཉིས་ལ་ཆ་གཅིག་ལ་བོད་རྒྱུ་བྱས་པ་རེད། དེ་ན་
 དེ་ནས་ནས་བྱས་ན་རྒྱ་དམར་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཤི་འདྲ་ཤི་མཁུངས་ཀྱི་འཕྲོ་ཅངས་ནང་བཞག་བྱས་ནས། ཤོད་
 རྒྱ་བྱུང་ལ་གཞི་རིམ་ཁྲུངས་ལྔ་པ་ཡོད་པ་ཅིག་ལ་བརྒྱུགས་ཤོད་ནས། མཐོང་ཁྲིམ་བརྒྱུགས་ཡིག་དེ་གྲངས་ཅུང་
 མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་བདག་པོ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཤོད་པའི་མི་ལ་བཟད་རྒྱ་བྱས། དཀྱས་པའི་
 གཞི་རིམ་དང་མི་མང་གི་ཡོན་ཏན་ཡན་རྒྱས་བཟད་ཡིག་ལ། ག་ཆ་ཤི་འཕྲོ་ཅུ་བ་བྱུང་བྱུང་དང་། འ་
 མི་མང་གི་ཡོན་ཏན་ཡན་རྒྱས་མི་འཕྲོ་ཡིག་གི་བཟས་ཤེས་བྱེད་བཟྱེད་རེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཤོད་རྒྱ་བྱུང་
 ལ་གཞི་རིམ་བྱ་བྱའི་བསྐྱེད་པ་ཡིག་པོ་ཅིག་བརྒྱུགས་པ་ཡིན་ན། ཤོད་པ་སྤོ་བའི་བརྒྱ་བྱུངས་ཅིག་

བརྒྱུགས་པ་ལས། བོད་པ་ཡུལ་གྱི་རིམ་གྱི་སྤྱོད་པ་བྱུང་བ། རྒྱ་མིར་བྱུགས་ཀྱི་ཡེན་ཆ་བས་ཆེ་ཤོས་དེ་ནས་
ཡོད་བཟྱི་ཡོད་པ་སོང་ཙང་ཁོང་ཚས་ཕྱིར་འཕེལ་བྱུང་བཟྱི་རེད། བོད་གཞིས་ཁྱིམ་གཉིས་ཆར་གྱི་གཞི་རིམ་
བསྐྱབ་ལྷ་ཡག་ཏུ་བཞད་བྱུང་བ། རྒྱ་མིས་རྒྱ་མིས་བོད་མིར་ཕྱིར་བཞད་བྱུང་བཟྱི་རེ་བ་བྲལ་འགྲོ་བཟྱི་རེད།
བྱས་ཅ་ན། གཞི་རིམ་གྱི་བསྐྱབ་ལྷ་བརྒྱུ་བའི་

ཡར་རྒྱས་དེ་མཛད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསྐྱབ་རྒྱ་ཅིག་ལ་བྱུག་བཅད་བཞག། བྱས་ཅང་། མཛད་ཟེར་མཁམ་དེ་དོན་
དག་བཅུ་མཁམ་ཅི་བའི་དང་། ཡི་གེ་ཟེར་ཡག་དེ། མཛད་ནས་བྱུང་བའི་དོན་ཅིག་སེ་བཅོད་མ་བརྒྱུག་བ་
བ། མིག་ལ་བཅུ་། སེམས་ལ་བཅུ་པོ་དེས་བརྒྱུག་ཡག་གི་དོན་དེ་དང་མཐུན་བའི་རི་མ་ཅིག་རེད།
རྒྱ་མཆོན་དེ་འདྲ་ལ་བཅུ་ནས། མཛད་ཡིག་གཉིས་ཀྱི་དུས་ཡིན་ནས་རྒྱ་དུ་འཇུག་ནས་ལས་ཀྱི་བྱེད་དགོས་
དུས། སྤྱོད་སྤྱོད་གཉིས་ནས་ལས་སྤྱོད་མཛད་ཀྱི་པོ། སྤྱོད་སྤྱོད་གཉིས་ནས་པོ་འདྲ་པོ་ཅིག་རེད།
རྒྱ་རྒྱ་ལོ་ཐོག་ནས། མཛད་པོ་ཅི་ཅི་ནས་

བྱུགས་སྤྱོད་དེ་བའི་ལས་མཛད་རྒྱ་ལོ་ཐོག་ནས་བཅོས་བ་གཅད་དགོས་ཀྱི་འདུག་ཟེར། རྒྱ་མཆོན་མང་པོ་
དང་བྱུགས་ནས་ལུས་བ་ཡིན། དེ་འདྲའི་མཛད་སྤྱོད་ལ། མང་པོ་ཅིག་གི་བྱུགས་དགོངས་ལ། དས་པོད་
མཛད་ལས་མཛད་ཟེར་དགོས་པའི་དམ། བོད་པ་རང་བཞིན་བའི་མཛད་ཟེར་དགོས་པའི་དམ། དོན་ཡང་ཅིང་
བོད་མཛད་ཀྱི་ཐོག་ལ་བཅོས་ན་ལུ་དུས། མང་པོ་གཉིས་ཀྱིས། དེ་འདྲའི་བྱུགས་པ། རིག་གཞུང་ཆིང་བ་
ཅ་མེད་ལ་འགྲོ་བཟྱི་རེད་གསུངས་མཁམ་བྱུང་། བྱས་ཅང་། དང་པོ་ནས་ལུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བྱུང་ནས་བསྐྱབ་
དགོས་པའི་ཟེར་གསུངས་མཁམ་བྱུང་། ལས་མཛད་ཟེར་དགོས་པའི་དམ། མང་ཆེ་བའི་མཛད་དེ་ཡར་རྒྱས་
བཞད་ནས་རིག་གཞུང་པོད་མ་ཅ་བརྒྱུག་ལ་འགྲོ་བཟྱི་ཡོད་ན། ད་ཆ་མིང་ལྷོན། འཇར་མེན།

ལུ་རྒྱ་རྒྱ་སྤྱོད་སྤྱོད་བའི་བྱུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཆིང་བ་མིང་མེད་པ་འཆགས་ཆར་ཡོད་ཀྱི་རེད། དེ་ག་ནང་
བཞིན་གྱི་ལུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བྱུང་ནས་ཆོག་མཐོན་པོ་དང་། འཇུག་པོ་བསྐྱབ་ནས་ལས་བཟྱི་ཡོད་ན། རྒྱ་བྱུ་
སྤྱོད་གསུངས་ལ་གཞི་རིམ་བསྐྱབ་ལྷ་མི་དགོས་བྱས་ནས། མཛད་པོ་ཅི་དང་། མཛད་པོ་ཅི་ནས་ལས་
བཞད་བྱུང་བྱས་ན་མི་འགྲིག་པ་ཡིན་པ།

གང་ཅིར། རྒྱ་རྒྱ་ལོ་ཐོག་ནས་ནས་བོད་པའི་ལས་མཛད་དམ། བོད་པའི་བྱུ་བའི་མཛད་

ཡང་མང་པོ་ཅིག་གིས། ལུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷོན་པོ་བཟྱི་བ་འདོད་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད།

བང་ལ་ཕུ་ཁུ་ཆ་དང་། མི་མང་ཟི་ཤེས་ཡོན་ཡུལ་རྒྱལ་བ་དང་དགོས་པའི་ཟེར་ཡག་གི་ཆར་དེ། ག་
 འདྲ་ཅིག་ལ་ཆ་འཛིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཟེར་བཀའ་འདྲི་གནང་བ་ཡིན་ན། ཆར་དེ། དེ་རིང་བར་དུ་ང་
 རང་ཆ་ཤོད་རིགས་ས་ཡ་དུག་གིས་ཤེད་བྱེད་བྱེད་དང་བྱེད་བཞིན་བ་ང་རང་ཆ་འཛི་ཡུལ་ཆར་ལ་བརྟེན་ནས་ལམ་
 ལེང་གོ་བར་མ་འགྲོད་ན་ཡང་། རྒྱུ་གཅིག་གཉིས་ནང་རིག་པ་གྲིམ་ན་ཕན་ཚུན་གོ་བར་འགྲོད་བྱུང་བ་
 འདི་ཐོག་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་ནས་ཉ་མས་ཞིབ་གནང་དགོས་བཤུ་འདུག ཆར་ཟེར་མཁམ་འདི། །
 དེང་སང་འཛི་མ་གྲིང་ག་ས་ག་ལ་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་གཞུགས་ཅིག་ལ་ཅིས་ནས། མཐོ་རིམ་བསྐྱབ་
 བཞི་ནང་ལ་ཡང་། Language Department ཟེར་ཡག་དང་། །
 མཁམ་བ་འགའ་ཤས་ཆར་རྒྱུད་རྒྱུད་གི་ཐོག་ལ་ཅུ་བཞིན་ནས་ཐོན་བའི་འདྲ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་པ་དེང་།
 གང་ཅིར། ང་རང་ཆ་འཛི་ཤོད་ཆར་དང་། ཤོད་ཡིག་གནས་ཆར་རྒྱ་དུ་འགྲོ་བཞིས་ཟེར་ཡག་འདི།
 བསྐྱབ་བཞི་ནང་ལ་བསྐྱབ་ཡག་གི་ད་ཅི་དེ་བའི་ཆ་གནས་ཆར་མཐོ་དྲག་ནས། འཛིན་སྐྱ་རྒྱལ་པོ་
 ཞིབས་ལ་མ་གཏོགས། རྒྱ་དུ་ཤེད་བྱེད་མེད་པ་ཅིག་གིས་རྒྱུ་བྱས་ནས། འཛིན་སྐྱ་ལྟེན་པ་དང་།
 དེ་རིང་བསྐྱབ་བའི་ཆོག་མཐོན་པོ་དེ་ཆ་དང་། དེ་རིང་བསྐྱབ་བའི་ཆོག་དོན་གཉིས་ཅན་བསྐྱབ་བཞི་
 ཅིག་ཅི་ཤི་ཐོག་ལ་ལུས་བརྒྱས། དེ་དང་པོ་དོན་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཡང་། ཕུ་ཁུ་ལ་ཤ་ཆའི་
 ཐོག་ནས་ཟེར་ན་ཡང་འདྲ། རྒྱལ་བ་ལུ་རྒྱལ་ཟེར་ན་ཡང་འདྲ། དང་པོ་སྒྲིབ་དེ་བ་གཞིར་བརྟེན་བྱས་
 བ་ཡིན། དེ་ནས། ཐབས་ཤེས་དེས་ཡན་རྒྱས་ཐོན་ཁག་པོ་ཅིག་མཐོང་། ཕྱི་རྒྱུ་བསྐྱབ་ཅིངས་
 ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱས། དཀོ་ཆན་ཆ་ལ་ཆར་ཅ་དྲིས། ཤོད་ཆས། ཕུ་ཁུ་ཆར་བྱང་ག་དེ་སྤང་
 འདུག་ཅི་དུས། དང་པོ་ཅི་དུས་འཛི་བ་རྒྱུད་པ་འདྲ་པོ། ཅི་མ་ཅི་བཞག་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་
 འདུག ཡིན་ན་ཡང་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་དུས། ང་རང་ཆ་འཛི་དེ་བའི་ཆ། བསྐྱབ་ཅིངས་མཐོ་དྲག་བ་
 ཅིག་དང་། ཆོག་སྤྲེལ་དྲག་བ། ཕུ་ཁུ་དུས་ཆར་ལ་ཆོག་དོན་གཉི་ཅན་ཤེད་བྱེད་བཞི་ཤེད་
 བཞིན་ལ་བྱུངས་པ་ཐོབས་ཡག་མེད་པ། ཉིན་ཞག་ཕྱག་སྤྲེལ་གི་ནང་ལ་མཁོ་བྱེད་མེད་པ། དེ་ཞིབས་
 ལ་བྱུར་ཅིངས་ཤེས་དགོས་ཡག་གི་ཆོག་དོན་མང་པོ་ཅིག་མ་ཤེས་གོང་ནས། རིག་གཞུང་མཐོན་པོ་ཆོག་
 དོན་བསྐྱབ་ཡག་ལ་ལུ་རྒྱལ་རྒྱུ་བརྒྱུད་པ་འདྲ་པོ་ཅིག་གིས། ཕུ་ཁུ་ཐོག་ལ་ཆོབས་སྤྲེལ་བཞེས་

४ विचार

! 39 !

དེ་ག་ནང་བཞིན་གྱིས། རྩ་ས་རང་ནས་བར་སྐྱེས་ཞིག། རྩ་མའི་རིག་
 གཞུང་གི་ཙམ་བྲིས་ཅངས་འདྲ་པོ་བྱས་ནས་ཙམ་འདྲ་པོ་དེ་འདྲ་བྲིས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཉིན་
 གཅིག་ས་ཀྱི་རྩེ་བརྒྱུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མའི་བྲིས་པ་འཇུག་པའི་རྩམ་བཤད་ཀྱི་འགྲེལ་བ། ས་བཤ་གྱིས་
 མཇེད་པ་དེ་མཇེད་སུས། དཔུ་དེས། འདིར་རྩེ་བརྒྱུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མས། བཤེབས་སྤྱོད་གཙོ་
 རིམ་དང་། བཤ་བ་གཙོ་ཆེ་བ་གཉིས་ནང་ནས། བཤ་བ་འབའ་ཞིག་གཙོ་མཇེད་ཀྱིས། །
 བཤེབས་སྤྱོད་ཅེ་མ་མཇེད་དེ་གསུང་མཁུ་ཞིག་འདུག། གསུང་དེ་ལ་ཞིབ་སྤྱོད་བརྒྱུས་སུས། རྩ་ས་
 རང་གིས་ཙམ་བྲིས་ཀྱི་ཀུན་སྤོང་ག་འདྲས་བྲིས་འདུག་ཅི་སུས། ཀུན་སྤོང་དེ་ག་སུས་ཡིན་ན་ཡང་
 རྩ་མའི་རིག་གཞུང་གི་བཤེབས་སྤྱོད་ཀྱི་ཀུན་སྤོང་དེ་རིང་བར་ཙམ་དེ་རིགས་ལ་བྲིས་པར་མོ་མང་པོ་བྱིན་སོང་།
 རྩ་མའི་རིག་གཞུང་གི་བཤེབས་སྤྱོད་ཀྱི་ཀུན་སྤོང་དེ་རིང་བར་ཙམ་དེ་རིགས་ལ་བྲིས་པར་མོ་མང་པོ་བྱིན་སོང་།

མཐའ་དོན་ལུས་ན། ང་རང་ཆོལ་སྤྱོད་དེ་བ་ཀྱི་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་དགེ་ཆམ་མང་པོ་དང་མཉམ་ཏུ་གོ་བ་ལྟར་

བྱས་པ་ཡིན། ང་ཆོལ་སྤྱོད་དེ་བ་ཀྱི་དཀའ་ངལ་བཤད་རུས། ཁྱེད་ཀྱིས། མ་བྱས་ན། སྤྱོད་དེ་བ་བྱིས་

ཅིངས་དེ། (Scholar Language)

ནང་ལ་བྱིས་པའི་རྒྱུ་འདྲེད། དེས་མི་མང་

དང་བྱ་བུར་པམ་ཐོགས་པམ་ལེད་ཡོད་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་པོ་འདྲེད། ལུ་ལྷུའི་དེ་བ་དང་མི་མང་ལ་དགོས་པའི་དེ་བ་ཆོང་མ་

རང་གི་ Colloquial Language

ཀྱང་དེ། ལྷུ་པའི་ཀྱང་། བལ་ཀྱང་།

དོན་ཡང་ཅིང་རང་པའི་བའི་རང་ཀྱང་ནང་ལ་དགོས་པ་འདྲེད། དཔེར་ན། ང་ཆོལ་ཉིན་དེ། བདུན་

ལྷན་དེ་དེ། ཟླ་དེའི་དེ་བ་མི་འདྲ་བ་ཅིང་ལྷན་མང་པོ་ཐོན་དང་བཞོན་པའི་བའི་ཆོལ་ནང་། གཙ་ཆེ་

ཤོས་དེ་ལམ་ཀྱང་དང་དེ་ནས། ཆས། ཅ་བ། ལྷུ་ཆལ། ལྷིང་དོན། དཔལ་འཕྱོར། འཕུལ་

རིག། བྱིས་ས། ཆོང་དོན། ཅིང་མ། རོལ་མ་གྱུ་ཆལ་ལ་སྐྱེས་པ། མ་མཐོང་རིག་ཀྱང་ས་ཀྱི་འཕྱོ་

ཅིངས་དང་མཐུན་པའི་བྱིས་ཅིངས་དང་། བཞིན་བྱ་མི་འདྲ་བ་ཟེང་བྱས་མང་པོ་ཡོད་པ་འདྲེད། གང་ཅིར་

ཅ་བའི་ (Standard Language) གཞི་ཅིའི་ཀྱང་དེ་གལ་པོ་ཞི་བྱས་འདྲེད། ཇ་མ་བཙན་དབང་འོག་

ལ་ཆུད་པའི་རྒྱལ་ཁྲམས་མང་པོས། རང་གི་གཞི་ཅིའི་ཀྱང་དེ་མ་བཞུག་པའི་ཐབས་ཤེས་བྱས་ནས། ད་ཆ་

རང་བཙན་ཡོན་ཏན་ཆ་ཆོང་ཇཱ་བ་འཆགས་ནས་བཞུད་པའི་རྒྱལ་ཁྲམས། ལྷུའི་ཀྱང་། ལྷུར་ཤི། ཤིན་

ལེན། ཤ་ལེན་ཀྱང་། དེ་བཞིན་ཤར་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པམ། ཀྱི་རི་ཡ་ལ་སྐྱེས་པ་ནང་བཞིན་དགོས་པ་འདྲེད་

ཟེར་བཞུད་མཁན་མང་པོ་བྱུང་། ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་བའི་བའི་བ་ཡང་འདུག ང་རང་ཆོལ་སྤྱོད་པ་ཆོལ་བྱིས་

པ་དེ་གོ་བའི་ཀྱང་ཡིག་ཅིག་མེད་པའི་རྒྱུ་ལྱིས། དཔེར་ན། འཛིན་ཅན། དམག་ཆེན་གཞིས་པའི་ཀའས་

ལ་བའི་རྒྱུ་ཇི་ལྟར་གི་གནས་ཚུལ་ག་ཆོད་བྱིས་འདུག་གམ། བྱིས་པ་དེ་ཆ་ནས་བེ་ལོ་གོ་བ་དང་། T. V. ར་

ཐོག་ནས་རྒྱལ་ཁྲམས་ཡོད་ས་ལ་བཙན་བྱུང་། རང་གི་མ་འོངས་པའི་མི་ལ་གནས་ཚུལ་བཞིན་ཐབས་མེད་པ་ཇོ་ ལ་

ལ་རི་མ་བྱིས་པ་ཅ་བྱ་བྱུང་ཡོད་འདྲེད། ང་རང་ཆོལ་སྤྱོད་པ། ལྷུ་འོག་ལ་རྒྱུ་བཞུག་འཛིན་ལས་ཅིག་པ་ཞིག་ ལས་

1 30 1

བོད་གངས་ཅན་རྫོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཆེན་པོ་དེ་རང་དབང་རང་བཅོན་ཡོང་རྒྱལ་གྱི་འཛེས་བཟན་པོ་
 ཆིང་ལ་བཞག་ནས། དེ་འདྲའི་བོད་རང་དབང་གི་རྒྱལ་ཁམས་ཆེན་པོ་དེ། འཁྱེད་རྒྱལ་ཁམས་
 གཞན་པ་དང་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ། བོད་པ་རང་གི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་པོ་དེ། གཞན་
 དབང་དུ་མི་ཤོར་བའི་གཤིངས་ཆེད་བཟུང་དང་། ཆིང་རྩལ་འཁྱུར་བ་མེད་པ་ཞིག་གྱི་ཡག་གི་གཞི་
 དང་ཅ་བ་ནི། བོད་རང་གི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་དེ་གཞན་ལ་རེ་མ་དགོས་པར། བོད་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱི་བོད་
 བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་རང་གི་བདག་པོ་རྒྱལ་ཁམས་པོ་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་འདྲུང་འབོད་དུ། བོད་རྒྱལ་ལོ་
 ༡༡༡༩ ཟླ་ ༡ ཆོས་ ༡༡ གྱི་ལོ་ ༡༧༤༢ ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༡༡ ལ་

ཅ་ཆེན་པོ་གྱི་ཁང་ཡིག་སྒྲུང་སྒྱུ་བ་སྟེན།

[illegible]

ད་ཅི་ལི་དུ་ས་ཀྱི་བས་འདིར་གཞིས་ལུས་བོད་མི་རྒྱ་མས་དག་ལྟ་འཇུག་འཇུག་དེ་གོ་གསུམ་རང་

[illegible]

ཕྱི་རྒྱལ་ཞེད་ཡིག་ནས་དོད་ཡིག་དུ་སྒྲུབ་ཐུག་དོན་བཞུག་ལ་འཇུག་པའི་ཆོག་གསུང་དང་།

གམས་ཐོན་དངས་མིང་རིགས་འབྲི་བརྗོད་གཅིག་ལྟར་ཡོང་ཐབས་ཙམ་བསྟུན་ཆུ་ཁང་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཀྱིས་ཁར་
བྱི་ཐོན་མི་དང་། འོ་ལྷོ་བ་རྒྱལ་གྱི་མཇུང་རྗེས་དང་མཆོད་ས་པའི་ཐ་ཆ་དང་གམས་བསྟུགས་གཞན་ལ་ལབ་

[illegible]

1 32 1

ཅ་པའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཀྱང་གར་རྒྱལ་ཡོངས་ཡིག་རྒྱུགས་ནང་འགྲོ་དགོས་ཀྱིས་སློབ་ཚན་ཆ་ཆ་པོས་
 ཉིན་རེ་འཛིན་རིམ་དུས་ཚོད་གཏན་འབེབས་ལ་འགྱུར་བཅོས་གནང་ཐབས་མེད་པ་ཡིན་ན། བར་
 གསེང་དུས་ཚོད་རིང་ཅིག་པས། ར་དགྲུང་དགོང་གསུམ་གང་དགར་ཉིན་རེ་ནང་ཤོད་ཡིག་རྒྱུད་གཉིས་
 སམ་གཅིག་ནས་མ་ཆགས་པ་ཞིག་འཛིན་གྲྭ་འཕར་རྒྱགས་ཀྱིས་དུས་ཚོད་དེ་འདྲི་དེ་རྩ་འཛིན་སློབ་དེབ་གཏིང་
 ལ་ཟབ་རྒྱལས་སློབ་འགྲིད་ཀྱིས་བརྗོད་ནང་དག་གསུམ་ལ་རྒྱགས་པ་ཞེས་ཞིབ་འཇུག་ཟུམ་པ་ནང་། ལུས་
 རྒྱགས་ཀྱི་བཤད་རྒྱ་རི་བཞིན་བཀལ་བརྒྱགས་བཀལ་ལན་གྱི་སློབ་གཏོང་བྱུང་ན་སློབ་ལུག་ཚེ་ཤིས་ཚད་
 ཡན་རྒྱས་ལ་རྣམས་པ་ཡོང་ངེས།

གཞིར་བཞག་མཛད་དཔེས་བུང་ཅུམས་ཡུལ་དུས་ཀྱི་ཕྱགས་རྩུང་ཅུ་མུས་རང་རིགས་ཤོད་ཀྱི་ཡིག་བྱང་
 བར་མད་ཅུང་ཟད་ཅོད་ཀྱི་རྩམ་བ་ཞིག་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་བུང་དང་འབྱུང་བཞིན་བ་འདི་
 འི་ན་ལམ་གྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ཡས་མས་ཅན་ནས་བུང་པར་གྲགས། དེའི་མད་རང་ངས་ནས་ཉུང་།
 ཤོད་ཀྱི་རིག་ཀུའུ་ལུང་སྤྱང་སྤྱང་ཅིས་བ་འི་བྱི་ཚུལ་ཐོག་ཀྱི་མི་ལུང་ཕུན་ཕྱིས་ཀྱང་གྱིང་གི་ཡོད་ཀྱང་། ཞོ་
 པའི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་འི་ཤོད་མི་ཡོད་པས་དང་། ཤོད་ཀྱི་རིག་ཀུའུ་ཅུ་མིང་གཞོང་ཀྱི་དེ་
 ཡོན་བ་ཐོས་ཅི་དཔོན། དེར་བཞེན་རང་མིའི་བཅོན་ཕྱོད་ཤོད་ཀུའུ་ནས་ཀྱང་ཐུ་དམར་གྱི་སྤྱང་དན་
 ལ་ཐེར་འདོན་སྤྱོད་ཤོད་རིམ་བ་མཛད་དང་མཛད་བཞིན་པར་བཞེན་ཀྱི་དམར་ནས་ཀྱང་མཛོན་མཚེ་
 རྟོག་འགལ་གྱི་རྩམ་བ་རྩུས་མ་ཞིག་མི་ཅོན་ཀ་མཛད་བུང་བ་དང་། མཛོད་ཕྱགས་རྩུག་ཤོད་ཤོད་པའི་
 གནམ་འཁེབས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རི་རྩུང་འགྲིམས་ཐིམ་ཤོད་དཔོན་བུང་པའི་གོ་མཁས་དེ་དམ་པོར་བརྩུང་ནས་
 གཞིས་ལུས་ཤོད་མི་གྱི་དང་། རྩུག་པར་ཤིས་ཡོན་ཅན་ཀུན་གཞོན་རྩུམས་ནས་ཀྱི་དམར་གྱི་དཔང་ཐུར་
 བཅོན་གཞོན་དང་། བཀའ་འདོམས་ནན་པའི་ཤོག་ཤོད་ཀྱི་རིག་ཀུའུ་ལུང་སྤྱང་སྤྱང་ཤོད་པའི་བྱ་བྱང་ད་
 མ་མང་དུག་ཅིག་ཐོན་བཞིན་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ༡༩༥༩ ཅན་ནས་འགོ་བཅུམས་དེ་ཤོད་ཀྱི་སྤྱོད་
 ལུ་མཁུ་ཀྱི་སྤྱོད་ཅུང་ཞིས་སྤྱོད་ལུན་ལོ་ ༥ དང་། དམར་རིམ་སྤྱོད་འབྲིང་ཞིས་སྤྱོད་ལུན་ལོ་ ༩
 ཀྱི་རིང་སྤྱོད་པའི་མང་ཅིས་དང་། རང་བྱུང་ཆོན་རིག་རྩུས་འབྱུང་། དངས་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་
 དེབ་ཆ་ཆོད་ཤོད་ཡིག་ཀྱི་ཤུང་གུར་ཟེན་བ་མ་ཟད། སྤྱོད་ཅུང་ལོ་ཅེ་རིང་ཤོད་ཀྱིས་གནས་ཁག་ཀྱི་
 ཤོད་གསལ་སྤྱོད་ཆོན་རྩུམས་དངས་ལུ་ཤོད་མཛད་ཐོག་ནས་འཁྲིད་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན་ཆོན་རིག་
 དང་། ས་གཤིས། འཕྲོད་བཞེན་སྤྱོད་ཀྱི་དཔེ་དེབ་མང་པོ་ཞིག་ཤོད་ཡིག་ཀྱི་བཟུང་དང་གུར་བཞིན་
 བ་དང་། ཐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྩུལ་པར་གྲགས་པའི་ཐང་སན་བླ་མ་ཐུབ་ཕྱགས་ལུ་གནས་ཤོར་བསྤྱོད་
 བ་ཞིས་པའི་ནང་རྩུ་འཕུལ་གྱི་མངར་བཞེས་པའི་རྩུ་ལུན་ལུ་ཁུང་གི་ཤོར་དང་། ཐུ་ཤོགས་གནམ་
 ཀྱང་ཅིས་པོ་སྤྱོད་ནང་དོན་ཡིད་དཔང་འཕྲུག་ཅིང་། ཐུན་པག་ཤིས་གང་པའི་དེབ་དེ་ཆོ་ཡིག་གུར་
 ཤོད་མཁས་ཤོད་ཀྱི་མཁས་བ་མང་པོས་ཤོད་ཡིག་གི་ཐུན་པག་ཅུམས་འབྱུང་ལུགས་ཤིང་། རྩུ་ཤོད་

གྱི་ཚིག་ཅན་པའི་སྒོ་ཤོས་གྱི་ཅལ་བཞོན་ནས་དཔེ་དེབ་མང་པོ་ཤོད་ཡིག་ལ་བརྒྱན་བ་མ་ཟད། བང་
 སན་སྒྲ་མ་དང་། རུ་རྒྱལ་གཞུང་གི་དུམ་བུ་འགའ་ཤས་ཤོད་ཀྱང་དང་མཉམ་སྒྲེལ་གྱིས་འཛི་རི་
 ཡོ་པའོས་བ་དེ་ཆོ་ཤོད་ཀྱང་ལ་བརྒྱན་ནས་ཅོན་པ། དེ་བཞིན་ཤོད་ཀྱང་དང་། འཇམ་པན། རུ་
 གན། དཔྱིན་རི་ལ་སོགས་པའི་ལྷན་གྲགས་རེན་པའི་སྒོ་ག་བཙན་དང་། འཛི་རི་ཡོ་ཤག་མང་པོ་ཤོད་
 ལྷན་དུ་བརྒྱན་བ་དེ་ཆོ་ཀྱང་ཆ་ག་བའི་ལ་ཚིག་འཚོ་བ། ཀོད་སྒྲ་བ། ལྷ་ས་ར་དུ་ཤོར་པའི་ཚིག་གི་
 ཉམས་འགྱུར་ཡིགས་པར་མཚན་བ་བཙས་ཡོད་བ་དང་། ད་དུང་མཚོ་ཐོན་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་གི་ཤོད་ཀྱི་
 རིག་གཞུང་སྤྱད་སྤྱོད་པར་སྒྲ་ཤོག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་བ་དེས། རི་ཆེན་ཁ་ཁ་པའི་གསུང་རྒྱུ་དང་།
 མི་ལ་རལ་པའི་གསུང་འགྱུར། མདྲ་མཛུགས་སྒྲུབ། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་དཔེ། ལྷོད་གི་
 སར་གྱི་རྒྱུང་། ར་རྒྱུང་སོགས་དེབ་གཞུགས་སུ་བར་སྒྲུབ་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཀྱང་ཡིག་ཙམ་གྱུར་
 གྱི་ལས་དོན་དེ་ཆོད་ཀྱང་ཡོངས་རྒྱུས་ཡང་དག་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཤོད་མ་ཐུབ་ཀྱང་། ཤོད་ཀྱི་ལྷན་
 ཡིག་ལྷན་སྒྲུབ་རེ་ཆོགས་སུ་གཏོད་ཀྱི་གལ་ཆེན་གྱུ་འབྱས་དང་། དཔྱད་གཞི་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཀྱང་
 ཁས་ལེན་མི་བྱེད་མཐུན་རེད། ད་ཅི་དུས་སུ་ར་ཆོད་སྤྱོད་མ་ཡིན་པའི་རིག་གཞུང་གི་ཉམས་ཤོད་
 རིམ་དང་། ཉམས་པ་སོར་ཅུང་བྱེད་ཀྱི་ལས་དོན་གི་གཞིས་ཤིན་པོ་ཡོངས་དང་། ཅག་པར་
 ར་ཆོ་རང་དབང་གི་ལུལ་དུ་ཡོད་པའི་མཚན་སྤྱོད་བ་རྒྱལ་གྱི་སྤྱུག་ཤོག་རྒྱ་བབས་བ་ཅན་ཤིས་འཕྱོར་
 གྱི་གདན་ས་ལོ་འབྲས་དགར་གསུམ་གྱིས་གཙོས་དཔྱོན་རི་ཤག་རྒྱ་ཆེས་ཅེ་པར་གྱུར་པའི་ནང་བ་སངས་
 རྒྱས་པའི་གཞུང་ཆེན་པལ་ཤོད་ཐོན་འཆད་ཅོད་ཅོན་གསུམ་གང་གི་ཐད་ལ་ཡང་འཇམ་སྤྱོད་ནང་ཀྱང་
 གྲགས་ཆོད་པའི་མི་ཉམས་ཤོད་འཕེལ་ཡར་པོའི་ལྷ་ཅན་ཡོད་པའི་ནང་ཆོས་གྱི་ཕྱགས་སྒྲུབ་ཐང་པོ་དེས་
 ཆོད་རིག་ཐོན་ཐོན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མི་རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་སྒྲ་ར་ཆོས་ལ་བརྒྱན་ནས་དེ་ཆོས་ཤོད་
 དོན་ལ་དུས་རེན་གྱི་རྒྱུ་ཤོར་ཡོད་པ་སོགས་གྱི་གྲུབ་འབྲས་རི་རི་བཞིན་པའོད་གྱིས་མི་ལངས་ཤིང་།
 འཇམ་སྤྱོད་ལ་གྲགས་པའི་ར་ས་ཤོད་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནང་ཤོད་ཡིག་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་བྱི་རྒྱལ་གྱི་
 ཡིག་རིགས་མང་པོའི་རིག་གཞུང་གི་འོར་མཛོད་སྒྲུངས་ན་འཇོན་བ་མེད་བ་ཞིག་ཡོད་པ་སོགས་འདི་ཆོད་

དབྱིན་ཀར་དུ་ Education རྒྱ་ཀར་དུ་ 教育 ཅེས་ཡུལ་གྱིས་པ་དེ་པོ་དུ་སློབ་གསོ་
 ཞེས་པར་བརྒྱན་ཡོད། འདིར་ཡོངས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅེས་གསུང་སློབ་འདུག གནའ་རབས་
 པོ་དུ་སློབ་གསོ་དང་ཤེས་རིག་གི་བྱ་བ་དེ་ཡོད་ཀྱང་དེའི་འགོ་འདོམས་དམིགས་བཀའ་གྱི་ལས་ཀྱིས་
 ཤིག་མེད་པས་དེའི་མིང་ཚིག་གཏན་འཁེལ་ཞིག་མེད་ཚད་ལ་བརྟེན་པོ་དུ་སློབ་གསོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་
 རྒྱ་ཀར་དུ་ཅེས་ཡུལ་གྱིས་པ་ཐད་གྱུར་བྱས་པ་ཡིན་ཚད། འདིར་ཤེས་རིག་གསུངས་པ་དེའི་ཐད་
 མོངས་ཚད་ཀྱི་དབྱུང་ཞིབ་བློ་བྱ་ཅ། Education ཞེས་པ་དེ་ Oxford

Dictionnary

1. Systematic training and instruction.
2. Knowledge and ability and mental power resulting from such training.

ཞེས་འཁོད་འདུག་པས་རང་ངོས་ནས་གོ་བ་བླངས་ན་བརྒྱུད་རིམ་ཐོན་པའི་ཕྱོད་པར་དེ་གྱི་བྱ་བ་དེར་
 Education ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ། དཔེར་ན། Construction རྒྱ་ཀར་

དུ་ 建筑 རེ་པོ་དེ་པོ་རྒྱ་ཀར་དུ་འཇུགས་སྐྱུ་ན་ཞེས་གྱུར་བ་དེ་ནི་ཅོལ་བ་འཇ་ཀྱ་དེ་ཡིན་པ་དང་།
 འབྲས་བུ་ནི་ཁང་བ་དང་། ཟམ་བུ། ལམ་ཁོག་ལས་ཡིན་པས་སློབ་གསོའི་ཅོལ་བ་དེར་ཤེས་རིག་
 ཅེས་མིང་བཀགས་ན་འཇུགས་སྐྱུ་ན་ལས་ཀྱིས་ཁང་ཁང་ལས་ཀྱིས་འདོགས་པ་དང་། འཕྲོད་
 བརྟེན་ལས་ཀྱིས་ཁང་ཁང་ལས་ཀྱིས་ཀྱིས་འདོགས་པ་དང་ཀྱང་པར་ཆེན་མ་མཛད། པོ་ད་
 རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ནང་། 教育 སློབ་གསོ་ནི། ཤིག་རིག་གོང་དུ་ཐེལ་ཐབས་སམ།
 བསམ་བློའི་གོ་རྟོགས་མཐོ་དུ་གཏོང་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཞེས་འཁོད། མདོར་བཅུས་ན་སློབ་གསོ་ནི་ཅོལ་
 བ་འཇ་ཀྱ་དང་། ཤེས་རིག་ནི་དེའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཅམ་པའི་དབྱུང་གཞི་མོངས་ཚད་ཅམ་
 ལས་དུ་ཡོད་ཤེས་རིག་ལས་ཀྱིས་ཞེས་པ་དེ་སློབ་གསོ་ལས་ཀྱིས་ཞེས་པར་བརྒྱན་དགོས་ཀྱི་བ་ཡིན།
 རེ་པོ་དེ་པོ་ལ་རྒྱ་ཀར་དུ་ 反叛 ལྷན་སློབ་ན་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། དབྱིན་ཀར་དུ་ rebel

བྱད་ཚུལ་རྒྱལ་མ་རྒྱལ་མ་ལས་ཡོད་ཚུལ་སྐྱེས་མི་མ་མི་བཞིན་གྱི་བར་གསལ་པོར་སྤྱད་ཤིང་ལ་བོད་
ཡིག་ཅི་སྟོན་མེད་མཆོག་ཉ་ལུང་དེས།

བོད་ཀྱི་ཀླད་ཡིག་ཡི་བར་དག་གི་རྒྱལ་བཞག་ཆ་ཆོད་ལ་གོ་བདེ་དོན་གསལ་གྱི་ཀླད་ཡིག་ཡོད་
ཅི་ཞིག་རྒྱ་ཆ་འཛོག་འཁེར་དེས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དྲུང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་བཞུག་
བཅོས་སྒྲིགས་པམ་བཟུ་བླག་ཁ་ཤས་ལེགས་སྒྲུབ་ལས་བོད་ཡིག་རྒྱ་མི་མ་མི་བཞིན་བཟུར་བྱུང་ཅི་བཀའ་འགྲུར་
དང་བཞུག་འགྲུར་ལེས་ནང་བའི་གསུང་རབ་བོད་ཀླད་དུ་ཡོད་པ་རྒྱལ་མ་དེང་ཀམས་ནང་བ་བྱི་དང་། ལྟ་
བར་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ཐགས་ཀྱི་གཞི་བཅོལ་བའམ་ཕྱི་མོ་ཉ་ག་གཅིག་རྒྱ་ཡོངས་གྲགས་ཡིག་བར་དཔྱད་
རྒྱལ་སྤྱིམ་འབྱུང་མོ་ཉ་ག་ དྲུང་དེས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་ཟབ་མོ་རྒྱལ་མ་ལས་ལེགས་པར་ཉལ་བྱེད་ཀྱི་ཀླད་ཡིག་
དྲུ་མ་ཞིག་ཆགས་ཟིན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིམ་འཛོག་ཅིན་གྱི་བྱ་གཞག་མིག་མཐོང་ལག་ཟིན་རྒྱལ་མ་གྱི་བར་སྤྱད་མི་ཐུབ་པ་
གང་ཡང་མེད། དོན་ཀྱང་ཀླད་ཡིག་འདིའི་བར་དག་ལ་སྤྱད་སྒྲིག་མཐར་མ་བྱེན་པའི་དབང་གིས་ཡིག་ཅིར་མང་
ཞིང་ཆོག་སྤྱད་མི་མཛོས་པ་དང་། འབྲི་བ་པོ་སོ་སོས་ཀྱང་ཆོག་དོན་མི་བཞིན་མ་ཉེགས་པས་བར་ལ་མོངས་
པའི་བྱ་ཆོས་ཞམ་པར་ཐལ་པའི་ཉེས་པ་མི་བཟུང་བུའི་ཡུལ་དུ་དཀའ། ལྟ་ཤིང་རྒྱལ་བའམ་ཆོན་རྒྱལ་དང་།
བཅོ་འབྲུལ་རྒྱལ་བ། གས་བ་རྒྱལ་བ། ཅིས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་སོགས་རྒྱལ་གསར་གྱི་སྐོར་ལ་མིང་ཆོག་གསར་པ་མང་
པོ་ཞིག་བརྒྱལ་དགོས་པ་དེ་བདེན་པ་ཡིན། དོན་ཀྱང་ཐར་ཡོད་མིང་ཆོག་གི་པདེ་དོན་གསལ་མི་ཅིང་ཤིས་རྒྱུར་
ལུས་པ་དཔེར་ན། བོ་མོང་ཉ་ལུང་མིང་ཡོངས་གྲགས་མ་ཤིས་ལས་པོ་མོ་ཟེར་བ་སོགས་ཡོད་ཀྱི་འདུག་པ་དང་།
མིང་ཆོག་གསར་པ་རྣམས་ཐབས་ལ་མ་ཆོངས་ན་བརྒྱལ་བུའི་ཆོག་མི་ཐེང་པའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་ཀྱི་མ་ཤིང་། གོང་
གསལ་པོ་པོ་པོས་ཞེས་པའི་མིང་འདི་ནས་ཀླད་ཅིང་བོ་མོང་ངམ་དེ་བཞུས་ན་ཀླད་པོ་པོ་དང་། རྒྱ་ཅིང་བོ་མོང་
ངམ་རྒྱ་ཅིང་པོ་པོ། དུ་ཅིང་བོ་མོང་ངམ་དུ་པོ་པོ་སོགས་གོ་དོན་གསལ་པོར་ཉལ་རུས་པའི་མིང་ཆོག་མང་པོ་བཅོ་
ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

ཐོན་ཕྱོད་མཁས་པ་རྒྱལ་མ་ལས་ཀྱི་ས་མ་ཆོད་ཀྱི་རྒྱལ་བཞག་མི་ཅིང་སྤྱོད་གཏོང་མཛད་ནས་ད་ཉ་ཡོད་
མ་ལུབ་བར་ཡོད་ལུས་དེ་ཆོ་མ་མཁྱེན་པ་མང་པོས་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཆོད་རྒྱལ་སོགས་གོ་བར་སྤྱད་ཐབས་
དཀའ་བར་དགོངས་ཀྱི་ཡོད་པ་མི་བོད་ཀྱི་བར་དག་ལ་མཁྱེན་རྒྱ་ཆུང་པོ་སྟོན་ཁོ་ནར་ཟེར།

བ་ཆད་ལ་འཇུག་ཚུལ་མདོ་ཙམ་ལྟུང་ན་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་སྐྱེས་ལ་བཞུགས་ནི་དཔེ་
 གློ་ནས་མིང་འདྲེན་པ་དང་། འདྲེན་པ་དང་། འཕྲེལ་བ། རྒྱུ་བ་སྐྱེས་ཀྱི་མཆོམ་དུ་བྱས་ནི་དཔེ་
 གློ་ནས་མིང་འདྲེན་པ། རྒྱུ་མིང་འབྲས་བྱ་དང་འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་འདྲེན་པ་ཞིང་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གློ་ནས་
 མིང་འདྲེན་པ། གནས་དུས་ཀྱི་གློ་ནས་མིང་འདྲེན་པ་སྐྱེས་པ་དང་། འདོད་རྒྱལ་གྱི་མིང་མི་ཅི་ཆར་
 བཞིན་འདོད་གཅིག་པར་བྱས་ནི་མིང་འདྲེན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དངོས་པོ་རྒྱལ་གྱི་ཕྱད་ཆོས་སམ་ཡོན་
 ཏམ་ཅི་མ་ཅི་བཞིན་བཞིན་བའི་གློ་ནས་ཕྱད་གཞི་མཆོམ་རུས་པ་རང་བཞིན་བཞིན་པ་ལ་སྐྱེས་པ་དང་དོན་
 འཕྲུལ་ཐོང་གི་ཐབས་ཤེས་ཅི་ཞིང་ཡོད་པ་རྒྱལ་ས་པོ་དུ་བྱས་ནི་རྒྱུ་བཅོམ་ཞིང་མེད་གནད་ན་དུས་བཅུན་
 ཉིས་མཁའི་ཐ་ཆད་གསར་གཏོང་གི་འབྲས་བྱ་རང་ལག་རྒྱ་སྐོར་བར་ཕྱི་ཆོམ་དགོས་དོན་ཅི། ཡིན་ན་ཡང་
 བར་དག་གི་བཞུན་བཅོས་ལ་རྒྱུ་བ་མ་བྱས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་པོད་ཡིག་ལེགས་པར་ཤེས་སོང་ཆོམ་པས་
 བར་རྒྱུ་ལ་མ་རྒྱུ་ཅི་ཞིང་དང་། ཆོན་འཛེབས་ཉམ་འཁྱུར་བྱལ་བའི་ཡོད་ཆིག་གི་ཤན་ལྟགས་ནི་མིང་
 ཆིག་རྒྱལ་ཉངས་མི་མཛེས་པ། རྒྱུ་མཆོམ་མེད་པར་མིང་ཆིག་མཐོ་པོ་དགའི་རིགས་རྒྱལ་གནས་ཀླབས་
 དྲོད་འཆོམས་མིན་ལ་བཞུགས་པར་རང་གར་ཤོད་རྒྱུ་ཤེད་པ། རྒྱལ་ཀྱུ་ཀླད་ཆ་ལམ་ཉངས་དྲོད་མཆོམ་
 ཐབས་ཡིན་ལྟུང་གྱིས་པལ་ཀླད་འདྲེན་མིན་རྒྱ་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྟུང་གྱུ་བྱས་ནི་རྒྱུ་ཡོད་ཆིག་ཅི་ཡིན་
 མ་དུའང་པར་གང་བྱུང་ཐོན་ཆད་འབྲི་བ། གཅོད་མཆོམས་མི་ཆོམས་པ་སྐྱེས་པ་མི་ལོ་དྲུག་མཇུག་རྒྱུ་འཐམས་
 བ་ཉི་ཤུ་ལྷུ་ཆོམ་འཕྲུལ་མེད་དུ་དེ་བའི་ཉིས་རྒྱུན་གསལ་རྒྱུ་མདོམ་ཐབས་ཀྱི་གློ་ནས་པོད་ཀྱི་བར་དག་རིག་
 གནས་ལ་སྒོ་བ་རྒྱུ་མཐིམ་ཤྱིར་དགོས་པའི་ལམ་ཆོན་གཞིན་བཞུལ་གནད་རྒྱུ་ལྟུང་འགན་མི་མཁས་དབང་
 རྒྱལ་གྱི་བྲག་ཉིང་དུ་བཤམ་ཡོད་པ་དེད། ཡིག་ཉི་ཤྱིར་རྒྱུ་ལྟུང་བ་མེད་པ་དང་། བཞིན་པ་རིང་བྱུང་
 འཆོམས་པ། བཞིན་ཤེད་མིང་ཆིག་རྒྱལ་ཆོན་ཆ་དང་ཐོན་པ། བཤད་རྒྱས་ཉིང་རྒྱུ་ལྟུང་གྱུ་ཆོགས་
 དགོས་པ་གང་ཡོད་ལས་སྒྲ་པོར་རྒྱུ་བ་བཅས་མི་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཡིན། དཔེར་ན། དོན་ཐོན་གྱིས་
 ཡི་གེ་བྲིས་འདུག ཉི་ཤུར་བྲགས་བཞུན་བཞུན་པ་དོན་ཐོན་གྱིས་ཡི་གེ་བྲིས་ནི་མཐོང་རྒྱུ་འདུག ཉི་ཤུར་མ་
 ཡང་ན། དོན་ཐོན་གྱིས་ཡི་གེ་བྲིས་པ་དེད། དེ་མཐོང་རྒྱུ་འདུག ཉི་ཤུ་བཞུན་བྱ་གང་ཡོད་པ་ལས་སྒྲ་
 པོར་ཆོགས་རུས་པ་གང་། ཞིག་འབྲི་བ་པོ་སོ་སོས་རྒྱུ་ནས་གསལ་པོར་མཆོམ་གལ་ཆེ་བ་མི་ཆོས་མ་དགོས་
 པ་དེད།

ཕྱི་པ་བཅུ་བཅས་མི་ཤེས་པས། སྐྱོན་དང་ ཡོན་ཏན་རྩི་ཆུང་དུ། གཟུགས་ཀྱི་དུའི་བ་དམིགས་པའི་
ཆེད་པ། མོང་བ་དག་ལ་ཡོད་དམ་ཅི། ཞེས་གསུངས་པ་ཅན་རོ།

བརྟུན་དག་སྐྱེས་ལ་མཁས་པའི་སྐོན་པས་ཡིག་པོ་ལྟོན་མེད་ཡང་དག་པར་བྱས་པ་གང་ཞིག་མི་མཁས་
ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་འདྲོད་འཛེལ་བ་དང་མཆོངས་པས་བཅུམ་བྱ་དང་ཚུམ་བ་པོ་གཉིས་ཀ་བཟང་གས་ཤོས་ཀྱི་གཞུང་ས་
སྤྱུ་མཆིས་ཤིང་། དེ་ལས་ཐོག་ཆེ་ཉེས་པར་བྱས་པ་གང་ཞིག་སྐྱོན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་མི་ཐོན་པས་ཚུམ་བ་པོ་བ་
ལང་དང་། ཚུམ་བྱེད་མིང་ཆོག་རྒྱལ་ས་ལང་གི་ཆེད་དང་ཁྱད་པར་མེད་པས་བཅུམ་བྱའི་དོན་ཡང་མི་ཤེས་པ་
ཕྱགས་ཀྱིས་གོ་ཞིང་ཆེད་ཤོས་དོན་བྱས་དེས་པས་དཔུག་བ་ཅན་གྱིས། མཁས་པས་ཡང་དག་རབ་བྱས་པའི།
དག་པོ་འདྲོད་འཛེལ་བ་རྩ་བཤད། དེ་ཉིད་ཉེས་པར་བྱས་ན་སྤྱོད། སྐྱོན་པོ་བ་ལང་ཉིད་ཆོད་བྱེད། ཅེས་
གསུངས་པ་བཞིན་པོ།

ཡིག་པོར་ཕྱ་མོ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་གྲ་སྐྱོན་ཡིད་དུ་ཤོང་བ་ལ་སྐྱེས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་ལལ་ཆེན་ཉེ་མས་
ཤིང་སྐྱོན་ཅན་ལུ་འགྲོ་པས་སྐྱོན་ཕྱར་བུའམ་ཆུང་དུ་ཅམ་ཡང་བཏང་སྟོམས་སུ་འཛོག་བ་མི་རྒྱལ་ས་དེ་དཔེར་ན།
བྱང་གཟུགས་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པའི་ བྱ་བྱེད་ཅིག་ཀྱང་བ་ལྟོལ་པོ་ཡིན་པའམ་གོད་ཆེད་པར་ཆ་ཆེས་ཆུང་བྱང་ཡོད་བ་
ཡིན་ན་མཛེས་མའི་ཀླུ་དུ་འཆུང་པའི་ཆེད་པ་ལྟོན་པར་བ་ཆེད་མན་པར་འགྱུར་དེ་དཔུགས་བ་ཅན་གྱིས། དེ་བྱིས་སྐྱོན་
དག་ལ་སྐྱོན། ཆུང་པར་གྱུར་ཀྱང་ཅི་ཞིག་ཉེ། བཏང་སྟོམས་མི་བྱ་ལུས་མཛེས་ལ། སྐྱོན་གཅིག་གིས་མི་ཆེས་
དན་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་བཅས་པོ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་པས་བརྟུན་མི་མཛེས་པ་དང་། དག་ཡིག་པོར་བ་
སྐྱེས་སྐྱོན་ཕྱ་མོ་ཅམ་ཡང་རྒྱང་ཆུང་དུ་ཤོང་ན་འགྲིག་ཐབས་མེད་བ་དང་། ཅུག་པར་དུ་སྤྱོད་དེ་བ་ཁག་གི་ནང་
ཐུགས་རྒྱང་ཆེན་པོ་མ་གཤང་ན་ཡིག་པོར་རྒྱུ་འབྱུངས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་དེ་རང་དེའི་སྐོར་ཡོད་པ་དེད། སྤྱོད་དེ་བ་
རྒྱལ་ས་ཕྱག་གུའི་མོ་ཆོད་དང་བསམ་སྟོན་ཆུ་ཆོད་ལ་བཅུན་དེ་བཟོ་དགོས་པ་ཡིན། ཆོད་བཅུད་ཀ་འཛོལ་གྱིས་ཕྱག་
གུའི་སྤྱོ་ཁར་མི་འཆོམས་པ་དང་། བརྟུན་དག་གི་པོར་འབྱུག། རྒྱ་མཆོལ་ཁ་གསལ་མེད་བ་སྐྱེས་ཀྱི་ཉེས་བཅོད་
བྱ་ཆོད་བྱེད་གང་དུང་ལ་དངོས་ཕྱགས་གང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ཆེད་པས་འབྲེལ་བ་བྱས་པ་ཅན་པོས་བས་གསྐྱོང་དགོས། ཆོད་
བྱེད་ཆོག་སྐྱོན་པོ་དང་། བཅོད་བྱའི་དོན་གོ་བདེ་ལ་སྟོང་པོ་ཡོད་པ། བརྟུན་པ་པོར་བ་སྐྱེས་སྐྱོན་གང་ས་ནས་
ཤེས་པ་ཆས་ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་ན་ཅད་ཡག་པོ་ཞིག་དགོས་ཀྱིས་ཆེ་བ་གསལ་པོར་མཛད། བོད་ཡིག་གི་སྤྱོད་དེ་བ་
རྒྱལ་ས་བོད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྱུང་རྒྱུ་ཐོབ་ཀྱི་ས་པོན་དང་ཆེད་གཞི་གཉིས་ཀ་ཡིན་པས་གཟུགས་ཀྱི་ཉེས་པའི་ཁར།

ཅང་བརྩས་སྐྱོན་དང་། འཇམ་པས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་གོ་དགའ་བ་སྤྲོས་པོ་དེ་གི་འདུག རྩོམ་སྐྱོན་མཁས་
 བའི་བཞུག་བཅས་ཇི་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་ལས་བརྩ་བར་བྱ་ཞིང་། མིང་ཆོག་གསར་བ་རྣམས་དང་འགྲེལ་
 ལས་བཞུག་དེ་དོད་དུས་དང་མཐུན་པ་བཟོ་ཆོག་གི་རེད། དཔེར་ན། གོ་འཛོལ་དབང་འདུག་གིས་བརྩས་
 བའི་གས་བའི་ཆོག་མཛོད་ཅིག་འབྲུག་པ་དེ་ཉ་ལྟ་ཞེ་དྲག་ཡིག་བོ་ཡོད་གི་རེད།

མཐའ་དོན་རང་ཅག་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་རང་ཡུལ་དང་། རང་རྐང་། རང་གི་རིག་གཞུང་སྤྲོས་
 ལ་ཉ་བའི་སྐྱོན་མེ་མི་བོད་ཀྱི་རྐང་ཡིག་འདི་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་མ་མཆིས་ན་གང་ཞིག་མི་ཉ་མས་རྒྱན་འཛིན་ཆེད་
 བོད་བཟའི་རྒྱང་གསལ་ཉ་མ་མེས་སྤྲོད་དེ་རྒྱལ་མི་རབས་ལ་ཆ་ཆེད་ཅིས་སྤྲོད་གནང་བྱུང་བའི་སྐོན་འདུན་ཉ་
 རྒྱ་དང་། སྤྱི་ཕྱི་མཁོ་དང་ས་མཁུལ་མཁོན་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་ཆེན་དམོངས་བཞེས་ཟབ་མའི་འོག་རང་གཞུང་ཤེས་
 རིག་སྤྱི་ཁྱབ་ཉ་མ་ཁང་གིས་སྤྲོས་པ་ཁྱེད་པའི་དེ་དང་རེས་བོད་ཀྱི་རྐང་ཡིག་སྤྲོས་པ་སྤྱི་ཉ་མས་ཞིབ་དོན་གཉིས་
 ཆོག་ལ་འདུ་འདི་ཉ་བྱ་ཆོག་སྤྲོད་པ་བའི་གཟི་བཟིང་ཐུན་ཞིང་དོན་ལན་ན་ཅང་ཆེ་བས་ཞིང་གི་ཁང་ནས་སྤྲོས་པ་རྒྱུ་
 ཆེ་ཞུ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ཕྱི་རྒྱལ་འགྲེལ་ཉིས་བྱུང་རིགས་ལ་བཟོད་བཞེས་གནང་སྤྲོས་གནང་།

[illegible][illegible]

གལ་ནི་ཕམ་སྐད་དམ་གྱིས་ཤིག་སྐད་ལྟོང་བ་ཞིག་དེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་། མཐ་
བྱུང་ལོ་ཤར་རྒྱལ་སྤྱི་ཡིག་སྐད་དམ་ཚེས་སྐད་དུ་བྱིས་བཤུར་གནང་བའི་མདོ་ཐགས་རིག་གནས་དང་།
བཅས་བའི་གཙུག་པག་བྱ་མཚོ་ཉ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲི་རྒྱལ་སྤྱི་ཡིག་སྤྱི་ཡིག་ལྟར་མི་གོ་བའི་སྒྲིགས་པམ་
བྱི་ལྟར་ཤོ་ཚམ་དུ་འགྱུར་བ་གོ་མ་ཆགས།

རེ་ཅུ་མ་པོ་གྱི་རིག་པ་ལུང་གི་གཙ་པོ་མང་ཚུ་ལ་ལུང་རྟོགས་གྱི་ཚས་གཉིས་ཡོད་པ་
 ལས་མིང་ཚིག་གི་མཉེ་བའི་ལྟུང་གི་ཚས་པ་ཀའ་དང་། དཔེར་ན་འབྲེལ་གྱི་བཞུག་བཅས་
 ལ་འཆད་ཉན་བྱིད་པ་མེད་པར་འགྱུར་མིང་། རེ་ལ་བཞེན་ནས་ལུང་གི་བཞུག་ལྟ་རྟོགས་པ་ལྟུང་ལ་
 གྱིས་ནས་བསྐྱབ་པ་ལུང་ཉན་པ་ལེས་བྱིད་པ་འདྲ་མེད་པར་འགྱུར་པས་ཚས་ཐུག་པོད་གྱི་བྱུང་ཁབ་ཅེས་
 བའད་དོན་གྱིས་ཅིང་བའི་མིང་ཅན་དུ་འགྱུར་པར་ངེས་པས་ན། བཞུག་ཅ་འཛིན་བྱིད་ལྟུང་གི་དམ་
 བཤེས་ལ་ཨ་འབས་ལྟ་མི་ཞེན་པར་ལུགས་རྒྱུད་ལྟུག་ལག་གཉིས་ལ་ཅ་པའི་མིག་རྒྱ་ལྟར་བ་པོན་མཉེ་
 བརྩ་བྱིད་རིག་པའི་ལུང་ལུགས་ལ་ཞི་ཅན་བརྒྱུད་པའི་ཚས་ཀྱི་དམ་ཡིག་གི་ལ་ལ་ལུགས་ལྟུང་རིགས་ཡིན་
 བ་ཅོག་སྟོ་ཁ་རྟོགས་པར་འགྱུར་པའི་བཤེས་ལྟ་རྟོགས་ཅིང་གཞན་པ་ཡིན་ན། བའི་ལ་ཐུག་པའི་མཉེན་
 ཅིངས་ལྟ་ཚས་བྱིད་རྒྱུད་དུ་འབྲེལ་པའི་སྟེན་བཟང་གི་ཉི་མ་རྒྱུ་བ་པོད་པར་ཅོག་རྒྱ་ལུགས་པའི་དགྱི་
 བཞུག་ཅེ་པར་མཐོང་།

[illegible]

དེ་ཡང་བཤད་པའི་སྐབས་ཡིན་ན་མོས་ས་པའི་དབང་གིས་མེད་པར་དེ་འདྲ་པོར་བྱུང་བའོས་ལྟར་བཤད་པ་
 དེ་ཙམ་གྱིས་གཞོན་པར་མི་འགྱུར་མོད། འཁྱིལ་གྱིས་སྐབས་ལྟར་སྐད་དང་འདྲིས་ན་མེད་ཏུ་འགྱུར་བ་
 མེད་པར་གྱི་སྐབས་སུ་ཡང་གསལ་བ་ཅུང་ལྟར་སྐད་སྐད་དེ་དེ་བཞག་ལྟར་མི་འཁྱིལ་བའི་བཞག་ལོད་པ་ཅིན་ན་

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཤུང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཚན་ཉམས་བརྒྱུ་རུ་མི་འགྲོ་བར་ཡུན་ཁན་ས་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་
 རུ་འགྲོ་རྒྱུ་མ་ཟེན། ཚས་སྤྱིད་སྤྱོལ་བཟང་གི་སྤྱོལ་ཀྱེད་ཉམས་པ་མེད་པར་ཡུན་ཁན་ས་ཡོད་པའི་
 མཐུན་པའི་རྒྱུ་རུ་འགྲོ་ངེས་པས་བཅས་ཅད་ཀྱིས་ཁན་ས་འདི་ལ་བག་ཡོད་དུན་ཤེས་བཞེན་བ་ཅི་ནས་
 མཛད་ཀྱི།

ཡང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་གཞན་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། བོད་ཀྱི་ཤུང་མ་ཡིན་པའི་སྐད་ཡིག་གི་ཁྱད་ཚན་
 ཉམས་རྒྱུ་འཛིན་བྱུང་བ་ལ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་རིག་གཞུང་ལ་བོད་འབངས་སུ་གསོག་ས་བ་མཆིས་
 ས་ཅོག་གིས་དོ་རྩེད་དགོས་ཀྱི་ཆེ་ཞིང་། དེ་འདྲའི་དོ་རྩེད་འབྱུང་བའང་རང་སྐད་རིག་གཞུང་ལ་
 རང་གཞུང་གི་མཛོད་དང་། དེ་མཁྱེན་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ཞེ་མཛོད་ཅི་འཛིན་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་
 བར་མཛོད་བས། རྒྱལ་འདི་ལ་གཟིགས་རྒྱུ་རྒྱུ་བའི་དགོངས་བཞེས་ཟབ་ལ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་མ་གཞན་
 ཅེ་རང་སྐད་རིག་པའི་སྤྱོལ་བཟང་གི་ཁྱད་ཚན་དྲི་མ་མེད་ཅིང་། ཉམས་ན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ལངས་པ་
 ཞིག་ཡོད་པ་འདི་དག་ཚས་ཉིད་ཀྱི་གཤིས་སུ་རུབ་ཅིན་ཆེ་བའི་དུས་ལ་སླེབས་ནས་ཡོད།

ཅི་ཅི་དེ་དབང་རུ་སྤང་བ་ཡིན་ན། རང་ཅག་

གིས་དགྲ་ལ་འཐབ་ཆོལ་བྱས་པའང་དོན་མེད་རུ་སྤང་བ་མ་ཡིན་ནམ། དགྲ་ཤོར་ཆོལ་བ་ནི་མི་རིགས་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ཚས་དང་རིག་གཞུང་དེ་འཛིན་མི་རིགས་རང་དབང་དང་བཅས་པའི་མེད་རུ་ཡིན་པ་ལས།
 མི་ཆེ་གཅིག་གི་རྩ་འགྲུང་བཟུང་བརྒྱུད་ཅོམ་གྱི་ཆེད་རུ་ག་ལ་ཡིན། གལ་ཏེ་དེ་ཅོམ་གྱི་ཆེད་རུ་ཡིན་
 བ། བཟུང་བརྒྱུད་ནི་དུད་འགྲོས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུས་བས་དོན་ཆེན་ཤོར་མ་མཛོད་། དུད་འགྲོ་རྣམས་
 རྩ་རྒྱུ་གང་བཟང་གི་སར་བྱིན་ནས་ཁན་ས་འཛོལ་བ་རྩུ། རང་ཅག་གི་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་བརྒྱུད་
 ཅོམ་ཡིན་ན་ང་ཚོར་བཟུང་བརྒྱུད་གང་བཟང་གི་ཡུལ་རུ་བརྒྱུད་དེ་ག་ཏུ་ཤོད་ཁན་ས་འཛོལ་བྱས་ན་
 འོགྲིག་བཟོ་ཡང་། དེ་འདྲ་ག་ལ་ཡིན། རང་ཅག་གིས་ཤོག་མར་དགྲ་ལ་ཆོལ་བ་ནི་ཚས་དང་རིག་
 གཞུང་དེ་འཛིན་མི་རིགས་རང་དབང་དང་བཅས་པའི་དོན་རུ་ཡིན།

དེས་ན་གངས་རྒྱུ་མེད་པ་ལ་ལྟུང་བྱི་ཤོད་རིགས་ཡོངས་ཀྱི་བྱི་ཁྲ་ཟེར་ཡང་རུང་།

ནང་རིག་རྒྱུ་མེད་པ་ལྟུང་བྱི་ཤོད་ས་ཤོན་བདེ་བླག་རྩ་རྩྱུ་ལ་བའི་བཟུང་དམ་བུར་བ་ཤོན་མིའི་བརྒྱ་
ཐུང་རིག་བའི་གཞུང་ལྷགས་གཞི་རྩར་བརྩུང་བའི་གཞུང་ལག་ཅོས་ཀྱི་བ་ཞུང་ཡིག་ཁྲ་རྩམས་ཀྱི་དམར་
མི་བཞི་ཤོག་ཁྲ་དང་བཅས་བས་ནག་འབྱུངས་སུ་བ་དང་རྩྱུ་གངས་རྒྱུ་མེད་པ་ལྟུང་བྱི་ཤོད་ཀྱི་བྱི་ཁྲ་
ཅོམ་ཡང་མེད་བར་བཟོ་བའི་ལས་འགྲུལ་བ་རྩམས་ཀྱང་བཟོ་མ་བྱུང་བ་མི་ཅེས་གྲུ་བཟང་གི་གཞུང་ཅུལ་
ཞིག་ཡིན་ན། ད་གཟོད་ཤོན་མིའི་བརྒྱ་ཐུང་རིག་བའི་གཞུང་ལྷགས་གཞི་རྩར་བརྩུང་བའི་གངས་ཅོན་
བྱི་ཐུང་བྱི་ཁྲ་དམ་ཡིག་ཁྲ་ལ་ཤོད་གཞུང་ཤོན་བྱི་ཐུང་ཞུ་མ་ཁྲ་ཁྲ་གིས་གཅོས་ཤོད་རིགས་མཁས་བ་
ཡོངས་ནས་རིན་པང་ཅེན་ཤོར་བཅིས་དེ་རྩ་འཛིན་ཅ་འཛིན་དང་འབྲེལ་ཉ་མས་བ་སོར་ཅུང་། མི་
ཉ་མས་གོང་མཐོར་ཐེལ་བ་ཡིན་ན། མ་འོངས་བར་ཤོད་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་ཡོངས་ཀྱི་ཁྲ་རིགས་འདྲ་མིན་
རྩ་ཅོགས་སུ་མི་འགྱུར་བར་གཅིག་རྩ་གཞུང་སེ་ཅེ་བ་མ་ཟེང་། ཤོད་རིགས་རྩམས་ཅོས་སྤྱིད་ལྷགས་གཞིས་
གང་གི་ཐང་ལ་རྩ་ཐུང་ཀྱང་འགལ་མེད་གཅིག་མཐུན་ཡོང་བ་ལ་བཟུང་ཅུལ་བྱི་ཐོ་དེ་ལས་ཟབ་བ་གཞིས་
བ་ཞིག་མི་འདུག་ཞུ་བ་བཅས་ཤོ་ཤོའི་མ་བཅོས་སེམས་ཀྱི་དོ་ལ་གར་བ་ཐི་རྩ་བ་ཞིན་བཞོད་བ་ལྟ་སོ།།

ཐོད་གྱི་བར་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད།

དགེ་བཤེས་བསད་ནམས་རྒྱལ་མཆོད།

[illegible]

7 67 1

ལ་འབྲི་སྒྲ་བ་སྒྲིག་སྒྲིལ་ཁབ་སྒྲིལ་དང་འབྲི་སྒྲིལ་མེད་པའི་རང་བཙན་གཙང་མས་གཞན་པའི་མི་རིགས་
 ཤིག་གི་ཡི་གེ་ཡིན་པ་མཚན་བྱུང་པའི་ཏྲང་ཆས་དུ་མས་བྱུག་པ་ཞིག་ཡིན། གཞན་ཡང་དེར་སྐབས་
 རང་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ནས་སངས་རྒྱུ་གྱི་བཞུགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ནམ། རང་མིང་དོན་དུ་ཡིན་
 ཆ་མ་འཆལ་ཡང་དོན་དུ་བོད་སྐད་ཐོག་ཡོད་པའི་ནང་ཆས་དུ་མ་ཞིག་ཕྱི་རྒྱལ་སྐད་ཡིག་ཐོག་བརྒྱུར་བྱའི་
 བཙན་བ་ཆེ་སྒྲིལ་གནང་བ་ཞིན་པའི་བྲེལ་ཟིང་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་པ་གང་ཞིག་སྐོས་ཏེ་ རི་
 དང་ཆབས་ཅིག་ཕྱི་རྒྱལ་སྐད་ཡིག་ནས་རང་རྒྱུ་མཁོ་པའི་ཆོན་རིག་གི་མཚན་དེར་དུས་དགོས་གཤམ་ཆེ་
 བའི་ཆ་སྒྲིལ་རྒྱུ་མས་ཀྱང་གོང་མཆོངས་བོད་སྐད་དུ་ཚུར་བརྒྱུར་གནང་མཛད་ན་གང་ཞིག་སྐོས་ཏེ་ནམ་ཞུ།
 ཐབས་གཞན་ཞིག་ནས་ལུས་ན། རང་སྐད་སྒྲིལ་བྱེད་པ་མཚན་དུ་མེད་རིགས་ཡོངས་ལ་འབྲི་བའི་ལས་
 འགན་ཞིག་སོང་། སྒྲིལ་བྱུག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བོད་རིགས་ཡོངས་ནས་སྒྲིལ་བྱུང་བྱ་དགོས་པར་བཤེན།
 ཆོང་མས་སྒྲིལ་བྱུང་བུལ་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་དགོས་པ་དེ་ནི། སྒྲིལ་བྱུང་བྱ་ལྟམ་གྱི་དཔེ་དེབ་གང་
 མང་ཞིག་མི་མང་ནང་ཁྱབ་བ་བྱ་དགོས་པས། དཔེ་དེབ་ཀྱི་ལ་ཡང་རིན་གོང་འཆམ་བ་ཞིག་བྱང་
 བ་ལས་དེ་མིན་སྒྲིལ་བྱུང་བྱ་འདོད་ཡོད་ཀྱང་ཆ་སྒྲིལ་མ་འཆམ་པའི་དཀའ་རྒྱལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བྱ་གཞན་
 མི་ཐ་བས། དེ་དག་ལ་དགོངས་འཇགས་གྱིས་སྒྲིལ་བཞིན་པའི་རང་གི་སྐད་ཡིག་ལ་རང་གི་རྒྱུང་
 དང་འདྲ་བའི་གཅེས་སྒྲིལ་གནང་བྱ་ནི་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བ་ཡིན་པ་དགོངས་འཇགས་འཆལ།

[illegible]

བོད་ཁྱེད་དེ་ཡང་གོང་དུ་སྒྲིག་པ་ལྟར་བཞིན་དུ་སྤངས་པར་ཆེན་པོ་ཀུན་དུ་འོ་ཤོ་འགྱུར་འཛིན་ཆོས་
 ཉིད་ལས་མ་འདས་ཤིང་། དེ་མེན་མི་རིགས་དང་ཁྱེད་རིགས་གཤིག་གྱུར་ཡིན་པའི་དབུས་པ་དང་གཙང་།
 བ་ཚོས་ཁམས་དང་གོ་ལོག་གི་ཁ་ཁྱེད་ཅི་མ་ཅི་བཞིན་གོ་གི་མེད་པའི་ཉིན་གའི་ཡིན་པ་རེད། དེ་བཞིན་།
 ཉིད་མངའ་རིས་ཁྲུལ་གྱི་ཕལ་ཁྱེད་དེ་ཡང་ཁམས་པ་དང་ཨ་མཛོ་བ་དག་གིས་ལེགས་པར་གོ་རྟོགས་བྱེད་གྱི་
 མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གའི་ལ་བྱུག་གི་ཡོད་པ་རེད།

དེ་ཙམ་མ་ཟད་ཀྱང་རིགས་ཀྱི་རྒྱལ་ ། འགྲུང་ལྷན་དེ་ལ་ཡུལ་ལྷང་གི་རྒྱལ་ལྷན་དང་།
 རྒྱ་རྒྱུང་སྐྱེས་ལོ་མ་གཤིས་ཀྱི་ཁྱུང་པར་དང་། དེ་མཆིན་སྤྱིམ་མཚོས་ཡུལ་ཁག་གི་ཡུལ་སྐྱེས་ལོ་མ་གཤིས་ལྷན་
 སྐྱེས་ལོ་མ་གཤིས་ལྷན་ལ་མཆིན་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་ལྷན་དང་མཆིན་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་ལྷན་ལྷན་གྱི་ལོ་མ་གཤིས་དང་།

དེ་ཅིང་ཀྱང་རིགས་གཅིག་ལས་འདྲེས་བའི་ཀྱང་རིགས་ཅེ་རུང་རི་མེད་ཅིག་ཡོད་རུང་། གལ་ནི
 དེ་མཁས་ཀྱི་དག་ཆ་དང་། འཕྱལ་མཐའ་ཅིན་ཀྱི་ཤོབ་ཐང་དང་། དེ་བཞིན་གྱིན་དང་རྒྱ་དབྱེ་ཤོགས་ཀྱི་
 སྒྲོར་ཚུལ་བར་སྒྲོད་པའི་བཅུན་བཙོས་ཤེག་གི་དགོངས་དོན་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་ཡིན་ན་ཀྱང་རིགས་་་་་
 ཅེ་སུ་མཐའ་དག་ཀྱང་རིགས་ཁྱིམ་མི་གཅིག་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་འདྲོ་གི་ཡོད་པ་འདི་དང་།

གི་སྐད་དུ་བདག་གཉེས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ནི། དེ་ནི་ཤོད་ཀྱི་ཚས་མིང་ཟུང་ཐོག་གི་ཀླུ་ལ་རབས་ནང་བཞུང་
 ཐབས་མེད་པའི་བྱུག་རྩིས་ཤིག་ཡིན་ཉམས། རོ་སྐོལ་གྱི་ངལ་བ་བརྒྱ་བཞེན་ནའང་དོན་དུ་རང་ཉིད་
 ཉམས་པ་ལས་དངོས་དོན་གྱི་ཆ་ཟེར་བཀག་ཀྱང་འགོག་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད།

སྐད་རིགས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེ་ནི་རང་དངོས་ནས་ལུས་ཀྱང་ཡིན་པ་གཉིས་པ་རེད། རོ་སྐོལ་
 ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་བྱུག་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་དྲག་གི་ཀླད་རིགས་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་གི་ཀླད་རིགས་གཞན་དག་ལས
 བྱུང་པར་དུ་འབགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། འབགས་ཉེན་པོ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཞེས། སྤྱིར་བཏང་སྐད་
 ཀྱི་བྱ་བ་ནི། མིའི་སེམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་བསམ་ཚུལ་དེ་དག་གི་ལུས་ནས་ཤེས་པ་ལ་ཤོ་ལ་གོ་བར་སྤྱོད་རྒྱ་
 ཚ་མ་ཡིན་ན་ཡང་། ཤོད་གསལ་རྒྱ་དྲག་གི་ཀླད་རིགས་དེ་ལ་ནི། རྩོད་འདོད་གོ་བར་སྤྱོད་རྒྱ་ཚ་མ་མ་ཟེད།
 བྱ་ལུས་འགངས་ཆེ་རྒྱང་ལ་ཉོས་ནི་ཞེས་དང་ལལ་བའི་རྩིས་གཞན་གིས་རྩོད་ཉེན་ཅེ་བ་ནས་མི་འདྲ་བ་
 གཉིས་མེད་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ཉེར་བདག་བྱེད་པ་ལ་ཤོ་གྱིས་བྱ་རབ་ཡིན་ན་དེ་ལ་ལལ་ཀླད་དང་
 གཞན་བྱ་བའི་ལུས་ལས་གྱིས་བྱ་འབྲིང་དང་ཐ་མ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེ་བ་དང་དང་ཐོན་པའི་མིང་དང་།
 ཆོག་དང་། དེ་བཞིན་བྱ་བ་ལེབས་བཅུགས་སོགས་མེད་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱོད་ལ་དེ་ནི་དངོས་གནས་དྲང་གནས
 བོད་མི་རིགས་ལུས་ཀྱང་བ་དག་གི་ཀླད་རིགས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། དེ་དྲན་རྒྱལ་སྤྱོད་རྩིས་ཀྱི་
 བདག་པས་གཞན་གཅིས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཚུངས་པར་རང་དོན་དུ་ལལ་ཆོག་དང་། ཅིག་ཤོས་གཞན་དོན་དུ་
 ཞེས་དང་ཐོན་པའི་མིང་ཆོག་ཞིགས་པ་ཤ་ཉག་བརྒྱ་པ་ནས་འབྲི་རྩོད་བྱེད་སྤྱོད་ལ་དེ་ནི་ལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་
 ལ་མཁས་པའི་མི་རིགས་ཤིག་གི་བྱུང་ཚས་ཡིན་པ་ལ་གོག་གས་བྱུག་མོང་པའི་མཛད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡིན་སྐྱེས་ཤིག་

བོད་དང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཤེས་རིག་གི་དར་བྱུང་ཆེས་མ་དུང་ཤོད་ཆོས་ན། བོད་གཞུང་
 ལས་ཤག་ཤག་གི་ཀླད་རིགས་དེ་ལ་རྒྱ་དྲག་ཚོའི་ཀླད་ལས་ལུས་ཀྱི་ཡོད་པ་བཞིན་མོད། དེ་རིང་ཁ་སང་
 བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དང་ཤེས་ཡོན་རྩེ་ཚོའི་དགོངས་རྒྱལ་ནི་དེ་ལས་ཐོག་ཉི་ཤོད་མོས་གཞུང་ཞབས་པའི་ཀླད་
 རིགས་དེ་བོད་མི་རིགས་སྤྱོད་དང་། སྤྱི་བྱུག་ཏུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀླད་རིགས་ཤིག་ཏུ་ཅི་འཛོག་གནང་གི་ཡོད་པ་རེད།
 དེ་འདྲ་གནང་དགོས་ཀྱང་བྱེད་ཀྱི་རེད་ལ། མོ་སྐོལ་ཀླད་རིགས་ལུས་དག་པ་ཞིག་དང་། བྱུང་པར་ཐོན་པ་
 ཞིག་དང་། བྱུག་སྤྱོད་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡོད་ན། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྩོག་ཅེ་རིག་གྱི་ཡོད་པ་དང་། བྱུང་པར་བྱ་
 འདིགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་རང་དབང་ཅོད་ཞེས་བྱེད་པ་སོགས་སྤྱོད་དོན་གྱི་བྱུག་ལས་མཐའ་དག་གཞི

၂၂၃

ឧត្តរាជ្យនៃព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១ ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៩ ដោយស្ថាប័នស្រាវជ្រាវជាតិ។

នេះគឺជាឯកសារមួយដែលបានរៀបចំឡើងដើម្បីជួយក្នុងការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១។ ឯកសារនេះបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីជីវិត និងការគ្រប់គ្រងរបស់ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១ ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់បានក្លាយជាព្រះមហាក្សត្រ។

ឯកសារនេះបានរៀបចំឡើងដើម្បីជួយក្នុងការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១។ ឯកសារនេះបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីជីវិត និងការគ្រប់គ្រងរបស់ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១ ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់បានក្លាយជាព្រះមហាក្សត្រ។

ឯកសារនេះបានរៀបចំឡើងដើម្បីជួយក្នុងការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១។ ឯកសារនេះបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីជីវិត និងការគ្រប់គ្រងរបស់ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១ ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់បានក្លាយជាព្រះមហាក្សត្រ។

ឯកសារនេះបានរៀបចំឡើងដើម្បីជួយក្នុងការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១។ ឯកសារនេះបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីជីវិត និងការគ្រប់គ្រងរបស់ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១ ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់បានក្លាយជាព្រះមហាក្សត្រ។

སྤྱི་ཚུལ་ཡིག་རིགས་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་གཟིགས་ན་པར་། འོ་གསུམ་བཞི་ཙམ་སྒྲིབས་པའི་བླག་གྲུ་
 ཚོས་ཉན་ཐུབ་པ་དང་། ཉན་པ་དོད་བྱེད་པའི་སྤྱང་དེའི་རྒྱུ་གྲངས་མང་པོ་ཞིག་ནས། ཆམ་གཞོན་པར་
 གསུམ་ལས་སྒྲིག་ཐུབ་པའི་སྤྱང་དང་། འོ་རྒྱུས། ཙམ་ཡིག་ལ་སྐྱེས་པའི་ལྷ་ཆ་བརྒྱུད་བྱེད་པར་། རྒྱུད་
 ཟབ་ཡོད་ཀྱངས་ལས་འདས་པ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྲིས། ཚང་པས་གྲང་ཡིག་ལེད་སྤྱང་ཐུབ་གང་ལ་ཆེན་པོ་ཐུབ་
 པ་འདི་དང་གྲང་ཡིག་ཡན་རྒྱས་ཀྱང་དེ་ལ་བཅུན་ནས་འཁྲོ་གིན་ཡོད་པོད། འདིའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཡང་དེའི་དེ་ཚོ་
 ཆམ་བྱིས་སོ་སོའི་གནས་ཚད་དང་མཐུན་པའི་གྲང་ཡིག་ཅིག་མོག་བྱིས་པའི་ཉིས་ལྷན་དང་ཡིན་པ་པོད།

ཅུག་བར་དུ་དགོངས་པ་བཞེས་དགོས་པ་ཞིག་ལ། དེ་རྩ་བའི་དུ་མོ་མོའི་ལུང་བར་མོ་མོས་ཀྱང་
 ཡིག་གཅིག་ལྟ་བུར་སྒྲིབ་གནང་གི་ཡོད་ཀྱི། ཡིག་ཀྱང་སྒྲིབ་ཏུ་རྒྱུ་དཀའ་ཆེ་བ་ལྟར་བ་ལྟར་བ་འདི། ལུས་ནའང་
 ང་ཚོར་ཚོས་དང་རིག་གཞན་ཚད་མཐོ་པོའི་བཅུ་བཅོས་ན་ལས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་དེ་དུས་གནོམ་སྤྱོད་ལ། ལྷན་བཞུང་
 གི་ཚུམ་ཡིག་ལས་བའི་རིགས་ན་ཆད་དགོན་པ་ཡིན་ཀྱི། ཡི་གེ་སྐྱོག་གི་ཤེས་མཁས་ལྷན་པ་ཡོད་པ་དང་།
 ཚོས་དང་རིག་གཞན་ལྟར་མོ་རྒྱས་དང་བར་ས་བར་དབང་རྒྱས་དང་བའི་རིས་འབྲུག་ཡང་མོ་ལྟར་བ་གི་ག་
 བོ་དེ་འདྲ་མིན་འགྲོ།

1 25 1

རེལ་ཁྱུ་འདྲ་ཁྱུ་དགེ་མཚན་གཏན་གཏན་ཡོང་གི་རེད། བར་ལམ་ ༡༧༤༡ ལོ་ཙམ་ནས་འབྲུང་བོད་
 རང་ནང་ཡང་ཚལ་ཁ་གསུམ་ཀ་འེཾ་ལས་ནས་རིམ་བས་དུས་དེབ་དང་ཚལ་ཡིག་ལྷོ་གས་འགྲི་གས་ཐོན་དུང་
 ཐོན་ཁྱུས། ང་རང་གི་ལག་བར་ཐེབས་བ་ཁག་གི་འདྲ་བ་འདྲ་ཙམ་འདུག དེ་ག་ནང་བཞིན་གྲོང་ཁྲིམ་ཆེ་
 ཁག་ཆོས་ཉིན་རེ་འུས་ཤོག་གྲང་འདོན་བཞིན་འདུག །
 དེ་འདྲའི་ལམ་གྱི་དུ་ཡིག་ཐོག་བའ་ནས་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཆང་གཞི་ཡག་པོ་ཞིག་བཞིང་ན། གང་ཅི་འི་
 རོ་རྒྱང་དང་གོ་ཁྱ་རིམ་བས་འཕེལ་ནས། རིམ་བས་ཡིག་གཏེར་བྱིན་བཞང་བའས་ཆགས་པོ་དང་། ཉན་པ་ག་
 གི་འགོས་དང་མཐུན་པའི་འབྲི་ཆང་ས་ཉན་པོ། དེ་ག་ནང་བཞིན་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཅིན་པོའི་གཞུང་གྲོལ་ཆོག་
 རྒྱུར་བཞིན་ཆགས་པ། བའི་ལགས་གྱི་ཆོས་ཆོག་ཐའ་ཅིང་འདྲིང་པའི་འཛོད་བྱ་ཚོད་ལྷིང་གྱི་ཉམས་འགྱུར་
 བཅས་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པ་ཆགས་ནས། ང་ཚོའི་ལཱ་ཡིག་གི་ཐུན་མོང་པ་ཡིན་པའི་ཐུན་ཚས་ཁྱུ་འཛོན་
 ཐུབ་ཐབས་གི་ཡོང་ངམ་འུས་ཡི་འདུག་ཅེ། ད་རིས་འདིར་འེབས་ཤམན་གཤས་དཔང་རྩམས་བ་ཚོས་འདི་
 གོར་ད་དུང་འགའ་འཐུར་གནང་ཤོགས་གནང་ཅུ་ཁྱ་དེ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཡིན།

༡། གཞིས་བྱིས་སྤྱད་དུ་སྤྱད་པའི་པོད་ཀྱི་ཁད་ཡིག་འབྲི་བཅོད་འགྲོ་ལུགས་ཀྱི་ཅིག་གྱུར་ཡོད་ཐབས་དང་།

ཁད་ཡིག་གི་སྤུན་མོང་ལ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཚུལ་རྣམས་མི་ཉམས་སྤྱོད་འཛིན་སྤྱོད་ཐབས་སོར།

མན་ཐར་གཞིས་སྤྱོད་པོད་དགེ་ལ་ཚད་སྤྱོད་བཟང་སྤྱོད་མཚན།

རང་ཅག་པོད་གངས་ཅན་པའི་ཡི་གེའི་རིག་གཞན་ནི་གཙུག་ལག་གི་འབྲུག་པོ་ཡངས་པ་ལོགས་སྤྱར་ཉི་
ཁད་ཉར་སྤྱོད་ཅིང་སྤུན་སྤུན་ཚགས་པ་ཡོད་ནའང་བར་ལམ་ཁྱོས་བཙོན་གཤོན་མི་བཟང་པའི་དུས་འགྱུར་
དབང་གིས་བྱིས་འབྱོར་པོད་མི་ཁྱིམ་གྱི་ལུས་པལ་བ་བྱི་ཡུལ་དུ་ཁྱེད་པོ་མཚལ་གྱུར་གཞན་དགོས་པ་
དེ་དང་། གཞིས་ལུས་རྣམས་ཀྱང་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱི་དེ་གཞན་པོ་ལ་འདྲ་མིན་གྱིས་བ་མང་པོ་མཐོང་ཐོས་
དང་། སྤྱོད་གསར་ཤིང་ཡོད་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་མི་ཉམས་པོད་ཉམས། བསམ་སྤྱོད་འགྱུར་པ་ཡང་
དེ་ཅུང་ཤིན་པ་དེས། རང་གི་རིག་གཞན་ཐོག་དགེ་ཕྱོད་ཅི་བྱུང་གི་ཡིག་ཀྱི་པོ་མཚོད་བར་དཀའ་ཡང་།
མང་པོ་ལོག་གིས་དེ་ཤིན་མིན་སྤྱོད་གསལ་ལས་གསར་སྤྱོད་བར་བཀའ་ཀྱིས་བསམ་ཚུལ་རྣམས་པོད་ཀྱི་
ཡོད་པ་རགས་ཅིས་འདི་ཉར་ཏེ། ཁ་ཅིག་རང་དེའི་ཡུལ་གྱི་སྤྱོད་པོ་མཚོད་དང་། སྤུན་གྱི་འབྲི་སྤྱོད་ལ་
མཐུན་པ་མི་ལོགས་ཉམ་ཅི། དེ་ཤིན་ཅི་སྤྱོད་ཉར་དག་ནས་གང་སྤྱོད་པོ་མཚོད་འབྲི་ན་ལོགས་ཉམ་
པ་དང་། ལ་ལས་ཚུས་ཚོགས་ཐབ་ཐབ་མོ་དང་། ཉམ་དག་མཛོན་པོ་མཚོད་སྤྱོད་པོ་མཚོད་ཉམ་ལ་
རྒྱུ་པའི་ཉམས་འགྱུར་ཅན་འབྲི་པོ་མི་ཉམས་པོ་མཚོད་ཉམས་པོ་མཚོད་ཉམས་པོ་མཚོད་ཉམས་པོ་མཚོད་
ལས་དམངས་ཀྱིས་མ་གོ་བ་དགོས་པ་མེད་པ་དང་། ཚུས་ཀྱི་གཞན་ལུགས་དང་། བཙུགས་རིག་

བ་དག་ལྟོ་ཁ་མཐོ་བ་སྒྲ་མ་དག་བཤེས་དང་། ཆེ་མཐོ་མི་མ་བཅས་ལ་མཁོ་བ་ཅ་མ་ལས་དམངས་
 ལཱི་བྱིངས་ལ་དེ་ཅུང་དགོས་བ་མེད། དེ་བས་ལྟོང་ཅིག་པར་ཀླུ་མྱིས་གོ་བའི་བ་ཡང་དག་པར་
 བསམས་ནས་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་བཤམ་ཀླང་རང་དར་ཏུ་བྱིང་ན་ལེགས་ཆེ་བ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ཤམ་
 ཀླང་དེ་རང་ཡུལ་མེ་ཚགས་ཀྱིས་ཀླང་ལུགས་ཅུང་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་དཔུས་རྒྱལ་མ་ཆ་སའི་ཀླང་ཁོ་ནར་
 འབྲིན་ལེགས་ཆེ་བ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ཤམ་ཆོག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བཀྲམ་བ་སྐྱུ་བསམ་
 རྒྱལ་མི་འདྲ་བ་མེ་ཚགས་བྱང་བ་དང་། ལཱི་ལུགས་ཤམ་ལུགས་པའི་མིང་ཆོག་གསུམ་གཤོར་སྐྱུ་སྐྱུ་
 འབྲིན་ལྟམ་འདྲ་མིན་གྱིས་རང་གི་ཀླང་ཡིག་ལ་བཞུགས་ཡོང་བཞིན་བ་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་བསམ་ཆོ། །
 རྒྱལ་གང་སྒྲ་བ་བཞིན་འབྲིན། བོད་ཡུལ་མེ་ཚགས་ཀླང་བར་གསུམ་དུ་ཡུལ་ཀླང་མི་འདྲ་བ་མེ་ཚགས་
 ཡོད་དབང་གིས་ཡིག་དེ་ཅུང་མང་དུ་འགྱུར་བའི་ཤྱོད་དུ་མ་ཟད། ཀླང་ཡིག་ཐ་དང་བར་སོང་དབང་
 ལྷན་བོད་མི་ནང་ལུགས་འཛིན་འཐེན་འཁྱེར་གྱིས་ཆོག་གིས་བྱི་ལུགས་ལ་གཞོད་ཅིང་། ཅུང་
 ལ་དུགས་ནས་མཐུན་ཨ་མདོ་ཡུལ་བོད་ཡིག་གཅིག་གིས་ཁྱབ་མ་བྱུང་བའི་ཤྱོད་མང་དུ་རྒྱུང་།

ཡང་ཆོས་དང་ཆོས་ཆོག་ཟབ་ཟབ་མོ་དང་། ཅུང་དཔེས་མདོན་བཞེད་སྐྱུ་བཞེད་
 བྱ་མེད་བྱིང་བྱུང་སྐྱུ་མཚགས་བ་དག་ལི་མ་ཤེས་བ་ཤེས་པར་བྱིང་བའི་ཆོབ་ཏུ། དེ་ལས་རྣམ་ཆེ་
 འཕྲངས་བྱིས་པའི་མོ་བཞིན་རིང་དུ་དོར་ནས། འཕྲམ་མདོན་སྐྱ་བཅས་ཀྱིས་ཤམ་ཀླང་ཁོ་ནར་རྒྱ་ཁྱབ་
 ཏུ་དར་ཏུ་བ་སྒྲ་ཆོ། སྐད་ནས་མདོ་རྒྱུད་བཅས་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་དོན་ཀློག་ཏུ་གྱུར་དེ་སྐྱུ་གས་
 བམ་གྱི་བྱང་པོ་ཅན་དུ་འགྱུར་ཅིག་ཆེ་བ་ཆེ་བའི་ཤྱོད་དང་། ལཱིས་གྱི་ཐང་གཞི་རྒྱལ་ལ་བཞང་
 བའི་དཔེ་ཅུང་འགྱུར།

ཡང་ལམ་སྐད་དེའང་དབྱས་སྐད་ཁོ་ནས་འདྲི་བར་བྱེད་ན། ཁམས་པ་ཅ་མདོ་སྐད་

ཀྱིས་དབྱས་སྐད་མི་ཤེས་པས་ཁྱབ་རྒྱ་བའི་རྒྱུ་དང་། ཅ་མདོ་རྩ་ལ་རྒྱུ་ཡོད་ན། ཅ་མདོ་བ་
ལ་བེལ་ཡོད་ཆོག་པའི་དཔེ་དོན་གྱི་རྒྱུ་སོ་ན་ལ་ལན་སོ།

ཡང་བཙན་བཅས་ཆེན་མོའི་ལྷགས་པའི་དྲུག་ཅིང་སྤྱིང་ལ་ཙན་བའི་བཅོད་ཆོག་ཏུ་

བར་བ་ཤོ་ན་ལས་ལམ་སྐད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འགོག་པར་བྱེད་ན། བ་ཡོད་ཐུ་བའི་བྱིས་བ་དང་། །

དབང་པོ་དང་ཐུངས་བ་གཉིས་དཔལ་གྱི་རིགས་རྣམས་ཤོད་པར་ལ་ཤོག་ལས་འཇུག་པ་དཀའ་བ་འཇུག་
ཤི་འགོག་པས་སློ་ཐུག་དོག་པའི་རྒྱུ་དུས་མང་པོ་

དོན་ཐབས་ལམ་ཇི་ཉི་ལུ་ལྷིག་གིས་རིག་གཞུང་གཅིས་འཛིན་བྱ་ཞི་ན། ཐབས་

མཁས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་རྩན་བའི་དོ་ཅག་གི་རྩི་བ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་གདུལ་བྱའི་ཁམས་

དང་དབང་པོ་རིམ་བ་དང་འཛམས་པའི་ཐབས་ལམ་དུ་མའི་སྒོ་ནས་ལམ་ལ་བཞིན་པར་མཛོད་པར་བཞིན།

རང་རྒྱུ་པོད་གྱི་སྐད་ཡིག་གཞི་མར་གྱུར་བའི་རིག་གཞུང་ལ་བཞིན་པའི་ཐབས་ཀྱང་ཤོད་པར་གཙུག་ལག་

གི་འཇུག་སྒོ་ན་ཅང་ཟབ་ལ་རྒྱ་ཆེ་བ་མོད་བྱེད་ཅིག་གཅིག་ཀྱིས་ལའང་། དོན་དུ་མ་བཟུལ་དུ་ཡོད་པ་

མཐའ་དུག་རྩལ་བཞིན་རྒྱས་བཏབ་བ་དང་། མིང་གཅིག་དོན་མང་དང་། དོན་གཅིག་མིང་མང་

བ། ཐུང་དང་། རྩན་དེ། བདག་གཞན་དུས་གསུམ་དང་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ། ཤོ་མདོ་

ཏུ་བར་དང་རྒྱའི་ཕྱི་ཡང་། དེབས་ལེགས་ལ་དཔེ་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུ་སྐགས་ཟབ་ལ་ཙན་ཅིང་འཛིན་པས་

བའི་ཆེས་ཐུག་པའི་སྐད་ཡིག་ཐུན་ཐུན་ཆོགས་པ་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཟུར་འཛིན་རྒྱ་ཏུ་བྱ་གོང་ནས་གོང་

འབྲི་བཟོད་འགྲོ་ལུགས་ལ་ཅིག་གྱུར་ལས་གྱིས་ཡོང་བ་དང་། ལུན་མིན་ཏུ་ཚས་བཟང་པོ་གྱུན་འདོན་
 རྟེན་གྱུར་ནད་བརྒྱ་ཆུ་ལ་ཅིག་དེ་ཙམ་མ་མཆིས་སོ་ཙམ་བའི་མོངས་འཆར་འདི། རང་གི་རིག་ལུང་
 ལ་མངོན་ཞིན་བཟང་མི་བྲ་བའི་ཚལ་མེད་ཙམ་བསམ་གྱིས་གསལ་བ་རྒྱལས་འཐད་ཐུན་ཡིན་མིན་རྒྱུ་
 ཡང་མཁས་དབང་རྒྱལ་བའི་དགོངས་བའི་དབྱང་གཞི་ཙམ་དུ༥

11

༤༢ བོད་ཀྱི་ཀླད་ཡིག་ལ་སྤྱད་ཀྱི་བ་དྲ་ལ་གཅིག་གྱུར་ཡོང་བའམ་ཤོད།

ཐུང་།

སྤྱབ་དགེ་བསྒྲུ་རྩི་༥།

༥༣ བོད་ཀྱི་ཀླད་ཡིག་ཤིང་སྤྱོད་བྱེད་བའི་མི་རིགས་དང་ཡུལ་ལུང་ཀྱན་ལ་འབྲི་བཅོད་ཀྱི་འགྲོ་
ཅོངས་གཅིག་མཐུན་ཡོང་ཆེད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ།

དང་པོ་འབྲི་བཅོད་འགྲོ་ཅོངས་གཅིག་མཐུན་ཡོང་བའི་འགལ་ཁྱེན་ངོས་བརྩུང་བ་དང་དེ་དག་སྤོང་བའམ་
མདོར་བསྟུན་ཏེ་བཤད་བ་དང་། གཉིས་བ་འབྲི་བཅོད་ཀྱི་འགྲོ་ཅོངས་གཅིག་མཐུན་ཡོང་བའི་མཐུན་བའི་
ཁྱེན་བཅུན་བ་དང་དེ་དག་བསྒྲུབ་བའི་བའམ་མདོར་བསྟུན་དཀྱུས་མར་བཅུན་བ་བཅས་ཡིན།

དང་པོ་འབྲི་བཅོད་གཅིག་མཐུན་ཡོང་བའི་འགལ་ཁྱེན་ངོས་བརྩུང་བ་དང་དེ་དག་སྤོང་བའམ་
དཀྱུས་གཅིག་བྱ་བཤད་བ་ལ།

༡: བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཀླད་ཡིག་འདྲ་མཉན་རང་ཆེད་དུ་བསྒྲི་བ།

༢: རང་རེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་འདྲ་མཉན་གྱི་ལམ་ཀླད་འདྲ་མཉན་བསྒྲི་བ།

༣: བར་སྤོང་ཀྱི་གཞུང་ཁྱུངས་མ་དང་མི་མཐུན་བའི་འབྲི་བཅོད་ཚོལ་བྱང་དུ་བྱེད་བ།

དང་པོ་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཀླད་ཡིག་འདྲ་མཉན་རང་རེ་བོད་ཀྱི་ཀླད་ཡིག་གི་རྒྱ་དང་བསམ་བཞིན་དུ་མ
རྒྱ་མེད་དུ་བསྒྲིས་བའི་ཉེར་ལེན་ལ་བཞེན་པས་མོན་འཁྲལ་ཇི་འདྲ་ཡོང་གི་ཡོད་པའི་དཔེ་རྒྱུ་ལ་ཞིག་
ལུས་ན། བོད་ནས་གསར་དུ་འབྱོར་བའི་བོད་མིས་བོད་ཀླད་ཀྱང་རྒྱ་ཀླད་བསྒྲིས་ཏེ་སྤྱོད་བཞིག་དང་།
བྱི་རྒྱལ་དུ་ཡུལ་ཕྱོད་ཏེ་གནས་བའི་བོད་རིགས་ཡིན་པ་ལ་རང་གྱི་ཀླད་ཡིག་ལ་ཞིན་པ་དྲ་མེད་བ་བྱི་
རྒྱལ་གྱི་ཀླད་ཐུན་བྱེད་པའི་སྤོངས་བ་ངོམས་ཆེད་དུ་བྱིན་ཀླད་སྤོངས་བོད་ཀླད་ཀྱང་བསྒྲིས་ཏེ་བཀའ་ཚལ་
གནང་མཐུན་གཉིས་ཐུག་དུས་གཉིས་ཀའི་མགོ་བོ་འཁྲལ་ཁྱེན་བྱེད་བ་དང་། ཆབས་ཅིག་ཕྱོད་ཆིག་གིས་
གཅིག་ལ་མི་དགའ་བའི་རྒྱ་བ་ཉ་བྱ་ཤར་ནི་བསམ་ཚུལ་ལའང་རིང་བྱང་དུ་འགྲོ་བ་དུ་མ་མངོན་སུམ་དུ་
མཐོང་བཞིན་བ་དང་། དེ་བཞིན་འབྲི་ཙོམ་སྤོངས་ཀྱི་ཀླད་སྤོང་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཀླད་རིགས་འདྲ་མཉན་བསྒྲིས་
བ་ལ་བཞེན་ནས་དེ་འདྲའི་འབྲི་ཙོམ་དེ་བོད་ཡིག་གི་ཚོགས་ལ་མཐུས་ཤིང་ཉམས་སྤྱོད་ཅན་ཆོད་ལྟ་སྤྱོད་

སྒྲིགས་པ་མ་ཞིག་མངའ་རིས་ནས་ཨ་མ་དེ་ལས་དུ་འབྱོར་ཡང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཉེ་གསལ་གིང་གོ་ཐུབ་པ་ཡིན་
ཞེས་སྒྲིགས་གསུངས་པ་ཞིང་དཔུས་སྒྲུབ་ནས་ནི་ཐུགས་རྗེར་གནང་གྲུབ།

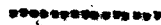
11

བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ག་རང་སོར་བཞག་ནས་གནམ་འཕེལ་སྤྱད་པ་ལས། སྐད་རྟོགས་གཞན་གྱི་ཤུན་ལྷོ་
 བས་གཡས་མཐེན་གཡོན་འདྲུད་སྤྱད་པ་ལྟེ་ཤོད་སྐད་ཉལ་ཆག་. འགྲོ་བའི་གཞི་ཡིན་པ་མ་གཞིགས་ཡོད་།
 རྒྱས་འགྲོ་བའི་ཐབས་ཤིས་ཞིན་པས་རང་དེ་གངས་ཅན་པ་དཔྱད་ཐེན་རང་སྐད་ལ་གཅིས་སྤྱས་གནང་ལམ་ན་
 ཆོང་ལས་དྲོ་ཆོང་ཆེན་པོ་གནང་གལ་ཆེ།

༡ ག ག ག བྱི་མིང་ལྟ་བུ་

བོད་སྐད་གྱི་མིང་ཆོག་གི་སྐོར་རྩི་ཡིན་གོ་རྟོགས་ཡོད་པ་དང་། བོད་སྐད་ནང་རྩི་
 བོད་པའི་མིང་ཆོག་གསུམ་པོ་སྤྱད་པ་ལ་སྟོན་པར་བོད་སྐད་གྱི་མིང་ཆོག་གི་གྲུབ་ཆ་དང་དེ་ཤིས་གལ་ཆེ་
 ཞིང་། སྐད་རྟོགས་པས་མོ་ཆེན། མིང་ལ་འདྲོད་རྒྱལ་གྱི་མིང་དང་། རྩིས་གྲུབ་གྱི་མིང་གཉིས་ཡོད་།
 བ། དཔེར་ན། ཀ་པ། ལུས་པ། མེ་རྟོག་ས། ལ། ལྷ། ལྷོ་སྟོགས་ལམ་ལས་པ་རྩལ་ས་
 བོ་འདྲོད་རྒྱལ་གྱི་མིང་ཡིན་པས་དེ་རྩལ་ལ་གྲུབ་ཤིང་དུ་མིང་། སངས་རྒྱལ་དང་། མི་དཔལ་དྲི་
 འཛིན། རྩི་འཛིན། ལྷོ་འཛིན། རྩི་མོང་ཅན་སྟོགས་ལྟེ་རྩིས་གྲུབ་གྱི་མིང་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྩལ་ལ་
 གྲུབ་ཤིང་དུ་ཡོད། དེང་དུས་གསུམ་པོ་སྤྱས་པའམ་སྤྱ་པར་འགྲུར་བའི་མིང་ཆོག་རྩལ་ལས་ཆེན་འདྲོད་
 རྒྱལ་གྱི་མིང་ཡིན་པར་གྲུབ་ཤིང་དུ་ཡོད་པ་འཕམ་ཞིག་ལས་ཡོད་ལི་སྤྱུལ་པ་ཆ་ཤིང་ལའོ།

༡ ག ག ག བྱི་མིང་ལས་མིང་པམ་ཐ་ཆ་དྲ་གྲུབ་ཚུལ།

མིང་པམ་ཐ་ཆ་དྲ་གསུམ་པོ་སྤྱད་པར་འཕུལ་གཞི་ཆེ་ཤོས་ནི་བྱི་མིང་ལས། མིང་
 རྒྱུད་། (Noun) དང་། རྒྱུད་ཅས། (Adjective) སྟོགས་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་
 ཞིང་། འདི་ལ་འོར་འཕུལ་ཤོར་བའི་དབང་གིས། རང་རྩི་ཤོད་དུ་མིང་ཆོག་ལྷན་ཐེན་གཅིག་གྲུར་།
 མི་འདྲུང་བར་དྲག་ཅ་འདྲུ་ཡིན་པ་ལ་རྒྱུད་ཡོད་གི་ཡོད་པ་རེད། བྱི་མིང་ལས་ཐ་ཆ་དྲ་གསུམ་པོ་སྤྱས་

སྤྱིངས་ (Verbroot) རས་ཐང་ཀྱང་མིང་ཁྱད་པའོ་པའོ། ཡང་ན་པདག་གཞན་དུས་གསུམ་གྱི་
 གཞུགས་གང་ལོས་ཤྱི་ལས་མིང་པའོ་དགོས་མིན་དཔྱད་པ་གཤམ་ཅི་ཞིང་། དེས་མ་ཟད། མིང་ཁྱད་
 གཞན་དང་མཉམ་དུ་བྱེད་ཀྱི་ཐུན་ནས་པའོ་པའོ། བྱེད་ཀྱི་དུ་མ་ཐུན་ནས་མིང་ཁྱད་པའོ་པའོ་པའོ་
 དགོས་མིན་ལྟགས་པར་པར་ཀྱི་དགོས་།

བྱེད་ཀྱི་ལས་མིང་ཁྱད་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་ དང་པོ་
 འི་ མིང་ཁྱད་ཐོན་པ་དང་། བྱེད་ཀྱི་མཐའ་ཅན་གྱི་ཐ་ཆ་དང་མང་པོ་པོ་དང་ཤིང་དུ་ཡོད་པ་དཔེར་ན།
 ཐོན་འདུག རིས་འདུག རིས་འདུག གཞུགས་འདྲིའ། ཅུ་འདྲིའ། ཅུ་ཤྱིས་སྟགས་སུ་ཐོན་དང་།
 རིས་དང་། གཞུགས་དང་། ཅུ་སྟགས་མིང་ཁྱད་གི་རིས་སུ་འདུག་པ་དང་། དཔྱིག་པ་དང་། འདྲིའ་
 པ་དང་། ཤྱིས་པ་སྟགས་བྱེད་ཀྱི་ཐུན་ནས་པའོ་པའོ་པའོ་པའོ་ ཤོང་གསལ་མིང་དེ་རྒྱལ་ལས། ཅུ་ཤྱིས་
 མ་གཞོགས་གཞན་ཆང་མར་བྱ་བའི་གཞུགས་དེ་ད་ཅ་པའོ། སྤྱིངས་གཞུགས་པའི་ཐུང་བྱས་འདུག་པ་
 དང་། ཅུ་ཤྱིས་ཀྱི་ ཅུ་འདྲིའ་སྟ། ཤྱིས་པ། ཞེས་འདས་པའི་གཞུགས་པ་ཤོང་འདུག་པའང་ཅུ་མཆོའ་
 དང་ཐུ། གཉིས་པ་ཀྱི་ བྱེད་ཀྱི་ཐོན་དང་། མིང་ཁྱད་རིས་པ་ཡོད་པའི་ཐ་ཆ་དང་མང་པོ་པོ་དང་།
 དཔེར་ན། འགྲོ་ལས། ཡང་ན་པདག་ལས། འབྱེད་ཅོས། ཉལ་ཁང་། ཟ་ཁང་། ཅོགས་ཁང་།
 ཤྱི་ཁར། འབྱེད་ས་ཁང་། འབྱེད་ས་ལུ་སྟགས་སུ་ཀྱི། བྱེད་ཀྱི་ཐོན་པ་པ་ཤོང་ནས་དེ་འདྲིའ་སུ་མིང་ཁྱད་
 པ་ཤོང་འདུག གསུམ་པ་ཀྱི། རྩེ་གཉིས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་པ། དཔེར་ན། ཤོང་གསལ། ཤོང་ཅོན།
 སྤང་ཤོང་། འདུ་ཤོང་། འབྱེད་ཅོན། ཅི་པ་ཤོང་། འཐམ་ཅོན། འགྲོ་ཤོང་། པགྲོ་ཤོང་། འགྲོ་ཅོན།
 ཤོང་ཤོང་། གསོད་ཤོང་། ཅོ་ཤོང་། འདྲིའ་ཤོང་། འཕོད་ཤོང་། ཟ་འཕྱུང་། སྟགས་མཐའ་ལས་པ་
 ཡོད། འདྲིའ་ཤོང་བྱེད་ཀྱི་ཐོན་པ་ཅུ་ཐུན་ནས་མིང་པའོ་པའོ་བྱེད་ཀྱི་རྩེ་གཉིས་ཀ་སྤྱིངས་གཞུགས་སམ།
 ད་ཅ་པའི་གཞུགས་ཤིས་ན། གཞི་པར་ན་པ། ཅུ་པའི་མིང་ཅུ་མཆོའ་དང་ཐུན་པ་དེ་ཅ་ན་ཡང་།
 དེང་དུས་ཐ་ཆ་དང་འགའ་གས་པ། བྱེད་ཀྱི་རྩེ་གཉིས་དུས་མི་འདྲ་པའི་གཞུགས་སུ་ཤོང་པ། དཔེར་
 ན། འདྲིའ་པའུང་། པཅིངས་པ་ཤོང་། པཅོས་ཐུན། སྟགས་མང་པོ་འདུག་པ། འདྲིའ་པའུང་།

[illegible]

SECRET

ਸੇਵਾ ਸੁਕਾਮ ਸਿੰਘ :

145

དེ་ནི་སྐྱེས་ལུ་མི་དཔེར་ན། མི་ཡི་དབང་པོ་ལ། མི་དབང་། ལུས་པོ་སྐྱེས་ལ། ལུས་
 ལྷན། ཁང་པའི་བདག་པོ་ལ། ཁང་བདག གངས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ། གངས་རྒྱུ། གནམ་ལ་འགྲོ་བའི་
 ལྷན་ལ། གནམ་གྱི། མི་ལུགས་ཀྱིས་འཕུར་བའི་མདེལ་ལ། མི་ལུགས་འཕུར་མདེལ། ས་ནས་ཕྱོད་
 བའི་རྩམ་ལ། ས་རྩམ། རྒྱ་གི་བརྒྱུད་ནས་འོང་བའི་ཕྱིན་ལ། རྒྱ་ཕྱིན། སྐགས་ཡིན་ནི།

རྩ་ཅུ་ནི། བ་དང་མ་ལ། བ་ལ། བི་བ་དང་ཕྱུག་པོ་ལ། བི་ཕྱུག ཉི་མ་དང་རྩ་
 བ་ལ། ཉི་རྩ། བིང་བ་དང་འཕྲོག་པ་ལ། བིང་འཕྲོག སེར་མོ་བ་དང་རྩུ་པོ་ལ། སེར་རྩུ་པོ་
 དང་།

རྩམ་གྲངས་རྩུ་པོ་ནི། དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ལ། དགའ་བདེ། བི་བ་དང་བདེ་བ་
 ལ། བི་བདེ། བྱེས་བ་དང་རྩྭ་གས་པ་ལ། བྱེས་རྩྭ་གས། འགྲོ་བ་དང་རྒྱུད་པ་ལ། འགྲོ་རྒྱུད།
 འབད་བ་དང་འཛུལ་པ་ལ། འབད་འཛུལ། སྐགས་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་།

གོང་གསལ་ཆོག་རྩུ་ཁག་ནང་ཕམ་ཅིན་ཆོག་དཔེར། (Syllable) གཉིས་རྒྱུད་
 བའི་མིང་རྩུ་གཉིས་ཀའི་ཆོག་དཔེར་ཕྱི་མ་ཚང་མ་ཕྱིས་འདུག་ལ། འོན་ཀྱང་། མི་ལུགས་འཕུར་
 མདེལ་མེས་བའི་ཆོག་དཔེར། (syllable) མང་པོ་ཡོད་པའི་མིང་མང་པོར་དེ་ཅན་ལུས་མི་
 འདུག་ཅིང་། ལྷན་ལས་འགའ་ཤས་སུ་རྩིས་འདུག་ལ་ཡང་དོ་ཤྲགས་འཕུར་གྱི་ཡོད་ལ། དཔེར་ན།
 ཆེན་པོ་དང་རྒྱུད་རྒྱུད་ལ། ཆེ་རྒྱུད་དང་། མཐོན་པོ་དང་དམའ་པོ་ལ། མཐོན་དམའ་མེས་འདུག་
 ལ། ཕྱིས་བའི་འགྲུར་བ་རྩ་ཆོགས་འདུག དེར་བརྟེན་ཆོག་རྩུད་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞིང་། བོད་
 ལྷན་མིང་ཆོག་གསལ་བཅོ་བྱེད་བར་། འདི་ལ་མ་ཡིན་པར་ཐམས་ལེགས་མིང་པས། ཆོག་རྩུད་ལྷན་ལ།
 མིང་ཆོག་རྩུ་ཆོག་ཤས་ཀྱི་དོན་དཔྱད་མིན་སྐགས་རྩུལ་དེས་ཅན་ཞིག་དཔྱད་པར་སེམས།

དེང་རྒྱུས་གཞིས་ཕྱིས་གང་སར་ཡོད་ཀྱི་ཐ་ཆ་དང་གསལ་བཅོས་ལྷན་བ་རྩམས་ཕམ་ཅིན་ལྷན་
 རིགས་ལམ་ལམ་གཞི་བཅོལ་ནས་བཅོས་པར་རྩུང་ལ། དེ་ཅན་བྱེད་པར་འགལ་བ་མིང་གྲུང་།
 མིང་ཆོག་དེ་དག་པོ་རྩུང་ས་ཡང་རྩུང་དང་མཐུན་བ་དང་། ལྷན་བའི་མཐའ་འདི་ཅ་ལུ་ཞིག་ལ་གཞི་

སྤྱོད་དེ་བ་ཆེན་ཅན་ལག་གྲུ་གྲིག་ཕྱིན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་དང་ཆེན་མེད་རིག་གསུང་གྱི་མིང་ཆོག་གསུང་།
 བོད་ཕྱིན་པ་ལ། བོད་ཀྱི་དང་ཆེན་དུས་དང་མཐུན་པའི་ཉམས་ཞིབ་ལུ་མཐུན་པུ་ལྷན་པའི་ཆེན་པའི་
 ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཉམས་ཞིབ་ཀྱིས་གཏན་འཁེབས་མེད་པ་ཆེན་པོས་སྤྱོད་པུ་སྤྱོད་ཆོག་གི་སྤྱོད་དེ་བ་དང་
 མིང་ཆོག་པའོ་ལྷན་པས་མི་ཐུབ་པས་ཆེན་པོས་དོ་རྒྱུད་དགོས་པར་ལུ།

བྱི་མི་བོད་ཀྱི་དང་ཆེན་མི་ཤེས་པ་རྒྱ་མཚོ་ལ་བོད་ཀྱི་དང་གསུང་དུ་སྤྱོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་དང་གསུང་
 པའི་རང་རིགས་ཆོས་བོད་ཀྱི་ཤོར་གོ་ཆོག་ལེགས་པོ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དང་དུས་དང་མཐུན་པའི་
 གཞུང་ཆེན་པོ་མེད་པའི་རྒྱུད་ཕྱིན་པུ་ལྷན་པའི་རིམ་ལྔའི་རིགས་ལུ་ཡིན།

ལྷན་པ་དང་བོད་ཀྱི་དང་ཕྱི་དང་སྤྱོད་པའི་པུ་ལྷན་པའོ་ཆོས་ཆེན་པོ་ལས་ལུ་སྤྱོད་པའི་ལུ་དང་།
 ལག་པོ་ཆེན་དང་། མིང་མིན་ཐུ་ཤིག་པོ་དུ་རིང་པོ་འཁོད་པ་མ་གཏོགས། ཅ་དོན་བོད་ཀྱི་དང་གསུང་།
 ལྷན་པས་ཆེན་པོ་ལ་མ་མཐོང་པ་སྤྱོད་པའི་ལུ་གཞུང་ལུ་ལུང་། འོ་མང་པས་གསུང་པའི་ཉམས་སྤྱོད་གསུང་།
 ཉམས་ཞིབ་ཆུང་མཐུན་པུས་དེ་ལྷན་གྱིས། ॥ བོད་ཀྱི་དང་ཕྱི་དང་པའི་ཤོར་ལ་དཔྱད་པ་༥ ཞེས་
 ཐུ་བ་ཞིག་ཤིན་ཀྱང་དུ་བྲིས་ཡོད་པའི་ནང་། བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ནས་བཟུང་ཆོག་པའོ་ལས་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་
 བས་དཔྱད་པ་ཐུས་ཁྲུལ་ཡིན་ཞིང་། བོད་ཀྱི་དང་ཉམས་ཞིབ་གནད་ལུ་མཐུན་པའི་དཔྱད་པའི་ཤི་ཆ་ཐུ་
 ཞིག་ཐུ་ལུང་རེ་ཡོད། རིང་མིན་དཔེ་དེ་བ་ལྟོ་དཔེ་ལུ་ཡོད་པུ་དང་། བོད་ཀྱི་དང་དུ་ཡང་མཐོང་
 ཅིས་ཡོད། ॥

གཞན་ཡང་པོད་ཀྱི་ཁོད་དེ་ལ་ཡི་གེར་བྲི་ཚུལ་དང་དག་གི་བཟོད་ཚུལ་ལས་
 དག་གི་བྲུ་གདངས་གཉིས་ལ་དེ་ཆ་ལོགས་སྐྱར་ལ་སྐོས་པ་བའི་ཁོད་ཡིག་ཅན་རི་ཅན་བྲིས་པ་དེ་ཅན་བྲུ་
 གདངས་ཐོན་དེས་སྤྱོད་པ་བའི་སྤྱོད་ལོག་ཡོད་པར་དེས་དེ། ད་ཆ་པོད་ཀྱི་ས་འབྲེལ་དུ་ཡོད་པའི་
 ཐོན་ཁྲིའི་ཡུལ་དང་། སྐོས་པ་བའི་རྒྱལ་ས་ལག་ལོག་གི་དག་རྒྱུན་ལ་ཐར་གྱི་ཡི་གེའི་སྐྱོར་སྤྱོད་མ་ཉམས་
 བར་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཅན་དེ། དཔེར་ན། བྲུ་མ་ལ། བར་མ་། དང་། བྲི་ལ། །
 གེ་རི། བྲི་ལ། དི་རི། ཟེར་བ་ཅན་རྒྱུ། སྤྱོད་ཚུལ་དེ་ཤིན་ཏུ་དག་པ་དང་། ཐར་སྤྱོད་
 ཉམས་མེད་ཡིན་པ་དང་དེའི་སྐྱོར་མཚན་ཡང་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཚད་མ་དང་། མཛན་སྤྱོད་གྱིས་སྤྱོད་དེ་
 ཕྱི་ལོ་བཟུངས་པ་ཅུ་གཉིས་བཟུངས་པ་ཅུ་གཉིས་པ་ལོག་པ་མཚན་སྐོར་ཆེན་པོ་དང་ཉམས་ཅི་མེད་པ་སྤྱོད་པས།

བཅུགས་སྤྱོད་ཚུལ་ལས་འབྲེལ་ཞིང་བཅུགས།

ཆོག་པར་གཅིག་ན་ཡི་གེའི་གྲངས།

དུ་ཡོད་དེ་དག་མཐས་ཅད་ཀྱིས།

གུག་གྱིད་མཉམ་པོར་ཐོབ་པ་ཡིན།

དཔེར་ན་བྲུ་ལ་བྱ་སྤྱོད།

ཐོན་ལ་ཐེ་རི་རི་བཞིན་ལོ།

དེ་ཅན་མ་ཤེས་པ་མཐས་ཅད་ལ།

གུག་གྱིད་བཅས་པ་ཐུལ་ཞིང་བྱུར། ༡༡ ཀ།

ཞེས་གསུང་བ་ཅན་རོ། དེས་ན་ད་ཆ་ཡི་གེའི་བྲི་ཆུགས་དང་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་བྲུ་གདངས་གཉིས་ཤིན་
 ཏུ་མི་མཐུན་པ་དང་། ཡི་གེའི་འབྲི་ཆུགས་ལ་ཅིག་པ་ཡིན་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་བྲུ་གདངས་
 ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མི་མཐུན་པ་མང་པོ་ཞིག་ཅན་དེ་པོད་ཁོད་གསར་དུ་སྤྱོད་དཀོས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལ་དཀའ་ངལ་ཡང་
 མང་ཚུལ་ཡོད་སྤྱོད་དང་། ཅན་པར་པོད་རྒྱལ་ས་མ་ཡིན་པའི་བྲི་ཚུལ་ཁག་ལ་པོད་ཁོད་སྤྱོད་དཀོས་ཆེ་
 དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡོད་པར་མཐོང་།

ཀྱང་

༡༡ ཀ། ཡི་གེའི་བཟུངས་པ་ཅད་། ཤོག་༩ བ་ བསྐྱོད་ཉམས་ཅི་མེད་པ་ཀའ་འབྲེལ།

ང། ཤོག་ ༣༡༩ །

ཡི་གེ་རི་བློ་ཚུལ་ལ་ཡང་རྩལ་ལོ་བཤ་རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱོད་རབ་བཟུང་དུས་སྐབས་
 རིམ་བཤུན་གྱིས་བརྒྱུ་བ་ཤི། མགོ་མཐུག་སྐབས་མཐུན་མི་འཕྲུག་ས་བཤུག་གྱི་སྐབས་སྤྱི་སྤྱོད་ཆོས་
 མཚམས་གཙང་ས་ཤང་། མེ་ལྷངས། བམ་ལྷངས་སྤྱི་བཟུན་ཏེ་བློ་སྤྱོད་ཡོད་པ་ལ་ད་ཆ་
 ཆོས་མཚམས་དང་། ཤང་གི་མཚམས་གཙང་ཚུལ་སྤྱི་སྤྱོད་མི་མཐུན་བཤུང་། ཡི་གེ་དབུ་མེད་
 རྩ་བུ་ལོ་ལམ་ཆེན་ཤང་གི་རྒྱལ་བཞག་བྱེད་མི་དགོས་པ་ཉུང་སང་བཤུང་། རིམ་ཆེན་ལྷང་ཤང་སྤྱི་
 གྱི་བློ་གཞུགས་དང་། བློས་བའི་གནས་མི་འདྲ་བ་མང་ཞིང་ཤེས་ཆེན་ཆ་འཛིན་བྱེད་ས་མེད་པ་ཉུང་
 བྱེད་ཞིང་། རྩལ་གྱི་བརྒྱུ་དག་གི་གཞུང་ལ་དེ་དག་མེགས་པོར་བཤུན་ཡོད་ཀྱང་དོ་རྒྱུ་ཆེན་མེད་པ་
 ཉུང་སང་ལ། མདོར་ན་ད་ཆ་ཤང་ཡི་གེ་བློ་ཚུལ་དང་དག་གི་བྱ་གདངས་དང་། བརྒྱུ་དག་གི་
 ཆ་སྐྱོན་མང་པོ་ཞིག་འབྲེལ་མེད་ཉུང་གྱི་གནས་རྒྱངས་ཞིག་ལ་སྤྱོད་ས་བཞིན་ནམ་ཉམས་པའི་སྤྱོད་ས་བཞི།

༡། དག་ཤེས་དགོས་གནད་ཆེ་ཚུལ།

བློར་གསུང་རབ་དང་། གཞུག་ལག་གི་བརྗོད་བྱ་དང་། གོ་བའི་གནད་དོན་འཕྲུག་མེད་
 དུ་རྒྱལ་ས་བཤུན་ཆོས་ཡི་གེ་རི་འཐུག་པ་རྒྱལ་ས་དང་། དེ་དག་གི་ཤ་ཉུང་གྱི་གནད་དོན་
 འཕྲུག་མེད་དུ་ངེས་པ་ཞིག་དགོས་ལ། དེ་ཡང་མཐར་ཡི་གེ་རི་སྤྱོད་བཤུང་། བརྒྱུ་དག་ཉིད་ལ་ཕྱག་
 ཡོད་ཅིང་། བརྒྱུ་དག་གི་གནས་ཚུལ་འདི་ནང་རིམ་བཤུན་དབང་དུ་བྱས་ན། བཟུན་བཤྱི་དང་ཁྱད་
 བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཟུན་པའི་གཞི་རྩ་ཉུང་ བུ་ཡིན་ཏེ་ཡོད་ས་འཛིན་བཤྱི་རྒྱུ་འཇུག་ལ། དག་ཆེན་ཡི་ཤེས་
 རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་ལས། གང་ན་ཡི་གེ་ལ་དག་ཤེས་དང་། དག་ཤེས་འབྲི་རྒྱུ་ཡོད་ན་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་བཟུན་པ་ཡང་གནས་ལ་ཡི་གེ་མི་དག་པའི་སར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཟུན་པ་ཡང་མི་གནས་བཤུངས་པ་
 བཞིན་དང་། སྤྱོད་རིམ་གནས་གཞན་པམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་པོ་ཤིགས་ནས་རྗོད་པ་ཉུང་རོ།
 རིམ་གནས་ཀྱིས་དབང་དུ་བྱས་ན་དེ་བས་ཀྱང་བརྒྱུ་དག་མི་ཤེས་ན་
 དེས་ན་རང་རིམ་ཆོས་རིམ་གོ་མས་གསེས་ཀྱུན་གྱི་གཞི་
 ཆེན་གྱར་པའི་ཤང་ཡིག་འདི་ལ་བྱ་ཆོས་དུ་འཐུག་པ་དང་། འོས་ཆོད་ཀྱི་ཆ་འཛིན་མང་པོ་ཞིག་བྱས་
 ཏེ་བཟུང་བཙོས་བཟུང་དྲག་ན་ཉེས་ཀྱོན་ཆེ་བར་མ་ཟེད། མདོར་ཉུང་བྲག་ཤ་ཤས་རིང་ལ་ཆོས་རིག་

གོམས་ལ་ཤིས་ཀྱི་ལྷན་ཅན་པའི་གསེར་ཆ་ཉི་ཤུ་མཆོད་ཀྱི་ལྷན་ཅན་པའི་ཡལ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པ་
 ཅུ་མ་མེད་དུ་ཉམས་པའི་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ངེས། རྒྱ་མཚོན་དེས་བཞེན་ད་ཉི་ཤུ་ཡོད་ལག་ཐོག་ན་
 ཡོད་པའི་མེས་པོའི་གཅེས་ཅོད་ཀྱི་ལྷན་ཅན་པའི་ཡལ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པ་དང་། དག་མེས་བྱེད་དགོས་ལས་
 ཆེད་རིགས་རྣམས་ཚོར་གྱི་མ་ཆ་མ་བརྒྱལ་མ་ཉམས་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བླ་རིག་གྱི་དང་ཁྱིད་པར་བོད་
 ཀྱི་ཆར་ཡོད་བར་དག་གི་ལམ་སྟོན་ལས་བྱེད་ཀྱི་དེ་དང་མི་འགལ་བར་དུས་བརྒྱུན་གྱི་དགོས་མཁོ་ལ་
 རྒྱ་བ་རྣམས་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་ལག་ལེན་དུ་བཅུན་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ལས་སེམས་སོ།

༩། བརྒྱན་བཅས་བྱེད་དགོས་དོན།

དེ་ལ་ལྷན་སྦྲེལ་འདྲིའི་ཀྱང་ ཡིག་ད་ཉི་ཤུ་མཆོད་ཀྱི་ལྷན་ཅན་པའི་ཡལ་ཆེན་པོ་ ལ་ལྷན་ལག་གི་
 ལུང་དུ་བེད་སྤྱོད་ཡོད་དང་ཡོད་བཞིན་པ་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་ནས་ད་ཉི་ཤུ་བར་མ་འགྱུར་རེད་ཆས་སུ་
 ལུང་པ་བཞི་ལ་ཅིག་ཀྱང་མེད། དུས་རབས་མང་པོ་ཞིག་གི་རིང་མཐའ་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱིས་
 དག་མེས་བརྒྱན་བཅས་ལན་མང་བྱས་པའི་སྤྱོད་ལས་ལྷན་ལྷན་པོ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་ཀྱང་
 ཡིག་འདི་ཡང་ཆ་ལྷན་ལྷན་བཅས་མང་དག་ཅིག་གི་ལམ་ནས་ཤོད་བཤད་དང་། ད་ཆ་ཡང་འདི་ལ་
 ལྷན་ལྷན་བཅས་ཕྱི་རྒྱལ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རིགས་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་ཤིང་། ཁྱད་པར་རིག་གསུམ་གྱི་
 ཡི་གེ་ཕྱི་སྟོན་དང་། ཆོས་རྒྱལ་བརྒྱུས་སུ་གནོད་ཚུལ་སྟབས་ལྷན་ལྷན་དང་རྒྱས་ཤིང་བྱེད་ཀྱི་ཆེ་བའི་
 སྐབས་རང་རེད་ཀྱང་ ཡིག་བར་དག་གི་ལམ་སྟོན་དེ་ལ་ཡང་ལྷན་ལྷན་ཆས་ཀྱིས་བརྒྱན་ཐོས་འདུག་ན་ངེས་
 པར་དུ་བརྒྱུན་དགོས། དེ་ཡང་འཇུག་པ་བའི་ལ་བར་དག་དོན་ཐོབ་གནོད་རིང་དུ་འགྲོ་བའི་ཆ་
 རྒྱུན་དུ་འགྲོ་བ་ཞིག་དགོས་པ་ལ་ཆོས་དོན་སྤྱོད་པ་ལ་ཡལ་དུ་འགྲོ་བའི་རིགས་ལ་རྟོགས་ཚོར་བཤག་ཡོད་
 ཀྱང་བྱེད་དགོས་པར་སེམས།

༡༠། བླ་གདངས་ལྷན་བཅས་

གོང་རྒྱས་ཅན་པོད་ཀྱི་ཀྱང་ ཡིག་འདིའི་རྩོམ་ནས་ད་བར་གྱི་ལུང་སྦྲེལ་ལ་ལྷན་ལྷན་པའི་ཡལ་ཆེན་པོ་
 འདིའི་ཆ་བའི་ཕྱི་རྒྱལ་ལྷན་དང་། དེ་དག་གི་ལ་བཞེན་པའི་བླ་རིག་གི་ཉི་ཤུ་ཡོད་དེ་ཤིན་ཏུ་ཁྱད་པར་

དུས་གྲོག་ཚུལ་མོར་བ་དང་ཐུག་དང་ས་འཕྲུལ་བ་སྐྱེས་ཀྱི་ཤྱོན་དུ་མ་བྱུང་བས། དེ་རྒྱལ་ས་བསལ་
 བའི་ཆེད་དུ་རྒྱལ་ས་གྲོག་ཐབས་ཀྱི་བཞུག་བཅས་རྒྱུ་དུ་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་ཅན། ད་ཆ་བོད་ཡིག་
 གི་རྒྱུ་གྲོག་ཐུག་དང་ས་བེད་སྤྱོད་བོད་རྒྱལ་ཡོངས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་གྲགས་བ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་སུ་བོད་
 ཡིག་བཟླག་ཐབས་ཀྱི་བཞུག་བཅས་རྒྱུ་དུ་བྱེད་དགོས་བ་དང་། དེ་ལ་སྒྲིབ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་ཀྱང་
 འགལ་བ་ཞི་ཡོད་ཅི་མ་ཤོ། (ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་དྲུག་ ༡༩༥༩ ལོ་ནང་གི་) བཀའ་མཆོག་
 ས་ཆེན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོས་ཀྱང་བོད་ཡིག་བཟླག་ཐབས་ཀྱི་བཞུག་བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་དུ་མཇུག་བ་མཇུག་དོ།

ཡི་གེའི་སྒྲིག་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱུ་ལའི་བཟླག་ཐབས།

དེ་ཡང་རྒྱུ་གྲོག་དག་ཐེར་བྱེད་ཀླུ་བས། དག་འཕྲོའི་ཐུག་དང་ས་ལ་བཞུག་དེ་ཡི་གེར་བཞུར་བཅས་བྱེད་
 བ་ནི་བརྒྱ་མཉམས་ལེག་དང་རིག་ཚུལ་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་འོས་བ་ཞིག་ཡིན་པས། མི་འཐད་ལ།
 དེ་ཅན་ན་ཡི་གེའི་ཐོབ་སྤྱོད་ཐ་སྐྱོད་ཅན་ལ། དེའི་གྲོག་ཚུལ་གྱི་ཐུག་དང་ས་ལ་བཅས་བཞུར་དང་དག་
 ཐེར་དེས་བར་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་ཡི་གེ་འབྲི་གྲོག་གི་ཁུལ་རབས་ལ་ཕར་ལྷོས་ཆོས། མོ་རྩ་ཅང་
 དྲུག་མང་པོའི་རྩ་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་གྲོག་ཅངས་དང་རྒྱལ་ས་ཀྱི་རྒྱུ་གྲོག་ལ་ཉམས་ཆོག་བྱུང་ཀླུ་བས་ཤྱོན་
 དེ་བསལ་བའི་ཆེད་དུ་རིག་བྱེད་ཀྱི་གྲོག་ཐབས་དང་དེའི་དབྱུང་ས་གསལ་གྱི་ཡི་གེ་རྒྱལ་ས་རིང་བྱུང་ཅི་ཡང་
 མི་མོར་བ་སྐྱེས་ཀྱི་ཐབས་ཅན་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱེད་པ་ ཞེས་བའི་གཞུང་དེ་བྱུང་བ་
 དང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་ད་ལྟ་ཡི་བར་ལ་ཐུ་རིག་གི་གཞུང་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་བ་དང་།
 ད་ལྟ་ཡང་ བླ་ཆེན་མོ་ཞེས་བའི་ཐུ་གཞུང་སྐྱེས་ལ་རིག་བྱེད་ཀྱི་བརྒྱུད་དེ་མིག་ས་བསལ་བ་ལེ་ཆོན་
 མོས་སུ་ཡོད་བ་དང་། དེའི་ཐུག་དང་ས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཅན་བྱེད་ཚུལ་ད་ལྟ་ཡང་མ་ཉམས་པར་གཏན་འཇགས་
 བ་ཅན། རང་དེའི་བོད་ཀླུ་འདི་ལ་ཡང་དག་ཐེར་གཅེས་ཐོས་བྱེད་བྱེད་ས་སུ། ཡི་གེའི་སྒྲིག་ཀྱི་
 དང་མཐུག་ལའི་ཐུག་དང་ས་ཐོན་ལའི་གྲོག་ཚུལ་ཞིག་དེས་བར་ག་ཏུ་འབྲེལ་བྱེད་ཀྱིས་དེ། ས་ཆེན་མཆོག་
 གི་ཞལ་ཐ་མས།

གང་གིས་འབྱུང་གཏན་མི་ཤེས་པས།
 མོག་བར་སྐྱབ་བ་དུ་མ་མཐོང་།

དེ་ཕྱིར་དག་པར་བཅོད་ཤེས་ཕྱིར།

ཡི་གེའི་འབྲུང་ལམ་ལ་བཅོད་པར་བྱ། །ཁ།

ཞེས་གསུང་བ་ཅུ་དང་། ཁྱི་གེའི་ཁྱེ་ལམ་ལ་བཅོད་པར་བྱ་བའི་ཐུག་པར་ལྷན་པ་ལྟར་ལ་བྱུང་ས་
དཔེ་ལ་དེ་རི་མཁའ་དུ།

ད་མི་ཐུ་ཡི་འབྱུང་ཐབས་བཅོད།

དེ་ཡང་ཡི་གེའི་ག་རིམ་བཞིན།

ཞེས་བ་ནས།

གང་དང་གང་ལ་གང་བཞག་ས་བ།

ག་རིམ་བཞིན་དུ་ལམ་ལ་བཅོད་པར་བྱ།

དེ་ལ་འཕགས་ཅེ་ཅེ་འདྲ་ན།

ལ་ཕག་ཅེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡང་ས་བཞིན།

ཞེས་སྐག་ས་དང་།

དེ་ནས་འབྲུལ་བ་བསྐྱབ་པར་བྱ།

གས་འབྲུལ་ཐོག་མར་ཁན་ནས་དབྱུང་།

དས་འབྲུལ་ཅེ་ཅེ་ཁྱོད་པ་ལས།

ཞེས་དང་བྱུང་པར་བཅེགས་པའི་ཡི་གེའི་ཁྱོག་ཀུལ་འདི་ཅུ་གསུངས་སྟེ།

འབྲུལ་གིང་བཅེགས་པའི་ཡི་གེ་ཡང་།

ག་རིམ་བཞིན་དུ་དབྱུང་མ་ཕྱིན་ན།

འདི་ཡང་ཕྱལ་ཞིང་བཞག་པ་ཅི།

མཁའ་ལ་མཁའ་རྒྱ་འདྲ་བའི་ལམ་ལ་བཅོད་ན།

ཕྱིར་དང་ཕྱལ་ཞིང་ཁན་ཁན་བཞིན།

ཞེས་གསུངས་གིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེ་བཅེགས་པ་ལ་དབྱུངས་ཁྱེགས་པའི་ཁྱོག་ཀུལ་དེ་མིག་ས་བསལ་བ་
ཞིག་ཀྱང་གསུངས་ཅི།

བཅེགས་སམ་འབྲུལ་ལམ་འབྲུལ་ཞིང་བཅེགས།

ཆེག་བར་གཅིག་ན་ཡི་གེའི་གྲངས།

དུ་ཡོད་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྟེ།

ཁ། ས་ཆེན་བཀའ་འབྲུལ། ཡི་གེ་བཞག་ཐབས། ཐོག་ ༩ ། ༥ །

གུག་ཤྱིང་མཉམ་པོར་ཐོབ་པ་ཡིན།

དཔེར་ན་གླུ་ལ་ རྩུ་རུ་འཇམ།

སྒྲ་ལ་ སྒྲ་རྩེ་ བཞིན་ནོ། །ཤ།

ཞེས་གསུངས་པ་ཅུར་ཤིས་དགོས་ལ། དེ་ཡང་འདི་དག་གི་ཡི་གེའི་སྒྲ་གདངས་དག་ནས་འདོན་ཆུལ་
བྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། དབྱངས་གསལ་གྱི་ཐོབ་ཅིངས་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནི།

དབྱངས་དང་དང་རྩེ་སྒྲ་གསལ་དཔེ་དང་སྒྲ་

ཞེས་གསུངས་པ་ཅུར་ རྩུ་ ཅུ་བུ་ལ་དབྱངས་ཡིག་གུ་ནི་ཐ་མ་ར་ཉིད་ལ་དབང་བ་ཡིན་གྱི་གསལ་བྱིང་
གཞན་གྱིས་བར་དུ་ཆོད་པའི་ གཞི་ ལ་དབང་བ་པ་ལ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་རྩེ་གཞན་ལ་ཡང་
ཤིས་སྒྲ་ནོ།

ཁྱད་པར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་རྒྱུ་ཆེ་ཤོས་དབྱས་གཅིང་གི་ཡུལ་རྒྱུ་དཔེ་ཁ་རྒྱུ་ལ་མཐའ་ཆིན་
ཚིགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཤུལ་ཆེ་བའི་ད་ཅི་བོད་རྒྱུ་འབྲི་ཤྱོག་བྱིང་བྱུགས་
འདི་ལ་མཐའ་ཆིན་ཚིགས་པ་ཞིག་མི་ཅུང་བས། བྲིས་པ་དང་ཤྱོག་ཆུལ་མཐའ་ཆིན་ཚིགས་པ་ཞིག་དགོས་ནི།
རྒྱུ་རྒྱུ་དང་།

དབྱས་གཅིང་གཉིས་ཀའི་ཡུལ་མཐའ་གྱིས།

ཐ་མལ་བ་ཡི་རྒྱུ་ བས་ལ།

མཐའ་ཆིན་ཚིགས་པ་རབ་ཏུ་ཉུང་།

དེ་བས་བསྒྲ་ཆེ་མཐའ་ཆིན་ཟེ། །ད་།

ཞེས་གསུངས་པ་ཅུར་རྩེ། དེས་ན་མཐའ་ཆིན་ནི་ཇི་སྒྲ་འབྲུག་དང་ཡང་འབྲུག་གི་ཤྱོག་ཆུལ་སྒྲ་གདངས་ཐོན་
པ་ཞིག་ངས་བར་དུ་ཟེར་དགོས། མདོར་ན་བོད་རྒྱུ་པ་རྒྱ་དག་གཅུག་ལག་གི་ཤྱོག་སྒྲ་རྩེ་རྒྱལ་ས་མི་བོའི་
ལམ་སྒྲ་ལ་ཆིན་ཅིང་། དེ་ཉིད་གཞིར་བཟུང་གི་ཐོག་དུས་བཅུན་ལེགས་ཆ་གཞན་འདིགས་མཁས་ཆུལ་དང་
ཐོན་པའི་སྒྲ་རྩེ་བསྒྲ་བཅོས་རྒྱལ་ས་ཀྱང་རྒྱལ་ས་བཟོ་དང་དགོས་པ་ལོ་ལ་དཔག་ཅིང་ལེན་བྱིང་གལ་ཆེ།

རྒྱུ་ཡིག་གཞན་བོད་ཡིག་ཏུ་བྲི་ཅིངས།

དུས་རབ་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་རྒྱུ་ཡིག་ཤིས་ཡོན་དར་བྱུང་ཆེ་བའི་དུས་རྒྱལ་ས་སྒྲ་མཁས་པ་ནང་ཐན་ཆུན་ཤིས་
རིག་པ་ཇི་ལེན་གྱི་ལམ་སྒྲ་ལ་ཞིག་དེ་རྒྱ་ནས་བོད་ཀྱི་ཤིས་ཡོན་དང་འབྲེལ་ཆེ་བར་ཡོད་ཅིངས། ད་ཆ་ཡང་
ཡི་གེ་བསྒྲག་ཐབས། ས་ཆེན་བཀའ་འབུམ། ཤིག་ ༩། ༥།

ද. ඉංග්‍රීසි භාෂා පොතකට අක්ෂර දෙකක් එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

'A' ඉංග්‍රීසි භාෂා පොතකට අක්ෂර දෙකක් එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

..... දිනෙකදී. එකතු කළේය.

ཆིག་རྩ་ཕྱི་མི་འབྲུགས་ བ་ཆིག་གི་ཀླ།

དོན་ཆོན་མི་འབྲུགས་ འེལུའི་ཀླ།

ལྷོག་པམ་མི་འབྲུགས་ སྤུན་འབྲེན་ཀླ།

རྒྱལ་སྤེལ་ འདི་རྒྱལ་སྤེལ་ཆིག་རྩ་ཕྱི་མི་འབྲུགས་པ་ཆིག་གི་ཀླ། འདི་ལ་དེ་རྩ་ཕྱི་མི་ལྷོག་གི་ཕྱི་མི་གི་
ཞེས་བཤད་ཅིང་། དེའི་ཕྱི་མི་ལྷོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡང་། དང་ཀྱོག་དང་། ཆིག་དང་། ཤད་དང་།
ལྷོག་ཤད་དང་། སྤུན་ཆོན་ལྷོག་ཤད་དང་། ལྷོགས་ཤད་དང་། བཞི་ཤད་དེ་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་
འདྲུན་དུ་བཤད་ཅིང་། དེའི་ཆིག་དེང་སང་ཤར་ལུ་ལྷོག་སྤེལ་གྱི་ལས་ལེན་ལྷོག་ཐིན་པའི་གཤམ་
གསལ་གྱིན་གྱི་ཕྱི་མི་རྒྱལ་སྤེལ་ཉེས་མཁོ་དང་བཞུན་ཏེ་གསེར་ཆོན་ལྷོག་ཆིག་ལས་ཆ་དང་དགེ་མཚན་ཆི་
བར་སེམས་ཏེ་དཔེ་བཤད་ཀྱི་ལས་ལེན་པ་ལྟར་ལ།

༡། བོད་ཡིག་གི་ཆིག་རང་སྤོང་བཞག་པ།	༡ ཀ
༢། ཆིག་མཐུག་མ་ཆོགས་པར་ཅུང་ཟད་ངལ་གསོ་བའི་རྒྱལ་སྤེལ།	(,)
༣། ཆོགས་མཚན་ཆུང་མཐུན་ཕྱིད་ཤད།	(;)
༤། ཆིག་ཆོགས་མཐུན་ཆིག་ཤད།	( )
༥། སྤེལ་གསལ་ཕྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤེལ།	(-)
༦། འཕོད་པ་དང་། བདེ་ལྷོག་ཡ་མཚན་ལྷོག་ཤད་ལས་གསལ་ཕྱིད།	(!)
༧། ཆིག་དོན་གོང་ལོག་མཚན་ལྷོག་རྒྱུ་རྒྱལ་སྤེལ།	(=)
༨། དོན་ཆིག་དེས་བཟུང་ཕྱིད་པའི་རྒྱལ་སྤེལ།	(-)
༩། ས་བཅད་སྤོགས་མཐོང་བཞུན་ལྷོག་ཤད་འབྲེལ་རྒྱལ་སྤེལ།	(: -)
༡༠། ལུང་ལུང་གི་ལུང་ཆིག་ལོགས་སུ་དགར་བའི་རྒྱལ་སྤེལ།	(" ")
༡༡། ཡིག་ཆིག་དོན་གཤམ་ཆེ་བ་ལོགས་སུ་དགར་བའི་རྒྱལ་སྤེལ།	(' ')
༡༢། སྤུན་ཆོན་ཆུང་བ།	( )
༡༣། སྤུན་ཆོན་ཆེ་བ།	-
༡༤། ཆོག་གི་དང་། ཆོད་པ་སྤོགས་གསལ་ཕྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤེལ།	(*)
༡༥། ཟུར་མཚན། ཟུར་བཞུན་སྤོགས་ལོད་པའི་རྒྱལ་སྤེལ།	(†)

१७। ཆིག་གམ་ཡི་གེ་མང་པོ་བསྟུས་ཡོད་པའི་རྟེན་མས།

१५) ಹೆಣ್ಣು-ದಂ-ಬಿ-ಬಿ-ಖ-ಹ-ದ-ವರಿ-ಕುಟುಂಬ.

$$(\dots + \dots)$$

१८। ལེའུ་དང་དོན་ཆལ་རྫོགས་པ་དང་སྤེ་ཆལ་རྫོགས་པའི་རྟགས།

(11 11)

१८१   ཆིག་དེ་དོན་གཞན་ལ་འབྱུག་པ་དང་མོས་པའི་རྒྱལ་ཁབ།

१०१   ཡི་གེ་དང་ཆོས་ལྟས་མ་ཡོད་ཀྱང་མི་གསལ་བའི་རྟགས།

(.....)

१७। क्लृप्तादसंभवात्तुदंष्ट्रिकृत्तया।

$$(\quad = \quad)$$

३३। དོན་དམིགས་བསལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ།

འདིའི་རིགས་དང་དྲུང་ཡང་མང་ནི། སྐབས་བབ་དགོས་མཁོ་དང་བརྒྱུན་ཁོ་སྤྱང་དོན་ལ་འཇུག་དགོས་
 བ་ཡིན་འོ། དེ་ལྟར་ཡིག་མཆའས་དང་ཆིག་མཆའས་འབྱེད་བྱེད་དང་། འབྲེལ་བྱེད་ཀྱི་ཀྱིན་དང་
 རྟགས་རྟམས་ཆ་སྟོན་ལ་གང་འོས་ཀྱིས་བྲི་རྩོན་ཡིགས་བཅས་སྤྱང་དོན་བྱས་ཆེ། གཞུང་དོན་ལ་འབྲེལ་
 བར་རྟགས་བ་དང་། གཞུང་ཆིག་ལ་འབྲེལ་བར་དོན་འཛིན་བྱེད་བྱུབ་བ་དང་། ཆིག་ཆོགས་མང་
 བའི་ནང་ནས་གནད་དོན་ཆེ་ཤོས་གང་ཡིན་ཤིས་རྟགས་ཡོང་བ་དང་། ཆིག་དང་དོན་ཆ་བྲི་ཡིགས་བར་
 འབྲེལ་ཚུལ་དང་། མིང་ཆིག་དེ་མིགས་བསལ་བ་གང་ཡིན་ཆེས་མེད་ཤིས་རྟགས་ཡོང་བའི་དགེ་མཆན་ཆེ།
 གནད་དོན་དེར་བརྟེན་རྟགས་འདིའི་རིགས་ཚུལ་ཡོངས་ཀྱི་ཁས་ལེན་ཁྱས་ཟིན་པའི་རིགས་ཡིན་འོ། འདི་
 རྟམས་ཤོད་ཡིག་བྲི་སྟོན་བྲི་གནད་འཁུལ་ཡང་མཐུན་ཚུལ་ནི་རིགས་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱིང་བརྩོད་དུ་རྩད་
 ཟེད་སྟོན་ཁོ་བྲིས་ཟིན་པས་འདིར་མི་སྟོ།

11

ད་ཅི་ཤད་ཡིག་སྒྲིབ་དེ་བཤུ་ལ་བཞུར་བཅས་ཀྱིས་ཤོད་མིའི་སྒྲིབ་བྱུང་དང་།

གཞན་སྟེ་ཆོས་སྒྲིབ་བྱུང་བྱོད་ཕྱགས་ཀྱི་ཐབས་ལས་དང་། ཤེས་

ཚད་གོང་འཕེལ་གཏོང་བྱུགས།

བྱམས་ཆེན་བྱུལ་གྱི།

༣༢། ཕྱི་ལོ་ཡམས་ཀྱི་ཡུལ་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐུ་མཆོད་པའི་ཕྱགས་བཞུད་དང་། ཕྱགས་ཐེའི་ཆུ་
གཞིར་ལས་ཉི་ཤར་གཏམ་པའི་ཤོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ཆེན་པོར་གྱི་ལས་ཆེན་གཟིགས་ཀྱིང་འོག་མ་འོངས་
ཤོད་མིའི་ཆོས་རིག་གཅེས་འཛིན་བྱེད་པོ་ལྷག་བསམ་གྱི་ཚུལ་ཅུ་བཅུན་ཅིང་། ཤེས་ལོན་རྒྱུ་དཔྱད་ཀྱི་
ལོ་འབྲས་རབ་རྒྱ་བཤུ་བའི་གཅིག་ཐོན་ཐབས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དགོངས་གཞི་དགོས་བཤུད་བར་ཅན་གཞིར་
བཞག་པའི་ཐོག་ དེ་དག་གི་ཅུ་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་ཤོར་གཤམ་ཆེ་ཤོས་མཆོད་དུ་མི་རུང་བ་དེ་ནི། ཤེས་ལོན་
དང་ལྷག་བསམ་གཉིས་ལས། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་ཆུལ་དུ། རྒྱ་བྱི་ནང་ཤེས་ལོན་ཕྱུ་
སྐུ་ཆོགས་བས་རྒྱུད་བྱུག་ན། འབྲས་བུ་ཆོག་བསམ་རྒྱུ་བར་དག་པའི་རྒྱས་བཤུ་བསམ་སྦྱོར་ལག་ལེན་
ཐོག་ཐོན་དེས་བཤེད། དེས་ན། བར་སྐབས་ནས་ཤེས་ལོན་བྱི་དང་། རྒྱུད་བར་ཤོད་ཡིག་རིག་གནས་
ཀྱི་ཤེས་བུའི་ཆུ་ཚད་གང་ཅི་ཉམས་དམས་འགྲོ་བཞིན་པའི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཉམས་ལས་ཉམས་བ་
སྒྲུར་གསོ། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་རྒྱུ་འཛིན་བྱུ་ཐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཕྱགས་འབྱུངས་གསུམ་ཐོག་དགོས་བ་
དགོ་མཚན་འབྲུག་གྱིས་མཛད་བར་བྱུག་པའི་ཤིན་ཏུ་ཅུ་འགངས་ཆེ་བའི་དམིགས་ཡུལ་འདིའི་ཐོག་རང་
གཞུང་དཔྱད་ཤེས་ཆེན་དང་ཅུ་མ་གྱི་ཆེན་པོར་ནས་ཕྱགས་འགན་ཆེ་བཞེས་ཀྱིས་བྱི་ནང་རིག་གནས་ཀྱི་
ལ་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་འོད་ཉིང་འཛུགས་ཞིང་། ཆོས་རིག་འཛིན་གྱིང་ཐེལ་གསུམ་ཐོག་མཛད་ཐེས་དང་ཉམས་
རྒྱུད་གྱི་ཡང་ཅོར་སོན་པའི་ཆེན་གྲགས་ཅན་གྱི་མཁས་དབང་ཁག་ཅེད་དུ་གདན་འདྲེན་གནང་། ཉི་ཤར་རིག་
གནས་ཀྱི་བཏོད་སྤྱོད་ཆེན་ཆོགས་གནང་བའི་སྐབས་འདིར་མཁས་དབང་རྒྱུ་བའི་དགོངས་པའི་དཔྱད་གཞིར་
ཐུས་གཞི་དོན་ཆེན་བཞི་བ་དང་ཐ་བ་གཉིས་སྐོར་འབྲེལ་ཡོད་བསམ་ཆུལ་ཉིང་དོན་གསལ་བྱུར།

རིག་གཞུང་བྱི་དང་། རྒྱུད་བར་ཤོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཐོག་ཤེས་བུའི་གནས་ཚད་གོང་མཐོར་
གཏོང་བྱུགས་ལ་ལྷན་པའི་ཐབས་ལས་སྦྱོར་དངོས་ཐེས་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་རིམ་བཤུ་ལས་དང་ཤོར། ཐོན་

1. 5521.

གྱི་ལྟས་གས་ཀྱི་ལས་མཐུ་རྒྱུ་དང་པ་ཉ་ལྟས་ཀྱི་པ་དང་འཆ་མས་པའི་པམ་རྒྱུ་རྩ་ཐོག་གས་པ་ཞིག་ཡོད་དཀའི་གནས་
 ལྟ་གྱུར་བཞིན་ཡང་། ང་དུང་སློབ་ཉལ་བྱེད་པ་མའི་ངོས་ནས་ལམ་དུ་ཁྱེད་མཐུད་། ང་དུང་ཐར་ཉལ་
 བཅས་ལྟས་རྩ་ཐོག་མ་ནས་བཤེད་བྱུང་ཉལ་སློབ་ཆེ་བཞེད་མ་ལམ་མ་འགྲོད་མེད་པ་རྒྱུ་འཁྱོད་ལྟས་གནད་དགོས་
 གྲོས་མེད་ཁམས་། ཡིག་རྒྱལ་ས་ཀྱི་ལས་ཐུགས་ཤེས་ཀྱི་ལྟས་རྩ་ཐོག་གས་ཀྱི་ལམ་ནས་མཐུད་ཆད་ཁྱེད་ལྟས་གས་གས་
 བྱེད་བྱུང་ཅམ་ལས་བྱུང་བའི་ལག་འཁྱེད་ཐོབ་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་ཤོད་གྱི་རིག་ཀྱུང་ཤོག་གཞི་ཅའི་
 ཤེས་ཆད་ཆ་འཛོག་འཕེར་ངོས་ཀྱི་གནས་ཆད་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ན། རེ་ལ་དམིགས་པས་ལྱི་མཐུན་
 ལམ་གྱི་ཀྱེད་ལས་འཕར་མ་འདི་དང་འདི་འདྲ་ཡོད་ཅེས་བར་ཉལ་དོན་འཁྱོད་བྱུང་བའི་འཆར་གཞི་གྱི་རིག་
 ཀྱེད་འཕེབ་ཅིག་བྱུང་ན། འབྲས་བུ་ལ་སློབ་ཤེས་ཡིད་རངས་སྒྲོན་བའི་གྱི་ནས་རྒྱ་ལྟ་ལ་བརྒྱུན་པ་གྱི་
 བ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པ་དང་། ང་ཉལ་ཉལ་སློབ་གྲྭ་གྱི་མཐོ་རིམ་འཛིན་གྲྭ་ནས་བྱུང་དང་བྱུ་གཤིས་
 བྱུང་དང་ཤེས་ཆད་སྟེན་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ཐུན་པ་གཉིས་ནས་བྱམ་སྒྱུ་གསུམ་བྱུ་གཟེངས་རྒྱལ་ས་ཀྱི་གནད་
 སྟེན་ཡོད་ལྟས་དེ་ཡང་འཛིན་རིམ་བརྒྱུད་པ་ནས་བརྒྱུན་བར་ཤོད་ཡིག་ཐོག་ཆ་རྒྱལ་མཐུད་ཆད་བརྒྱ་ཆ་དུག་
 ཅུ་རེ་མ་མཐུན་ལོན་ངོས་ཀྱི་ཁྱེད་ཆོས་ཆད་རིགས་ལ་གནད་ལམ་སྟེན་གྱི་མཐུད་མཐུད་ན་ལེགས་ཆོག་ས་ཆེ་བ་
 དང་། རེ་བཞིན་འཛིན་རིམ་དང་ཤོན་ས། ཀྱེད་ལས་བར་དང་། བཞི་བ་ནས། ཐ་བ། དུག་པ་
 ལྟས་བརྒྱུན་པ་བཅས་ལོ་རིམ་གཉིས་ནས་མཆོམས་ཤོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་དང་། ཀྱེད་ལས་དག་འདོན་གསུམ་
 ཐོག་བརྒྱད་དོན་སྟོང་ས་བཅས་ཀྱི་རྒྱུད་འབྲས་ཅེ་ལུང་སྟེན་ལྟས་ཀྱི་ལ། རང་མིང་འཁྱེད་པའི་གཟེགས་
 རྒྱལ་ས་ཀྱི་དང་། བྱུང་གཤམ་གནད་གྱིས་ལོས་མཆོམས་བཅས་གནད་ལམ་གསུམ་གྱི་ཤོད་མཐུད་ཐོག་ རེ་
 ཡང་སྟེན་གྱི་ལོན་ལྟ་ཐུན་ཐུན་གྱི་དོན་འཛོན་པའི་འཆར་ཅན་གྱི་ཡིག་རྒྱལ་ས་དེ་མིན་པར། ང་མིགས་པས་ལ་
 དུས་ཆེད་ལོས་འཆོམས་ཤིག་ལ་རང་གཞུང་ཤེས་ཉལ་གྱི་རྒྱ་ཆད་སྟེན་ཆོན་པ་ལྟར་ཞིང་རྒྱལ་ས་བཞིས་མཁས་
 བའི་ཆོ གས་རྒྱུད་ནས་ངོས་དོན་གྱི་རྒྱལ་ས་བཞིས་གནད་རྒྱ་དང་། རེ་ཡང་ཤེས་ཆད་གྱི་ཆད་གཞི་ཉལ་
 རྒྱལ་ས་སྟོན་མ་བྱུང་ཆེ་རྒྱལ་བའི་ནད་ནས་དུག་པ་ཞིག་ལ་གང་ཉལ་འཆར་ཅན་གཟེངས་རྒྱལ་ས་གནད་དགོས་
 བ་དེ་རིགས་ལ་ཡིན་པ་དགོས། རེ་བཞིན་མཐོ་སྟོན་ནད་སྟོན་གྱི་རིགས་རམ་གནད་ལམ་གྱི་ཐོག་ཏུ་ཡང་།
 ཤོད་ཡིག་ཐོག་དམིགས་པས་ཤེས་བྱའི་ཆ་རྒྱུན་འདི་འདྲ་ཞིག་ཆད་དགོས་ཞེས་ཤོད་མཐུད་ལ་ཉལ་སྟོན་སྟེན་
 ཀྱེད་འཕེབས་གནད་དགོས་པ་སྟེན་འདི་དང་འདི་རིགས་སྟེན་གྱི་ཤོན་པའི་ཤོད་གྱི་རིག་ཀྱུང་ཤོག་རིན་
 བུང་དང་། ཆེ་མཐོང་གི་ཐུགས་ལམ་གསུམ་གྱི་ཤོད་གྱི་རྒྱ་མཐོན་འདི་རིགས་ཀྱིས་ཤོད་གྱི་རིག་གནས་ཐོག་

ཐུང་བཙོན་གྱི་སྒྲོ་རྩེ་ལེན་ཕྱགས་འདེམ་རྒྱུ་དང་ཕྱགས་ཅི་རིགས་ནས་དོན་ཁམ་དེས་བས་ཡོང་དེས་
ཞུ།

བོད་ཡིག་གཞི་ཅན་བྱས་པའི་ཆས་རིག་གི་གནས་ཚད་གོང་མ་ནས་གསོང་བའང་ས་ལ་དམིགས་
 པའི་དངོས་གཞི་ལག་ལེན་དོན་འཁྱེད་ཀྱི་སྒྲིལ་བའང་ས་ལ་མ་རིམ་བ་དང་པོ་དེ། རྒྱུ་བོད་ཡིག་གི་དགོ་
 གན་གྲངས་ཚད་མེད་ངེས་དགོས་བ་དང་། རྒྱུ་བོད་འཛིན་རིམ་དང་པོ་ནས་མ་བཟུངས་ཀྱིས་ཉངས་སྒྲིབ་
 ཚན་དགོ་གན་རྒྱལ་ས་བོད་ཡིག་སྒྲིབ་པོན་བ་གང་མང་བཞོ་འཇུགས་བྱུང་བའང་གཞན་བཟུང་བ་ལྟ་དང་། དེའི་
 གྲག་མ་འཇུག་ཚན་རིག་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཚན་གཞན་རྒྱལ་ས་བོད་ཡིག་གྲག་པའང་བཟུང་གྱིས་སྒྲིབ་དེབ་ཟུར་
 སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་འཇུགས་དང་འཇུག་ཅེ་བའི་སྒྲིབ་ཚན་དེ་དག་དཔྱིན་ཡིག་གྲུ་ཡོད་ཀྱང་། དེའི་གོ་དོན་འཇུག་
 བའང་ཚད་མ་བོད་ཡིག་དང་བོད་སྐད་གྲག་ནས་གཞན་བྱུང་ན། སྒྲིབ་ཚན་དེ་དག་གི་གོ་དོན་ལེགས་
 རྒྱལ་ས་ཡོད་པར་པན་བྱས་ཀྱི་ཆེ་ཡོད་ཀྱི་སྒྲིབ་མེད་གྲག་ཀྱང་བཟུང་བའང་བོད་ཡིག་དག་འདོན་གཟུགས་གསུམ་
 ཡན་ཀྱས་གསོང་བའི་འཛིན་པེད་སྐད་འཕར་མ་ཅུ་ཞིག་ཞུ་ལ་ཤོ་ཚད་དེ་བོད་ཡིག་གི་བར་སྒྲིབ་བརྒྱུད་
 བྱ་རྒྱུད་ཀྱི་གྲིབ་སྒྲིབ་ཀོམ་ཤེས་ཚད་རིམ་འཕར་ཡོད་པའང་ས་ལ་གཅིག་པུ་གཉིས་གྲྲིགས་ངེས་པར་ཡོད་
 ངེས་ལགས། དེ་བཞིན་ཡིག་རྒྱལ་ས་ཀྱི་ཞང་གྲངས་ཚད་གཞི་སྒྲིབ་ཚན་རིམ་བཟུང་བ་ ༡༡ ལོན་བྱུང་
 ཚམ་བྱུང་ན། ཚད་ལོན་ཁྲིངས་ལྷ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། དཔྱིན་ཡིག་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཚན་གཞན་གྱི་གྲག་
 གོང་གསལ་ཚད་གཞིའི་ཞང་གྲངས་ལོན་ཚམ་ཡོད་ན། བོད་ཡིག་གྲག་དཔེར་ན། འཛིན་རིམ་དང་པོ་
 བས་མ་བཟུངས་ཀྱང་གྲངས་ ༡༠ ལས་མ་ལོན་ཀྱང་། འཛིན་རིམ་གནས་ཐར་ཁྲིངས་ལྷ་བཟུང་བའི་
 འཛིན་རིམ་འཕར་པར་དཀར་པེད་མེད་པའི་རྒྱལ་སྐད་འདི་ལ་ལེགས་པའི་སྒྲིབ་ཀྱིས་ཅེ་བའི་བོད་ཀྱི་སྒྲིབ་ཀྱི་
 ཡིན་བ་དང་། དེང་སྐབས་བོད་ཡིག་གྲག་ཤེས་ཚད་ཉམས་ཀྱང་འགྲོ་བཞིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་ལས་
 བས་བོད་ཡིག་གྲག་ཚད་ལོན་ངེས་པར་དགོས་བ་དང་། བྱུང་ན་དེ་ལྷན་ཞང་གྲངས་ ༡༡ ཀྱི་ཚད་
 གཞིའི་ཆེད་ཞང་གྲངས་ ༥ བཟུང་བརྒྱུད་ཀྱིས་དོན་བོད་ཡིག་གྲག་ཞང་གྲངས་ ༤༠ རེ་ངེས་པར་
 ལོན་ངེས་དགོས་པའི་རྒྱལ་གཞི་གསར་གསོང་གཅིག་མ་དྲག་གི་དགག་དགོས་ཀྱི་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་
 པར་དགོས་གལ་ཡོད།

སྤྲོལ་ཕྱུག་ཚའི་ཞེས་ཆད་པ་དག་ཤིར་ནས་ཀྱང་ཡོད་པ་བཟུང་སྟེ་འཛིན་རིམ་ ༡༠༡༩ ཡིག་
 ཚད་གཤིང་ཡུལ་རང་ཁྱུངས་སྤྲོལ་གྱི་སྤོ་སྤོའི་ནང་དུ་མེན་བར་ཐ་ར་ན་སི་རྩ་དུ་དཔུས་ས་གནས་གཅིག་རྒྱ་
 རིབས་འཛུལ་གྱིས་གྲིག་སྤོལ་དམ་བཅུགས་ཆད་མཐུན་གྱི་གོ་ནས་རྒྱུགས་བཞེས་གནང་ན། དགེ་སྤྲོལ་
 གཉིས་ཀྱི་འཁྱུར་འཁྱུར་སྤོལ་རྩལ་ཆད་མེད་ཤིབས་ངེས་མ་ཟད་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་མཐུན་བཞི་རྒྱུ་དུ་
 འགྲོ་ངེས་ཡིན། དེ་རྩེ་ཕྱུག་ལེན་བཅུར་རྒྱ་གར་དཔུས་ཡིག་རྒྱུགས་དོ་དམ་ལས་ཁྱུངས་སྟེ་འགྲོ་གྲོན་
 འཕར་མ་དང་། གྲིག་གཞི་དང་རྒྱུགས་འགལ་འགྲོ་གཞི་སྤོལ་གྱི་རྒྱུན་གནད་གང་ཡང་མེད་བ་མ་ཟད་
 མཐོ་རིམ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུགས་སྤོལ་གཤིང་མི་སྤྲོལ་ཕྱུག་ལོ་རྩེ་ཁྱུངས་འཕོར་བརྒྱ་དང་ཆ་བརྒྱ་
 ཡས་མས་ལས་མི་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་རྒྱུགས་གཤིང་ཡུལ་ས་གནས་གཅིག་རྒྱ་འགྲིམས་འགྲུལ་ཁྱུ་རྒྱུ་འགྲོ་གྲོན་
 བད་འཕར་གྲོན་དེ་མེགས་བསལ་ཆེ་བ་ཡིན།

དེ་རྩེ་གོང་དུ་ད་རྩེ་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་སྤྲོལ་ཕྱུག་རྩམས་ཀྱི་ཞེས་ཆད་ཉ་མས་བ་སྤྲོལ་གསོར་
 རྒྱུ་བཟུང་དང་། མི་ཉ་མས་གོང་འཕེལ་བྱུང་བཟུང་ལ་རྩམ་བཞི་ལོ་མང་ཉ་མས་ལྟོང་ལས་གྲུང་བཞི་
 བསལ་རྒྱལ་རྩིང་བརྒྱས་ཉུ་རྒྱ་དེ་ཅམ་ཡིན་ལགས།

ལུས་ཅུགས་སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན། བྱི་ནང་གི་ལྷ་མོ་མཐའ་སྐྱོ་བའི་རྒྱ་མཁུ་ཀ་ཤོགས་ཕྱོགས་འགྲིགས་ཕྱི་ལོ་
 ༡༧༦༥ ལོར་གཏན་ཉིན་སྤྲོལ་ལྷ་མོ་ལ་འགྲེལ་སྐུ་གནང་བར། སྐབས་དེ་དག་གི་སྤྲོལ་ལྷ་མོ་རྒྱ་
 ལྷ་མོ་མཚལ་བའི་སྤྲོལ་མཁུ་ལ་བཤང་། ལོ་ཆད་ལོངས་ངེས་ཡོད་ཅུངས་རང་དགོས་ཤིག་ཡོད་ལ་རང་
 དོན་རང་གཅིག་གིས་བཙོན་འགྲུས་ཤིག་བ། མང་ཆེ་བ་བོད་ནས་ཡིག་འོ་ལས་ཅམ་ཤིག་བ། བ་མ་རྒྱལ་ས་
 ཀྱང་སོ་སོའི་རིག་བའི་གཞུང་ལྷགས་ལ་གཅིག་ཞེན་གྱི་དྲི་མ་མ་ཡལ་བས་བསྐྱལ་ཅུག་ཀྱང་གཞོན་དང་བཅས་
 བ། ཅུག་བས་སྐབས་དེའི་སྤྲོལ་ལྷ་མོ་འོ་ལ་བོད་མི་སྤྲོལ་མཚལ་བའི་མིང་དང་གྲིག་གཞིར་བཙོན་
 བའི་སྤྲོལ་ཆོན་གཞན་བ་དབྱིན་ཇི་དང་། ཞང་ཅིས། ཆོན་རིག་སྤྲོལ་མཚལ་བའི་དགོས་མཁོ་དང་
 འཆ་མས་བའི་གལ་ཆེའི་སྤྲོལ་ཆོན་ཁ་ཤས་མ་གཏོགས་མང་པོ་ཞིང་ཅུངས་བོད་ཡིག་ལ་སྤྲོལ་བཙོན་གཙོ་འདོན་
 བྱེད་བའི་གོ་སྐབས་མི་ཉུང་ཅམ་ཡོད་བའི་རྒྱལ་ཁྲིམ་སྤྲོལ་གཉིས་བའི་བོད་ཡིག་གཞན་ཆད་ཀྱང་།
 ཀྱུན་གྱི་མཛད་འོས་སུ་མ་གྱུར་ཅམ་བྱུང་ཞིང་།

དེ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༧༠ ཡས་མས་སུ་བོད་མི་སྤྲོལ་མཚལ་བའི་སྤྲོལ་ལྷ་མོ་མི་དང་།
 གྲིག་གཞི་ཆབས་རིག་དབྱས་བོད་མིའི་སྤྲོལ་ལྷ་མོ་འོ་ལ་བསྐྱུར་གྱི་སྤྲོལ་ཆོན་གྲིག་གཞི་གཏན་འཁེབས་སུ་ས་
 བའི་ནང་། གཙོ་བོ་དབྱིན་ཇི་དང་། ཞང་ཅིས་ཁག་ ༡ བྱིར་བཏང་ཆོན་རིག་ བྱི་ཆོགས་ཆོན་རིག་ཁག་
 དཔལ་འཕྱོར་ཆོན་རིག་ འཇམ་གླིང་ས་བཤད། ཞིན་ལྷོ་རི་ཁྲུང་ཡིག་ ཞིང་བཟོ། རི་མོ་ འཆ་མ་ཕུ་ ལུས་ཅུལ་
 རྒྱུས་གས། བོད་ཡིག་བཅས་སྤྲོལ་མཚལ་བའི་དགོས་མཁོ་དང་འཆ་མས་མེན་ཅི་རིགས་སྤྲོལ་ཆོན་རྒྱལ་ཁྲུངས་
 མང་པོ་ཞིག་བཟུལ་གྱི་བོད་ཡིག་སྤྲོལ་དེའི་ནང་གི་རིག་གཞན་ཐམས་ཅད་ལྷག་གྱིས་ཏུ་བཅུག་ཀྱང་གཞན་
 དབང་ཅུངས་བཟུལ་དགོས་དབང་གིས་དེ་ལྟར་གྱུར་བ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༧༧༣ ལོར་རྒྱ་ས་བཅུགས་ཞར་ཏུ་ཤིས་རིག་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་བ་བསྐྱུངས་
 བའི་གྲོས་ཆད་ཏུ། དེ་ཡོད་བོད་ཡིག་སྤྲོལ་དེའི་རྒྱལ་ཁྲུངས་ཆོགས་གྲིག་གཏན་ནས་ལོ་རྒྱུན་གང་མཆའས་སོང་
 བར་བཙོན། སྤྲོལ་དེའི་གྱི་བཟོད་དོན་ཁག་ཅིང་འོག་གོ་བཟེས་བསྐྱུར་གྲིག་དགོས་རིགས་དང་། གསར་ཆོན།
 དེ་བཞིན་ཏུ་ས་བཟུལ་སྤྲོལ་ཆོན་སྤྲོལ་དེ་ཆ་ལེགས་བཅས་དགོས་གལ་ཆེ་ལྷགས་དགོངས་བ་གཅིག་མཐུན་
 བྱུང་བ་ཅུར། སྤྲོལ་དེའི་བསྐྱུར་ཞིབ་ཆོགས་རྒྱང་ནས་ཆོགས་ཆེན་གྱི་གྲོས་ཆད་འབྲུ་དོན་གཞིར་བཟུང་།
 མཁུ་དབང་རྒྱ་ཀ་དང་། ལོ་མང་ལས་དོན་ཉམས་སྤྱོད་བསམས་པའི་དགོས་ཆོན་མ་ལ་སྤྲོལ་ནས་གཏན་

བའི་བར་གྱི་སྤྱོད་ཆོས་དུ་བརྟུག་སྤྱོད་པ་དང་། ཡིག་ཀུན་གྱི་མཁུ་ཀྱང་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་རྣམས་
 ཞིག་ཡང་རྒྱུ་མེད་། དེ་མཚན་ལ་གཞི་ནས་སྤྱོད་དེ་བ་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱིས་འཛིན་ཕྱོད་ཕྱོད་ཀྱི་ནས་རྒྱ་བ་བར་
 དབྱ་མེད་དང་། དབྱ་ཅན་སྤྱོད་ལས་ཅད་དང་། ཡིག་གཟུགས་ཅེ་རྒྱུ་ཤོད་གསལ་ཅེས་སྤྱོད་དང་མཐུན་
 པ་སྤྱོད་གཞིར། ཅེས་ཡོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་ལྷན་པ་རང་འཇགས་ཐོག་བར་ཀྱང་དེ་དང་སང་གི་སྤྱོད་ཡིག་
 བར་སྤྱོད་སྤྱོད་ཅད་ལས་ཅད། ལྷན་པ་བའི་ཆོག་སྤྱོད་དང་རྣམ་དབྱེ། རྣམས་འཇུག་གི་བདག་གཞན་དུས་ཀྱི་
 གཟུགས་། སྤྱོད་ལས་གཟུགས་སྤྱོད་ཀྱི་དེ་རིམ་བཞིན་ཆོད་བའི་རྒྱུ་སྤྱོད་ཀྱི་བཞིན་གཞན་གྱི་བའི་བར་
 སྤྱོད་དང་མཐུན་པ་གང་མང་དང་། དཔལ་ལྷན་སྤྱོད་འཛིན་ལས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོའི་གསུང་སྤྱོད་ལས་ཅད་
 ལྷན་པ་གཉིས་ཅིང་བརྟུང་ཅི་བྱ་ཆོས་དང་འཛིན་ལས་ཅིན་གྱི་བསྐྱེད་བྱ་གོ་བའི་མེ་རིགས། སྤྱོད་པ་དག་ཡིག་
 དག་ཡིག་གསལ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་བས་གཞིགས་ཀྱིས་བཞིན་བྱ་རྣམས་དཔེ་རིམ་ཆོས་གཉིས་མ་མང་ཅེས་ཡོད་
 པ་བཅས་དང་།

འཛིན་ཕྱོད་ཀྱི་བ་ནས་བརྟུང་བ་བར་གྱི་སྤྱོད་དེ་བ་ནང་ཕྱོད་དབང་ཅེས་འགྲེལ། དཀའ་གནད་ཀྱི་
 གསལ་བའི་མེ་ཤོད་ཅེས་འགྲེལ། དག་ཡིག་དག་གི་སྤྱོད་མེ། མིང་གཅིག་དོན་མང་ལ་འཇུག་ཆུང་། བར་རྒྱུང་
 གཞན་ཡང་། ཅོམ་རིགས་སྤྱོད་བཞིན་རྒྱུ་ཆོག་ཀྱིས་ཡིག་ཀུན་རྣམས་གཞན་ཆུང་རབས་ཆོས་འབྱུང་དང་
 ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་མདོར་བཅས་གཅིག་བཅས་རེ། ཆུང་བ་ཆོད་ས་དབྱེད་ཀྱི་གསུང་མཐུན་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་ཕྱོད་རེ་
 སྤྱོད་དེ་བ་རེ་དང་། སྤྱོད་དེ་བ་ཅིས་དབྱ་མེད་ཐོག་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་དེ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེ་བཅས་གང་ཀྱང་
 འགའ་བསྐྱར་བཅོས་གནད་ན་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་སྤྱོད་ཆོས་ལྷན་པ་མི་འབྱུང་བ་དང་། བོད་རྒྱལ་གི་
 གང་སྤྱོད་ཕྱོད་རྒྱུ་ལས་གནད་བའི་དམིགས་ལྷན་སྤྱོད་ཀྱི་མདུན་ལ་སྤྱོད་པ་ནས་དཀའ་བའི་ལམ་
 རྒྱུགས་སྤྱོད་ཀྱི་བའི་ཐབས་ཤིས་ལ་བརྟེན། མ་འོངས་བོད་ཆོད་ས་ཆོས་སྤྱོད་རང་དབང་སྤྱོད་གསའི་སྤྱོད་ཅན་
 རྒྱལ་སེ་གནད་ལྷན་སྤྱོད་གསར་བོད་རྒྱལ་ན་གཞན་རྣམས་ཀྱི་ཤིས་ཡན་སྤྱོད་ཀྱི་ཡན་རྒྱུ་ཤིན་ཏེ། དཀའ་ཆོད་
 ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་འདི་གསལ་ཀྱང་རེ་བ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་ཅེས་ལགས་ན། ལྷན་པ་ལས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱི་
 འགལ་ལོར་དང་། ལྷན་པ་ལོར་རིགས་བཞིན་བཞིས་དང་། རྒྱལ་སེ་གསལ་བྱུང་རིགས་ཐད་ཀྱང་བཀའ་བཅད་
 ཡོད་པ་ལྟ།

༡༢༡ ཁྱད་ཡིག་ཐོག་མིང་ཡིག་གཅིག་པོར་གྱུར་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་སྐད་ཡིག་གི་ཐུགས་རྒྱ་ཡིག་དག་ཆ་འབྲི་ཆེད་ས་
གཅིག་གྱུར་ཡོང་ཐབས་དབྱུང་གཞི།

བཀྲ་ས་རབ་ལྷལ་སྐྱོད་པ་དབང་ཕྱོད་བཟང་ཆས་ཀྱི་ཉི་མ།

དེ་ཡང་། སྤྱིར་འཇམ་གླིང་ཆེ་མཐོའི་སྤྱོད་པ་གཉེན་ཁལ་གྱི་སྤྱོད་པ་ལྷན་སྤྱོད་པ་ལྟར་ལ། .....
སྐད་ཡིག་རིག་ས་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་རྒྱལ་སྐད་ཡིག་ནས་ཡིག་ཅིག་ཏུ་བསྐྱུར་བུ་བའི་ཐབས་ཚུལ་འདི་ལ།
སྐད་རིག་ས་རྒྱལ་སྐད་ཀྱི་ཡི་གེ་གཅིག་པོར་གྱུར་པའི་སྤྱོད་པ་ལྷན་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་ཞིག་དང་། ཡང་
སྐད་ཡིག་རྒྱལ་སྐད་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱ་འདྲ་མིན་ཐོག་མིང་གཅིག་པོར་གྱུར་པའི་སྤྱོད་པ་ལྷན་སྤྱོད་པ་
ལས། འདིར་དང་པོ་ལ་ཡིག་གྱུར། གཉིས་པ་ལ་ཐུགས་རྒྱ་ཞེས་པའི་མིང་གིས་བཞག་ནས། དེ་
དག་གི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་པའི་སྤྱོད་པ་དབྱུང་བར་བྱ་ཞིང་།

དེ་ལ་སྤྱིར་ཡིག་གྱུར་བུ་བའི་ལས་རིག་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཆས་གང་དག་ཅིན་པའི་བཞག་བཅས་
དང་དེ་བཟེན་སྤྱོད་པ། ལྷན་དང་སྤྱོད་པ་ཀྱི་རིང་པོར་འདས་པའི་ཆིང་སྐད་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཏུང་།
ཆོག་དོན་ལ་འགྱུར་པ་མ་བྱིན་པར་གཞན་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ། ཡིག་རིག་ས་དབྱུང་ཞིབ་དག་གཉེན་
ཕྱོད་པར་མཁོ་བཞིན་པའི་ཚན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།

ཐུགས་རྒྱ་ལ། སྐད་ཡིག་རྒྱལ་སྐད་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱ་འདྲ་མིན་ཐོག་མིང་གཅིག་པོར་གྱུར་པའི་སྤྱོད་པ་ལྷན་སྤྱོད་པ་
པོ་བ་དང་། སྐད་ཡིག་རྒྱལ་སྐད་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱ་འདྲ་མིན་ཐོག་མིང་གཅིག་པོར་གྱུར་པའི་སྤྱོད་པ་ལྷན་སྤྱོད་པ་
ཚུལ་དང་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དེ་གཉིས་ནི་ལྷན་སྤྱོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྤྱོད་པའི་ཕྱོད་པར་མཁོ་བའི་ཐབས་
ཚུལ་ཞིག་ཡིན།

ཐོན་ཀྱང་། རང་རེ་ཐོན་མི་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱལ་ཁའི་སྐད་རིགས་ཤེས་ཡོན་སྤྲོད་བྱུང་
 བྱེད་པའི་ཆེད་དུ། ཡིང་ཡིག་ཅ་བུ་རྒྱལ་ཁའི་སྐད་ཡིག་ནས། ཐོན་ཡིག་ཏུ་ཐབ་པ་བྱུར་བྱེད་
 དགོས་པའི་ཆེ། ཐོན་ཡིག་ནང་དུ་ཡིག་གྱུར་བཟོ་བ་དང་། རྒྱ་གྱུར་ཙམ་ཤི་བ་བཟོ་བ། ཡང་
 བ་གྲུ་འདོན་དག་ཆའི་ཡི་གེ་བཟོ་བ་བཅས་གང་ལྟགས་པ་འདི་དག་ལ་དབྱེད་བ་བྱ་དགོས་པ་དང་།

དེ་ལ་ཡང་། དང་པོ་ཡིག་གྱུར་བྱེད་ཚུལ་ནི། སྐད་ཡིག་འདྲ་མིན་རྒྱལ་གྱི་ནང་ནས།
 ཀ་ཀ་ཡོད་པའི་སྐད་ཡིག་ལ། གང་ནས་བྱུར་བའི་སྐད་ཡིག་དེའི་ཀ་ཀའི་ཡི་གེ་རེ་རེ་བཞིན་.....
 གང་དུ་བྱུར་བའི་སྐད་ཡིག་དེའི་ཡི་གེར་དོད་ཐུབ་ཞིག་བཟོས་ནས། ཡི་གེ་དེ་དག་གཞི་མར་བཞག་
 ཅི་སྐད་ཡིག་གཞི་མར་ནས་སྐད་ཡིག་གཞི་མར་དུ་ཡི་གེ་གཙ་ཐོར་བྱས་ནས་ཐབ་པའི་ཐབས་ཚུལ་ཡིང་སྐད་དུ།

transliteration (ཐུན་པ་མི་དེ་ར་དེ་ཞོན་) ཞེས་བ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་། ཐོན་
 ཀྱི་སྐད་ཡིག་འདིར་མཆོན་ན། མ་གཞི་མུམ་བུ་འོང་དུ་བྱུང་པའི་བྱི་རྒྱལ་གྱི་མཐས་པ་ཐོད་ཀྱི་རིག་
 གཞུང་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱོད་པའི་ཐོག་མ་ Alexander Csoma de Kőrös ཞལ་ཀའ་དེར།
 དེ། ཀ་རིས། བས་ད་ཅའི་བར་གྱི་བྱི་རྒྱལ་མཐས་པ་རྒྱལ་ནས། ཐོད་ཀྱི་ཆས་ཤེས་རིག་གཞུང་སོར་
 ལ་ཙམ་ཤིས་བྱེད་སྐབས། ཐོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཀམ་ནས་ཐོད་ཀྱི་སྐད་ཐོག་ལུང་འདྲེན་བྱེད་དགོས་པ་
 སྟགས་ལ། ཐོད་ཀྱི་ཡི་གེ་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེའི་ནང་ཡིག་གྱུར་བྱེད་པའི་སྤལ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་
 ཐོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ ཀ ལ་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེ་ K དང་། དེ་བཞིན་ཐོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ ག ལ་བྱི་
 རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེ་ G ལ་སྟགས་པ་ཐོད་ཀྱི་ལས་ལ་བྱེད་དབྱེད་དང་བཅས་པ་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེར་ཐབ་
 ཅི། ཐོད་ཡིག་གྱུར་གྲོག་བྱེད་ཅིངས་ཀྱི་ཡི་གེའི་རྩ་རྩེས་ལ་སྟགས་པ་ཆ་ཚང་བ། བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་
 གེའི་ནམ་འབྲི་བ་དང་། དཔེར་ན། གང་ལ་ཡོན་ཏན་མཆོག་མངའ་བ། ཞེས་པ་ཅ་བུའི་
 ཆོག་ལ་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེའི་ནང་། gan-la yon-ten mchog mna'-ba ཞེས་འབྲི་བ་
 ཅ་བུ་ཐོད་ཡིག་ནས་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེར་ཐབ་པའི་ཡིག་གྱུར་བྱེད་ཚུལ་དང་།

ཡང་རང་ཆ་ཤོད་གྱི་སྤྱལ་ལུགས་ལའང་སང་ཡིག་གཞན་གྱི་ཡི་གེ་ཤོད་ཡིག་ནང་ཡིག་བཟུང་
 བྱས་པའི་ཚུལ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཐོག་མོ་དང་ཆོད་ཐུག་ཆེན་གྱི་ཡོད་ནས་ཤོད་གྱི་ལྟ་པར་རྒྱལ་ས་
 གྱིས་ལེགས་ཟུར་སང་ནས་། བེད་སང་དུ་བཟུང་པའི་མདོ་རྒྱུད་བཅས་རྒྱུ་མཆོལ་བྱང་ཁྱེ་
 ལེགས་ཟུར་ནས་ཤོད་གྱི་ཡི་གེ་ཤོད་ཡིག་བཟུང་མཛད་ཡོད་པ་དེ་དག་དང་། དེ་པའི་ཁ་ཟུངས་ཐགས་
 ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཤོད་ཡིག་ཐོག་བཞུགས་པ་རྒྱལ་ས་ཀྱང་། ལེགས་ཟུར་གྱི་ཡི་གེ་ཤོད་ཡིག་དུ་ཡིག་བྱས་
 མཛད་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེར་ན་། བཟུང་ཆོད་པའི་མཆོལ་བྱང་ལ། ལྷན་ལུ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་མི་དུ་
 ཞེས་པ་དང་། ཟུར་རས་གཟིགས་གྱི་གཟུངས་ཐགས་ལ། ཞེ་མ་ཁྱི་བཟུང་སྤྱོད་པ་ཞེས་པ་ལ་སྤྱལ་ས་
 བ་ལེགས་ཟུར་ཤོད་ཡིག་ནང་ཡིག་བཟུང་དུ་མཛད་ནས་། དེ་དག་གི་ཡི་གེ་ཤོད་ཟུར་བ་བྱེད་ཚུལ་རྒྱལ་ས་
 ཀྱང་། ལེགས་ཟུར་གྱི་ཡི་གེ་དང་སྤྱོད་ས་མཐུན་པར་ཤོད་ཡིག་ནང་གཞན་ལ་བཟུང་པར་མཛད་ཅིང་།
 མ་ཟེད། ཐོག་གྱི་ལྟ་པར་རྒྱལ་ས་གྱི་མཛད་པའི་བཅས་ཟུར་བྱེད་ཐོག་སྤྱོད་ཆེན་མོ་ཞེས་པ་
 ལེགས་ཟུར་གྱི་སང་ཡིག་ནས་ཤོད་ཡིག་དུ་ཡིག་བཟུང་མཛད་པའི་ལེགས་ཟུར་དང་། ཤོད་སང་མཐོང་
 ཟུར་གྱི་ཆོག་མཛད་ཆེན་མོ་ཉ་ལུ་ལེགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་འཇམ་ལྷིང་ནང་ལེགས་ཟུར་གྱི་སང་ཡིག་
 ལས་སང་ཡིག་གཞན་གྱི་ནང་དུ་། ཡིག་བཟུང་གྱི་གཞན་འབེབས་དང་། ལེགས་ཟུར་གྱི་སང་ཡིག་
 ལས་སང་ཡིག་གཞན་གྱི་གཞན་ཟུར་ཆོག་མཛད་ཉ་ལུ་བཅས་པའི་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་གྱི་རང་
 དེ་དེ་ལྟ་པར་རྒྱལ་ས་ནི་ཐུན་ཆོག་དེག་ལའང་དེ་དུས་ཉན་མཛད་ཡོད་པས། རང་ཆོས་གཞན་མོན་
 མ་དགོས་པ་ལེགས་ཡིན་པ་དང་། དེ་དུས་ཟུར་ཟུར་གྱི་མིང་ཆོག་ཤོད་སང་ནང་། བ་དགོས་པ་རྒྱལ་ས་
 གྱི་ཀྱང་། ཡི་གེ་དེ་རྒྱལ་བཞག་དང་། ཟུར་བ་བྱེད་ཚུལ་སྤྱལ་ས་གྱི་ཆེད་དུ་དཔེ་དང་མིག་ཆོས་བྱེད་
 ས་ནི། ཐོག་གྱི་རང་དེ་དེ་ལྟ་པར་རྒྱལ་ས་མཛད་སྤྱོད་ཟུར་མོ་ཉ་ལུ་འདི་དག་ཡིན་ཞིང་། .....

གཞན་ཡང་ཡིག་བཟུང་བྱེད་ཚུལ་འདི་ལ་ཤོད་གྱི་ཡིག་རྒྱུ་ཟུར་བཟུང་པ་ལ་ལོ་གཉིས་པ་ལས་
 འདི་ཉ་ལུ་ལེགས་འབྱུང་ཅི། ལེགས་ཟུར་སང་ནས་ཤོད་སང་དུ་བཟུང་པ་ན། ལེགས་ཅན་དང་།
 མེ་ཆོག་། ཅི་ཤིང་སྤྱལ་ས་གྱི་མིང་བཟུང་དཀར་པའི་དེགས་རྒྱལ་ས། ལེགས་ཟུར་གྱི་ཐུ་སྤོར་

བཞག་བྱས་ནས་ཤོད་ཡིག་ཐོག་ཡིག་བཟུང་བྱེད་དགོས་པ་གསུང་འདུག་པ། རྩོམ་གྱི་ཚེ་བཅ་རྒྱལ་ས་
 ཀྱིས་ཀྱང་སྐད་གཞན་ནས་གཞན་དུ་བཟུང་མ་བྱུང་བའི་རིགས་ལ། བྱ་སྤོང་བཞག་གིས་ཡིག་ཟུང་བྱེད་
 བ་འདྲིས་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གསུངས་པ་དང་།

ཅ་བའི་ས་བཅད་གཉིས་པ་བྲུ་ཟུང་བྱེད་ཚུལ་ནི། མིང་སྐད་དུ། transcription
 (ཏུན་ཀུང་ཁྱེ་མ་ལོ་མ་) ཞེས་བ་དེར་བྱ་ཞིང་། དེ་ལ་ཡང་། བྲུ་ཟུང་ཚམ་པོ་བ་དང་། བྲུ་
 འདྲོན་དག་ཆའི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་ནི། སྐད་ཡིག་གཅིག་ནས་གཅིག་
 ཏུ་བྲུ་འདྲོན་ཚུལ་ཕྱགས་ཚམ་གྱི་མོ་ནས་ཤོག་ཐབས་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་
 ཡང་། བྲུ་ཚུལ་གྱི་ཡི་གེ་འདྲི་ནང་ཤོད་སྐད་ཀྱི་བྲུ་ཚམ་པོ་བའི་འདྲོན་ཐབས་འབྲི་སྐད་ཡོད་པའི་དཔྱད་
 མཚན་ཚམ་བཞག་ན། ཤོད་སྐད་དུ་བཀའ་འབྱུང་ཞེས་བར་མིང་ཡིག་ནང་། kangyur ཞེས་
 འབྲི་བ་དང་། དེ་བཞིན་བྲུ་རྒྱ་ས་གསུངས་ཞེས་བའི་མཚན་ལ། མིང་ཡིག་ནང་ chenrezi
 ཞེས་བའི་འབྲི་བ་སྐགས་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡིན་ཞིང་། འོན་ཀྱང་། དེ་ཉ་བྱུ་འདྲོན་ཐབས་
 ལས་སྐད་རིགས་རྒྱལ་ས་ཀྱི་བྲུ་ཇི་ཉ་བ་བཞིན་འབྱུང་བྱུང་ཐབས་མེད་པ་ཚང་མས་མཛོན་གསལ་དང་།

དེ་འདྲའི་ཡིག་ཟུང་ཚམ་པོ་བ་དེ་ནི། རྩོམ་དུས་ཤོད་ཡིག་ནང་དུ་འདྲ་མཚན་བའི་སྐད་
 ཟུང་བ། དཔྱད་ན། tun-huang (ཏུན་ཀུང་ལོ་) ལས་ཐོན་པའི་ཤོད་གྱི་ཡིག་རྒྱུང་།
 The Tibetan Manuscripts, by Sir Aurel Stein, No.120 ལང་།
 ལྷ་ལཱ་སྐད་དུ། ཅ་ཏུ་ལྷང་ཉ་བ་ར་གྱི་ན་ལྷི་ན་ལྷ། ཞེས་བ་དང་། རྒྱགས་ལ། ^{VI} ལྷ་ལྷ་
 ལྷ་ལྷ་ལྷ། འགའ་དྲེ་ལ་ར་འགའ་དྲེ་ལ་ར་སང་འགའ་དྲེ་ལྷོ་ད་ལྷ་ལ། ཞེས་བ་སྐགས་མཛོན་
 ལུང་གྱི་མཚན་དང་། གཞུང་ས་རྒྱགས་ལེགས་ཏུ་ནས་ཤོད་ཡིག་ཏུ་བྲུ་འདྲོན་ཐབས་ཚམ་པོ་བའི་བྲུ་བ
 བཟུང་མཚན་བ་དེ་དག་དང་། མ་གཞི་བྲུ་ཟུང་ཚམ་པོ་བ་དེ་ནི་འཇམ་གླིང་ནང་ཡོད་ས་ཀྱགས་ལམ་ཆེ་
 བས། རང་རང་གི་སྐད་དང་བརྒྱན་པའི་མོ་ནས། སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་བྲུ་འདྲོན་པའི་ཐབས་ལྟ་
 བྱེད་བྱེད་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།

གཉིས་པ། གྲགས་པ་དག་ཆའི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ནི། ཡིང་ཤང་ཏུ། phonetics
 (ཕྱ་ལྷོ་ཁྱེ་ཅས་) ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཤང་ཡིག་འདྲ་མིན་རྒྱུ་ལྟར་གྲགས་པ་ཆ་པ་རྒྱུ་ས་
 གྲའི་ཀ་ཁའི་ཡི་གེ་ན་ཏུ་ལ་པ་པ་རྒྱུ་ལྟར་ཆའི་པ་པ་ས་ཚུལ་གྱི་ཤོ་ནས་ཤང་རིག་ས་རྒྱུ་ས་ཀྱི་གྲའི་
 འདྲ་པ་པ་ས་ཤིག་དང་། གྲགས་པ་དག་ཆའི་ཀ་ཁའི་ཡང་འཇམ་གྱིང་གྱུ་ཡང་ས་ཤུན་མང་པ་འདི་ཆེད་
 ཏུ་གཅིག་གྱུར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་གྲ་འདྲ་དག་ཆའི་ཀ་ཁའི་ཤི་ཤི་ཤི་ཤི་ཤི་ཤི་ཤི་ཤི་
 འདྲིན་དཔེ་ཡིག་ཅིག་ཟུར་ཏུ་ཆོན་མོད་པར་གཟིགས་སྟོན་པ་དང་། དེ་པའི་ཀྱི་གྲགས་པ་དག་ཆའི་ཀ་
 གྲ་ལྟར་དག་ཆ་འདི་ཡང་། ཤང་གྱི་ཤང་ཡིག་འདྲ་པ་པ་ས་ཤུ་གྱུར་ཡང་པ་རྒྱུ་ས་མཆོན་ཅམ་པ་ཤང་
 ན། Modern Spoken Tibetan Lhasa dialect, by M. Goldstein, Kathmandu, 1978. ནང་། དེ་ལ་ཀ་པར་འདུག། དེ་ལ་འདྲིན་འདུག། ཞེས་པའི་
 གྲ་པ་ལྟར་དག་ཆར། thep qhapaa t00? thep the tuu.
 ཞེས་ཤིས་པ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ལྷོ་སའི་ཤང་གྱི་གྲ་ལྟར་དག་ཆ་འབྲི་ཚུལ་འདི་གཅིག་བྱ་ལའང་།
 ཤང་གྱི་གྲགས་པ་ཤུན་ཏུ་འདྲ་མིན་ཡང་པ་དང་། གྲ་ལྟར་བྱེད་པ་པ་པ་ས་ཚུལ་ཤིག་སྟེ། ...
 གྲ་ལྟར་དག་ཆ་ལའང་འདྲ་མིན་འགའ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། ཟུར་གྲ་ལྟར་དག་ཆ་འབྲི་ཚུལ་འདི་ནི་དཀར་
 ཆོག་ཆེ་པའི་གྲའི་རིག་པ་ཞིག་ལ་པ་རྒྱུ་ས་ཤིག་ཡིན་པ་ཞེས་། ཆོག་པར་ཤང་ཡིག་ཆེད་གྲ་པ་ལྟར་དག་ཆ་གསར་བཟོ་
 བྱེད་པ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀར་ཆོག་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཅོ།

ཤང་ཡིག་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་པ་པ་པའི་གཞི་མ་འཇམ་ཆ་པ་ལྟ་བུ་འདི་ཡིན་ཞེས་ན། དེ་ལྟར་
 གྲ་ལྟར་དང་། ཡིག་ལྟར་གང་ཡིན་ཡང་ཤོག་མའི་ཆ་པ་ལྟ་བུར། ཤང་ཡིག་ཀ་ཁའི་ཡང་པ་རྒྱུ་ས་
 ལ་དེ་དག་གི་གསལ་བྱེད་དབྱངས་དང་བཅས་པ་ཡིག་ལྟར་བྱེད་པ་འདི་གལ་ཆེ་ཞིང་། དེ་ལ་པ་རྒྱུ་ས་
 བས་ཞིང་ཡིག་ལྟ་བུ་ཤི་ཚུལ་གྱི་ཤང་ཡིག་ནས། ཤང་ཡིག་ཏུ་གྲ་པ་ལྟར་དང་། ཡིག་པ་ལྟར་གང་

གནས་འབྲེལ་སྤྱི་བ་ཡིན་པ་ལྟར་། བོད་ཡིག་ནང་ཨིང་ཡིག་ཅ་བུའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གསལ་བྱིད་དབྱེ་སྤྱད་པ་དང་
 བཅས་བ་ལ་བ་བྱུར་བྱིད་དགོས་པ་དང་། དེ་ནི། བྱུར་ལེགས་བྱུར་དང་། བོད་གྱི་གསལ་བྱིད་
 དབྱེ་སྤྱད་པ་དང་བཅས་བ་གཉིས་ཀ་ཨིང་ཡིག་ཅ་བུའི་ནང་དུ་བྱུར་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ཁ་ཚུར་སློག་
 བ་ན་བོད་ཡིག་ནང་གྲིས་བ་ཡིན་ན། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྐད་ཡིག་ནས་ཨིང་ཡིག་ཅ་བུའི་གསལ་བྱིད་དབྱེ་སྤྱད་པ་
 དང་བཅས་བ་ལ་ཆེ་བ་བོད་ཡིག་ནང་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ཡང་། A ལ་ཨ་དང་། B ལ་
 བ། C ལ་ ཅ། D ལ་ ད། E ལ་ འབྲིང་བོའོ། ཞི། སྐགས་བ་བཅས་ཚུར་
 བོད་ཡིག་ནང་བ་བྱུར་བྱིད་ཆོག་ཅིང་།

འོན་ཀྱང་། ཡོངས་གྲགས་བོད་ཡིག་ནང་འབྲི་སྐད་མེད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་མི་ལ།
 F, Q, V, X, བཅས་བཞི་ཡོད་པ་ལས། དེ་རྒྱ་མས་བོད་སྐད་ནང་ཇི་ཅུན་འབྲི་བར་བྱ་བ་འདིར་དབྱེ་
 བ་ཞིན་བསམ་ཚུལ་ནི། སྐག་མར་ཨིང་ཡིག་ཅ་བུའི་ཡི་གེ་ F འདི་བོད་ཡིག་ནང་། བ་ལ་ཅ་
 ཅིག་བརྒྱུས་པའི་ བ་ ཞེས་འབྲི་བ་འདི་ལ་བྲམ་བོན་བ་དང་། ཡི་གེ་འབྲི་བའི་སྐགས་ཀྱི་ཕྱད་ཆོས་
 ཡོད་པ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་པ་དང་།

གཉིས་བ་ V ཡིག་འདི་ལ་བོད་ཡིག་ནང་ བ ལ་ཅ་ཅིག་བརྒྱུས་པའི་ བ་ འབྲི་བར་
 དགོས་དོན་ཐམས་ཅད་ཆད་ཡོད་པ་ཡིན་ཞིང་།

འོན་ཀྱང་རྩ་དུས་བོད་གྱི་ཡི་གེ་ བ འདི་ལ། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེ་V ཡིག་གྲུ་ཡོད་པར་བྱས་
 བ་ཅ་བུ་ཞིག་འདྲུང་ཅི། དེ་ཡང་། རྩ་གྱི་མ་ལེ་རྒྱ་མས་གྱིས་ལེགས་བྱུར་གྱི་གསལ་བྱིད་བོད་
 ཡིག་རྒྱ་ཡིག་བྱུར་མཛད་པ་ན། ལེགས་བྱུར་གྱི་ཡི་གེ་ བ བོད་གྱི་ཡི་གེ་ བ དང་བྱུར་ནས་
 གནས་འབྲེལ་མཛད་ཞིང་། ལེགས་བྱུར་གྱི་ཡི་གེ་ བ འདི་ལ་རྩ་གྱི་ལེགས་བྱུར་རྒྱུང་པའི་གྲུ་

ཕྱི་ཀླུ་ལྷི་ཡི་གེ་ བྷ ཡིག་གི་ལྷ་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང་། མ་ཟད། བོད་
 གྱི་གསལ་བྱེད་ སྐ འདི་ལ་ འ དང་། བཤ ༡ བཅས་གསུམ་ཚུགས་ཡོད་པ་ཉ་ལྷ་ཉི། དེ་
 ཡང་། འ རྩམ་འཇུག་ཏུ་བྱས་པའི་ བ ཡིག་གི་ལྷ་ལ་ འབའ ཞེས་བ་དང་། ཡི་གེ་དེ་ལ་ཅ་
 ཉམ་བཤགས་པ་ འཤ འདི་ཉ་ལྷ་དང་། དེ་ཉིད་ལས་རྩམ་འཇུག་ཡི་གེ་ འ དེ། མིང་གཞི་
 ཡི་གེ་ བ ཡིག་གི་ཉིང་དུ་བྲིས་པ་བཅས་གྱིས། ལྷགས་བྱུར་གྱི་ཡི་གེ་ ར དང་། ཕྱི་ཀླུ་ལྷི་
 ཡི་གེ་ བྷ ཡིག་གི་ལྷ་ཡོད་པའི་བོད་གྱི་ཡི་གེ་ ས ཡིག་འདི་བྱང་བ་ཉ་ལྷ་མཐོང་ཞིང་། མ་གཞི་
 ལྷགས་བྱུར་གྱི་ཡི་གེ་ ར དང་། ར གཉིས་གྱི་ལྷ་ཕན་ཚུན་འདྲེས་པ་ཡང་བྱང་ཡོད་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་བོད་ཡིག་ བ འདི་ལའང་ ས ཡི་ལྷ་སྐབས་འགར་ཕན་ཚུན་འདྲེས་ཡོད་པ་ཉ་ལྷ་བྱུར་བ་
 འི། དཔེར་ན། བཟླ་ ཞེས་པ་ལྷགས་བྱུར་གྱི་ཡི་གེ་བོད་ཡིག་ནང་བབྱུར་ན། ལྷགས་བྱུར་གྱི་
 ཡི་གེ་ ར འདི་བོད་ཡིག་ བ ལ་བྱུར་ནས་ཡིག་བབྱུར་མཛད་ཡོད་པ་བཅས་གྱིས། བོད་ཡིག་དང་
 ལྷགས་བྱུར་གྱི་ ས དང་ ར ཕྱི་ཀླུ་ལྷི་གེ་ བ དང་། བོད་གྱི་ཡི་གེ་ ས བཅས་པའི་ཕན་ཚུན་
 ལྷན་འབྲེལ་བ་ཇི་ཉམས་ཡོད་པ་འདི་ལ་སྐར་ཡང་དབྱེད་པ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འོན་ཀྱང་།
 རང་ཚོས་ ས ཡིག་གི་ལྷ་འདོན་པ་ན། བྷ ཡིག་གི་ལྷ་ཉམ་འདོན་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པ་དང་། .....
 ཕྱི་ཀླུ་ལྷགས་པ་འགའ་ནས་ཀྱང་ ས ཡིག་འདི་ བ འདིར་བྱས་ཡོད་པ་བཅས་གྱིས། བ ཡིག་འདི་
 བོད་ཡིག་ཏུ་ བ ལ་ཅ་ཉམ་བཤགས་པ་ བ འདི་ལ་བྱས་པ་ནི་ལྷགས་པར་བསམ་པ་དང་།

ཕྱི་ཀླུ་ལྷི་ཡི་གེ་ འ འདི་བོད་ཡིག་ནང་གང་དུ་བྱུར་བར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན།
 མིང་སྐད་དུ་ Queen ཞེས་པའི་ལྷ་ལ་སྐགས་པ་དང་བྱུར་ན། འ འདི་བོད་ཡིག་ནང་ ལྷ ཞེས་
 པའི་ལྷ་དུ་བྱས་པ་ནས། ལྷ་ཉིམས་ ཞེས་འདྲི་ན་མི་ལྷགས་པ་ཞེས་ཡོད་པས་མ་ཞིང་། ཡི་གེ་དེ་ལྷ་
 གཤངས་ལ་ ལྷ དང་། སྐབས་གཉིས་ཀའི་ལྷ་དངོས་སུ་བྱུང་བ་ལས། འ ཡོད་པའི་མིང་ཡིག་
 གི་ཚིག་འདྲི་བ་ན་དགོས་དོན་ལྷགས་པར་ཡོད་པ་ཉ་ལྷ་བྱུར་འདུག་པས། འ འདི་བོད་གྱི་ཡི་གེ་ ལྷ

འདིར་བྱས་ཏེ་ལོགས་པར་བསམ་བ་དང་།

ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི་ཡི་གེ་ X འདིའི་གྲའི་འདྲ་ཚུལ་དང་བྱུར་ན། བོད་ཡིག་ནང་ ལྷ་
ལྷོས་འབྲི་ནས། Xerox ལྷོས་བ་ཙ་ལ་ ལྷོ་རྒྱ་ ལྷོས་ཡིག་གྱུར་བྱས་ན་མི་མཐུན་བ་མེད་པ།
དཔེར་ན། བོད་ཡིག་གི་ ལྷ་ ལ་སྐགས་པའི་ལ་བཀགས་ན་ཕྱི་ཡི་གེའི་གྲུ་ལ། མིང་གཞིའི་
ཡི་གེའི་རང་གྲུ་མ་ཙམ་པར་ ལ་ ཡིག་གི་གྲུ་མཐོ་བ་ལོག་པོ་དྲང་། ཡང་ ལྷ་ ལྷོས་པའི་ཡི་གེ་
འདི་ལྷོས་འཐུག་བྱ་བྱུང་བ་བཀགས་བ་མཐའ་བཟུང་བྱས་ན། ལྷ་ ཡིག་གི་གྲུ་འབྱུང་དགོས་པའི་
ཕྱི་ཀླུ་མཐོན་ལ་བརྟེན། བོད་ཕྱི་ཡི་གེ་ ལྷ་ དང་། ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི་ཡི་གེ་ X གཉིས་ཕྱར་བྱུང་པར་
བསམ་ཞིང་། དེ་ཅན་བྱས་ན་ཡིང་ཡིག་ཅ་བའི་ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི་ཡི་གེ་འི་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་བོད་ཡིག་ནང་
ཡིག་གྱུར་བྱུང་བ་དང་།

གཞན་ཡང་། ཕྱི་ཀླུ་དབྱེད་སྐལ་བ་ A, O, U འདི་གསུམ་བོད་
ཕྱི་ཡི་གེའི་ནང་མཐ་ན་ ལྷོ ལྷོ ལྷོ གསུམ་ལ་བྱས་ན་འགྲིགས་ཤིང་། དེ་ནི་ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི་ཡི་གེར་
དབྱེད་སྐལ་དེ་གསུམ་ལ། AE, OE, UE བཅས་འབྲི་སྐལ་ཡོད་ཡོད་པས། བོད་ཡིག་ནང་དུའང་
དེ་ཅན་བྱས་ཚུགས་པར་མཐོང་བ་དང་།

དེ་ཅན་བྱས་ན་ཡིང་ཡིག་གཙ་པོར་བྱུར་པའི་ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི་གསལ་བྱིད་དབྱེད་སྐལ་དང་བཅས་
པ་བོད་ཡིག་ནང་མཐ་བཟྱུར་བྱུང་པས། ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི་སྐད་ཡིག་བོད་ཡིག་ནང་ཡིག་གྱུར་དང་། ལྷ་
གྱུར་བྱིད་དགོས་པར་བྱུང་རྒྱུ་ལ་མཐོ་བའི་གཞི་ཅ་ཙམ་ལྷོས་འབྱུང་བྱུང་མ་ཡིན་ནམ་པས་མ་དང་།

གལ་སྲིད་མིང་ཚིག་དགོས་ཀྱི་ཆེ་བའི་རིགས་འགའ་། དེ་དག་གི་གྲ་ཞིག་དེས་བར་དུ་
 འབྲི་དགོས་ན་འདྲ་། ལྷ་ལྷན་ཅན་པོ་བ་འདིར་བྱས་ན་མི་མཐུན་བ་མེད་པ། དཔེར་ན། ལྷ་
 ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཤོད་ཚིག་བཀའ་འཕྱུར་ཞེས་པར། ཁོ་རང་ཙམ་ཡི་གེའི་ནང་ Kangyur
 ཞེས་བྲིས་པ་དང་མཚུངས་པ་གོང་མས་ཅན་དང་། དེ་མིན་ཡིང་སྐད་ཅུ་ལྷ་ལྷན་ལྷ་སྐད་ལྷ་སྐད་མའི་
 རིགས་ thank you ཞེས་བ་སྐུ་སྐུ། ཤོད་ཡིག་ནང་ལྷ་གདངས་དག་ཆ་དང་། ཡིག་ལྷན་
 བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་ཅིང་། གལ་དེ་ཤོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡིང་སྐད་ཅུ་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་
 བའི་ཐབས་ལ་ཡིན་ན་ནི། འཇམ་གྲིང་གྱི་ཡོངས་ཀྱི་ལྷ་གདངས་དག་ཆའི་ཐབས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་
 ན་ཞེས་པ་ལས། གཞན་བའི་ཐབས་འཛུལ་བྱེད་མི་དགོས་པ་དང་།

མ་ཟངས་གོང་དུ་བཅོད་པ་བཞིན་ཤོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བདག་གཞིར་བྱེད་པ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་
 པ་ནི། ལྷ་ལྷན་ལྷ་སྐད་ཡིག་གི་ཤམ་རང་ཙམ་ཤོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནང་མ་འདྲིས་པ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ལ།
 དེ་འབྱུང་བའི་ཐབས་ཤེས་ནི། རང་རང་ཙམ་ཤོད་ཀྱི་སྐད་དགོས་པའི་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་
 དག་ཤོད་སྐད་རང་དུ་བལྟར་གང་ཐུབ་བྱེད་དགོས་པ་དང་།

ཡང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་ཤོད་སྐད་ཡིག་ནང་རང་ཙམ་ཤོད་ཤེས་བྱའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཅོད་བྱ་
 རྩམ་ཅིངས་སམ། བཅོད་བྱ་འབྲི་ཅིངས་ལ་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ལྷ་ལྷན་ དེ་ལ་ཞིག་ཅིས་
 བྱས་ནས་འབྲི་བ་ཅུ་ལྷ་ལྷན་པར། རང་རེ་ཤོད་རང་གི་བཅོད་བྱ་རྩམ་ཅིངས་སམ། ལྷ་ཙམ་དམི་
 བསལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་མ་ཉམས་པར་འབྲི་ཐབས་བྱེད་པ་འདི་དག་ནི། མིང་དུ་མི་རུང་བའི་ཐབས་ཚུལ་
 གནད་དམ་བཞིག་ཡིན་ན་མ་ཐུག་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་གནས་རྣམས་དཔྱད་གཞིའི་ཚུལ་དུ། ལྷ་སྐད་
 བཀྲུས་རབ་བྱུལ་མིང་དག་དབང་ལྷོ་བཟང་ཙམ་གྱི་ཉི་མས། ཤོད་ཀྱི་ལོ་ ༡༩༤༢ ལྷ་ལྷན་ལྷ་
 ཙམ་གཞིས་བཟང་ཤོད་ཐུག།

ཅན་འབྲི་ཆུལ་གསར་བཙན་གནད་དགོས་ཞེས་ཁ་ཅིག་གི་འདོད་པ་ཅན་ཉུ་མེད། དེ་འདྲི་གསར་བོས་
 བེ་བར་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དང་འགལ་བ་མ་ཟད། བཅ་ཞིག་པོད་ཡིག་གི་དག་ཅ་དེ་གཙུབ་སྒྲིལ་བྱ་བྱ་མེད་པ་
 ཞིག་འགྱུར་ཉེད། འདིར་དེ་ཉུ་དོན་གང་ཡིན་ཟེར་ན། དེང་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ཞིན་མ་
 འོངས་པར་པོད་ཀྱི་ཆེད་མེད་མང་མས་རང་གི་ལུང་པའི་སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱུར། བྱིད་དོན། བེས་རིག་
 གཞན་ཡང་སྤྱིར་བཏང་ཞེས་བྱ་སྐད་ཀྱི་སྐར་པ་ལྟ་བུ་དཔལ་འབྱུར་དགོས་པ་མ་ཟད། དེ་དག་སྤྲོད་ཀྱི་ཁག་
 བང་དང་། རྒྱུང་འབྲིན་གསར་ཤོག་སྐད་ཀྱི་ལང་མཐོང་མཐོང་མེད་པར་གོ་བདེར་བཟོད་སྤྱབ་པ་ཞིག་དང་།
 ཡིག་ཐོག་ཏུ་གཅིག་གྱུར་འབྲི་སྤྱབ་པ་དགོས་ཀྱིས་བཟེན་ ད་ཅེང་ཚོས་ཀྱི་དུ་པ་ཁྱེད་དང་ཡིག་ཁྱེད་གཉིས་
 ཀྱི་ལེད་སྤྲོད་བྱེད་བཞིན་པའི་ཆོག་ ཡིན། ཡོད། རེད། འདུག་ ཡོད་པ་རེད། ཅིས་པ་འདི་དག་འདས་མ་
 འོངས་ད་ཅེ་གསུམ་གྱི་ཁྱེད་པར་གསལ་འབྲི་སྤྱབ་པའི་བྱ་བའི་ཆོག་གྲགས་གལ་ཆེ་ཞིག་ལ་ཅ་འཛིན་གྱིས་།
 དཔེར་ན། ཅ་སའི་ཁྱེད་ཀྱི་དུས་གསུམ་འགྲོ་ཅངས་ཅེ་བྱ་ཞིག་ཁྱེད་གསར་བཙན་ཐོག་འབྲི་ཅངས་ཅིག་གྱུར་
 གནས་འབེབས་ཡོང་ཐབས་ཤིག་མཛོད་ན་བར་སྤྲོད་གཞུང་དང་འགལ་བ་ཞེ་ཡོད་ཅེས།

སྤྱི་དེབ་བསྐྱར་ཞིབ་མཛོད་སྤྱུགས་སྐོར། ད་ཅེ་སྤྱི་དེབ་ནང་ཅན་གྱི་ཆུལ་རབས་དང་ཚོས་
 འབྱུང་ལ་སྐད་པ་གསལ་ཡོད་ཀྱང་། རང་རེད་པོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་དེ་འཛམ་གླིང་ནང་གང་དུ་གསལ་
 ཡོད་པ་དང་། ས་ཆའི་ཀྱི་སྤྲོད་ཇི་ཡོད། ཆུལ་ཁབ་གང་དང་ས་མཚམས་འབྲེལ་ཡོད་མེད། མི་འཕྲོར་མང་
 ཉུང་། ཐོན་གྱི་ཅི་ཡང་སྐད་སྐད་དང་པར་དང་གསལ་འཕྲོད་བྱུང་མེད་ཅེས། འབྱུང་འགྱུར་
 དེ་དག་གཞི་རིམ་འཛིན་ཀྱི་བཞི་པ་ཡན་གྱི་སྤྱི་དེབ་ནང་དེས་པར་དུ་གསལ་བ་དགོན་ཀྱི། ཅུག་པར་ད་
 ཆའི་པ་ཡུལ་གང་ས་མཛོད་ཀྱི་ཆུལ་བ་ན་དབང་ཐོག་གནས་བཞིན་ དེ་ཁྱེད་ཀྱི་འདིར་དང་རང་ཆའི་གཞན་
 ཀྱིས་སྤྱི་དུག་ཆོར། ༡༩༥༠ བར་གང་ས་མཛོད་ཀྱི་འདི་ཞེ་བདེར་གནས་པའི་རང་བཙན་ག་འོང་མའི་ཆུལ་
 ཁབ་ཅིག་ཡིན་ནའང་། ༡༩༥༠ ལོར་ཀྱི་དམར་གྱིས་བཙན་འཛུལ་བྱས་སྐོར་དང་། མཐར་ ༡༩༥༩ ལོར་
 གང་ས་མཛོད་ས་ཡོངས་མོགས་དྲུག་གཞན་བཙན་བཙན་གྱིས་དབང་བསྐྱར་བྱས་པ།

དགོན་ཅི་ཁག་དང་བཙན་པ་ཅ་གཏོར་ཐོག་གཞིས་ལུས་ལེ་མང་རྣམས་སྤྱུག་པ་ཅས་
 དཔུལ་བ་ཅན་ལྷན་པ་སྐད་ཀྱི་ལ་ཆུས་གསལ་བཤད་དགོས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཀལ་ཆེ་ཡིན་ཅོད། དེ་ཡང་
 སྤྱི་དེབ་ནང་ཆུལ་རབས་ཀྱི་མཐུག་ཏུ་དེས་པར་གསལ་དགོས་པ་དང་། གཞི་རིམ་འཛིན་གྱི་སྤྱི་དེབ་
 བང་བཟོད་བྱའི་ཆོག་གྱུབ་ན་ཅང་ཆུས་སྤྲོད་མེད་པར་གོ་བདེ་ཞིང་བཟོད་སྤྱབ་པ་དགོས།

རིག་གནས་ཅམས་དབྱེད་པ་ཚོས་ ཀ་ཀ་ལ་ K, KH   དང་ཅ་ཅ་ལ་ TS, TSH ཡང་ལ་ལས་
 'C, CH   ཞེས་བྲིས་པ་ཅན་རེད། ཤོང་ལྷས་ཅན། ཕྱི་རི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཤོང་ཁྱེར་གྱི་མིང་ཤོད་ཀྱང་
 དུ་མེད་པ་རྒྱམས་དབྱིན་ཀྱང་ནས་གསར་བཟུང་མཛད་དེ་བཙོང་སྐྱ་ཡང་དབྱིན་ཀྱང་བཞིན་གཅིག་གྱུར་གཤམ་
 རེབས་གནང་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བ་མེད་དམ། དེ་ཅན་མིན་པར་རྒྱལ་ཁབ་ས་སའི་རང་ཀྱང་གྱི་སྐྱ་བཟོད་
 ཅན་འབྲི་དགོས་བྱུང་ཆོ། རག་ལ་ཞིག་དོན་ཐོག་དང་འགའ་ཞིག་སྐྱ་བཟོད་གྱི་ཐོག་ནས་དཀར་ཚྭ་ཆེན་པོ་
 ཡང་རྒྱར་ལྷ་མི་དགོས་བ་རེད། དཔེར་ན། དབྱིན་ཀྱང་ TURKEY   ཅན་གྱི་ཞེས་བར་ ཅུར་གྱི་
 རམ་ ཅུར་གྱི་སྐྱ་མི་ ཞེས་བཟོད་ན་རྒྱལ་གྲིང་ས་མཚན་སྐྱ་གནས་བའི་ཅུར་གྱི་ལ་ཤོ་དང་མི་ཤོ་མེ་ཆོས་རེད།
 ཅན་གྱི་ཤོད་ཀྱིས་དང་དེ་བ་མེར་ནང་ཅུར་གྱི་ཞེས་བ་མ་མཐོང་ཞིང་། ཅུ་རུ་ཀ་ཞེས་བ་ཤོད་གྱི་བྱུང་དང་
 བྱུང་ཤར་གྱི་ཁ་ཆེན་ཡུལ་ལ་ཤོ་བ་དང་། ཡང་ཤར་ཅུར་གྱི་སྐྱ་མི་ཞེས་བ་དེང་སང་མང་ཤོས་ཤིན་ཅང་མེར་
 བ་ལ་ཤོ་བ་ཅ་ཕྱུ་ཡོད་ཅ་ན། ཅན་གྱི་ ལ་ ཅུར་གྱི་ ཞེས་བཟོད་རྒྱས་དང་མི་རྒྱས་ཚད་གཞི་རེད།

ཁྱེར་ང་ཚོ་གང་ས་ཅན་བ་རྒྱམས་ཕྱི་མི་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱང་ཡིག་གང་འདྲ་ཞིག་
 སྐྱབ་སྐྱོང་བྱས་པ་ཡིན་ནམང་། དེ་དང་དེ་མི་བཟོད་སྐྱ་མི་བཞིན་བཟོད་བྱུང་པ་ཡོད་ཀྱང་། ཀྱམས་རེ་སྐྱ་
 བཟོད་མ་དག་བའི་མིང་ཆོག་འགའ་རེ་ཡོང་གི་འདུག་པ། དཔེར་ན། ཤོད་ཀྱང་དུ་འཇམ་ལན་ལ་དེ་གའི་
 ཡུལ་ཀྱང་ཅན། བེ་ལྷོན་ བམ་ བེ་ལྷོན་ ཞེས་བཟོད་རྒྱ་ཡང་། གསར་ཤོག་སྐམས་ལ་ ཉི་ཤོང་། ཞེས་
 བྲིས་གནང་མཛད་པ་མ་དག་པ་རེད་འདུག བེ་ལྷོན་གྱི་མི་ལ་དེ་ཅན་བཟོད་ཀྱམས་ཤོ་རྒྱས་བྱུང་གི་མི་
 འདུག དེ་འདྲའི་ཐ་ཅན་གསར་པ་རེ་འབྲི་ཅངས་གཅིག་གྱུར་གཤམ་འབྲེལ་མ་མཛད་ཤོང་དབྱེད་ཞིབ་ནན་
 མཛད་ཡོད་པ་ལྟ་རྒྱུ་ཡིན།

བ་མི། ཡི་གེ་དང་། ཚས། དཀི་འདུན། རྒྱལ་ཁྲིམས། ཚང་མ། གནམ་གྱི་སྐད་ཡིན། དེ་འདྲ་
 ཚས་ཀྱི་ཀར་དྲོད་རྩ་མེས་པ་ལྟ་བུ་སྤྱད་ནས་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་ཀྱང་དེ་ཅུང་བཟུང་ན་གོ་མི་བདེ་ཞིང་
 མོས་ཉེན་ཡོད་པས་རང་གི་དྲོད་འཛིན་པ་ལམ། ངན་སྤང་གི་གཡང་ས་ལས་འཛིན་པ་ལ་དོན་བཟུང་སྤྱད་
 བས་ཚས་མེས་བཟུང་བ་ཡིན། རྒྱ་གར་གྱི་ཀར་དྲོད་ཀར་དྲོད་ཡོད་པ་རྒྱ་མམ་བཟུང་བར་སྤྱང་ལ་ཆེས་
 བྱུང་མེད་དེས་ཀྱང་། ཀར་དྲོད་མིང་ཆོག་མེད་པ་རྒྱ་མམ་གསར་བཙོ་དང་དེ་ཞིག་གསར་བཙོ་མ་ཐུབ་པ་
 རྒྱ་མམ་རྒྱ་ཀར་སོར་བཞག་གནང་བ་དེ་ལྟར་ལ། བད་མ། ཅན་དན། ལྷ་ལྷ་ཉ་ལྷ་རྒྱ་མམ་ཡོད། མ་
 རྒྱ་མི་འདྲ་བ་དང་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་ལྷ་མོས་
 གནམ་ལ་ལུང་བར་མཛད།

རྩོམ་སྤྱོད་པོར་གྱི་ལོ་ཙ་པ་རྒྱ་མམ་ བས་རྒྱ་གར་གྱི་པཎ་གྲུབ་དེའི་གྲགས་པ་ལོན་ལ་བཞུགས་ནས་
 གསུང་རབ་བཟུང་སྐབས་ཞིབ་ན་ཆེན་པོ་གནང་འབྲས་སུ་བོད་ཀར་དྲོད་ལྷན་པའི་བཀའ་འགྱུར་དང་
 བཞུགས་འགྱུར་རྒྱ་མམ་དེང་སྤང་ཉ་མས་ཞིབ་མཁན་ཚས་བཟུང་ཞིག་སྤྱད་སྤྱོད་ཡོད་འདུག་ཅིང་།
 མངའ་བའདག་ཀྱི་རྒྱ་མམ་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་མམ་ལྷན་པའི་ཚས་བཙོ་དང་། རྒྱ་མམ་ལྷན་
 བ་མང་པོ་གསར་དུ་བཟུང་ཅིང་མིང་ཆོག་ཞིག་ལ་ཚས་གསར་བཙོ་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་མམ་ལྷན་
 འཕེལ་ས་མཛད། དེང་སྐབས་ཚན་རིག་སྐད་སྐད་ཀྱི་ལྷན་པའི་བཞུགས་པོར་བཞུགས་པོར་ཀར་དྲོད་
 བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་མིང་ཆོག་གང་ཆེད་རྒྱ་མམ་ཆོག་མཛད་དུ་གསོག་སྤྱོད་གནང་འཕེལ་དང་། ཁ་
 དགོས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཆ་ན་འཕེལ་ཡོད་རྒྱ་མམ་པོར་ཀར་དྲོད་གང་མཁོ་གསོག་བཟུང་བའས་གནང་ཅི། སྤྱོད་
 སྤྱོད་སྤྱོད་པ་སྐད་སྐད་ལྷན་པའི་ཉེ་བར་གནང་ནས་ཆོག་དོན་ལ་དག་འཕེལ་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་གྱིས་
 བོ་ཡོང་ཆེད་ཀར་གཉིས་སྤྱོད་པའི་མཁན་བཙོད་འཇུག་དང་ཡང་ན་དགོ་ཆ་སྐད་སྐད་ཚོགས་ལས་འགན་
 འཕེལ་ས་གང་མང་བྱུང་ན་ལྷན་པའི་མཁན་ལྷན་པའི་མཁན་ལྷན་པའི་མཁན་ལྷན་པའི་མཁན་ལྷན་པའི་མཁན་ལྷན་
 རྒྱ་མམ་དར་རྒྱལ་དང་། དཀྱིལ་ཀར་ནས་རྒྱ་གར་ཀར་སྐད་སྐད་ཀྱི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་
 བཟུང་བའི་རྒྱལ་གྱི་བྱུང་བ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་། བོད་ཀར་དྲོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་
 ལ་མཁན་པའི་བའས་སྤྱོད་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་

༡ བོད་ཡིག་ཐོག་དབྱིན་ཡིག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་ཁ་དང་ཡིག་གི་རྒྱ་ཡིག་དག་ཆ་འབྲི་ཅངས་
གཅིག་གྱུར་ཡོང་ཐབས་དཔུང་གཞི།

ཕྱི་རྒྱུ་དང་ག་དག་དོན་གྱུ་།

མཁ ༡ ད་པམ་མི་ལོ་ལྷུ་མ་ཅུ་ཅག་ཅམ་གྱི་རིང་དེར། བོད་གྱི་ཁ་དང་ཡིག་དང་། དབྱིན་ཡུལ་དང་
རྒྱ་དཀར་ནག་ལ་སོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་ཁ་དང་ཡིག་དཔར་ལ་འབྲེལ་བ་བྱགས་ཆེ་ཐར་དང་མི་འདྲ་བ་
ཞིག་བྱང་ནས། བོད་ཡིག་ནང་དབྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡུལ་མིང་དང་། ལ་མིང་། མི་མིང་ལ་སོགས་པའི་མིང་
ཆོག་གསར་བ་མང་པོ་ཞིག་བྲིས་དང་འབྲི་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་ཅན་ཡང་། ད་པར་འབྲི་ཅངས་གཅིག་
གྱུར་མེད་པའམ། དག་ཆ་འདྲ་མིན་རྩ་ཆོགས་ཤིག་བྲིས་འདུག དཔེར་ན། B ལ་ འབྲི་མི། མི་མི།
མི་མི། མི་མི། མི་མི། ཞེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་ཐ་དང་། D ལ་ རྒྱུ་མི། འབྲི་མི། འབྲི་མི། འབྲི་མི།
ཞེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་བཞི། G ལ་ འཛི་མི། རྒྱུ་མི། རྒྱུ་མི། ཞེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་གསུམ། T ལ་
རྒྱུ་མི། མི་མི། རྒྱུ་མི། མི་མི། རྒྱུ་མི། རྒྱུ་མི། ཞེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་དུག དེ་བཞིན་ V ལ་ མི་མི།
མི་མི། མི་མི། མི་མི། མི་མི། མི་མི། ཞེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་བདུན་བྲིས་འདུག་པ་འདི་ཅན། ད་
ཆོས་དངོས་དོན་གྱི་ཡིག་དག་པོ་ཞིག་འབྲི་ཅངས་གཅིག་གྱུར་ག་ཁན་འཕྱི་མ་ཐུབ་པར་ལུས་འདུག།

ད་ཆ་རང་རེས་ཐོན་མི་སྤྱོད་ལ་སོགས་པའི་ར་རབས་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་བོད་ཡིག་ཐོག་སྤྱི་རྒྱུ་
ཁ་དང་ཡིག་གི་པ་དི་བཞིན་དུ་ཕབ་གྱུར་བྱང་པའི་ཡིག་གཞུགས་ཐེང་ཕྱིར་འབྲོ་ལུགས་གཅིག་གྱུར་ག་ཁན་
ལ་ཕབ་ཡོད་པ་དེ་འདྲའི་རིགས་ལམ་གྱི་རྒྱུ་ལུ་འབྲངས་ནས། དེང་རབས་བོད་ཡིག་དང་འབྲེལ་བ་
ཆེ་ཤོས་དབྱིན་ཡིག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེ་དང་། ཁ་དང་རིགས་མི་འདྲ་བའི་རྒྱ་བོད་ཡིག་
ཐོག་འབྲི་ཅངས་གཅིག་གྱུར་ཞིག་དེས་པར་ག་ཁན་ལ་འབྲེལ་དགོས་པའི་དུས་སུ་ག་ཞུགས་འདུག།

གོང་ཐོས་ཡིག་གཞུགས་གཅིག་ལ་ཐུ་ཡིག་འབྲི་ཅངས་འདྲ་མིན་རྩ་ཆོགས་བྱང་ཡོད་པ་དེ་རྟོག་
མི། རྒྱ་གྱུར་ཕྱིར་མཁན་གྱིས་བོད་ཡིག་གི་རྒྱའི་ཁྱད་པར་གསལ་བོ་དབྱེ་མི་ཤེས་པ་ཡིན་ནམ། དབྱིན་
ཡིག་གི་རྒྱ་དག་པོ་མ་ཤེས་པ་གང་རུང་ཞིག་ལས་བྱང་པའི་རྒྱུ་ཆ་ཞིག་ཅགས་འདུག་པས། དབྱིན་ཆད་

འབྲུག་པར་ལ་ཚག་ཐུང་མེད་པ་ ཞིག་མེ་ (x), མིའི་རིང་(Spring), གདུལ་ (hat)
 ཉམ་མཆོ། རྒྱ་ཡིག་གསར་པ་ ལུ་ཐུན་ (father) དང་ ཐུན་ཀྱི་ (thank), འདྲོ་ཨ་ (Thou),
 སྒྲི་ (few), སྒྲི་ (view), སྒྲི་ (vassal) འདྲོ་ཨ་གསར་པ་ཚོས་དམིགས་
 བསལ་གོམས་འདྲིས་ཐུབ་པ་ཕྱིན་དགོས་པ་དང་། ཉམ་པར་དེ་དག་གི་རྒྱ་སྐད་ཉམ་པར་སྒྲི་བ་ཕྱིན་པའི་
 བར་ཕྱིན་དགོས།

ཉམ་པར་འདྲོ་ཨ་རྒྱ་ཡིག་གསར་པ་ སྒྲི་(f) དང་ སྒྲི་(v) སྒྲི་(th) འདྲོ་ཨ་འབྲུ་
 དགོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་གསལ་ཅུ་ཞིག་བཟོད་དགོས་པ་རྟེ། དེ་ཕྱིན་ཀྱང་དང་རྒྱ་ཀྱང་ལ་སོགས་བའི་ཕྱི་
 རྒྱ་ཀྱང་ཡིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ f དང་ v འདྲོ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་དེ་(ཅ་ཡའོ་མི་ཡུལ་ཀྱང་ཁག་ཅིག་ཕྱད་
 བའི་)ཕོད་ཀྱང་ཀྱི་ནང་ལ་ཅ་བ་ནས་མེད་པར་བརྟེན། སྐྱིས་སུ་ཕོད་ཡིག་ཐོག་གསར་ཏུ་འབྲི་དགོས་
 ཆགས་འདུག ཡིན་ནའང་འདྲོ་གཉིས་ཀྱི་དག་ཆ་འབྲི་ཉམ་པར་གཅིག་གྱུར་པའི་གནད་འཁེལ་བ་གང་
 ཡང་བྱུང་མི་འདུག ད་ཆ་ང་ཚོས་གཅིག་གྱུར་འབྲི་ཉམ་པར་གཅིག་པུ་འབྲུག་པར་ཕྱིན་དགོས་པ་
 དང་། དེ་ཡང་ཐོན་མི་སྒྲོལ་མི་དོན་དམ་ཡང་དག་པའོ་ཞེས་རིག་བའི་ཞེས་སུ་འབྲུངས་པ་ཞིག་
 དགོས། དེ་མི་ཐོན་མིས་ ཅ་ཆ་ཇ་ སོ་སོའི་ཅེང་ཏུ་ཅ་ཡག་ཅེས་བའི་ཉམ་པར་དེ་བཞེད་དེ་ ཅ་ཆ་ཇ་
 ཞེས་བཟོ་གནང་འདུག་པ་དེ་རྟེན། རང་རིས་ཀྱང་ སྒྲི་པ་ སོ་སོའི་ཅེང་ཏུ་ཅ་ཡག་དེ་བཞེད་དེ་ f
 ལ་ སྒྲི་ དང་ v ལ་ སྒྲི་ ཞེས་འབྲི་དགོས་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དེ་ཕྱིན་ཡིག་ th འདྲོ་ཨ་རྒྱ་མི་འབྲུ་
 བ་གཉིས་འདུག་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཕོད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིག་ཐོག་མེད་གཤིས། གོང་བཞིན་ཐོན་མིའི་ཞེས་སུ་འབྲུངས་
 ཏེ་ ཐ་ད་ སོ་སོར་ཉམ་པར་དེ་བཞེད་དེ་ ཐ་ད་ འདྲོ་གཉིས་ཕྱིས་ན་འབྲིགས་པར་འདོད།

ཐོན་མིས་ ཅ་ཆ་ཇ་ ལ་རྒྱ་ཉམ་པར་ (diacritical mark) དེ་བཞེད་དེ་ ཅ་ཆ་ཇ་
 ཞེས་བཟོ་གནང་པའོ་ཞེས། དེང་རབས་རྒྱལ་ཁྱེའི་ (International) བརྒྱུད་རིག་
 གནས་ (linguistics) ཀྱི་རྒྱ་ཡིག་འབྲི་ཉམ་པར་འབྲོ་ལུགས་དང་ཡོངས་སུ་ཐུན་པ་ཞིག་རེད།
 དེས་ན་རང་རིས་ ཐ་བ་ཐ་ད་ སོ་སོར་ཉམ་པར་དེ་བཞེད་དེ་ ཐ་བ་ཐ་ད་ ཞེས་འབྲི་དགོས་པས་ན་

ཚད། ཡིག་གཟུགས་བཞི་པོ་འདི་ཚོར་ཡིག་ཀ་དཔེ་མི་ནང་སྤྲིན་ལ་སྟགས་བཞི་ཕྱི་རྒྱལ་ཁང་ཡིག་གི་
 ལྷན་ཆེད་དུ་ ཨ་ཁ་ཏ་ཏ་ཏ་ཏ་ སྟགས་ཡོད་བ་དེ་དག་གི་གྲས་ལུ་ཐེབ་ཚེན་བྱས་ན། ཚང་མས་འབྲི་
 བེས་ཀློག་ཤེས་བྱུང་བ་བཟོ་དགོས། འདི་ཅན་ཤེད་བ་ནི། དུས་བརྒྱུན་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་ལུ་གནོད་
 བའི་གོམ་བ་མདུན་དུ་ཐོས་ནས། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ཚད་དུ་ཉུགས་བ་ཞིག་ཡིན།

པ་བ་ཐ་ད་ འདི་དག་གི་དབྱ་ཅན་དང་། དབྱ་མེད་ཡིག་གཟུགས་གང་གི་ཐོག་རྒྱུང་འབྲི་
 བའི་བ་ཡོད་ལ། བོད་ཡིག་མཚུངས་གཞན་ཡིག་དཔེ་མི་ནང་ཡིག་འབྲུགས་ར་ཚེན་མི་དགོས་བའི་
 ཁར། ཡིག་འབྲུག་ཞན་དག་གི་སྐད་དང་སྟོན་སྟོན་མེད་བ། བལ་ནེ་ཅ་ལག་ཆད་བ་ཡིན་ནའང་དོན་
 སྟོན་ཤེད་བའི་འོར་འཁྱལ་མི་ཆགས་བ་དང་། འོར་འཁྱལ་བཟོ་བཅོས་བའི་བ་སྟགས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་ཆེན་
 བོ་ཡོད།

ད་དུང་གསལ་བཤད་དགོས་བ་ཞིག་ལ། འགའ་ཤེས་རྒྱ་ཁང་གི་སྐྱ་ 10 ཟེར་བ་ཞིག་
 ཡོད་བ་དེ་བོད་ཡིག་ཐོག་འབྲི་དགོས་ལུ་ སྐྱ་ 50 སྐྱ་ ཞེས་ཡིག་གཟུགས་ཐེབ་ཅིངས་མི་འདྲ་བ་
 གཉིས་ཤེད་སྟོད་བྱས་འདུག་བ་དང་། ཡིག་གཟུགས་དེ་གཉིས་གང་དུང་ཞིག་ཕྱི་རྒྱལ་གཞན་དག་གི་
 ཁང་ཡིག་ནང་ཡོད་བའི་ 1 ཞེས་བའི་སྐྱ་ཡིག་ཏུ་ཐྱིེས་ན་འགྲེགས་བའི་བསམ་རྒྱུ་འཛོན་མཁུ་ཡང་
 འདུག དེ་འདྲ་བྱས་བ་ཡིན་ན། 5 ལ་ སྐྱ་ 10 ལ་ སྐྱ་ གང་དུང་ཞིག་འབྲི་དགོས་བ་ནི། སྐྱ་ 10 ལ་
 སྐྱ་ ཡི་ཐེས་ལུ་འབྲངས་བའི་རིགས་འགྲེའི་འགྲོ་ལུགས་གཡོལ་ཐབས་མེད་བ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་
 འདི་ཅན་ཤེད་བ་ནི། ཐོན་མིས་གསལ་ལ་པབ་བའི་སྐྱ་ཡིག་འགྲོ་ལུགས་དང་ཕྱོགས་འགལ་དུ་སོང་བ་
 ཞིག་རེད།

ཐོན་མིས་སྤྲིན་འི་སྐྱ་ཡིག་རི་མ་རི་བཞིན་བོད་ཡིག་ཐོག་འབྲི་བྱུང་བའི་ཆེད་དུ། སྐྱ་ 50 ལ་
 སྐྱ་ 10 ལ་སྟགས་བའི་ཡི་གེ་མཐུག་པོ་རྣམས་ཐེབ་གྲིག་གནང་ཡོད་བ་དང་། སྐྱ་སྐྱ་འདི་གྲས་རེ་རེ་
 སྐྱ་དག་པར་གྲོག་ཁབས་ 4 ཡིག་བཀགས་བའི་དགོས་དོན་སྐྱ་ཕྱེད་ཅམ་རེ་འདོན་དགོས་བའི་སྟོབ་
 རྒྱུ་ཡང་འདུག དཔེར་ན། སྐྱར་ (Ghar-ཁྱིམ་ཁང་) དང་ ལྷན་ (Dharma - ཚོས་)

[illegible]

༡༨༩་མཐ་ཆད་ཀྱི་དཀར་ཆག། ————— མོག་ཐུང་།

དཀྱིལ་ཡིག་ཡིག་འདུ་གཅིག་ལ་སྐ་མི་འདྲ་པ་གཏིས་གཏུག་ཡོད་ལ་ཐག་ཅིག་གི་སྐ་ཡིག་
འདྲི་ཅངས་དཔེ་ཅོད་སྟོན་པ་དེའང་སྟོ་མིག། ༥

1 དབྱིན་ཡིག་དུ་མེས་འཛུགས་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་ཁུམ་འདུག་པ་དེ་དག་ཚོར་མ་ཡིད་ཡིག་
 མོག་མེས་འཛུགས་ གྲུ་ ཁོ་ན་གཅིག་གུར་གྱིས་ན་འགྱུར་པའི་དེ་བཞིན་ཕྱོད་བཞེས་ཤིང་གིག། 2)

1 ཡོད་ཡིག་མོག་དབྱིན་ཡིག་ཀ་ཁའི་དབྱེད་ས་གསལ་ཕྱོག་ཅུ་མ་གྲུ་ཡིག་དང་། དབྱེད་ས་
 གསལ་དེ་དག་ཚོགས་དུ་བེད་སྤྱོད་ཀྱངས་ཀྱི་ཐུ་ཡིག་དེ་མཚོན་ཅི་མ་གད་གུག་ནང་བཀོད་པ། 3)

1 དབྱིན་ཡིག་ཀ་ཁའི་ཡིག་འདུ་དེ་དག་ཚོགས་གི་ནང་དུ་ཡོད་ཀྱངས་ཀྱི་ཐུ་ཡིག་འགྱི་ཅངས་
 འགྲེལ་བཤད་དང་། དེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་སོ་སོའི་ཐུ་ཡིག་དག་པོར་འགྱི་ཅངས་ ཤད་
 གུག་ནང་ད་ཕན་གྱིས་བཀང་ནས་ཐུ་ཡིག་དག་ཅི་མ་གྱིས་པ་འགའ་ཤས་དབྱེད་གཞིའི་ཆེད་
 དུ་བཟུང་བ་བཅས། ... .. 4)

(དབྱེད་གཞི་འདིའི་མོག་མའི་ 'པོ་ཕྱོད་སྤེལ་བཞིན་' ནས། མཛུགས་བཞེས་པ་གསལ་གུགས་དང་། འདི་
 གཞི་ཁ་བྱང་དབྱིན་ཡིག་བཅས་པའི་པར་བྱོན་བཞེས་པ་ཤོག་གྲངས་ 32 ཡོད།)

1 ཐུ་ཡིག་དག་ཅ་འགྱི་ཅངས་འདྲ་མིན་དེ་ཅོད།

(1)	(2)	(3)	(4)
<u>དབྱིན་ཇིའི་</u>	<u>ཐགས་ཡིག་ཅར་</u>	<u>དབྱེད་གཞི་འདིའི་</u>	<u>གྱིས་བཀང་ནས་</u>
<u>ཡི་གེ།</u>	<u>འགྱི་ཅངས།</u>	<u>འགྱི་ཅངས།</u>	<u>འགྱི་ཅངས།</u>
and	ཞིན།	ཞིན།	ཞིན་ཏ།
hat	ཀད།	ཀད་ཀ།	ཀད་ཀ།
front	ཕྱོད་ཀ།	ཕྱོད་ཀ།	ཕ་རྒྱན་ཀ།

friend	ਫ੍ਰੈਂਡ	ਫਰੈਂਡ	ਫਰੈਂਡ
Viet Nam	ਵੀਅਤਨਾਮ	ਵੀਅਤਨਾਮ	ਵੀਅਤਨਾਮ (ਵੀਅਤਨਾਮ)
east	ਏਸਟ	ਏਸਟ	ਏਸਟ
united	ਯੂਨਾਈਟਿਡ	ਯੂਨਾਈਟਿਡ	ਯੂਨਾਈਟਿਡ
six	ਸਿੱਖ	ਸਿੱਖ	ਸਿੱਖ
box	ਬਕਸ	ਬਕਸ	ਬਕਸ
neck	ਨੈਕ	ਨੈਕ	ਨੈਕ
talk	ਟੈਲਕ	ਟੈਲਕ	ਟੈਲਕ
york	ਯੋਕ	ਯੋਕ	ਯੋਕ
mark	ਮਾਰਕ	ਮਾਰਕ	ਮਾਰਕ
burg	ਬਰਗ	ਬਰਗ	ਬਰਗ
bagh	ਬਾਗ	ਬਾਗ	ਬਾਗ
Hindusthan	ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ	ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ	ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ
Pakistan	ਪਾਕਿਸਤਾਨ	ਪਾਕਿਸਤਾਨ	ਪਾਕਿਸਤਾਨ
human	ਹਿਊਮਨ	ਹਿਊਮਨ	ਹਿਊਮਨ

18. བའི་ཤོག་གྲངས་ ༡༥༧ རང་འཁོད་རྟུ་མིག་ཁག་གསལ་པོ་མེད་ཅིང་ཤོག་གྲངས་ ༡༥༧ཀུ་
 འདི་དང་ ༡༥༧ཀུ་ གཉིས་པོ་བར་སྒྲུབ་འདིར་གསར་མོལ་བྱས་པ་གཟིགས་བདེའི་ཆེད་དུ་ཡིན།

ཨ། 15འི་ཡིག་ཡིག་འབྲུག་ཅིག་ལ་སྒྲུ་ཡིག་མི་འདྲ་བ་གཉིས་གསུམ་ཡོད་པ་ཁག་ཅིག་གི་སྒྲུ་ཡིག་འབྲི་ཅིང་ས་
 དཔེ་ཅོན་དང་། དེ་དག་གི་ཤོར་ཞིབ་ཆ་འཛོལ་ཁྲུང་ས་ཤོག་གྲངས་བཅས་ཡོད་རྟུ་མིག་
 གསལ་གསལ།

མིང་གཞི།	B	B'	BH	C	CH	K
དབྱིན་ཡིག་ཡིག་ འབྲུག་ཅིག་ལ་སྒྲུ་ ཡིག་མི་འདྲ་བ་ གཉིས་གསུམ་འབྲི་ དགོས་ཁག་ཅིག་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ ཡོད་ཀླབས་ ----- འབའ་	ཆོག་གི་བར་ དང་མཐའ་ལ་ ཡོད་ཀླབས་ ----- བ་ འབའ་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- སྒྲུ་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- ཀ་ ས་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- ཁ་ ཅ་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- ཀ
ཞིབ་ཆ་ཤོག་གྲངས་	༩	༩	༩ ༩	༡༠	༡༡ ༡༠	༡༤

མིང་གཞི།	KH	G	G	GH ¹	Q
དབྱིན་ཡིག་ཡིག་ འབྲུག་ཅིག་ལ་སྒྲུ་ ཡིག་མི་འདྲ་བ་ གཉིས་གསུམ་འབྲི་ དགོས་ཁག་ཅིག་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- ཁ་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ ཡོད་ཀླབས་ ----- འཇའ་འགའ་	ཆོག་གི་བར་ དང་མཐའ་ལ་ ཡོད་ཀླབས་ ----- ཇ་འཇའ་ ག་འགའ་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- སྒྲུ་	ཆོག་གི་ ཐོག་མཐའ་ བར་གསུ་དུ་ ----- ཁ
ཞིབ་ཆ་ཤོག་གྲངས་	༡༧	༡༩	༡༩	༩	༡༩

མཆན་འགྲེལ།

1. B དང་ P གང་རྩུང་རྩིས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཀླབས་པོད་ཡིག་ཐོག་གཉིས་ཀར་ བ་ འབྲི་དགོས་ཤོར་
 ཤོག་གྲངས་ ༩ བའི་ནང་གསལ།
2. gh རྩིས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཀླབས་ པོ་ འབྲི་དགོས་བའང་འདུག་ འདི་ཤོར་ཤོག་གྲངས་ ༡༩ བའི་
 རང་གསལ།

ཆ་བའི་ཤོག་གྲངས་ ༡༥༧ རང་འཁོད་རེའུ་མིག་ཁག་གསལ་བོ་མེད་ཅུངས་ཤོག་གྲངས་ ༡༥༧ཀ་
 ༥༥་ ༡༥༧ཁ་ འདི་གཉིས་པར་གྲུབ་འདིར་གསར་མོམ་བྱས་བ་གཟིགས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལོ།

༡༡ དབྱིན་ཡིག་གི་རྩ་མེས་འཇུག་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་གསུམ་འདུག་པ་དེ་དག་ཚང་མ་བོད་ཡིག་ཐོག་ག་ ཁ་ ཁོ་ན་
 གཅིག་གྱུར་བྱས་ན་འབྲིགས་པའི་དཔེར་བཅོལ་དང་། འདི་ཀོར་ཞིབ་ཆ་འཛོལ་བྱངས་
 ཤོག་གྲངས་བཅས་ཡོད་རེའུ་མིག་གསལ་གསལ།

རྩ་མེས་འཇུག་	c	k	g	q	ch	ck*	lk
དཔེར་བཅོལ་	pic <u>nic</u>	boo <u>k</u>	bi <u>g</u>	Ira <u>q</u>	Zur <u>ic</u> h	ne <u>ck</u>	ta <u>lk</u>
	ཕིག་ཅིག་	འབུག་	འབིག་	ཅི་རྒྱག་	ཅུ་རིག་	ཞིག་	ཚྭ་ག་
ཞིབ་ཆ་ཤོག་གྲངས་	༡༠	༡༦	༡༩	༡༧	༡༠	༡༤	༡༤

རྩ་མེས་འཇུག་	rk	rg	rg	gh	gue	que
དཔེར་བཅོལ་	ma <u>rk</u>	Edinbu <u>rg</u>	Bu <u>rg</u> h	Bag <u>h</u> dad	Pr <u>ag</u> ue	Moza <u>mbi</u> que
	མུག་	ཞིའི་བ་འབུག་	འབུག་	འབག་རྒྱ་ད་	བ་རྒྱག་	མོ་ཇ་མ་འབིག་
ཞིབ་ཆ་ཤོག་གྲངས་	༡༤	༡༩	༡༩	༡༩	༡༩	༡༧

མཆན་འབྲིལ།

* དབྱིན་ཡིག་གི་སྐྱ་ཁག་ཅིག་བོད་ཡིག་ཐོག་རྒྱ་ཁག་ཡིག་ཅིགས་མ་ཅར་བྱིས་ན། neck - རྩྭ། talk-
 རྩྭ། mark - མུག། burg - འབུག། burgh - འབུག་ འདི་ཅར་འབྲི་དགོས། འདི་འདྲ་འབྲི་
 དགོས་པ་མི་འགོར་རྩྭ་འབྲོ་ལོམ་ཆེ་བར་བཅེན། རྩ་མེས་འཇུག་གྱ་དང་གྱའི་སྐྱ་ཐོན་ཚད་ཚང་མ་བོད་ཡིག་
 ཐོག་ག་ ཁ་ ཁོ་ན་གཅིག་གྱུར་བྱས་ན་ཅུངས་པའི་པར་མོས་མཐུན་བྱུང་སོང་།

।འོད་ཡིག་ཐོག་དབྱིན་ཡིག་ཀ་ཁ་འི་དབྱངས་གསལ་ཤོག་ཚུལ་གྱི་ཡིག་དང་། དབྱངས་གསལ་དེ་དག་
 ཚོག་བྱ་བེད་སྤྱོད་སྐབས་ཀྱི་གྲྭ་ཡིག་དེའི་མཚོན་ཅིན་གྲག་རྟ་ནང་བཀོད་བ་བཅས་གསལ་གསལ།

A ཨེའི། (ཨ་)	N ཉན། (ཨ་)
B འབྲིའི། (འབའ་)	O ཨོའོ། (ཨོ་)
C སིའི། (ཀ་ ས་)	P ཐིའི། (པ་)
D འིའི། (ཌ་ ད་)	Q ཐྱིའི། (ཁ་)
E ཨེའི། (ཨི་ ཨེ་)	R ཉམ་འི། (ར་)
F ཨེའི། (ཕ་)	S ཨེའི། (ས་)
G འཇིའི། (འཇའ་ འགའ་)	T ཐེའི། (ཅ་ ཏ་)
H ཨེའི། (ཏ་)	U ཡུའི། (ཡུ་ ཡུ་)
I ཨེའི། (ཨི་)	V ཐིའི། (བ་)
J འཇིའི། (འཇའ་)	W རབ་ཐིའི། (ཐ་)
K ཀེའི། (ཀ་)	X ཨེའི། (ཀ་མ་)
L ཨེའི། (ལ་)	Y ཨེའི། (ཡ་)
M ཨེའི། (མ་)	Z ཐེའི། (ཇ་)

མཆན་འབྲེལ།

༡ རང་རིག་དབྱིན་ཇིའི་ཡི་གེ་ཟེར་བའི་ཡིག་གཟུགས་འདི་ལ་རྒྱལ་ཁྱབ་ཕྱོགས་པ་ཚོས་ལྷ་ཤིན་ (Latin) གྱི་ཡི་གེ་དང་། རོ་ལོ་མན་ (Roman) གྱི་ཡི་གེ་ཟེར་གྱི་འདུག ཡིག་གཟུགས་འདིའི་ཅ་བའི་འདུང་ཁྲུངས་འཁོ་རིག་ (Greek) དང་། བྱང་སེ་མེ་ཤིག་ (N.Semitic) གྱི་ཡི་གེ་ཡིན་པར་གྲགས་པས་དབྱུང་འཛུལ།

༢ གོང་གསལ་ཀ་ཁའི་ནང་གི་A, I, O, དང་། འདི་ནང་དཔེ་བཅོད་ཁག་རྩ་ཡོད་པའི་མིང་ཚིག་ཕྱོགས་བཅེབས་དབྱིན་ཡིག་ཀ་ཁའི་རིམ་པར་བསྒྲིགས་ཐོག་ཀྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མིང་དང་། ས་མིང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡུལ་ཕྱོགས་གང་དུ་ཡོད་སོགས་ཚིག་དོན་འབྲེལ་བཤད་བཞུག་པ་ཞིག་ཀྱང་འདི་མཇུག་ཟུར་ཚོན་བྱས་ཡོད།

༣ བོད་རྒྱལ་ཡོངས་ཁྱོད་ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིག་ཅ་བའི་གཅིག་གྱུར་ཡིན་ཡང་། ཡུལ་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱ་ཁྲུང་འདྲ་མིན་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཡུལ་ཕྱོགས་མི་འདྲ་བའི་བོད་མིས་བོད་ཡིག་གྲོག་ཅངས་ཀྱི་རྒྱ་ལ་ཁྲུང་པར་ཞིག་ཐོན་གྱི་ཡོད་པར་བརྟེན། དབྱུང་གཞི་འདིའི་རྒྱ་ཡིག་གྲོག་ཅངས་བོད་དབྱས་ཁྲུལ་གྱི་བོད་ཡིག་གྲོག་ཅུལ་ཅ་བར་བརྒྱུང་ཉེ་བྱིས་ཡོད། དཔེར་ན། L འདི་ལ་གཙང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་རྒྱུ་ཀྱི་བཟུང་བྱས་ན་ གླལ་ ཞེས་འབྲི་དགོས་ཀྱང་། འདིར་ནི་དབྱས་ཁྲུལ་གྱི་རྒྱུ་ཀྱི་ གླལ་ ཞེས་བྲིས་ཡོད་པ་དེ་སོགས་ཚང་མ་རིགས་འབྲེལ་ཡིན།

༤ ད་ལམ་གྱི་དབྱུང་གཞི་འདི་ནི། འབྲེལ་ཡུལ་ཁག་གི་མིང་ཚིག་འདྲ་མིན་རྩ་ཚོགས་ཤིག་བོད་ཡིག་ཐོག་རྒྱ་བརྒྱུར་གྱིས་འབྲི་དགོས་བྱུང་དང་འདྲུང་རྒྱུ་དེ་རྩ་ཚོགས་ཀྱིས་བཀང་ནས་འབྲི་ཅངས་གཅིག་གྱུར་ཡོད་ཐབས་ལ་གཙུག་པོར་དམིགས་བཞག་ལས། དབྱིན་ཇིའི་རྒྱུ་ཀྱི་ལ་སོགས་རྒྱལ་ཕྱོགས་པའི་རྒྱུ་ཀྱི་རིགས་གང་ཞིག་བོད་ཡིག་རྩ་ཚུལ་བརྒྱུར་སྒོའ་དཔེ་བཅོས་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་མ་ཡིན། དེ་འདྲའི་སྒོའ་དཔེ་བཅོས་དགོས་ན། གཞི་འཛིན་སའི་ཡུལ་རྒྱུ་ཀྱི་གང་ཡིན་དེ་རང་གི་རྒྱ་དག་པོ་ཞིག་འབྲི་དགོས། དཔེར་ན། ལོ་ལྟ་ལོ་ལྟ་འབྲི་བའི་སའི་རྒྱུ་ཀྱི་འབྲི་ཁང་གི་རྒྱུང་བརྒྱུགས་དབྱིན་རྒྱུ་ཀྱི་གཞི་བཟུང་བྱས་པ་ཡིན་ཚེ། ང་ཚོས་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱི་ (Turkey) ཟེར་བ་དེ་ལ་དེས་པར་དུ་ ཐུར་ཁིའི་ ཐུར་ཁིའི་ ཞེས་འབྲི་དགོས་པ་ལས། ཐུར་ཀི་ ཀུར་ཀི་ ཟེར་བ་འདི་འདྲ་བྲིས་ན་མི་འབྲིགས། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་བྲིས་ཅན་ (picture) ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་དེ་ལ་ བྲིས་ཅན་ ཞེས་འབྲི་དགོས་པ་སོགས་ཡུལ་རྒྱུ་ཀྱི་གང་འདྲ་ཞིག་སྒོའ་དཔེ་བཅོས་དེ་གཞི་རྒྱ་གདངས་གསལ་བོར་ཐོན་བྱུང་པ་ཞིག་དགོས་པ་བཅས་སོ།

འབའ།

Bombay

འཕྱི་མ་འབའི།

Zambia

ཇམ་འབྲིལ།

b འདི་རྒྱུ་འདྲུག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་སྤྱི་དགོས།

དཔེར་ན། Arab ཇམ་རབ།

public བཟ་ལིག།

ལ་ འབའ་ སྤྱི་བ་དེ་ཅ་བའི་སྤྱི་དང་མཐུན་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་དང་། འདྲི་བའི་ལ། སྤྱི་ཡིག་གཞན་དག་དང་སྤྱི་སྤྱོད་མེད་པ་ཡིག་པོ་འདྲུག།

ལ་ ཇམ་ཇམ་བ་ ཅི་རྒྱུ་སྤྱི་འདྲུག་པ་དེ་དག་གིས་ཅ་བའི་སྤྱི་དག་བར་མཚན་མི་བྱུང་།
པོད་ཀྱི་ཀྱང་ཡིག་གི་སྤྱི་དག་བར་བཞོན་ན། རྒྱུ་རྒྱ་དང་། ལྷང་བ་འབའ་ཞེས་སྤྱི་ཡིག་གི་ཁག་
ཁག་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་པོད་ཤོག་གི་བྱི་ལ་སྤྱི་ལྷེ་ལྷེ་བ་དང་། འབྲུ་སྤྱི་ལྷེ་ལྷེ་ལྷེ་
བྱུང་ལ་འབྲུ་ལྷེ་ལྷེ་བའི་སྤྱི་ཁག་ཁག་ཡིན་པ། བ་དང་འབའ་མི་དེ་བས་ཀྱང་སྤྱི་ལྷེ་ཆེ་བ་
ཡོད་པ་བཅས་གང་ལྟར་ འབའ་ དང་ ཇམ་ཇམ་བ་ འདི་དག་གི་ནང་ནས་ འབའ་ ཞོན་
དཔྱིན་རིམ་ཡིག་གི་ b གི་སྤྱི་དང་མཐུན་ཆེ་ཤོས་བྱས་འདྲུག།

ལ་ སྤྱི་ སྤྱི་བ་འདི་དག་སྤྱི་དང་མཐུན་ཆེ་ཤོས་ཡོད་ཀྱང་། འདྲི་བའི་པོ་མེད་བས་མ་ཆད།

b ལ་ སྤྱི་ སྤྱི་ན། ལ་ སྤྱི་ དང་ སྤྱི་ འདྲི་དགོས་སྤྱི་འཕྲོག་ལངས་ཡོད་གི་
འདྲུག དེར་བཞེན་ སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་ འདི་དག་གཙོ་བོ་སྤྱི་ཁྱི་དེ་ཀྱང་ཡིན་པས་
དེ་རང་ལ་དམིགས་བཟུང་བཞག་ན་ལེགས།

དཔེར་ན། Dharma རྒྱུ།

Bharat སྤྱི་རྒྱུ།

C (སི་ཁི་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པ་ གྲ་ ༥༨ ལ་ ཞེས་ཐུ་མི་འདྲ་བ་གཞིས་འབྲི་དགོས།
དཔེར་ན། ཀ།

Canada ཀ་ན་ཌ།

Colombia ཀོ་ལོ་མ་འའི་ཡ།

ས།

Ceylon ཅེ་ལོན།

City སི་ཁི་འི།

c འདི་ཇེས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པ་ གྲ་ ༡༥ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། picnic ཐིག་ཞིག།

dictionary ཐིག་ཤོན་ན་རི།

ch འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པ་ གྲ་ ༥༨ ཇེས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པ་ གྲ་ ༡༥ འབྲི་དགོས།
དཔེར་ན། ཅ། (མིང་གཞི་)

Church ཅཱ་ཅི།

Churchill ཅཱ་ཅི་ལ།

ག། (ཇེས་འཇུག་)

Munich མི་ཏུ་ལི་ག།

Zurich ཟུ་རི་ག།

ཡང་། དབྱིན་ཡིག་ཏུ་གར་ཕྱོགས་པའི་མིང་ཚིག་གྲགས་ལུས་པའི་ནང་ ch འདི་ ཅ་ཆ་ང་
 ལུ་ འདི་དག་གང་རུང་གི་གྲ་ལ་བྲིས་འདུག དཔེར་ན། ཅན་དི་གར། - Chandigarh
 ཅང་ལོ་ཅན། - Changlochen ཅབ་མདོ། - Chamdo ཅོ་མོ་གླང་མ། - Cho-
 molangma ལུང་ཐང་། - Changthang འོགས་བྲིས་འདུག་པས། འདི་རིགས་ནི་
 བོད་ཡིག་ཐོག་ཡུལ་མི་སོ་སོའི་རང་ཁྱད་སྟོན་བཞག་ལུས་ནི་འབྲི་དགོས་བ་ལས། དབྱིན་ཡིག་
 འོགས་ལུང་ཕྱོགས་པའི་ཡིག་ཐོག་གང་འཁོད་དེ་རང་རིགས་འབྲེ་གྲགས་བྱེད་མི་རུང་།

ch འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ལྡབས་ ཁ་ འབྲི་དགོས་བའང་འདུག།

དཔེར་ན། chemistry ཁི་མི་ལི་ཤི་རི།

mechanic མེ་ཁའི་ག།

chh འདི་ལ་ ར་ འབྲི་དགོས། འདི་ནི་གཙོ་བོ་རྒྱ་གར་ལས་དབྱིན་ཡིག་ཐོག་རྒྱ་གར་གྱི་ཆད་བྱ་

འབྲི་སྐྱེ་ཞིག་རེད། དེ་ཅར་བོད་ཁར་གྱི་གྲ་ལ་འང་འབྲི་མཁན་ཁག་ཅིག་འདུག།

དཔེར་ན། chhatri ཆན་རི།

Chhosang ཅོས་བཟང་།

chr ལ་ ཀྲི་རི་ དང་ ཀྲོ་ འོགས་དབྱངས་ཡིག་དང་བཞུན་ནས་འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། Christmas ཀྲི་རི་སི་མལི།

chronic ཀྲོ་རི་ག།

cea དང་ cia, ciou བཅས་གྱི་ཅ་བའི་གྲ་ལ་ ལ་ འབྲི་དགོས་བའང་འདུག།

དཔེར་ན། cea:

ocean   ལོ་ལོ་ལོ་

cia:

special   སི་ཤེ་ཤེ་ལམ་

ciou:

spacious   སི་ཤེ་ཤེ་ལམ་

cu ལ་ ལུ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་

དཔེ་ལྟར་ ལུ་ Cuba   ལུ་ ལུ་

specular   སི་ཤེ་ལུ་ ལུ་

occupation   ལོ་ལོ་ ལུ་ ལུ་ ལོ་

scuba   སི་ ལུ་ ལུ་

D(ཤི་ཤི་) རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་

དཔེ་ལྟར་ ལུ་ Denmark   རྒྱ་ ལུ་

Dominica   རྒྱ་ ལུ་ ལུ་

d ལ་ ལུ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་

དཔེ་ལྟར་ ལུ་ Sudan   ལུ་ ལུ་

Baghdad   རྒྱ་ ལུ་ ལུ་

dh ལ་ ལུ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་

དཔེ་ལྟར་ ལུ་ Dharma   ལུ་ ལུ་

Dharamsala   ལུ་ ལུ་ ལུ་

d ལ་ རི་ཁི་ ཞེས་བྲིས་པ་དེ་གྲུ་དང་མཐུན་ཆེ་ཤོས་དང་། ཡིག་ཚགས་རྒྱང་ལ། འབྲི་བའི་བ། གོ་
 རོན་འཁྱུལ་གཞི་གང་ཡང་མེད་པ་ཡག་པོ་ཞིག་འདུག འགའ་རེས་ d གི་གྲུ་ཡིག་ལ་ འབྲི་འི།
 འབྲི་འི། འབྲི་འི་ ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་འདི་དག་ཅ་བའི་གྲུ་དང་མཐུན་ཡང་། ཡིག་ཚགས་ཆེ་ལ།
 གོ་རོན་འཁྱུལ་གཞི་ཡོད་པ་ལོགས་ཀྱི་ཁྱོན་ཆ་འདུག།

E (ཨིའི་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཁྱེད་ཀྱི་ ཨི་ ཨི་ དང་། དབྱུངས་ལུ་ཡོད་ཁྱེད་ཀྱི་ ཨི་ ཨི་ ཨི་ གང་རྒྱང་
 ཚོག་གྲོགས་དང་བཅུན་ལས་འབྲི་ཤོག་བྱེད་དགོས།

དཔེར་ན། ཨི། (མིང་གཞི་)

England ཨིང་ལཱ་ཏ།

Egypt ཨི་ཇིཔ་ཀ།

ཨི། (དབྱུངས་)

Geneva འདི་ནི་བ།

xerox རི་འོག་ལི།

ཨི། (མིང་གཞི་)

Edinburg ཨི་དེ་ན་འབྲུག།

Ellington ཨིལ་ཨིང་འོ་ན།

ཨི། (དབྱུངས་)

Belgium འཕེལ་འཇམ་མ།

Yemen ཡེ་མིན།

ཨི། (དབྱུངས་)

Berlin འབར་ལིན།

Germany འཇར་མན་འི། (འཇར་མན་)

F(ཞིབ་) འདི་མིང་གཞི་དང་ཇིས་འདུག་གང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ ཡང་ འབྲི་དགོས།
དཔེར་ན། བོ། (མིང་གཞི་)

Fiji	ཕྱི་ཁྱིམ། (ཕྱི་ཁྱིམ་)
Finland	ཕྱི་ཁྱེད། (ཕྱི་ཁྱེད་)
France	ཕར་ཕ་ལི། (ཕར་ཕ་ལི་)
Fujian	ཕུ་ཁུ་ཅེ། (ཕུ་ཁུ་ཅེ་)
བོ། (ཇིས་འདུག་)	
Africa	ཨ་ཕ་རི་ཀ། (ཨ་ཕ་རི་ཀ་)
Duffield	ཏུ་ཕ་ཕི་ལ།
Lufthansa	ལུ་ཕ་ཕུ་ལ། (ལུ་ཕ་ཕུ་ལ་)
Office	ཨོ་ཕ་ཕི་ལི།

G(འཛིན་) འདི་མིང་གི་ཐོག་མའི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱང་ འཇམ་ དང་ འགའ་ ཞིས་ལྷ་ཡིག་གི་འདྲ་བ་
གཉིས་འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། འཇམ།

Geneva	འཛིན་མ།
Germany	འཇམ་མཐ་ལི།
འགའ།	
Greece	འགྱིར་ལི། (འགྱིར་ལི་)
Gromyko	འགོར་མི་ཀོ། (འགོར་མི་ཀོ་)

ཧ འདི་ཚིག་གི་བར་དུ་མཐའི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པ་ རྒྱ་དང་འཇམ་ལ་ ལྷ་དང་འགའ་ གང་
 རྒྱུ་ཁྱད་པ་ལྟར་ལྷ་དང་བཅུ་ལ་ལྷ་འདྲི་དགོས།
 དཔེར་ན། ར།

Algeria	ཅལ་ཇེ་སིལ།
Egypt	ཨི་ཇིལཱ།
འཇམ།	
Belgium	འཕེལ་འཇམ།
Angelus	ཨཱ་འཇེ་ལ་སི།
ག།	
Mongolia	མོང་གོ་ལིལ།
Yugoslavia	ཡུ་གོ་ས་ལྷ་ལིལ།
འགའ།	
Jungle	འཇང་འགྲལ།
Senegal	སེ་ཇེ་འགྲལ།

ཧ འདི་ཇེས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པ་ ལྷ་ འདྲི་དགོས།
 དཔེར་ན། Nagpur འག་ཕུར།
 Sprig སི་ཕི་རིག།

ཧ དང་ gh གང་རྒྱུ་ r(ཞུར་)གྱི་ཇེས་ལྷ་ལྟར་ལས་ཇེས་འཇུག་ཏུ་འགྲོ་བ་ཞིག་འདུག དེ་
 ཀྱི་ཁྱད་པ་ཡིག་ཏུ་ ལྷ་ སྤྱི་མོག་ r(ཞུར་) གྱི་ས་མིང་གཞིརི་དབྱེད་པ་ལྷ་ལྟར་མང་རིང་དུ་
 བཀྲང་བ་དེའི་ཆེད་དུ། ག་འགྲོ་ཡུལ་མིང་གཞི་དེའི་འག་ཏུ་འ་ཆུང་ཞིག་ཚོན་དགོས་པ་ཡིན།
 དཔེར་ན། rg:

Edinburg	ཇེ་ཇི་འགྲལ།
rg:	
Burgh	འགྲལ།

gh འདི་ཇིས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཀྱིས་ བཅོ་འབྱི་དགོས་པའང་འདུག།

དཔེར་ན། enough བེན་པོ།

tough རྩམ་པོ།

gh འདི་ཆོག་ཏུ་ཡོད་ཀྱིས་ཐུག་པར་འབྱི་བཞིན་མི་དགོས་པའང་འདུག།

དཔེར་ན། high ལྷ་མོ།

hugh སྤྱི་བུ།

light ལྷ་མོ་མེ།

daughter སྤོ་མོ་བུ་རྒྱུ་མོ།

gh དང་ gue འདི་གཉིས་གང་རུང་ཇིས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་པའང་འདུག་པ་དེ་སྐབས་གཉིས་ཀྱིས་ བཅོ་འབྱི་དགོས།

དཔེར་ན། gh:

Jorbagh འཛོམ་འབག།

gue:

Prague བར་ཏུ་ག།

g འདི་ n གྱི་ཚཱ་འཇུག་ཏུ་ཡོད་པའང་འདུག དེ་སྐབས་པོད་ཡིག་གི་ཚཱ་འཇུག་ག་ཅིར་ཐུག་པར་ཡང་འདོན་མི་དགོས།

དཔེར་ན། gnash ལྷ་མོ།

gnaw རྩོམ་པོ།

H(མེ་ཆེ་) འདི་ཆོག་ཏུ་ཡོད་ཆབས་ ག་ འབྲི་དགོས།

དབེར་ན། Hiroshima བི་རོ་མི་མ།

Hungary བང་ག་རི།

hu ལ་ སྤྱི་ཏུ་ ཞེས་འབྲི་དགོས་པའང་འདུག།

དབེར་ན། huge སྤྱི་ཏུ་ཐེ།

human སྤྱི་ཏུ་མ་ན།

h འདི་ འོ་ བི་ཚོན་འདུག་ཏུ་ཡོད་པའང་འདུག་ དེ་ཆབས་པོད་ཡིག་གི་ཚོན་འདུག་ཅན་གྱ་འདོན་
མི་དགོས།

དབེར་ན། honest བོ་ཚོ་ཡེ་མེ་རྟེ།

hour བའོ་ཟན།

I(ཇུ་ཡི་) འདི་ཆོག་ཏུ་ཡོད་ཆབས་ མི་ ཇུ་ཡི་ ཇུ་ བཅས་གྲ་མི་འདྲ་པ་གཉེན་འབྲི་དགོས།

དབེར་ན། མི། (མིང་ག་ནི་)

Iran མི་རྒྱན།

Iraq མི་རྒྱག།

མི། (དབྱུངས་)

Philippines མོ་མི་མིན།

Mississippi མི་སི་སི་མི།

ལྷ་ཡི། (མིང་གཞི་)

Iceland ལྷ་ཡི་ལེ་ལན།

ལྷ་ཡི། (དབྱུངས་)

Liberia ལྷ་ཡི་ཤེ་རི་ཡ།

ལྷ། (མིང་གཞི་)

Ireland ལྷ་ར་ལན།

ལྷ། (དབྱུངས་)

bird འབྲུ་རྟ།*

*འབྲུ་རྟ་ འདི་ཅན་གྱིས་བ་དེའི་དབྱུངས་ཀྱི་ཐུག་ཅད་ཀྱས་ལ་འོ་ཤིག་ཐོན་ཐུང་མེད། འདིའི་དབྱུངས་
ཀྱི་ཐུག་འདྲེ་འོད་ཀྱི་ཚིག་ཏུ་ མཉམ་ཁུ་ལ་ཐུ་ཏུ་ ཟེར་བ་འཇམ་ ཐག་ཏུ་ལ་ཐུ་ཏུ་ ཟེར་བ་དེ་དག་གི་
ཆེས་འཇུག་ཏུ་དང་གཞི་ཐུ་མེད་པར། དབྱུངས་ཀྱི་ཐུག་ཅད་རིང་པོར་འོན་པ་དེ་འདྲུ་ཤིག་དགོས་ཀྱི་
འདུག། earth-ལྷ་ར་མོ་ དང་ girl འབྲུ་མ་ ཅུ་ཐུ་འདྲུངས་ཀྱི་ཐུ་མཉམ་གོང་དང་འདྲུ་བ་ཡིན་པོ།

J (འཛེའི་) འདི་ཚིག་གི་ཐོག་མའི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱེས་ འཛེའ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། Jamaica འཛེའ་མཡི་ཀ།

Japan འཛེའ་པན།

J འདི་ཚིག་གི་པར་དང་མཐའི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱེས་ ཇ་ འམ་ འཛེའ་ གང་རུང་ཀྱེས་ཐུར་
ཐུ་དང་བཞུན་ནས་འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། 江།

Gujarat འབྲུ་ར་རྩ་ཀ།

འཛེའ།

Punjab བན་འཛེའ།

K(ཀེ་འི་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཆབས་ ཀ་ དང་། རྩིས་འདུག་ཏུ་ཡོད་ཆབས་ ཀ་ འབྱི་དགོས།
 དཔེར་ན། ཀ། (མིང་གཞི་)

Kenya   ཀེ་ལ་ཉ།

Koria   ཀོ་རི་ཡ།

ག། (རྩིས་འདུག་)

greek   འགྲི་རི་ག།

book   འདུག།

k འདི་ c,l,r མོ་མོ་འི་མཐུག་ཏུ་སྒྱུ་ཞེ་ ck, lk, rk བཅས་རྩིས་འདུག་ལ་འབྱོ་
 བ་དེ་ཆབས་ཀྱང་ཆང་མར་ ཀ་ མོ་ལ་གཅིག་གྱུར་ཏུ་ཤིས་ན་སྒྱུ་དང་མི་མཐུད་བ་མེད་ལ། །
 ཆབས་བདེ་བ་ཡོད།

དཔེར་ན། ck:

neck   རྩེ་ག།

Lucknow   ལག་ལོ་ལོ།

lk:

chalk   རྩོ་ག།

talk   རྩོ་ག།

rk:

park*   སྤྲ་ག།

mark   སྤྲ་ག།

འདི་འི་སྤྲ་དག་པར་བཟོད་ན། ར་ཡི་སྤྲ་ཕྱེད་ཅམ་འདོན་དགོས་ཀྱང་། ར་འི་སྤྲ་མེད་པར་འཁུར་གི་སྤྲ་ཅུང་
 ཟད་རིང་ཅམ་བཟོན་ན་དེས་གོ་དོན་མཚོན་མི་ཐུབ་པ་མི་འདུག།

k འདི་ n གྱི་ཐོན་འདུག་ཏུ་ཡོད་པ་འདྲ་ག དེ་ཁ་བས་ཐོད་ཡིག་གི་ཐོན་འདུག་ཅན་གྱི་འདོན་
མི་དགོས།

དཔེར་ན། knee   མིའི།

know   མོའོ།

kh འདི་ལ་ ཁ་ འབྲི་དགོས། འདི་མི་དབྱིན་ཡིག་ཐོག་གྱ་གས་བ་དང་། ཐོད་པའི་ཁ་དྲ་ཡིག་གི་
ཐུང་དང་། དག་ཆ་ཅི་སྒྲིག་ལ་འབྲི་སྒྲིག་ཞིག་རེད།

དཔེར་ན། Khan   ཁྲན།

khajur   ཁ་རྩུར།

Kham   ཁམས།

khangpa   ཁང་པ།

L(མཁ་) འདི་མིང་གཞི་དང་རྒྱུ་འདུག་གང་ཏུ་ཡོད་ཏུང་ ལ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། ལ། (མིང་གཞི་)

London   ལོན་ཏོན།

Lebanon   ལེ་བ་ནོན།

ལ། (རྒྱུ་འདུག་)

Albania   མཁ་བ་ནིལ།

Nepal   ལེ་པུལ།

M(མེམ་) འདི་མིང་གཞི་དང་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཀྱང་ མ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། མ། (མིང་གཞི་)

Malaysia མ་ལི་ཤེཡ།

Moroco མོ་རོ་ཀོ།

མ། (རྒྱལ་ཁབ་)

Kampuchea ཀམ་ཕུ་ཅིཡ།

Zambia ཇམ་འབིཡ།

N(མེན་) འདི་མིང་གཞི་དང་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཀྱང་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། འ། (མིང་གཞི་)

Netherland འི་ཐར་ལན།

Norway འོ་ར་ཁེ་འི།

འ། (རྒྱལ་ཁབ་)

Finland འོ་འ་ལན།

London འོ་ན་ཏོ་ན།

ng འདི་མིང་གཞི་དང་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཀྱང་ ང་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། ང་། (མིང་གཞི་)

Ngapa ཇ་པ།

Ngari མངའ་རིས།

ང་། (རྒྱལ་ཁབ་)

Bangkok འབེང་ཀོག།

Hong Kong འོ་ང་ཀོང་།

ny ལ་ ཉ་ འབྲི་དགོས།

དབེར་ན། Nyaerong ཉག་རོང་།
Kenya ཀིན་ཉ།

O(ཨོ་འོ་) འདི་ཚིག་རྩ་ཡོད་ཤེས་ ཨོ་ ཨོ་འོ་ དང་ ཨ་ ཨྱ་ བཅས་ཐཱ་མི་འདྲ་བ་བཞི་འབྲི་དགོས།

དབེར་ན། ཨོ། (མིང་གཞི་)

Okinawa ཨོ་ཀི་ན་ཟ།

Ottawa ཨོ་ཏ་ཟ།

ཨོ། (དབྱངས་)

Mongolia ཨོང་གོ་ལི་ཡ།

Moscow ཨོ་སོ་ཀོ།

ཨོ་འོ། (དབྱངས་)

modern ཨོ་འོ་ཏེ་ན།

motor ཨོ་འོ་ རྩོ་ན།

ཨ། (དབྱངས་)

money མ་ལི་ད།

lovely ལམ་ལི་ད།

ཨྱ། (མིང་གཞི་)

other ཨྱ་ལྷོ་ན།

ཨྱ། (དབྱངས་)

mother ཨྱ་ལྷོ་ན།

P(པིའི་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱི་མཚན་ ལུ་ དང་། རྒྱུ་ལུ་ཡོད་ཀྱི་མཚན་ ལུ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། བ། (མིང་གཞི་)

Panama བ་ཏ་མ།

Paris བཏ་རི་སི། (པ་རི་སི་)

པ། (རྒྱུ་ལུ་)

apple ཇམ་ཏ་པུ་མ།

puppy བཏ་པི་ཏ།

ph འདི་ཐུབ་ཕྱོགས་པའི་ཆར་ཡིག་གི་གྲ་ལ་ ལུ་ དང་། བཏ་ཕྱོགས་པའི་ཆར་ཡིག་གི་གྲ་ལ་ ལུ་

འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། བ།

Philip ཕི་ལི་པ།

philosophy ཕི་ཨོ་ཕོ་ཕི་ཊི།

པ།

Phari བཏ་པ་རི།

Phala བ་ཏ།

Q(ཁྱིུ་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱི་མཚན་ ལུ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། Qatar ཁོ་ཏ་ ཏ་ཏ།

Queensland ཁུ་ཡོན་ཏི་ལན་ཏ།

q དང་ que རྒྱུག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་གྲ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། q:

Iraq ཇི་རྒྱལ།

que:

Mozambique མོ་ཇོ་མ་འའིག།

R(ལྷ་ར་) འདི་མིང་གཞི་དང་རྒྱུག་གང་ཏུ་ཡོད་ཏུང་ ཏུ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། ར། (མིང་གཞི་)

Romania རོ་མ་འི་ཡ།

Russia ར་སི་ཡ།

ར། (རྒྱུག་)

Burma འབར་མ།

Turkey ཏུ་ར་སི།

S(ཞེ་ནེ་) འདི་ཚིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་གྲི་གྲ་ལ་ ས་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། Somalia སོ་མ་འི་ཡ།

Sweden སུ་ཞེ་ཏེ་ན།

sch དང་ sia, sio, sh, sua བཅས་འདི་དག་གི་ཅ་བའི་གྲ་ལ་ ས་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། sch:

schedule ཤེ་ནི་ཐུ་ལ།

sia:

Asia ཞི་སི་ཡ།

sio:

tension རེ་ན་ཤོ་ན།

sh:

SUSA:

[illegible]

Toronto   8.5.51

51

Turkey *

tie དྲ་ tie, tiou མཛི་དྲ་གེ་ཅ་པའི་རྩ་ལ་ རྒྱ་ མཛི་དྲ་གེ་

patience   忍耐力

t10:

tious:

[illegible]

th དེའི་མ་ལོག་པ་བའི་ཐུབ་ཀྱིང་ཡུལ་མིའི་ཁད་ཡིག་གི་ཐུ་ཆས་པ་པོར་མོན་ཐུབ་བའི་ཆེད་དུ་

th ལ་ མ་ དང་ ལུ་ ཞེས་ཐུ་ནི་ལུ་བ་གཅུ་པ་དེའི་དམོས།

དཔེར་ན། མཱ་ (ལོ་ལ་དང་ལུ་པར་ཐོ་མིའི་ཤིང་འབྲུག་པ་ཏྲི་ཐུ་ཡིག་གསར་བ་ཞིག་གོ།)

thousand མཚོ་མཐུ།

through ཏུ་ཏུ།

ལན། (གོང་བཞིན་ཐོན་མིའི་ཤིང་ལུ་འདྲུག་པ་ཞིག་གོ།)

than ལན་ལ།

Thou ལན་ལ།

th ཐོན་དང་ཐུ་གས་ལ་ལོག་པ་བའི་ཤར་ཏྲིང་ལ་དེ་ཐུབ་ཀྱི་མིའི་ཁད་ཡིག་གི་ཐུ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་ th

ལ་ མ་ ལུ་ དམོས།

དཔེར་ན། Tharpa མར་ལ།

Thailand མཡེ་མཐུ།

tu ལ་ ཏུ་ ལུ་ དམོས།

དཔེར་ན། Portugal ཏོར་ཏུ་ལུ་ལ།

situation སི་ཏུ་ཡིན་པོར།

ts ལ་ ཏ་ ལུ་ དམོས། ལན་ཐོར་ཐུ་མཚན་ཐུང་མད་མཐུན་ལེགས། དེ་ནི་ཐྱིར་འཁང་དཔྱིན་
ཞེས་མཚན་བའི་ཐུབ་ཐོག་པ་མོས་པོད་དང་། ཉི་མོང་ལ་ལོག་པ་བའི་ཤར་ཏྲིང་ལ་ཡུལ་མིའི་
ཁད་ཡིག་གི་ཐུ་དཔྱིན་ཡིག་ཏུ་ཐྱིས་ལོན་དང་ ཏ་ ལ་ ts ཐྱིས་འདུག་པ་དང་། དེ་ཅེས་མ་
མད་དཔྱིན་རི་རང་གི་ཆོག་ཏུ་ལང་ ts ལན་ཐོར་མཐུན་པོད་ཁམས་ ཅེས་ཐེར་བའི་ཐུ་ཞིག་

ཐོན་ཡོང་གི་འདུལ་

དཔེར་ན། ts: (རྩྭ་ལོ་མོ་མོ་)

tsut   ལོ་མོ་

sat   སི་མོ་

ts: (ཁྱི་ལོ་ལོ་མོ་)

tsuki   ལྷ་མོ་

tsika   ཚེ་མོ་

ts: (ཐོན་ཡོང་གི་)

tsatso   ཐ་ཚོ་

tsering   ཐེ་མོ་

ཡང་། དབྱིན་ཡིག་ཏུ་ tsh གྲིས་འདུག་ན། དེ་ཐོན་ཡིག་ཏུ་ཐ་མུས་ཤིང་གཞུ་ མ་ སྒྲི་
དགོས་པ་ལས། གྲུ་ གྲིས་མ་མི་འདྲིག་ན། འདྲི་ཕྱོད་མ་དེ་དེ་ཐོན་མ་ཏུ་གས་པས་ཐོན་ཡིག་གི་
ཐ་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་འདྲི་གཞུ་ མ་ ལ་ ts ལ་ མ་ ལ་ tsh གྲིས་འདུག་པ་དང་།
དེ་ཐོན་ཕྱི་གྲུ་ལ་དེ་ཐོན་ཐོན་ཕྱི་ལ་ ཐོན་ཕྱི་ལ་ཐོན་ཐོན་ཕྱི་ལ་དེ་ཐོན་ཐོན་ཕྱི་ལ་དེ་
ཐོན་ཐོན་ཕྱི་ལ་དེ་

དཔེར་ན། tsh(ཐ་)

tshatsho   ཐ་ཚོ་

Tshering   ཐེ་མོ་

ts(ཐ་)

Tsang   ཐ་མོ་

tsatshig   ཐ་ཚོ་

(དངོས་དོན་ཐོག་ སྤྱི་ཚུལ་མི་རིགས་ བོད་ཀྱི་ཁད་ཡིག་ཅ་བ་ནས་མི་ཤེས་མཁན་ཞིག་ལ་ tsawa
 དང་ tshawa ཞེས་བའི་ཚིག་འདི་གཉིས་ཀློག་ཏུ་འཇུག་ཀླངས། འགའ་རེས་ tsawa ལ་
 འི་ས་ཐ། ས་ཐ། ཚ་ཐ་ ཞེས་དང་། tshawa ལ་ འི་ཤ་ཐ་ དང་ ཤ་ཐ་ ཞེས་ཀློག་བ་
 དང་། འགའ་རེས་ངས་ཚིག་འདི་ཀློག་མི་ཤེས་ཟེར་བ་མ་གཏོགས། tsawa ལ་ ཅ་བ་དང་
 tshawa ལ་ ཚ་བ་ཞེས་ཀློག་ཤེས་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག།)

tz ལ་ ཅ་ འབྲི་དགོས། ལུང་ཕྱོགས་བའི་ཁད་དུ་ཅ་འི་ཁྱ་ཡོད་པར་ tz སྤྱིས་འདུག་པས་
 མ་ཚད། ཤར་ཕྱོགས་བའི་ཁད་ཡིག་ནང་ཡོད་པའི་ཅ་ཡི་ཁྱ་ལའང་ tz འདི་ཉར་སྤྱིས་འདུག
 དཔེར་ན། tz (དཔྱིན་འི་ཚིག་)

blitz འབི་མི་ཅ།

ritzy འི་ཅོད།

tz (འཇུག་ཤིའི་ཚིག་)

tzimmes ཅིམ་མིས།

tz (འཇིབ་སིའི་གི་ཚིག་)

TZIGANI ཅོ་གན་མི།

tz (བོད་ཁད་ཀྱི་ཚིག་)

Tzang གཅང་།

tzatsig ཅ་ཚིག།

tz (རྒྱ་ཁད་ཀྱི་ཚིག་)

tzi-yuu ཅི་ཡུལ།

tzung-li ཅུང་ལི།

(བོད་ཀྱི་ཁད་ཡིག་གི་ཁྱ་དང་དག་ཆ་དཔྱིན་ཡིག་ཐོག་འབྲི་དགོས་ལའང་ ཅ་ ལ་tz དང་
 ཅ་ ལ་ts འདི་རང་སྤྱིས་ན་ཉམས་བའི་བ་འདུག། ལུང་བཀང་བོད་ཁད་མ་ཤེས་མཁན་
 ཞིག་གིས་བཀློགས་ཀྱང་ tzawa ལ་ ཅ་བ་ དང་ tsawa ལ་ ཅ་བ་ ཞེས་བའི་ཁྱ་
 བཟོད་རྒྱར་ལས་སྤང་བ་དང་། ཁྱའི་ཁྱད་པར་གསལ་བོར་མཚན་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཚས་འདུག།)

U (ਯੂ) ॥ འདི་ཚོག་ཏུ་ཡོད་སྐབས་ ཡུ་ དང་ ཨུ་ ཨུ་ ཨི་ ཨི་ ཨུ་ ཨུ་ བཅས་ཀྱི་མི་འདྲ་

བ་བདུན་འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། ཡུ།

Uganda ཡུ་གམ་ད།

united ཡུ་མཉེ་འཇུག་པེ།

ཨུ། (མིང་གཞི་)

Uruguay ཨུ་རུ་འགུལ།

Ulangpathor ཨུ་ལང་པ་ཐོར།

ཨུ། (དབྱངས་)

Budapest འབྲུ་ད་པེ་སེ་ཤི།

July འཇུ་ལྷེ།

ཨུ་ (དབྱངས་)

nude ལུ་ལྷུ་ཀ།

ཨི། (དབྱངས་)

minute མི་ཤི་ཤི།

busy འཁི་ཚོད།

ཨི་ (དབྱངས་)

huge ལྷི་ལྷུ་ཇ།

Munich མི་ལུ་མི་ག།

ཨ། (དབྱངས་)

Burma འབར་མ།

Punjab བཀ་འཇམ་པ།

ow (ལཱོ་)

cow   ཀཱོ།

ow (ལཱོ་)

know   ལཱོ།

wo (ལུའུ་)

two   ལུའུ། (ལུའུ་)

X (ཞིགསེ་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཆེད་སྐབས་ རྩ་ དང་། རྩེས་འཇུག་ཏུ་ཡོད་ཆེད་སྐབས་ གཞི་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། རྩ།

Xebec   རྩོ་འབྲེག།

རྩ་དང་གཞི།

xerox   རྩོ་འགྲེག།

གཞི།

ox   ཞིགསེ།

x འདི་ཡིག་འབྲུག་ཅིག་ལ་རྩེས་འཇུག་ ག་ དང་། མིང་གཞི་ ལ་ གཞིས་ཐུན་ཐུན་ཡིག་ཆབ་

ཅིག་ཏུ་འབྲི་དགོས་པའང་འདུག།

དཔེར་ན། ག་སི།

Luxembourg   ལག་སིམ་འབྲེག།

ག་སི།

Mexico   མིག་སི་ཀོ།

མཐུ་ (དབྱེད་པ་)

muder

མཐུ་ཏུ་

V (བི་ཁི་) འདི་མིང་གཞི་དང་མེས་འཇུག་གང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ བྱ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། བླ་ (མིང་གཞི་)

Venezuela བོ་ནེ་ཁུཡི་ལ།

Viet Nam བོ་ཡཱ་ན་མ།

བླ་ (མེས་འཇུག་)

Molotov མོ་ལོ་ལོ་བླ།

Avvy ཅའ་བོ་ད།

W (ཏུབ་ལི་ཁུ་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀླུང་ས་ བྱ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། Warsaw ཐར་སོ་ལོ།

Washington ཐ་ཤིང་ལོ་ན།

w འདི་དབྱེད་པ་ཡིག་ a, e, ie, འདི་དག་གང་རུང་མཉམ་དུ་ཡོད་ཀླུང་ས་ཀྱི་ཅ་བའི་

གྲ་ལ་ བྱ་ འབྲི་དགོས་པའང་འདུག།

དཔེར་ན། aw (ལོ་ལོ་)

law ལོ་ལོ།

ew (ལི་ཁུ་) few ལོ་ཁུ།

iew (ལི་ཁུ་)

view ལོ་ཁུ།

x འདི་ཡིག་འབྲུག་ཅིག་ལ་ཇེས་འདུག་ གྲ་ དང་། མིང་གཞི་ ཤུ་ གཉིས་ཀའི་སྐྱ་ཡིག་ཆབ་
ཅིག་འབྲི་དགོས་བའང་འདུག།

དཔེར་ན། གྲ་ཤུ།

luxury

ལག་ཤུ་རི། ལག་རྩ་རི་

noxious

འོག་ཤིཡས།

Y(ལྷཡེ་) འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་སྐབས་ ཡ་ འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། Yemen

ཡེ་མེན།

Yugoslavia

ཡུ་གོ་སི་ལྷ་བོ་ཡ།

y འདི་དབྱིན་ཇི་ལ་སོགས་བའི་རྒྱལ་ཁྱེད་གས་བའི་ཡི་གེའི་དག་ཆར་དབྱངས་ཡི་ ཨི་ ཨིའི་ ཨིད་
དང་ ཨི་ ཨིའི་ ཨིད། དབྱངས་འདྲ་ ཡེ་ དང་ དབྱངས་ཉིས་སྒྲེལ་ ལྷཡེ་ བཅས་ཀྱི་
སྐྱ་ཡོད་བའང་འདུག།

དཔེར་ན། ཨི།

Italy

ཨི་ར་ལི།

Hungary

ཁང་ག་རི།

ཨིའི།

keyboard

ཀིའི་འཕྲོལ།

ཨིད།

busy

འབི་ཇོད།

money

མ་ལྷིད།

ཨ།	
<u>Germany</u>	འཇར་མ་ནེ།
<u>secretary</u>	སེ་ཁེ་ལེ་ལེ།
ཨེ།	
<u>May</u>	མེ།
<u>Norway</u>	ནོ་ར་མེ།
ཨེ།	
<u>Mary</u>	མད་མེ།
<u>very</u>	ཤོ་མེ།
ཡ།	
<u>by</u>	འབའ་ཡ།
<u>boy</u>	འབོ་ཡ།
ཡཡ།	
<u>July</u>	འརྱ་ཡཡ།
<u>sky</u>	སི་ཡཡ།

Z (ཇོ་ཁ་)   འདི་མིང་གཞིར་ཡོད་ཀྱི་ཆ་ལས་   ཇོ་   འབྲི་དགོས།
 དཔེར་ན།   Zambia   ཇོ་མ་འའི་ཡ།
Zurich   ཇོ་རི་ག།

བཅས་གོང་དུ་རིམ་བཤོད་དཔེ་ཉེན་འདི་དག་ནི། བོད་ཡིག་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མིང་དང་།
 ཡུལ་མིང་། ས་མིང་། མི་མིང་དེ་རྒྱུ་འབྲི་དགོས་མང་ཆེ་བ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་སྐོར་ཡིག་དག་ཆ་འབྲི་
 ཅུང་ས་གཅིག་ལྟར་ཡོད་ཐབས་སུ་དམིགས་ཏེ། དཔེ་བཅོམ་ཁག་ཏུ་འདྲ་བ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་མིང་
 རན་བ་གང་ཆེད་བཤོད་ཐོག་   ཀྱི་ཆ་ལས་འདིར་མ་ཆེད་བ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དཔྱིན་ཇི་འདི་མིང་ཆོག་དང་།   ལན་བྱུང་

[illegible]

འདི་ལོ་རྩེད་གྲངས་མཛོད་ནང་གསལ་བོར་བཀོད་ཡོད་པ་ཉིད། རང་རེས་བྱི་རྒྱལ་བྱི་ཆད་ཡིག་
གང་འདྲ་ཞིག་སྐྱ་རྒྱར་བྱེད་དགོས་ནའང་། རྩོམ་ལ་གཞི་འཛིན་པའི་ཡུལ་ཆད་དེས་ཅན་ཞིག་དགོས་པ་དེ་
རྩི་འདྲ་ཞིག་འདེམ་དགོས་དེ་ཐོག་དཔྱད་ཞིབ་ནས་ཁོ་ཁོ་བོའི་བྱེད་དགོས། དེ་མིན་དེ་ཕན་བོད་ཡིག་ཐོག་སྐྱ་རྒྱར་
བྱས་པའི་དཔྱིན་རྩི་ཆད་ཡིག་གི་སྐྱ་གདངས་འབྲི་ཉངས་གཙོ་བོ་རྒྱ་གར་པའི་དཔྱིན་ཆད་ཀྱི་སྐྱ་གཞི་བརྒྱུད་

ཡིན་པ་གང་ཞིག་ལ། དབྱིན་ཇིའི་རང་ཁྱི་གྲ་དང་། ཨ་རིའི་དབྱིན་ཁྱི་གྲ་སོགས་པ་ལྟེན་ནས་བྱིས་
 འདུག་པ་དེ་འདྲ་ཟུ་འབྱུངས་སུ་སོང་བ་ཡིན་ན། འགྲོ་ལུགས་གཅིག་ལྟར་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་འཐམ་འཐོམ་
 ཟུ་མཐུད་དུ་ཐོད་རྒྱུ་དེས་པར་བརྟེན། ད་ཆ་འདི་ཟུར་མ་ལུས་པ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་ལ་ཚང་མས་དམིགས་
 བསལ་དོ་འཁྱར་བསྐྱེད་ཐོག་ ད་ལམ་གྱི་དབྱུད་གཞི་འདི་ལ་དགེ་རྒྱུན་ཅི་མཆིས་འདི་དང་འདི་ཞེས་དགོངས་
 འཆར་རམ། བསམ་འཆར་གསལ་བོ་འཁོད་པའི་གནས་གསལ་གང་ཟུར་སྤྱི་ཟུར་ཡོང་པའི་འཕོད་རྒྱལ་དུ་བྱིས།
 བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༡༡༡ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༦ ལྷི་ལོ་ ༡༩༤༩ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༣༠ དགེ་བ་ལ། ॥ ॥

ಪ್ರ ನ ' ವ ಗ್ಲ '

ಪಿ ಗ ' ಹ |

»»»»»»»

»»»»»»»

»»»»»

»»»»

»»»

»

.

| ೨೮೦ |

188

.....

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ᐱ ᐱ ᐱ

བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་ཅོན་གྱི་ལམ་སྟེན་ནི་ལམ་ཆེན་དཔེ་ཁག་རྒྱ་རབ་བྱུང་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་རྒྱུ་བཅད་
 དུ་འཛེག་པའམ། ཡང་ན། རབ་བྱུང་དང་དཔེན་རྟེན་འབྱུང་ཐོབ་ལྟར་ཤེས་ཀྱི་ཆེད་དུ་མ་གཏོགས་
 ད་ཀྱས་མའི་མང་ཆོགས་ཀྱི་ནང་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་སྒྱུར་གྱི་མཐུན་སྒྲིམ་གྲགས་ནས་མེད་པའམ་ཆེད་ཐོབ་ཞིག་
 མེད་པར་སེམས་པ་ནི་རྒྱ་མ་པར་འབྱུང་བ་ཅི་ཐོན་བྱུང་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གྲགས་ཅན་ལམ་ཆེན་ཡུལ་མི་
 ད་ཀྱས་མའམ། དཔུལ་བོད་ཀྱི་ལམ་སྟེན་ནི་ལམ་སྟེན་མེད་མ་ཟེད། བྱིས་པའི་བཞི་པ་ཡང་གྲངས་
 མེད་ཅིག་བྱུང་བ་དེ་དག་གི་མཛད་རྒྱུ་དང་། གསུང་ཙོང་དངོས་སུ་བཞུགས་པ་འདི་དག་ཅི་ཤར་ཐར་
 མོས་མི་ཤེས་པའི་པར་ཚུལ་དུ་ཡོད། བྱིས་གོང་དེ་དང་། གོང་གསལ་གང་སར་སྒྲོབ་གྲུལ་གཙུག་
 ལག་སྒྲོབ་ཁང་སོགས་བྱིག་འཇུགས་ཐོབ་པའི་སྒྲོབ་ཅོན་གྱི་གནས་གཞི་མང་པོ་མེད་པ་དང་། ཡུལ་མི་
 ར་གཞོན་ཡོངས་ཐོགས་སྒྲོབ་གྲུལ་བསྐྱོད་དཔོན་གྱི་ཤེས་སུགས་མེད་པ་སོགས་བདེན་ཡོད། འོན་ཀྱང་
 དོན་གཉིས་ཅན་གྱི་སྒྲོགས་པ་གཞོན་ལུ་རྒྱུས་ལ་སྒྲོབ་སྒྱུར་གྱི་མཐུན་སྒྲིམ་དང་། ཤོ་ཤེས་ཅ་བ་ནས་
 ཐོབ་ཐབས་མེད་པའི་དུས་རབས་ཤིག་རུ་ཡང་མ་བྱུང་། གལ་ཏེ་དེར་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ཅི་
 ལུ་སྒྲོབ་གྲུལ་བྱིག་འཇུགས་བོད་ཀྱི་ལུང་ཆོན་གང་སར་རྒྱ་བྱུང་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྒྲིམ་བུ་
 དེ་ཅན་ཐོབ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཆོས་གྱི་གནས་སུ་ཡོད། དོན་གཉིས་ཅན་གྱི་སྒྲིམ་བུ་རྒྱུས་ལ་ཡུལ་བཞག་ནས་
 ཐག་རིང་གང་ས་དང་། ལྷུང་དེ་ཁག་རྒྱ་བསྐྱོད་དེ་མི་ཆོ་བྱེད་ལ་གསྒྲོབ་བྱུང་གི་ཕོ་། གཏོང་པའི་ལམ་
 སྟེན་པའང་པོ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་གཞི་བཟུང་འགོག་པ་མེད་པ་འདིའི་སྟེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོས་
 འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱི་བཞུས་ཤིག་སྒྲོག་ཆོད་གཞོད་ཆོགས་རུས། ཚུལ་འདི་དག་ལ་གཞིར་ཆོ་རང་རེའི་
 གནའ་སྟེན་དེ་དག་ཅོན་པ་ཐུང་ཐོང་ཅན་སྤང་དང་དོན་ལུ་ཆོས་ཀྱི་ལོན་སུམ་དུ་གཞིགས་པའི་ཆེད་མའི་
 སྒྲིམ་མཆོག་དེས་ཐོན་འདོན་པའི་གང་ལས་རྒྱ་ལ་གཞི་ཅན་བཞེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལམ་སྟེན་ཞིག་
 ཡིན་པ་ཤེས་བྱུང་། དེ་ཅི་ནའང་། ཐོན་རབས་ཀྱི་ལམ་སྟེན་དེ་ནི་བོད་རང་དབང་ཐོབ་ཞིང་རྒྱལ་
 སྤྱིའི་འབྲེལ་ལམ་སོགས་མེད་པར་ཤིང་རྒྱུད་རྒྱུ་ཐོན་སྤྱོད་ཀླུ་མེ་ཤིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་དཔོན་ལམ་དང་
 འཆོན་པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། དེར་དུས་ཡར་རྒྱས་ཅན་གྱི་འཛེམ་གྱིང་ནང་མི་རིགས་པན་ཚུན་དབར་

འབྲེལ་ལམ་དང་ཤེས་ཡོན་ཐིམ་རིམ་ལུགས་ཆེ་བུ་སྤྱོད་འདི་དང་མཉམ་བཞུད་དགོས་པ་དང་། ཚུག་
 བར་མཚན་རིག་དང་། འབྲེལ་རིག་གི་མཐེ་ཕན་ལ་རང་རིགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོངས་ཤོངས་སྤྱད་
 དགོས་པའི་གནས་སྐབས་འདིར་འདས་པའི་ལམ་སྤྱོད་རྒྱུ་པས་མི་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཐོལ་ཆ་ཆང་སྒྲུབ་མི་
 ཐུག་པ་མ་ཟེང་། རྒྱུམས་པའོལ་ཤོད་མི་ཁྲི་བྲག་མང་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་རྒྱུན་རིང་གི་ཆེ་སྤྱོད་དགོས་
 ཐོག་ ཤོད་གཞུང་ཡང་རྒྱུམས་པའོལ་གཞུང་གི་ཚུལ་དུ་རྒྱ་གར་དུ་བཞུགས་དགོས་པའི་རིང་ཤོད་མི་
 རྒྱུམས་པའོལ་པ་རྣམས་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་ཤེས་ཡོན་དང་དབལ་འཕྱོར་གཉིས་ཐད་ནས་གཞིས་ཆགས་སྤྱད་
 བཅོམ་སྤྱད་ཐབས་དང་། རང་དབང་བཞུན་གསོའི་ལས་དོན་ལ་ཡང་དག་པའི་ཐབས་ལམ་རྣམས་ཆོག་པས་
 ཀྱི་མོ་ནས་འབད་བཅོམ་སྤྱད་ཐབས་། ཤོད་རང་དབང་མ་ཐོབ་པར་ཤོད་མིའི་རིག་གཞུང་དང་།
 གོམས་གཞིས་སོགས་མི་ཉམས་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་ས་ནས་བྱིས་འཕྱོར་ཤོད་
 མིའི་ན་གཞོན་རྣམས་ལ་རང་ལུགས་རྩོན་སྤྱོད་ཉམས་མེད་ཐོག་དེར་རབས་དང་མཐུན་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་
 མ་སྤྱོད་ཐབས་མེད་དེས་མཐོང་ཅོད་མེད་དུ་གྱུར་། དོན་གྱི་དབང་གིས་བྱིས་ ༡༩༥༩ ལོར་
 བྱིས་པོ་ཤོང་ས་པ་རྒྱུམས་མགོན་ཆེན་པོའི་རྒྱུམས་ཆེན་གྱི་བཞེད་དགོངས་ཟབ་མོ་དང་མཐུན་པར་བྱས་
 འཕྱོར་ཤོད་ཕྱག་ན་གཞོན་རྣམས་ལ་ཤེས་ཡོན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཕྱགས་ཀྱི་ལས་དོན་དེ་བཅོམ་སྤྱོད་གཞུང་
 གི་གལ་ཆེའི་མཛུང་འཁུར་དང་པོ་ཞིག་ཏུ་གཞིགས་ནི་འབད་བཅོམ་སྤྱོད་ཆེ་གནང་ཡོད། རྒྱུམས་
 དེར་ཤོད་ཕྱག་སྤྱོད་པོ་མ་ཡོལ་བ་ཆེན་ཁྲི་ལྟོན་ཡོད་པ་རྣམས་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཁག་ཏུ་ཆ་བཅོས་ཀྱིས་
 བཞུང་ཐོག་ ཤོད་རྒྱུང་སྤྱོད་ཆོན་གྱི་ཤོ་སྤྱོད་ཉམས་པའི་ཞིག་མཛུང་བ་ཡིན་ཆོ་རྒྱ་གར་དང་ཤོད་
 གཞུང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུག་ཤོན་ཚུང་ལ་རྒྱ་རལ་མེད་པའི་མཛུང་པའི་ཞིག་ཡོད་རྒྱ་ཡང་། ད་ཀྱང་ཆོག་པས་
 དུངས་པའིས་རྒྱ་རལ་འཛོམས་མེད་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱི་གནས་ཉིན་སྤྱོད་སྤྱོད་ཁག་ཏུ་རྒྱུམས་པའི་
 མཛུང་སྤྱོད་འདི་ནི་རང་རིམ་ཤོད་མི་རྒྱུམས་པའོལ་པའི་ཤོ་རྒྱུས་ནང་གཞི་བཞིན་ཆེ་པའི་མཛུང་སྤྱོད་
 བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན། ཤོད་སྤྱོད་རྒྱུར་འཇུགས་གནང་མེད་པ་ཡིན་ན་འདས་པའི་མོ་ཉེར་ཐོ་ནང་

བོད་མིའི་ཤེས་རིག་གི་གྲུབ་འབྲས་དེ་ཡོད་པའི་འདི་ལྟར་ཟུང་ཙམ་ཡང་ཡུང་མེད་པ་ལས་ཆེན་ཐག་ཆོད་།
 འོན་ཀྱང་། བོད་མིའི་གནད་ཅིན་གཞི་སྒྲོབ་ཁག་ཐོག་ལས་གསུང་འདྲུགས་གནད་ཆུང་ཆུང་བོད་མིའི་ནང་
 དེར་དུས་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་ཅིན་ལས་སྒྲོབ་པ་མཁྱེན་ཕྱིར་ཐུན་པ་དགོན་ཁར་། རྒྱ་གར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་
 རྒྱ་མོན་གཞི་གས་པ་རྒྱ་ལས་ཀྱང་བོད་གྱི་རིག་གཞུང་ལ་ཁོ་རྩོགས་ཞན་རིགས་ཤི་ཅག་ཅིག་འཕྲིལ་བར་བརྟེན་
 རྒྱ་གར་གྱི་གཞི་རིམ་སྒྲོབ་ཕྱིར་གི་ལས་སྒྲོབ་དེ་རང་སོར་བཞག་ཐོག་བོད་གྱི་ཆེད་ཡིག་སྒྲོབ་ཆན་ཙམ་ཟུང་
 ཡམས་གྱིས་ཆོས་ལས་དེ་ཟུང་ལོ་ཅིན་ཐུག་སོང་། ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུ་ཐུག་གི་ཤར་སྒྲོབ་ལྷན་
 མང་ཆེ་བོད་གྱིས་དང་། བ་མ་ཡང་བོད་གཞིས་གྱི་དྲུང་ཅི་ལ་ཡལ་བ་ཡོད་པ་དང་། བོད་དགེ་རྒྱ་ལས་
 མཁྱེན་ཡོན་ཆད་ཐུན་། ཅུག་ལས་ལ་ཐོལ་མེད་གྱི་འབད་བཅོན་ཆེ་བཞུག་གནད་ལམ་ཤི་ཤིས་ཆེན་སོང་།
 བ་སོགས་གྱི་འབྲས་ལུང་བོད་ལྷན་རྒྱ་ལས་ཤེས་ཡོན་ཕྱི་དང་། ཁྱད་པར་བོད་གྱི་ཆེད་ཡིག་ཐོག་ཤེས་ཆད་
 བོད་ལན་ཙམ་ཡུང་ཡོད་ཏུང་། སྤྱི་ལོ་ཆིག་ཅོད་དགུ་བརྒྱ་བདུན་ཅུའི་དུས་མང་ནས་བཟུང་སྒྲོབ་གྲ་
 ཁག་གི་ཤེས་ཡོན་རྒྱ་ཆད་རིམ་ཉ་ལས་གྱིས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་བཅུ་གྲངས་རིང་སྒྲོབ་ལྷན་ལས་ཆེའི་ཤེས་ཆད་
 ལོ་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ཆེ་དམན་དུ་འགྲོ་བའི་དངོས་ཡོད་རྒྱ་གར་གི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལུང་པ་དེ་ བོད་ཀྱི་ཕྱི་དང་།
 ཁྱད་པར་ཤེས་རིག་ཅན་ཁང་གི་མཛད་གཅོད་རྒྱ་ལས་ལས་ལྷན་མང་ཡུང་ཅི། ཤེས་ཆད་ཉ་ལས་ཆུང་ལྷན་
 གཞིའི་ཁྱེན་ཅེ་གར་ལྷན་དང་། ལོང་ལམས་གཞིར་བའི་ཐལ་ལས་ལས་ཆེ་དགེ་སོགས་ལུང་ཅད་ལོས་བཟུང་
 རིམ་བར་གནད་པའི་ལམ་ལོན་ཤི་ཤེས་ཆད་ཉ་ལས་ཆུང་ལྷན་གཞིའི་འགལ་ཁྱེན་འཛིན་གྱིང་གི་གནས་ཅིངས་
 སོགས་ཕྱི་དང་། སྤྱི་ལྷན་གནས་སོ་སོའི་དུས་ལས་རྒྱ་ཆོགས་ཤིག་ཡོད་ཏུང་། གལ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་
 ལ་དེ་ཡོད་གྱི་སྒྲོབ་ཕྱིར་གི་ལས་སྒྲོབ་འདིས་རང་རིའི་དཔྱད་ལུས་ལྷན་ལྷན་ལྷན་པ་ཞིག་རྒྱ་ལས་ཆད་ཡོད་།
 གས་ཀྱི་དེ་ཅིའི་ལས་སྒྲོབ་འདི་གནས་ཆུང་ཆུང་དུ་ཁྱེན་ཆེ་བ་མེད་དུ་བཟང་ནའང་གཞི་ཅེ་བོད་
 རྒྱལ་ཁབ་དང་། རི་རིགས་གྱི་ལྷན་དཔྱད་ལས་རང་དུ་བཟང་བཞུག་གསོ་དང་། བ་ལོངས་ཅོས་སྤྱི་དེ་
 གཅིས་ཐུན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་འདྲུ་ལྷན་ལུང་གྱི་དགོས་ཤིག་ཡོད་པས་རྒྱ་ལས་ལྷན་ལྷན་པའི་ཆད་ཐུན་བོད་
 རིའི་མི་རབས་གསུང་པ་ཞིག་ཐོན་གྱིད་ལྱེད་ཀྱི་ལྷན་པ་ཆོས་ལོན་གསལ་དུ་མང་ལས་རྒྱ་ལས་ཀྱི་སྒྲོབ་
 བ་ལ་དགོས། འོན་ཀྱང་འདི་དག་རིང་ལོ་ཞིག་ནས་ཡང་ཡང་ཁོ་ལོའི་རྒྱ་ཆོག་གི་འཆར་སྟོན་ལུང་

193

དམིགས་ཡུལ་དང་དཔོན་པོ།

མིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་ཤེས་ཡོན་སྒོའ་སྤྱོད་གི་དཔོན་དམིགས་གཙོ་བོ་ནི། མི་ཚུ་མས་དུང་འགྲོ་ལས་
 བྱེ་བྲག་འབྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། སྒོ་ག་ཆ་གས་གཞན་དག་དང་མི་འདྲ་བར་མིའི་འགྲོ་བར་ཡུལ་ལ་བྱེ་
 བྲག་འབྱེད་པའི་ཆུ་མ་འབྱེད་གྱི་ཤེས་རབ་དང་། དེ་གསལ་བར་མཆོད་པའི་ལྷ་བཟོད་གྱི་རུས་པ་ཁྱད་
 བར་བ་ཞིག་ཡིད། ལུས་གྱི་ཆོར་མོང་དང་མཉམ་དུ་རུས་པ་དེ་དག་ཡན་རྒྱས་གཤོང་བའི་ཐབས་ཚུལ་
 ཆད་ཅན་ཞིག་ལ་ཡུང་ན་ཟེ་ཉལ་འགྲོ་འདུག་གི་སྤྱོད་ལས་ཤིས་མི་ཆེ་བསྐལ་ན་སྤྱག་པའི་ས་ལ་འཇུག་མིན་
 ཅེས་ལས་དོན་དུ་སྤྱག་དང་བྱེ་བྲག་མ་ཡུང་། སྤྱིར་གསལ་རིག་གི་སེམས་ནི་འབྱུང་བའི་རུས་པ་དང་མི་
 འདྲ་བར་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བའི་རིགས་ཅན་ཡིན་པ་དང་། རྩ་ག་བར་མིའི་སྤྱོད་རིག་ནི་ཡན་རྒྱས་གྱི་
 མགྲོགས་ཆད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་རུས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། མིའི་ལུས་ཆེན་གྱི་ཐོག་
 རས་སྒྱུབ་མི་རུས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཡང་མེད་ཅུངས། ཆེན་འདི་ཡིད་བཞིན་ཞོན་ལས་ཀྱང་རྩ་ག་བར་
 རྩོན་གྱི་དམ་པ་རྩ་མས་གྱིས་བསྐྱེད་པར་མཛད། དེ་ཅི་ལས་ན་སྤྱིར་འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་རིག་སྒོའ་སྤྱོད་
 གི་དཔོན་དམིགས་གཙོ་བོ་ནི་སེམས་གྱི་རུས་ལུགས་ཡན་རྒྱས་གཤོང་བྱུང་མ། དེའི་ཡན་རྒྱས་གྱི་མཐུན་
 གྱིན་སྒྱུབ་པར་བྱེད་ཀྱི་དེ་ཡིན། སྤྱོད་པ་གཞན་ནས་བཤད་ན། མིའི་ཆེན་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་
 རྩ་མས་གྱི་རུས་ལུགས་ལ་གཞིགས་པའི་མངོན་འདོད་གྱི་དོན་ཡང་འགྲོ་བ་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་
 ཡིད། མིའི་གནས་སྐབས་དང་མཐའ་སྤྱག་གི་མངོན་འདོད་རྩ་མས་མངོན་བརྒྱས་ན། ཆོས་ཞོན་འདོད་
 ཐར་གྱི་དེ་བཞིན་འདུ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གནས་སྐབས་དང་མཐའ་སྤྱག་གི་དོན་གཉིས་སུ་འདུ།
 བདེ་བ་འདོད་ཅིང་རྒྱག་བསམ་མི་འདོད་པའི་ཤེས་ཚུལ་སྤྱག་ཅན་ཐོས་ཅད་ལ་སྤྱི་མཆུངས་སུ་ཡོད་
 བའང་། རྒྱག་བསམ་སེལ་བ་དང་། བདེ་བ་སྒྱུབ་པའི་ཐབས་ཚུལ་སྒྱུབ་པའི་རུས་པའི་ཆ་ནས་མི་དང་
 མཆུངས་པའི་གྱི་འགྲོ་གཞན་སུ་ཡང་མེད། དེ་འདྲའི་མཐུ་ཅན་གྱི་མིའི་ལུས་ཆེན་འདི་ཡང་ཡུན་རིང་

॥ १८८ ॥
 ॥ १९६ ॥

ཤེས་ཡོན་གྱི་དཔོན་དཔེ་གསུང་ཆུང་ལྟ་བུ་པར་ན་ཅད་ཆེ་བར་མ་ཟད། དེའི་ཐབས་ལམ་ལའང་
ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ།

སྤྱི་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་སྤྱད་གི་དཔོན་དཔེ་གསུང་གོང་མོས་ཉེ་གྱི་ཐོག་ཕྱི་ཕྱག་ལྟུང་ཁོ་དང་། ཡུལ་
ལུང་སོ་སོའི་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་སྤྱད་གི་དཔོན་དཔེ་གསུང་མི་འདྲ་བ་ཆ་ཆོག་གསུང་པ་ལྟར་། ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཁྱེད་
ཡུལ་ལུང་དེ་ཅུ་ལས་གྱི་སོ་སོའི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། གནས་གཤིས། ད་ཉེ་གྱི་ཆོག་གསུང་།
དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་ཉམས། དཔེ་གསུང་པས་ལ་རང་གི་བསྐྱེད་པའི་གཙོ་བོ་ཀྱང་ལ་འཛོམས་པ་བཅས་
གྱི་དབང་གིས་ཡིན་མོད་དེ་དག་འདིར་སྤྱོད་པ་མ་དཔོན་ཤིང་། བོད་བཙན་སྤྱུང་གི་དོན་ནས་
ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་པོད་མི་ན་གཞོན་ཆོར་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་སྤྱད་གི་དཔོན་དཔེ་གསུང་པས་ལ་བོད་གཞན་ལ་དབང་གྱི་
ཀྱེད་པའི་གྱི་ཕྱི་བ་ཡིན་པས་ཅུང་ཟད་སྤྱོད་ན། རང་ཅག་ཉེ་གྱི་ཆོག་སྤྱོད་གཉིས་པ་ཆུང་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་
སྤྱོད་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་ལྟུང་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཏུང་ཆོས་དང་མཐུན་ཞིང་། ཆོས་དང་ཐུན་པ་ཞིག་དཔོན་
བ་ཀྱི་དཔོན་མཐོང་དང་བོད་ཡིན་པས། འདིར་ཡང་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་སྤྱད་གི་མཐུན་ཕྱག་གི་དཔོན་དཔེ་
གཙོ་བོ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་
དེས་ཤེས་གྱི་ལམ་ལ་བཞུགས་པའི་ཆེད་ཆོས་རབ་ཏུ་རྒྱ་མཐོང་གྱི་ཤེས་རབ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ལ།
དེའི་ཐོག་འབྲུག་མཐོང་དཔོན་དཔེ་གསུང་ཆུང་ལྟ་བུ་པར་ན་ཅད་ཆེ་བར་མ་ཟད། དེ་ཡང་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་
ཉེ་གྱི་གནས་ཉམས་དང་། སྤྱི་ཆོག་གསུང་གི་འབྲུག་ལྟུང་གི་དཔོན་མཐོང་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་དཔོན་
ཕྱག་ཕྱི་བའི་གནས་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་
འཆོག་པའི་ཤེས་ཡོན་སྒྲོབ་སྤྱད་གི་དཔོན་དཔེ་གསུང་པས་ལ་འཛོམས་ཉམས་ཞིག་ལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་
གཞན་པའི་བོད་ཀྱི་གཞན་པའི་དཔེ་དང་། དཔེ་གསུང་པས་ལ་འཛོམས་ཉམས་ཞིག་ལ་ལྟུང་ཁོ་ཁྱེད་ཀྱི་

གནད་འདི་ལ་ཆེས་གསལ་དགོས། ད་ཅེས་ཀྱིས་ཁལ་དང་སྤྱི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་གྱི་མཛུགས་འདྲིང་མཛུགས་
ལ་རྟུལ་ན།

༡༧ སྤྱི་ཀྱིས་ཁལ་གྱི་དུས་ལྟར་དང་མི་རབས་ཇི་ཅེས་ཞིག་རིང་རྒྱལ་ཁལ་དུ་གནས་དགོས་ཤིང་
ཡང་། བོད་མིའི་གོམས་གཤིས་དང་། རིག་གཞུང་། མི་རིགས་ཀྱི་ཐུང་མ་གྱི་ལའི་
ཁྱེད་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་ལས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོས་མཛུགས་འདྲིང་དང་གིང་ཐིམ་ཤིང་གྱུ།

༡༨ དུས་ལྟར་དང་མི་རབས་ཇི་ཅེས་ཞིག་རིང་རྒྱལ་ཁལ་དུ་གནས་དགོས་ཤིང་ཡང་། བོད་མི་
རྒྱལ་ཁལ་ལའི་གཞིས་ཆ་གསལ་ཁལ་དང་། བཅོམ་ཤུལ་སྤྱི་གཞུང་བཅས་ལའི་དཔལ་འབྱོར་
སྤྱི་གནས་ཅིངས་གཞན་དེ་མ་དགོས་ལའི་རང་ཚུགས་སྤྱི་བཅོམ་ཐུབ་ཐབས་དང་། རང་བཅོམ་
བརྒྱུན་གསོའི་ཐབས་ལུས་ལས་འགྲུལ་ལ་མཁོ་ལའི་དཔལ་འབྱོར་སྤྱི་ལས་བཅོམ་ཐོང་ཐོང་ཐབས་
ཤིང་གྱུ།

༡༩ དུས་ལྟར་དང་མི་རབས་ཇི་ཅེས་རིང་རྒྱལ་ཁལ་དུ་གནས་དགོས་ཤིང་ཡང་། རང་དཔལ་
བརྒྱུན་གསོའི་ལས་འགྲུལ་ཐོག་ནས་ཡང་ཞུས་པ་དང་སྤྱི་ལས་མཛུགས་འདྲིང་མཛུགས་
བཅོམ་ཐུབ་ཐུབ་ཐབས་ཤིང་གྱུ།

༢༠ མལ་ཞིག་མཛུགས་འདྲིང་མཛུགས་ཤིང་སྤྱི་གནས་ཅིངས་ཀྱི་རང་ཀྱིས་འཛུགས་བརྒྱུན་ཤིང་
ཐུགས་ཀྱི་ཐབས་ལས་ལ་མ་ཆོངས་ཤིང་། ཅིང་ཅིངས་ཀྱི་ཞུས་པ་བཅོམ་ཐུབ་ཐབས་ཡིན།

གོང་གསལ་དགོས་མཁོ་དེ་དག་ཀྱིས་ལའི་ཁལ་སྤྱི་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་
ཞིང་འབྲེལ་བཅོམ་སྤྱི་ལས་བཅོམ་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་ཐོང་
སྤྱི་ཆོས་དང་། དཔལ་འབྱོར་། སྤྱི་དོན་བཅས་ཀྱི་གནས་ཅིངས་དཔོན་མོ་དང་།
འབྲེལ་འགྲུན་གནས་ཅིངས་དེ་དག་གང་འདྲ་ཞིག་གི་ནང་འགྲོ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ལའི་ཆོད་དཔག་

བཅུ་ཡུང་རྒྱུ་ལུང་ཤོད་མེད་སྤྱི་ཚུགས་ནི་མ་ཅེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚུགས་མཐའ་དང་། དཔེར་ལུགས་
 ཀྱི་ཚད་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་མ་ཅུང་པར་ཚོན་པ་ལུགས་ཤིང་མ་ལྟོང་པའི་དབུ་མའི་ལམ་པུང་ལ་
 ལུགས་ཀྱི་ཡུལ་མི་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པའི་འཆོ་བ་དང་། ཚོལ་པ། ལས་ཀྱི་མཐའ་པམས་ལ་
 གནས་སྐབས་ཤིག་ཤིང་དེ་རྒྱུ་ལྟེན་པའི་འཕྲོག་གསུམ་གྱི་འཆོ་ཐམས་ཐོག་མཐའ་པད་ཀྱི་ཚུད་འཛིན་
 གྱི་ལམ་སྟེན་ཐམས་པའི་འདྲ་མཉམ་དང་། དྲུང་པའི་མ་ལྟོང་པར་ལུགས་དཔྱད་པ་ཡིན། དེར་
 བཅིན་སོ་སྐྱུ་ལས་པོ་དེ་ལྱི་ཚུན་རིག་དང་། འཕྲོག་ལས་མཆོན་རིག་ བཅོ་ལས་ཚུང་ཁག་དང་།
 ལུག་པར་ལག་པོ་འཕྲོག་རིགས་ལ་དཔྱད་པ་ལྟར་གྱི་དོ་རྒྱུད་དང་། འཕྲོག་ལས་ཀྱི་ཀྱོང་དཔྱད་པ་
 མ་གཞི་ལས་ཉིན་ཞིག་ཀྱི་ལོ་ལྟར་ཀྱི་ཤོད་པའི་ལས་ཅན་དུ་བཟུང་པའི་མཐུན་མཆོང་ཆེན་པོའི་
 མི་ལམ་པུང་ན་ཤོད་མེད་དཔལ་འཕྲུང་གྱི་གནས་ཚུངས་ཅེ་འཕྲོ་དུ་འཕྲོ་བྱ་བ་ཟེད། ཤིང་མེད་མཐའ་
 བདག་ཁག་གི་དབང་ལོག་གྱི་སྟོང་ཅི། དཔལ་འཕྲུང་ཅེ་མ་ཟེད། སྤྱིད་དོན་དང་རིག་གཞུང་སོར་
 ཀྱི་འཛིན་སྟོང་དང་། རང་དབང་གི་རྒྱུ་པ་ཡང་མི་ཉམས་སུ་འཕྲོ་བྱ་གདོན་མི་ཟ། དེས་ན་མ་
 འོངས་པའི་ཤོད་མི་ཚོད་ཀྱི་འཕྲུང་པའི་ཐམས་ཀའང་ཞིང་། རང་ལྟར་གི་དཔྱད་པོ་བསྐྱུད་པལ་ལྟར་
 བ་རང་ཡུལ་གྱི་ཐོན་ཆ་ས་རང་པད་ཀྱི་ཚུད་ཅིང་། མཛོས་ཐུག་དང་རྒྱུ་པའི་ཞིང་ཁ་དང་།
 འཕྲོག་ས། ལག་ཅེ་ལ་གྱི་པོན་རིག་ཚུང་དུས་ཡོངས་སུ་གང་པའི་ཞི་པའི་པའི་ལུས་ཆ་ཡུལ་དང་
 བཅུངས་པ་ཞིག་གྱི་པུང་དཔྱད་པ་ལས། སྤྱིན་ཡུལ་ཆ་དུ་ཁང་པ་པའི་ལས་པ་ལྟར་ལྟར་པའི་ལས་
 ཀྱིང་། སྤྱང་ལམ་དུ་ཉི་མོད་མི་ཐོག་པའི་སྤྱང་དང་། སྤྱང་པལ་གྱི་ཀྱང་ཞིང་། རྒྱས་པན་
 ཤིང་པའི་དང་། འཕྲུལ་འཕྲོང་གྱི་སྤྱུ་རྒྱུད་ཀྱིས་ཞིག་དང་ཆ་པ་ཁམས་པ་ཞིག་གྱི་པུང་ཚུའི་སེ་པ་
 གནས་ནས་ཤིང་མི་རུང་། རྒྱུ་པའི་ཤོད་མི་ཚོད་ཀྱི་ཤོད་པའི་སྤྱི་ཚུགས་སམ། བཅོངས་ཤོད་
 མེད་སྤྱི་ཚུགས་ཀྱི་ཤོད་པའི་ཆ་ཤིགས་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ ཤོད་ཀྱི་ཚུལ་སྤྱིད་འཛིན་སྟོང་པུ་ཕྱུགས་ནི་
 བདག་ཅག་གི་ཚོན་པ་ལུགས་ཤིང་མ་ལྟོང་པའི་ལུགས་པར་གསུངས་པའི་དཔལ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དཔྱད་པོ་དོན་དྲུང་

བདེན་དང་། འདྲ་མཉམ། དམངས་གཙུག་ལྷན་ཁག་གི་གཞི་རྒྱུ་ལྟུང་ཡི་ཆེན་གཞིར་བྱེད་སྒོ་
 འདྲོད་དངོས་ཡོད་དེ་དོན་རིག་པར་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་དང་། ཡང་། “ བོད་རྒྱ་རྟེན་པ་
 སངས་མུས་ཀྱིས་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཅུ་བརྒྱ་དམངས་གཙུག་གཅིག་
 བཞུགས་ཀྱི་ཀླུ་ཁབ་ཅིག་ཤེད་པ་དང་། ” ཞེས་ཇི་ཀྱང་གསུངས་པའི་དགོངས་དོན་དང་ མཐུན་པར་
 ཆོས་སྤྱོད་གཉིས་ཅན་གྱི་ཀླུ་ཁབ་གཅིག་བཞུགས་དམངས་གཙུག་ལྷན་གྱི་ལམ་སྟོན་དང་ཅན་པ་ཞིག་ཡིན། དེར་
 བརྟེན་པོད་མི་ན་གཞོན་ཡོངས་ཇོ་མཆོ་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་དོ་ཕོ་གོང་གསལ་
 དང་ཇིས་སུ་མཐུན་པའི་ལུལ་མི་ཚད་ཅན་གྱི་ཆོག་ཀྱི་ཡོང་ཐངས་ཤིང་དགོས་ཤིང་། དོན་གཞན་འདི་
 ལ་ཤིས་ཡོན་སྟོབ་སྟོང་གི་ལམ་སྟོན་གྱི་ཆོ་ནས་ལྟུང་ལྟུང་བཞོན་དགོས་པ་དང་། ཤིས་ཡོན་སྟོབ་རྟེན་
 ཀྱི་འཕུལ་གྱི་དགོས་དམིགས་གཙོ་བོ་འདི་རང་བརྒྱད་དགོས་པ་ལགས་སོ།

ཤིས་ཡོན་སྟོབ་སྟོང་གི་དོ་ཕོ།

~~~~~

དེར་དུས་ཀྱི་མཁས་དང་མཁས་སྒྲོམ་མང་པོ་ཞིག་ཤིས་ཤིས་ཡོན་སྟོབ་སྟོང་གི་དོ་ཕོ་ནི། དུས་
 ཀྱི་འགྱུར་པ་དང་བརྟེན་དེ་འགྱུར་ཐོག་འགྲོ་བ་ཞིག་དགོས་པ་ལས་བཟུང་བཅོས་མི་རུང་པའི་ཆོག་བརྟེན་
 ཅན་ཞིག་མི་རིགས་པར་བཤད་ཐོད། ཚུལ་འདི་ལེགས་པར་སྒྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤིས་ཡོན་སྟོབ་སྟོང་
 བྱི་སྤྱི་ཆོགས་དང་། ལམ་སྟོན་ལ་གསུང་བའི་དང་། བཅོས་བཟུང་གཞིར་བའི་ལག་ཆ་ལུས་ཅན་
 ཞིག་ཏུ་འགྲོ་དགོས་པ་ཡིན་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་དང་ལམ་སྟོན་གྱིས་ཤིས་ཡོན་སྟོབ་སྟོང་ལ་ཚུར་དབང་བཟུང་ཤིང་
 བ་ཡིན་ན་སྟོབ་སྟོང་དེ་ཅུ་ཅང་ལུས་པ་དམན་བཅུ་དགོས་པ་སྒྲུབ་མི་ལུས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མངོན་གསལ་
 ཏུ་འགྱུར། བཤད་ཟིན་པ་ཅན་ཤིས་ཡོན་སྟོབ་སྟོང་ནི་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤིས་རབ་ཐིམ་པའི་ཐངས་ལམ་

ཡིན་ཞིང་། བླ་དང་དོན་ཤུའི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་འཛིན་པ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་
 ཀྱིས་གཏན་ལ་དབབ་པའི་གོ་ནས་སྤྱི་ཚེས་དང་། སྤྱིད་དོན་གྱི་ལམ་སྟེན་ལ་ཡང་དག་པའི་བཅོས་
 བསྟན་བཟང་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཙམ་ནི། རང་རིགས་པོད་ཀྱི་ཤེས་པོད་སྟོབ་ཕྱོད་གི་རོ་བོ་ནི།
 གྱིས་ཕུ་གང་དག་བཅོལ་ཆུ་མ་གཏང་འབྱེད་པ་ཡིན་པར་བླ་དོན་གྱི་ལམ་ལ་རིགས་པ་བཞིན་རང་
 རྒྱུ་ལ་བྱེད་པའི་ཆུང་
 རྒྱུ་ལ་བྱེད་པའི་ཆུང་ལ་འབབས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྒྱས་ལ་བསྟན་པུས་ཀྱི་ཤེས་པའི་ཞིག་ལ་
 འཛིག་དགོས་པ་ཡིན།

དེ་ཡང་པདེ་པར་བཤེས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལས་ཐོས་པས་མ་ཞོན་གསུམ་དང་། བསྟན་པ་
 གསུམ་གྱི་གོ་རིམ་འཛིན་པ་དུ་གསུངས་པ་དེ་ཤིན་དུ་གནད་ཆེ་བའི་དང་། བླ་དོན་རིག་པ་ཚུལ་མ་བཟང་
 བ་ཞུང་རིག་པའི་གནས་རྒྱུས་ལའང་རང་དུ་ཐོས་པས་མ་ཞོན་གསུམ་ག་དང་། ལ་མཐར་ཡང་ཐོས་
 བསམ་ཟུང་འབྲེལ་ཞིག་མ་ཟུང་གི་པར་ཡང་དག་པའི་སྟོབ་ཕྱོད་མི་ཡོང་། དེར་དུས་སྟོབ་ཕྱོད་ལ་
 ཐོས་ཀྱང་གིས་ཚིག་པར་འཛིན་པ་འདྲིའི་དབང་གིས་གང་ཟག་དང་ཤེས་པོད་ཀྱི་པར་ནི་འབྱུངས་དཔེར་
 ཆེས་ཆེ་པ་འདྲི་ཟུང་པ་ཡིན། གཤམ་བཤམ་གྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཤིམས་ལ་གནས་ཤིང་། བསྟན་པུའི་སྟོབ་
 ཚན་གྱི་ཐོག་མེདས་ཅི་གཅིག་པའི་གོ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྒྱུ་པར་དབྱེད་པ་དེ་ཡང་དག་པའི་སྟོབ་ཕྱོད་
 གི་ཚུལ་ཡིན་ལ། དཔྱད་ཚུལ་ཡང་གཞན་ཉམས་ལས་ཟུང་པའི་ཐོས་ཟུང་དང་། རང་ཉམས་ཀྱིས་
 གྱིད་པའི་པས་མ་ཟུང་གཅིས་ཚིགས་ཤིག་ཟུང་པ་ཡིན་ན་ནི་མཐོང་སྟོབ་ཕྱོད་གནད་མིན་ཞིག་ཡོང་པར་
 རང་ལ་ཚུལ་འདྲི་ཆུས་སྟོབ་ཕྱོད་ཕྱོད་པའི་གང་ཟག་དེ་ནི་སྟོབ་ཕྱོད་ལ་ཡན་ཀུས་ཐོན་རིམ་ཅན་གྱིས་
 སེམས་ཀྱང་ཀྱང་འཛིན་པའི་དུ་སོང་ཅི་རང་ཅིད་ལ་འབྱུང་བ་དང་ཡན་ཀུས་ཡོང་པ་ཚུལ་དུ་མ་བཟང་།
 སྤྱི་ཚེས་ལའང་གསར་བའི་མཐུན་པོ་ཞིག་ཤིང་ཕུབ་པ་ཡོང་དུ་ལ་ཀས་ཡོད། རིགས་པའི་ལམ་འདྲི་
 དེ་ལའང་སྟོབ་ཕྱོད་ཀྱིས་པར་རྒྱུ་ཅི་སྤྱི་མཐུན་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཀྱང་གྱོད་དཔེར་པ་ཅིད་ལས་
 གཞན་ཅི་ཞིག་ཡིན།

~~~~~

21. དེ་ལྟའི་ཁ་རྒྱུན་ཅིན་སྒྲོབ་ལྷ་ཁག་ཏུ་སྒྲོབ་ཏུང་ཤེད་པའི་ན་པའི་སྒྲོབ་ལྷ་ཁ་རྒྱུན་གྱི་ཤེས་ཆར་
ཡན་ཅུས་གཏོང་བའམ་དང་།

1 १४५ 1

དཔོན་དཀྱིལ་ཀྱང་མི་ལུས་པས་རིང་མིན་ལུགས་ཤིང་ཆོགས་པ་རྒྱུ་འཇུགས་ཀྱང་ལྟོ་དང་།
 དེ་ལ་ཀྱང་ལྟོ་མཐོ་རིམ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་། ལས་ཤིང་འཇུག་ལུགས་ཀྱིས་ཀྱི་ཆེད་རིམ་མིན་པོར་
 ཐབས་ཀྱི་འབད་བཅོམ་དུ་ཅ་ནས་ཀྱང་གཤམ་ཆེ་བ་མ་ཟུང་། རང་ཀྱང་གི་འཛིན་སྤྱོད་ལོག་མཐོ་
 རིམ་གྱི་སྤྱོད་ཀྱང་ལུགས་རིམ་འཛིན་སྤྱོད་ཀྱང་ཀྱི་དཔོན་པའི་ཀྱང་དུ་ཅ་ནས་ཀྱང་གཤམ་ཆེ།
 ཀྱང་ཀྱང་ཆུང་དེ་ཀྱིས་ལུགས་པའི་མ་ལུང་བར། ཤེས་པོན་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་སྤྱོད་ལུགས་ཡང་དག་ཅིག་
 ལུགས་མིན་བཅོས་ཀྱང་མི་ལུང་པ་ཀྱང་འཇུག་པོན་པ་དེ་ལུགས་སྤྱོད་པའི་མིན་ལ་མ་ཅོས་པར་རིམ་
 པའི་ཀྱང་དཔོན་ཀྱི་པའི་མ་དཔལ་ཤིང་མ་ཤིག་རེད། ཤོང་གསལ་ཀྱང་ཆུང་དེ་དག་པས་མ་
 ལུགས་དུ་བཞག་ཅི། འཇུག་ལུགས་ཀྱིས་ཀྱི་སྤྱོད་ལུགས་ཐག་གཅོད་ཀྱང་སྤྱོད་ལ་མ་པའི་ལམ་
 སྤྱོད་གི་འཆར་གཞི་མཐོང་བསྟུན་ཀྱང་ལ་པའི་པ་ཀྱང་པས་ལ།

གནས་རིམ།

ཤོང་གི་ཤེས་པོན་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་ཀྱང་རིམ་དུ་བ།

.....

མང་།	འཛིན་སྤྱོད་ཀྱི་མིང་།	སྤྱོད་ལུགས་།	སྤྱོད་ལུགས་གི་ལོ་ཆེད་།
1.	མཐོ་འགྲོ།	ལོ་ཀྱིས་།	རང་ལོ་པའི་ནས་ཤིང་པར།
2.	གཞི་རིམ་ལོག་མ།	འཛིན་སྤྱོད་པོན་ནས་ བདུན་པའི་པར། II ལོ་བདུན་II	རང་ལོ་དུག་ནས་བཅུ་གསུམ་པར།
3.	མཐོ་མས་སྤྱོད་།	འཛིན་སྤྱོད་ཀྱི་ལོ་ཀྱིས་།	རང་ལོ་བཅུ་པའི་ནས་བཅོ་ ཆེད་པར།

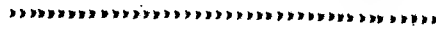

કે પ્રિયના નીચ પાંચેન ગાભુન મીક પાલી યાચ જેવ ગ્રીવન રેવ કવ જેન મરુચ મન ।
 “ મુગુલે દુગુલે પેન યેવ પાચ કંદ કંદ અન સ્વપ સ્વપ મી અમુચ ગ્રીવ સ્વપ પંદન । ” એ
 મરુચ નીંદ ગાભે ગાભી નીચ સ્વપ સ્વપ સ્વપ સ્વપ મઠન સુ અમંદ મકંચ મુકુ । ” બેન રીજાન
 ગાભુન પાલી રેવ ગાભુન રેવ જેન પંદ મુગુ કંદ અન ગાભી નીચ સ્વપ સ્વપ અ પંચ મન મંદન બીકળ
 મલી પ્રિયના ગ્રીકુલ મઠન સુ મકંચ રેવ પા અચંદ । ગાભે સ્વપ સ્વપ સ્વપ સ્વપ અ અમંદ મકંચ
 મુદ રેવ । ગાભી નીચ અચંચ ગુ રંદ પંદી બંદ ક મલી સ્વપ યે નંદ યે દુગુલે પે યેવ પા ભીયા
 રેવ નુદ । નંદ યે રંદ સ્વપ મુલી કળા કંચ રંદન પ્રા મન કુદ ચંદ ને અચંચ કુલ ગાન જેન
 સ્વપ મુલ ભુગાન કંચ જેવ નંદ યે દુગુલે પે મકુદ અ યેવ પા ભીયા મેન મન રુ રેવ પાલી રે રંદ અમુલ
 કે મુગાલ ।

ગાભી નીચ રેવ અલી જામલ સ્વપ જેવ મુકુલી સ્વપ કંચ રંદ । અચંચ ગાભુન
 મઠન ગ્રીકંચ ગાભી ગામલ ગામલ ।

અચંચ ગુ રંદ પે વલ ગાભુન મલી મન યે ગાભુન નીંદ સ્વપ કંચ પંદ ગ્રીજાન બીયા કુદ મલી
 સેવ ભુલ કંચ રંદ । યાચ જેવ । બંદ કંચ મઠન ગ્રીસ્વપ જેવ સ્વપ મુ ને મુદ કુ । જાન બીયા
 પ્રા ગાભી કે અચંચ ગુલ પેવ સ્વપ મંદ ન મુદ કુ અ ગાભી ગાભી રેવ ગાભુન સ્વપ મેન મુ રેવ ગ્રી નીચ
 મમ્મલ બી રેવ પા ગાભી અચંચ મુદ રેવ । રેવ પ્રા ભલ અચંચ રંદ । રંદ અમલ । રેવ
 રંદન ગાભી સ્વપ અચંચ મુકુલ ગાભી ગાભી સ્વપ યે અચંચ બંદ ભ મમ્મલ ગ્રીચ રેવ પંદ રેવ । કુલ
 નીંદ મુદ સેવ રેવ રંદ કુલ કંદ નીંદ પંચ મંદન અન । કુલ મુદ રંદ કુલ અ અભુલ મઠન

ལ་ལོ་རིམ་གསུམ་ཀའ་ལུ་མཐུང་ཕྱིང་བཟུང་ཕུགས་ཆེ་བུ་དཔོན།   དེ་མཆོངས་གཤམ་ཤར་གཉིས་ཀའི་
 ཕྱིང་ལྷོག་དང་ཤར་ལྷོག་གཉིས་ཀའི་ཕྱིང་བཟུང་རྒྱུ་བསྐྱིད་བུ་གལ།   འཛིན་རིམ་འདི་གསུམ་ལ་ཉིན་
 རེས་སློབ་གྲུའི་ཆོགས་རྒྱུ་ཆུང་གསུམ་ལས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཆོགས་དཔོན་ཐོག་ཉིན་རེས་ཀྱི་མ་སུམ་
 ཅུའི་ཆོགས་ཐེངས་དུག་རེ་བུས་དེ་ཆོགས་ཐེངས་དེ་དག་ཏུ་སློབ་ཆོན་ཆ་བཤོས་བུ་ཆུལ་གཤམ་གསལ།

འཛིན་གྲྭ་དང་པོ།

~~~~~

སློབ་ཆོན།

བདུན་རེས་ཆོགས་ཐེངས།

~~~~~

~~~~~

༡།	ཡིག་གཞུགས་འདྲི་ཕྱིང་།	༡༩
༢།	ལྷོག་ཕྱིང་།	༡༩
༣།	ལུས་ཅལ་དང་ལས་ཅོལ་བཅས།	༡༩

~~~~~

ཁྱོན།   ༥༦

~~~~~

འཛིན་གྲྭ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ།

~~~~~

སློབ་ཆོན།

བདུན་རེས་ཆོགས་ཐེངས།

~~~~~

~~~~~

༡།	ཡིག་གཞུགས་འདྲི་ཕྱིང་།	༡༠

འཛིན་སྐྱོང་བཞུགས་པ།

~~~~~

སྐོབ་ཆེན།

~~~~~

བདུན་པེ་ཆེན་གྱི་ཐེངས་།

~~~~~

༡།	ཐོད་ཀྱི་ཀློང་ཡིག	༡༤
༢།	ཀློང་ཡིག་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིག	༡༥
༣།	ཨང་ཅིས།	༦
༤།	ལུས་ཅེས་དང་ལས་ཅེས།	༦

ཐུན། ༤༩

~~~~~

འཛིན་སྐྱོང་བཞུགས་པ།

~~~~~

༡།	ཐོད་ཀྱི་ཀློང་ཡིག	༡༥
༢།	ཀློང་ཡིག་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིག	༡༥
༣།	ཐུན་བཞུགས་ཀྱི་ཐེངས་། ཆེན་པོ་ཡིག	༦
༤།	ཨང་ཅིས།	༦
༥།	ལུས་ཅེས་དང་། ལས་ཅེས།	༦

ཐུན། ༤༩

~~~~~

འཛིན་གྱི་དུག་པ་དང་བདུན་པ།

སྒྲིབ་ཆེན།

བདུན་ནི་ཆོག་པ་ཐེངས།

༡༡	ཐོད་གྱི་ཀླད་ཡིག	༡༠
༡༡	ཀླད་ཡིག་གཞན་དག་གཅིག	༡༠
༡༡	ཐྱིས་བཀྲང་ཤེས་བྱ།	༦
༡༡	ཐྱིས་བཀྲང་ཆེན་རིག	༦
༥༡	ཅུང་ཅིས།	༦
༦༡	ལུས་ཅུང་དང་ལས་ཅོལ།	༩

ཕྱིན། ༩༡

འཛིན་རིམ་པའི་པ་ཡན་ཆད་པ་འཛིན་རིམ་དང་མཐུན་པར་གྲུབ་འདེབས་བྱས་པའི་སྒྲིབ་
 རིམ་དཔྱད་ཤིང་། ཐོད་གྱི་ཀླད་ཡིག་གི་སྒྲིབ་རིམ་ནང་གཙོ་ཆེན་དག་ཡིག་དང་། ལུས་ཆོག་པ།
 ཡུང་དང་གཞན་ཆོག་ བསྐྱབ་བྱ་མཁུན་སོགས་ཕྱོགས་བརྩུབྱེད་པ་རིམ་དང་མཆོད་པ་ལྟ་བུ་སྒྲིབ་བྱ་
 ལུའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་རིམ་དཔྱད་པ་མ་ཟད་སྒྲིབ་རིམ་ལས་གཞན་པའི་ཟུན་སྒྲོག་བྱ་ལུའི་རིམ་ཁག་
 ཀྱང་མི་ཉུང་པ་དཔྱད། དེ་བཞིན་ཐྱིས་བཀྲང་ཤེས་བྱ། ཐྱིས་བཀྲང་ཆེན་རིག་སོགས་སྒྲིབ་རིམ་
 ཁག་ཀྱང་ཁྱེད་གྱི་སྒྲིབ་རིམ་ཁག་ནས་ཐོད་ཀླད་དུ་བསྐྱར་སོག་ཐྱིས་བཀྲང་ཤེས་བྱའི་ནང་དཔྱད་པ་མཁོ་
 ཅུང་པ་ལྷན་པ་འོན་ཏེ་ཁྱེད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་གནས་ཚུལ་ཁག་པོར་ཁྱེད་དེ་མཆོད་པ་ཐྱིས་བཀྲང་

ཚཱ་རིག་གི་སྒྲོབ་དེབ་ཀྱང་དཀོས་རྒྱུ་། ཚཱ་རིག་ལ་མཁོ་བའི་མིང་རྒྱུ་མ་དཔེ་དབྱིན་རྒྱུ་རང་
 མོན་བཞག་བའམ་ཡང་ན་དེ་དང་ཕྱགས་འདྲའི་མོད་ཀྱི་མིང་གསུམ་བཅོ་ཤུད་པ་སོགས་རྒྱལ་མ་ཆུན་
 ཀྱང་འོས་ཤིང་འཐུས། འཛིན་རིམ་བཞི་བ་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་རྒྱུ་ཡིག་གཅིག་བསྒྲུབ་དཀོས། དེ་
 བཞིན་རྒྱུ་ཡིག་དེའི་སྒྲོབ་དེབ་ཁག་རང་འཇགས་ཐོག་མོད་མིན་མཁོ་བའི་རྒྱུ་དེབ་གའ་གས་བཞུན་
 འཐུས་བཅས་ཀྱང་ཆུང་རྒྱུ་ཡིག་དེའི་ཐོག་སྒྲོབ་ཕྱིར་གཞུས་ཚད་མོང་ངེས་ཤིག་ཕྱིར་དཀོས། རྒྱ་གར་
 ཏུ་བཞུད་རིང་ཕྱི་རྒྱལ་རྒྱུ་ཡིག་དབྱིན་མིན་གྱི་རྒྱུ་ཡིག་ལ་ངེས་པ་བྱ་རྒྱུ་དང་། མོད་རང་བཅོན་
 རྒྱུ་ཆེས་འདི་ཐད་འདམ་ཁ་ཇི་མང་ཡོད་པ་བྱ་གཞུ།

འཛིན་རིམ་བདུན་བ་ཐོན་མཆོམས་ནས་སྒྲོབ་ཕྱག་སོ་སོ་དང་། དཀྱི་ཆུན་པ་མ་བཅས་
 ཚང་མས་འདས་བའི་ལོ་བདུན་གྱི་རིང་སྒྲོབ་ཕྱག་དེའི་རིག་ཆོམས་དང་བཅོན་འགྲུས་དོན་གཉིས་བསམ་
 མོས་ཀྱི་ཁྱད་བར་ཇི་ཡོད་ཀྱི་ཉམས་སྤྱད་ལ་གཞི་བཅོམ་བའི་ཐོག་མ་འོངས་བའི་སྒྲོབ་ཕྱིར་གྱི་མདུན་ལམ་
 ཀྱང་དུ་ཞུགས་བའི་ལམ་ཆོན་གྱི་ཐག་གཅོད་མ་ཞོར་བ་ཞིག་ངེས་པར་མཆོམས་འདི་ནས་བྱ་དཀོས་ན་
 ཅང་གཞུ་ཆེ། རིག་ཆོམས་དང་འདུན་མོས་ཅེ་གས་མིན་རིགས་ཤལ་ཆེན་མཆོམས་ཕྱིར་འཛིན་རིམ་
 བཟུང་བ་ཐོན་མཆོམས་ནས་ལས་རིགས་སྒྲོབ་ཕྱིར་དུ་བཟུང་བའམ། འཆོ་ཐམས་མཐུན་ལམ་དུ་ཞུ་
 བ་གྱང་རྒྱུ་གི་མོ་ནས་རོལ་ཅིས་སུ་སྒྲོབ་ཕྱག་བཟུ་ཆ་བདུན་ཅུ་ཅམ་འཛིན་རིམ་བཟུང་བ་ཐོན་ཆེས་
 སྒྲོབ་ཕྱིར་མཆོམས་འཛོག་བྱ་གཞུ། རིག་ཆོམས་དང་དོན་གཉིས་ཆེ་གས་བཟུ་ཆ་སུམ་ཅུ་ཅམ་གཞི་རིམ་
 ཀྱང་མའི་སྒྲོབ་ཕྱིར་ལ་འཇུག་འཐུས་དང་། གཞི་རིམ་གྱི་མར་ཞུགས་མི་ཤལ་ཆེན་ཆེས་མཐོའི་འཛིན་
 བྱའི་བར་འགྲོ་ཐུབ་བའི་དམིགས་ཡུལ་དཀོས་ཤིང་། དེ་མིན་མཆོམས་ཕྱིར་འཛིན་གྱི་བཟུང་བ་ཐོན་
 བ་དང་གཞི་རིམ་གྱི་མར་མའམ་འཕྲིང་རིམ་ཐོན་བ་བཅས་ལ་ལས་དོན་དུ་འཇུལ་ཕྱགས་སོགས་ལ་ཁྱད་བར་
 ཆེ་བ་མེད་ཆོམས་ལོ་བཞིའི་སྒྲོབ་དུས་འཕར་མས་གྲུབ་འཕྲས་དམིགས་བསམ་ཆེ་བ་མི་མོང་། འཛིན་
 རིམ་རིམ་བཟུང་བ་མཆོམས་ཕྱིར་གྱི་འཛིན་གྱི་བཞག་པ་འདིས་སྒྲོབ་ཕྱག་མདུན་ལམ་གར་ཞུགས་ཀྱི་

ཕྱོགས་སུ་ཁ་ལོ་བརྒྱུ་ཕྱི་གྲ་ཁམས་གལ་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པས་འཛིན་རིམ་འདི་ནི་ནང་སློབ་ཕྱིན་སྤྱི་
 གྲུ་གདམ་ག་ན་ཅང་མང་བ་ཞིག་དགོས། འཛིན་གྲུ་བརྒྱུ་པའི་རྩིས་སློབ་ཕྱིན་མཆ་མས་འཛིན་ཕྱིན་
 ལུ་ཡིན་ཆོ་ཁོ་ཁོ་འདྲུན་ལམ་གས་ལུ་གས་ཀྱི་ལས་རིགས་དཔེར་ན། ཞིང་ལས་དང་ཞིང་ལས་ལ་མཁོ་
 པའི་འཁོར་ལོ་ལས་རིགས། ཡང་ན། ལུ་ཐག་དང་། རི་མོ། ཞིང་པོ་སོགས་ཀྱི་ལས་
 རིགས། ཡང་ན་སུ་གྲུ་ལས་གྲུ་དྲོད་ཆོང་བརྒྱུ་སོགས་ཁྱིམ་ཆང་གི་འཛོ་ཐབས་ཀྱི་ལས་རིགས་
 དང་མཐུན་ཞིང་ལས་དོན་དེའི་ཐོག་ལུས་ཕུགས་ཐོན་པའི་ཡན་ལུས་གཞིང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐང་ཕྱིན་པད་ར་
 སྤྱོད་དགོས། ལུ་མཐུད་སློབ་ཕྱིན་ཕུ་མཐུན་གྱི་རིགས་ནས་གལ་དེ་ལུ་གས་ཀྱི་ཕྱིན་པའི་སློབ་ཕྱིན་གྱི་
 ལམ་སློབ་དུ་ལུ་གས་ནས་ ༡༠+༡+༡ ཕྱིན་ལུ་ཡིན་ན། ལུ་མཐུན་གཞི་རིམ་འཛིན་གྲུ་བརྒྱུ་
 པའི་སློབ་ཆོན་ཆ་ཆོང་ཐོག་རང་ཉིད་སློབ་ཕྱིན་གང་གི་ཐོག་ཞན་པ་དེའི་ཐོག་དམིགས་བཀའ་གྱི་སློབ་
 ཕྱིན་ཕུ་གལ། གལ་དེ་ཐ་ཏ་ཆོས་མཐོང་སློབ་གྲུ་འཛུལ་ལུ་གས་ཕུ་སློབ་ཆོ་ལེགས་ཕྱིན་གྱི་ཀྱང་
 དང་། གཞུང་སོགས་ལ་སློབ་ཕྱིན་འགོ་འཛུལ་ཕུ་ལྟ། ཡང་ཆོས་རི་ཁག་དུ་ལུ་གས་ལུ་ཡིན་ཆོ་
 པའི་ཕུ་སློབ་ཆོགས་སོགས་སློབ་ཕྱིན་ཕུ་ཕྱི་མཆོན་མདོར་ན་ཁྲིམས་དང་གང་འཆ་མས་ཀྱི་དམིགས་བཀའ་
 སློབ་ཆོན་མ་ཆོགས་ཀྱི་ཐོག་སློབ་ཕྱིན་ཕུ་ཕྱི་མཐུན་ཁྱིམ་ཐང་དེ་ལུ་གས་མཐུན་ལྷན་ཕྱིན་དང་ལག་
 འཁྱེད་སྤྱོད་ལུ་བཅས་ལམ་ལུ་གས་ཅིན་ཕྱིན་ལྟ། ཡང་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་རང་གི་ཐོག་མཐོན་ཅིན་དང་།
 པར་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་དང་། ཆོས་མཐོང་སློབ་ཁང་གས་འཛུལ་ཕྱིན་མཆ་མས་དེ་དག་སོ་
 སོའི་ནང་འབྲིང་རིམ་དང་གཞི་རིམ་གོང་མའི་སློབ་ཆོན་ཆ་ཆོང་པོ་དགོས་མ་ཟེད། མཆ་མས་ཕྱིན་
 འཛིན་གྲུ་ཡང་དེ་མཆོངས་ཀྱི་སློབ་ཕྱིན་སྤྱོད་ཕྱོགས་སོགས་ཁྲིམས་དང་ཕྱིན་དེ་སྤྱོད་ཆོག་གོ།

ལམ་ཞིག་པོད་གཞུང་གི་ཐང་གའི་འཛིན་སློབ་ཐོག་ལུ་གས་ཞིབ་ཆོན་ཆོགས་གས་འཛུལ་
 ཕྱིན་པ་ཕྱིན་མཆ་མས་ནས་གཞི་རིམ་གོང་མ་དང་འབྲིང་རིམ་གཅིས་གའི་སློབ་ཆོན་འཛོར་གཞི། ཆོན་
 རིག་དང་། ལུ་ཐོན་གཅིས་ཐང་ནས་ཁྲིམས་མཆ་མས་རང་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཆ་མས་པར་

བཟུང་གྲིག་ལྟ་དགོས་ཀྱང་རྩ་རྒྱུ་དགོས་གཤམ་མཆེ་བས་ཞིབ་བར་མ་སྟོན།

ब म , री ब , ह म , ल म , ।

བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་དང་ཆེས་མཐོའི་སློབ་ཐུང་གི་ཐང་དུ་ཆ་དང་མ་འོངས་བོད་རང་བཙན་
 བྱང་ཆེས་བཅས་སུ་ཐོན་སྡོད་དང་ཤུགས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མ་བཞེན་པའི་ཐབས་ལེད། གཞུང་ལྟ་
 ཆེན་མོར་སློབ་ཐུང་ཆེད་བོད་ཀྱི་གཞུང་པའི་སྡོད་ཁང་ཉམས་ལེད་ཀྱི་ཆོས་འཛིན་ཀྱི་སློབ་ཐུང་
 སྡོད་ཀྱི་ལམ་བཟང་རྒྱུ་འདྲིན་དཔོན་ཡིད། གཞུང་པ་ཁག་གི་ཐོན་སྡོད་སློབ་གཉིས་ཐུང་སླེབས་དང་
 རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་སྡོད་བཅས་ལ་ནུས་ཡོད་པའུར་བཅས་ཐུང་དཔོན་མ་མཆིས་ཤར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་
 མཐོ་སློབ་ཐུང་གི་རི་ཆ་དུ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་གྲལ་རིམ་གྱི་ཐོན་སྡོད་དཔོན་པ་དང་། མཐོ་
 རིམ་སློབ་ཐུང་གི་ལམ་སྡོད་གཞན་དག་དང་གནས་ཚད་ཅིས་ལུགས། ལག་འཁྱེད་ཡིག་ཐོག་ནས་ཐུང་
 ཅིངས། རྒྱལ་སྤྱོད་ཐོག་འདྲི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཐོག་རྒྱ་སླེབས་ཤུགས་པའི་བཞུན་གྱི་དཔོན་མཐོ་འགའ་ཤས་
 བཞུན་ཀྱང་དག་མཚན་ལས་སྡོད་དུ་མ་མཐོང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་ཀྱི་ཀྱང་ཡིག་དང་། ཅོ་
 རིགས། ཅིས། ལུ། ལག་ཤེས་པའི་ལས་ཀྱི་རིགས་མཐོར་དག་ལའང་ཆོས་མཐོ་སློབ་ཐུང་
 དང་། རིགས་གཅིག་ཀྱང་འདྲིན་གྱི་ཉམས་ལེད་པར་སློབ་ཐུང་གི་ཤོ་གཤམས་ཐུང་བྱུང་། དེ་
 དག་གི་ཆེད་དུ་ཆད་ཐོན་གྱི་མཐོ་སློབ་ཁག་འཛུགས་བཞུན་ཐུང་དཔོན་པོས་ལེད་ཤར་ཆོན་རིག་དང་།
 འཕུལ་ལས་ཀྱི་མཐོ་སློབ་ཁག་ཀྱང་འཛུགས་བཞུན་ཐུང་དཔོན་པའི་མཐོ་སློབ་ཐུང་། ཆོན་རིག་སླེབས་སློབ་
 ཆོན་ཤུགས་པའི་མཐོ་སློབ་ཁག་གི་ཐང་ཅ་པའི་སློབ་ཆོན་གྱི་འཛུགས་ཅིངས་ལས་ཆེད་འཛུགས་གྱི་སྡོད་
 ཅིངས་ཐུ་རྒྱུས་ལེད་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་སྡོད་དང་། གནས་རིམ། ལག་འཁྱེད་གྱི་ལོ་འདྲེས་

སོ་ཁ་མཐུན་མིན་པོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་རིམ་སྤྱོད་མཐུན་པ་བྱ་གཞུང་། གིན་པོ་དེ་ལྟར་
 གིན་པོ་ཆེས་མཐོའི་སློབ་སྦྱང་སྦྱང་ཅངས་པམ་ཚུན་གྱི་མཐུན་པོར་ཐབས་ཀྱི་ལས་རིམ་འཆར་གཞི་གཞུང་
 འབྲེལ་གཏན་འབྲེལ་གཞུང་ལྟ་དང་། སློབ་ཆ་ན་གསར་པའི་མཐོ་སློབ་ཁག་གི་ལས་རིམ་དང་ལམ་
 སློབ་བཅས་ཀྱི་ལས་འཆར་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱིས་རྒྱུ་དུ་གཏན་འབྲེལ་གཞུང་ལྟ་། ཆན་རིག་དང་།
 འབྲེལ་ལས་ཀྱི་ཆེད་ཤེས་རིག་ན་ཅང་བཟུ་པའི་སློབ་ལྷན་དྲག་གས་གང་མང་རིམ་བར་དུ་ཡན་པོན་ཅན་
 གྱི་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་དུ་མཐོའི་སློབ་སྦྱང་ཆེད་གཏོང་བྱུང་ནང་གཞུང་ནས་མཐུན་གྱིན་པུ་མཐོན་རིམ་བར་
 དུ་གཞུང་དཔོན་མ་གཏོགས་ནང་ཁྲུང་ནས་གསར་འཛུགས་བྱས་པའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་ལམ་ཡང་ན་ལྟ་གན་
 གྱི་སློབ་གྲྭ་གྲགས་ཅན་ I . I . T . ལ་སོགས་པར་ཡང་ཆན་རིག་དང་། འབྲེལ་ཆའི་ཐོག་ཡན་
 ཐོན་ཐོན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་གཞན་ཆད་མཉམ་པའི་སློབ་སྦྱང་སྦྱང་གི་ལྷན་པ་མཐུན་དཔོན་།

སློབ་གྲྭ་འཛུགས་ཀྱི་སྦྱང་།

ཅེ་ཤིས་རིན་པོ་ཆེས་། ཤེས་ཡོན་སློབ་ཅོན་གྱི་གྲིག་འཛུགས་ཆེད་མ་གཞུང་གི་དབང་
 ལྷན་ཅེ་ཆོགས་ལོག་དུ་གཞན་དཔོན་པ་ཡིན་། ཤེས་གཞུང་གི་ཅེ་པའི་ལམ་ཅོན་དུ་གསལ་བ་ཅེན་མ་
 འོངས་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སློབ་གྲྭ་ཁག་མཐོར་དག་གི་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྤྱོད་གཞུང་རང་གི་བད་ཀྱི་དབང་
 ལྷན་ལོག་གཞུང་འཛིན་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་གིན་དབང་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པའི་གཞི་རིམ་དང་། མཐོ་རིམ་
 སློབ་གྲྭ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡང་བཙུགས་མི་ཆོག་པ་བྱེད་དཔོན་། མཐོ་རིམ་སློབ་ཁང་གི་ཤོས་འཛིན་
 ཡོད་པའི་ཆོས་རི་ཆེན་པོ་ན་མས་ཀྱི་ཅེ་པའི་འཛིན་སྐྱོང་གཞུང་གི་དབང་ལྷན་ལོག་གཞན་པར་མ་རིམ་
 ཀྱང་དེ་དག་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཤེས་གྲིག་འཛུགས་དང་། གཞན་ཆད་ལག་འཁྱེད་སྦྱང་ལེན་། ལག་འཁྱེད་

ཁག་གི་གནས་ཅད་ཅད་འཛིན་གྱི་ཐོག་གཞུང་གི་ཐང་ཀའི་མགོར་ཁྱབ་གྱིག་འཇུགས་གྱི་ཐོག་གནས་པ་
 མ་གཏོགས་རང་འདོད་པའི་ཕྱིན་མི་ཚོ་ལ་པ་མ་ཟད། མཐོ་རིམ་དང་། ཆོས་མཐོ་སྤྱོད་ལྟ་ཞིག་
 གི་ཅུ་ཁྱིམ་པེས་པར་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་ནས་གནས་འཐེབས་ཕྱིན་ཐོག་ཁྱིམ་ལུགས་དེའི་ཐོག་
 ལོ་ལོ་ལྷོག་གཞི་རྒྱ་མས་མཐོ་དཔོས་པ་ཡིན།

མོད་རང་མཚན་མ་ལྟར་པར་དུ་འདྲ་དུས་ཤིས་རིག་འཛིན་སྤྱོད་ཚོགས་པའི་ཐོག་ཡོད་
 པའི་གཞན་ཉིན་སྤྱོད་ལྟ་ཞིག་དང་། དེ་མཚུངས་གྱི་འཛིན་སྤྱོད་གཞན་དག་ལོ་ཡོད་པའི་མཐོ་རིམ་
 སྤྱོད་ལྟ་ཞིག་འཛིན་སྤྱོད་གི་ཐོག་རང་གཞུང་གི་སྤྱོད་ཚུལ་འཇུག་མི་སོ་སོར་གྱི་མཚུངས་ནས་འཛིན་སྤྱོད་
 ཐོག་ནས་ཕྱི་ལོ་ལྷོག་གི་ལྟ་ཞིག་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཐོག་པ་མ་ཟད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་རང་གཞུང་ནས་ཐང་
 ཀའི་དབང་ལྱུང་ཐོག་གཞི་རིམ་དང་། འཕྲོད་རིམ་སྤྱོད་ལྟ་ཞིག་གི་ཐང་ཀའི་ཐོག་འཛིན་འཇུགས་མཚུན་
 ལྷུང་ཐབས་གནང་བ་ལྟ་མ་ཟད། ད་ཆའི་ཆོས་རིག་ཁག་གི་ནང་ཡོད་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་གནས་ཅད་
 ལྷུགས་པའི་ལག་འཁྱུར་ཕྱིན་སྤྱོད་གྱི་ཐང་ལའང་རང་གཞུང་གི་དབང་ལྱུང་ཡོད་ཐབས་རིམ་པའི་
 དཔོན་པའི་ལག་ལྟར་དཔོས། ལྷོད་ཤིས་རིག་སྤྱོད་ལྟ་ཞིག་གི་འཛིན་སྤྱོད་གཞན་དག་ལས་ཁྱད་པར་
 ཏུ་འཇགས་པའི་གྱིག་འཇུགས་དང་། ལས་དོན་ཚོགས་ཆུང་། དྲུང་པའི་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་ཅན་གྱི་
 ལས་དོན་ལམ་ལུང་མི་ཡོད་པའི་ཆེད་དུ་དཔྱད་པའི་ལྟ་ཞིག་ལྷུགས་ཐང་གནང་དཔོས་པ་མ་ཟད། འཇུགས་
 ཐོན་ལྷན་རིགས་དེ་ལྷན་རི་ཆེན་དུ་མི་འཛོམས་པར་འཇུག་འཇུག་ཅིས་འགོག་ལེགས་ཐེངས་ལྷོད་ཐབས་ཤིས་
 གནང་བ་ལྟ།

སྤྱོད་པ་ལྟ་ཞིག

~~~~~

མོད་མའི་ལྟ་ཞིག་པའི་ཐོག་པའི་ལས་པར་ཐོན་འཕྲོད་སྤྱོད་ལྷན་འགྲོད་པོས་དང་། ལོ་

རྒྱལ་པོ་ཆེ་ཡིས་པར་དུ་གཞི་རིམ་མོག་པའི་འཛིན་གྱི་འགྲུ་དཔོན་གྱི་ཐོག་གཞི་ལྷོད་པ་ལོག་དེ་ཅ་
 བས་ཕྱག་ལེན་བཅུན་དཔོན་ལ་ཟེད། མ་མོངས་པོད་རང་པོ་ཅན་ལྟར་ཆོས་གནས་ཚུལ་འདི་དག་
 བྱིན་ལུགས་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་པོ་ཆེ་གང་ཅན་པོད་ཕྱག་གཞི་རིམ་མོག་པའི་སྤྱོད་གྲུ་ལ་འགྲིམས་
 པ་ལྷོད་པར་པོ་ཅན་དཔོན་དང་། གཞི་རིམ་མོག་པའི་འཛིན་གྱི་འགྲུ་པ་ལ་ཐོན་ཐོན་སྤྱོད་སྤྱོད་
 བཅའ་མས་འཛིན་ལྷོད་པའི་དལ་དོན་ལུགས་ཆེ་དང་དེའི་ཆེད་བྱིན་ལུགས་ཀྱང་གནས་འབྱེལ་མཛོད་
 ལས། སྤྱིར་བཏང་ནས་གཞི་རིམ་མོག་པའི་འཛིན་གྱི་འགྲུ་པ་སྤྱོད་ཕྱག་རང་པོ་ ༠༣༡༠༩ ལས་
 འགྲུངས་ལྷོད་ཐོན་གྱིས་བཅེན། དཔོན་དེ་ཁག་ཏུ་རབ་ལྟུང་ལས་ལུགས་ལྷོད་ལྟུང་པོ་གྲངས་དེ་
 འཆམས་ཕྱས་ན་མི་པོས་པ་ཆེན་མི་འདུག་ཀྱང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་དཔོན་དཔོན་པོ་ལྟར་ཐོན་ཐོན་
 པའམ། ལུ་རྟེན་དཔོན་ལུགས་པ་ཡན་ཆད་རབ་ཏུ་ལྟུང་འཕུས་གསུངས་པ་པལིན་གཞི་རིམ་མོག་པའི་
 འཛིན་གྲུ་ལ་ཐོན་གོང་ནས་ཆོས་དེར་ཐོག་ལུགས་ལྷོད་ལྟུང་གཞི་ལྷོད་ལྷོད་ལྷོད་ལྷོད་ལྷོད་ལྷོད་
 བཅུན་ལྟུང་ལྷོད་རིགས་གྱི་དཔོན་དེ་ཁག་ཏུ་གཞི་རིམ་མོག་པའི་འཛིན་གྱི་འགྲུ་པ་པར་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ལྷོད་
 ལྷོད་ཅན་ཡིས་པར་ལྟུང་དཔོན་པའི་བྱིན་ལུགས་ཀྱང་པོ་ཅན་དཔོན། གཞི་རིམ་མོག་པའི་འཛིན་གྱི་
 འགྲུ་པ་ལ་ཐོན་ཆོས་མཆམས་སྤྱོད་འཛིན་གྱི་འགྲུ་པ་ལས་སྤྱོད་ཕྱག་ཤིས་རིག་ག་ཅང་པ་ལྟ་པ་ལ་ལོན་པ་
 བལ་ཆེན་ལུ་ལ་ལས་དང་། ལག་ཤིས་སོགས་འཆོ་ཐམས་ལས་རིམ་གྱི་སྤྱོད་ཅན་ལོ་གཅིག་ལྟར་ཐོན་ཐོན་
 ཡིས་པར་སྤྱོད་སྤྱོད་མཆམས་འཛིན་ཕྱས་ནི་འཆོ་ཐམས་གྱི་ལས་རིམ་ལ་ལུགས་ལུབ་པ་ལྟ་དཔོན།
 ལན་ལུ་ཆུལ་འདི་མོད་མི་པོས་ཐོག་ལས་འདྲི་སྤྱོད་ཤིས་པར་འགྱུར་བའདྲེང་ཆམས་ཅིག་སོ་ནམས་སོ་གས་
 རལ་ཅོལ་གྱི་ལས་ཀྱི་ལྷོད་ལམ་ལྟར་དུ་མི་པོ་པའི་ཐམས་ཆུལ་ལན་ལག་ཆེན་པོ་ལོག་ལོད།
 མཆམས་དེ་ནས་སྤྱོད་ཕྱག་ལྟུངས་འཕོར་བཟུ་ཆ་དུག་ཏུ་ནས་འདུན་ལྟུང་པར་སྤྱོད་སྤྱོད་མཆམས་འཛིན་
 ལུབ་པ་དཔོན་རྒྱ། མཛོད་ལྷོགས་འདིས་འཕྲིང་རིམ་དང་། ལན་རིམ་སྤྱོད་གྱིས་ལུགས་ལམ་ལྟར་གྱི་
 རིགས་སྤྱོད་ཕྱག་ཤིས་སྤྱོད་པ་ལྟར་པ་འདིམས་ཕྱག་ལུབ་པ་ལོད་ལྟར་བཅེན། གཞི་རིམ་གོང་ལ་

ཡན་ཆད་ཀྱི་སློབ་ཕྱོད་གི་གནས་ཆད་བཟང་དུ་བཞག་ཐུག་དང་། གཞི་རིམ་གྲང་མ་ཡན་ཆད་
 ཀྱི་སློབ་ཁང་ཀྱང་ཀྱི་ཁྱབ་གྲོང་གསེབ་གང་སར་ཀྱག་མ་དགོས་པར་གྲོང་དེ་ཁག་རྒྱུ་མས་སུ་གནས་པར་
 སློབ་གླེན་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་སློབ་ཕྱོད་བཞག་དུ་མཆོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། སློབ་ཕྱག་དབང་པོ་མ་ཆད་
 བ་དང་། གཞུགས་གཞི་ནད་གཅོད་སྒོམས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་སློབ་ཕྱོད་སྤྱད་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་རིམ་
 དང་། དེ་ཆོར་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཀྱང་འཛུགས་བསྐྱུར་བྱེད་དགོས་བཤིན། བོད་
 རང་བཅོམ་བྱུང་འཕྲུལ་ཅི་བྱ་དུས་སྐབས་དམིགས་བསལ་ཅན་འགར་སློབ་གྲྭ་གསར་བཅུགས་བྱེད་མཁན་
 རྒྱུ་མས་ཀྱིས་ཕོ་གཏངས་གང་འཆོམས་ཆག་ཡངས་གནད་དགོས་ཡོད་སྟེ་ཀྱང་རིམ་བས་ཕོ་གསུམ་བཞི་
 བ་དང་ཆུད་སློབ་ཕོ་མ་བཞུལ་བ་བཟོ་ཐབས་ལ་དམིགས་བསལ་འབད་བཅོམ་བྱེད་དགོས།

༥ གི་ཀླ་ན།

~~~~~

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འཛུགས་བསྐྱུར་ནི་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ལ་རག་ལས་ཤིང་། མང་ཆོགས་ཀྱི་
 ཤེས་ཡོན་སློབ་གླེན་དག་ཀླ་ན་ལ་རག་ལས་བས་ཡུལ་གྱི་འཛུགས་བསྐྱུར་གྱི་ནད་དག་ཀླ་ན་ལས་གལ་གནད་
 ཆེ་བའི་ལས་བྱེད་བསུ་ཡང་མེད། གཞུང་ཞབས་ལས་བྱེད་བ་གཞན་གྱི་ལས་དོན་འཕུས་ཤོར་བྱིན་
 བའམ་རི་བཞིན་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ཆོ་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་དེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཕྲན་ཆོགས་
 ལ་གཞོད་སྟུན་བྱུང་བ་མ་གཞོགས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཤི་ཡོངས་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་མདུན་ལོ་མ་ལ་
 གཞོད་སྟུན་བྱེད་མི་ཐུབ། སློབ་གླེན་དག་ཀླ་ན་ཆེད་ལས་དོན་རི་བཞིན་མ་འགྲུབ་བ་ཡིན་ཆོ་འབྱུང་
 འགྱུར་གྱིན་གཞན་ཁྱོད་ཆེ་ཞིག་གི་ཤེས་ཡོན་དང་བསམ་ཐུང་གྱི་ཡར་རྒྱས་ལ་གཞོད་སྟུན་འགྲོ་དེ་
 བཅུངས་རྒྱལ་ཡོངས་དག་ཀླ་ན་གྱི་བྱི་ཆོགས་ཁོ་རང་དེ་ཆོམ་ཆད་ཟན་ཞིག་མེད་ན་འབྱུང་འགྱུར་རྒྱལ་ཁབ་

གྱི་མི་སྐབས་རྒྱུ་མ་ཆ་ཆང་དེ་འདྲའི་གནས་ཆེད་ཅན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བྱུང་བའི་ཕན་ཚུན་ཁམས་ཀྱི་
 འཛིན་སྲོང་འཛུགས་པས་ཀྱང་མཚན་མཐོང་གཞི་བཞིན་ཐོགས་ཅད་ལ་གོ་ཀྱང་ནས་གཞོན་སྲོལ་ཡོང་བུ་
 གཞོན་མི་ཟ་བའི་མཐུན་དཔེར་ད་ཅེས་ཀྱལ་ཁབ་མང་པོའི་ནང་མཐོང་བཞིན་པ་དེ་རེད། དེས་
 བ། ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་མང་ཆོགས་ནང་ནས་ཤེས་ཡོན་ཆུ་ཆེད་མཐོན་ཤོས་དང་། སྤྱི་རྒྱུ་པ་ཀྱི་ཤོས་ཀྱི་
 བྱང་ནས་དཀི་ཆན་འདིམས་པ་ཞི་བྱུང་དགོས་པ་དང་། དཀི་ཆན་གྱི་ལས་འཁྱུར་ཀྱང་ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་
 ལས་འཁྱུར་གཞན་དག་ལས་ཅུང་ཟད་མཐོན་པོའི་གནས་སྡོམ་དང་ཕོགས་ཆེད་ཆེ་མཐོང་བཅས་ཡོད་
 དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཅེས་མ་ཟུང་ཆེ་ཡུལ་གྱི་མཐོང་ཤོས་རྣམས་དཀི་ཆན་གྱི་ལས་འཁྱུར་ཕོག་ལུགས་
 མི་ཐུབ། མ་ཐོངས་པར་ཤོད་ཀྱི་གཞུང་ཞབས་ཀྱིས་གནས་སྡོམ་དང་དེ་ཆེན་འགའ་ཤས་སུ་བཤོས་
 པ་ཡིན་ཆོ། དཀི་ཆན་རྣམས་གནས་སྡོམ་ཕོགས་ཤོས་ཅིས་དགོས། དཔེར་ན། ཤོད་ཀྱི་ཤེས་
 སྤྱི་ཞབས་ལུ་པ་ TES ཤོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་ཞབས་ལུ་པ་ TFS ཤོད་ཀྱི་འཛིན་སྲོང་
 ཞབས་ལུ་པ་ TAS ཤོད་ཀྱི་ཁྲིམས་སྲུང་ཞབས་ལུ་པ་ TPS ཅེས་པའོ་ཤོས་པ་ཡིན་ན་
 མཐོན་ཤོས་དེ་ཤོད་ཀྱི་ཤེས་སྤྱི་ཞབས་ལུ་པ་རེ་ཞིག་དགོས་པ་མ་ཟད། ཤོད་ཆོའི་ཕོགས་སྡོམ་དང་།
 གནས་སྡོམ་གཉིས་མང་ནས་གཞན་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་པར་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་དགོས། གལ་ཏེ་
 གཞུང་ཞབས་གྲུལ་སྡོམ་གྱི་ནང་མང་ཀྱང་པོའི་གཞུག་ལག་སློབ་གཉིས་ཁྱེད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཆེ་ཆུང་
 རྣམས་ཀྱང་ཕོགས་སྡོམ་དང་གནས་སྡོམ་གྱི་ཆ་ནས་གཞུང་ཞབས་ཀྱི་གནས་སྡོམ་འདི་དང་འདྲ་མཚུངས་
 དགོས་པ་མ་ཟད། བན་ཆུན་གཉིས་ཀྱང་གནས་སྡོམ་ཆོག་པོའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་དགོས་པ་ཡིན།
 སློབ་གྲྲི་དཀི་ཆན་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་སྡོམ་གྱི་དབྱེ་བ་གཞན་གསལ།

1 2 1 ཀ རྒྱུ་འགྲོ་སློབ་གྲྲི་ལས་ཤིང་མ་མཐོང་པ་ཆེད། EST འཁྱུང་སྡོམ་ཐོན་
 ཐོག་དཀིགས་པས་ལ་རྒྱུ་འགྲོ་སློབ་གྲྲི་དཀི་ཆན་ཤོས་ཐུང་ཐོན་པ། གནས་
 སྡོམ་ 6 བ།

1 7 1   གཞི་རིམ་ཐོག་མཇུག་སྒྲིབ་དགོ།   EST   འཕྲིན་རིམ་སྒྲིབ་ཐོག་   དགོ།
 ཀླན་ཐོས་སྒྲིབ་ཡོད་པ།   གཞན་རིམ་   6   བ་བཅས།

1. 3. 1.   གཞི་རིམ་གྱི་མཁོ་སྒྲིབ་དག་   TGT   མཛེ་རིམ་སྒྲིབ་ཐོབ།   དག་གི་མཛེ་ལོས་
སྒྲིབ་ཡོད་པ།   གཞུས་རིམ་   4   པ་བཅས།

[illegible][illegible]

(c) Professor གློལ་དབོན་ཆེན་པོ་དང་། (D) National-
Professor གློལ་ཡོངས་གློལ་དབོན་ཆེན་པོ། བཀའ་སྤྱི་ ༧ པ།

གོང་གསལ་གནས་སྡོམ་མཐུན་གཞུང་ཞབས་སྡོམ་མཐུངས་ཀྱི་གནས་སྡོམ་ཞབས་གསལ་ཅན་ལ་
ཐོགས་སྡོམ་རང་མཉམ་གནས་སྡོམ་ལས་བྱུང་གཞན་དག་ལས་སྡོམ་པ་གཅིག་ལྟོས་མཐོང་པ་དཔོན་པ་
ཡིན། གནས་སྡོམ་ཐ་པ་མཐོང་ཀྱི་དཔེ་ཆ་ནས་གནས་སྡོམ་སོ་སོ་ནས་པོ་པོ་བཞག་བྱུང་བྱུང་དེ་ཆོ་
ལུ་ཡོངས་གཞུང་ཞབས་ཞོངས་སུ་གཏོགས་མི་དཔོན་ཡིང་། ལུ་ཡོངས་སུ་མཐོན་མིན་ལྟར་

ཡང་མ་ཡིང་། ལྷན་པ་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་དགོས་ཆ་ཐོབ་པ་དང་ལྷན་པ་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་
 རྒྱུ་ལ་ལྷན་པ་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་
 ལྷན་པ་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་འདི་ལ་ཡན་ཆད་གྱི་འགོ་བཙུག་

[illegible]

[illegible]

1 796 1

འབད་དཔོས། ལྷག་པར་ཤོད་ཀྱི་རྒྱུད་ཡིག་ལ་བྱུང་ཆུབ་པ་ཞིག་དང་། སྐད་ཡིག་གཞན་གཅིག་
 གི་ཐོག་མའི་ལྷག་པར་ཤོད་ཀྱི་རྒྱུད་ཡིག་ལ་ལྷན་ཅད་ཆེ་བས་གཞི་རིམ་འོག་མར་རྒྱུད་ཡིག་ལ་ནུབ་ཏུ་
 ཆེན་པོ་བྱུང་པོས་པ་དེ་གནད་ཀྱི་དོན་པོ་ཡིན། གཞི་རིམ་གྲང་མ་དང་། མཐོ་རིམ་གྱི་རྒྱུད་
 སྐྱོད་རང་གཞུང་ནས་བཞེས་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་འདུལ། གཞི་རིམ་གྲང་མ་ཡན་ཆད་ཀྱི་སྒྲོབ་ཆོན་
 འཛིན་ཆུངས་ཆེས་ཁྱུང་བར་པ་ཞིག་དཔོས་གལ་ན་ཅད་ཆེ་བྱུང་འདུལ་ཡོད་པ་ལ་མཆོས་པས་
 འདྲིན་མ་སྒྲོས། གཞི་རིམ་འོག་མ་ནས་བརྒྱུད་མཐོ་རིམ་པར་འཛིན་རིམ་ཀྱང་ཁྱུངས་ཅོལ་དང་ལག་
 ཞིས་ལ་གལ་གནད་ཆེན་པོ་ཅིས་ནི་འོས་འཆོས་ཀྱི་སྒྲོབ་ཆོན་བཞག་དཔོས། གཞི་རིམ་དང་།
 འབྲིང་རིམ་གཉིས་ཀའི་སྒྲོབ་ཆོན་འཆར་གཞི་ལོ་ནི་བཞུག་བཞུག་ཞིབ་བྱུང་དཔོས་དང་། དེ་བཞུག་
 སྒྲོབ་དེབ་ཀྱང་མང་མཐར་ལོ་ལ་ལྷན་པས་བཞུག་ཞིབ་དང་། བཅོ་བཅོས་བྱ་གལ་ཆེ་
 བས་ཤིས་རིག་ཆུང་པ་ཁང་གི་འོག་གཞན་འཇགས་སྒྲོབ་ཆོན་དང་། སྒྲོབ་དེབ་བཞུག་བཅོས་ཀྱི་བྱུག་
 ལས་གནད་མཁུན་མཁུན་པའི་ཆོགས་ཆུང་དང་རྒྱུན་ལས་ཤིག་དཔོས་པ་མ་ཟད། སྐབས་དང་སྐབས་
 ལུ་སྒྲོབ་དེབ་ཁག་དང་། མཁུན་པ་ཁག་འབྲེལ་གཞུག་ཤིས་དོན་གནད་འདྲིའི་ཐོག་ཉམས་ཞིབ་དང་།
 བྱ་རྒྱུན་རྒྱུན་ཐོག་དཔོས་གལ་ནམ་བུར་མཆོས་དུས་འབྱུངས་མེད་པར་འདུལ་འདུལ་བཞུག་བཅོས་
 ཐུབ་པ་ཡོད་པ་ཆེ། སྒྲོབ་དེབ་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཆུང་ཡུལ་འབྲི་པར་དཔག་བྱ་མེད་ཀྱང་།
 གོ་བདེ་ལ་བཞུང་དེ་བརྒྱ་སྐྱོད་ཀྱི་གཞུང་དང་འགལ་རིགས་ནམ་ཡང་ཤིས་མི་རུང་བས་འདི་ལ་དོ་དམ་
 བཞུང་དཔོས། རྒྱུན་རྒྱུན་མེད་སྐྱོད་གཞོང་པའི་རྒྱུད་དང་། ཡིག་ཐོག་འབྲི་སྒྲོལ་གཉིས་དཔར་
 འབྱུངས་པར་ཆུང་དུ་བཞུང་དཔོས་གལ་ཆེ་ཡིན་རུང་། རྒྱ་བཟོད་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་ཆད་མཐོ་རུ་
 གཞོང་བ་ལས། འབྲི་སྒྲོལ་བརྒྱ་སྐྱོད་ལས་ཉམས་པའི་དམའ་རུ་ནམ་ཡང་གཞོང་མི་རུང་། དེ་
 མཆོངས་སྒྲོབ་ཅོན་གྱི་མཐུན་ཤིང་ལོ་བྱུང་ཀྱང་། སྐྱོད་སྒྲོག་སྒྲོབ་པ་ན་ཡིག་མདའ་བརྒྱུད་པ་ནས།
 ཀེམ་བྱ་ཐར་མོགས་ཀྱི་པར་གནའ་སྒྲོལ་དང་རིག་ཁས་ཀྱི་ལོ་བྱུང་ཆད་མ་མེད་སྐྱོད་བྱུང་དཔོས།

[illegible]

ॐ नमः शिवाय

སྤྱོད་ཅོན་ཀྱང་ཡིག་ཐོན་འགྲོའི་སྤྱོད་ལྟ་ནས་ཆེས་མཐོའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཁར་ཆ་ཆར་བོད་ཀྱང་
 འད་གི་ཐོག་ནས་ཐུབ་བ་བྱ་དགོས་དེ་འདྲར་དུ་མི་རུང་བའི་དགོས་ཀྱི་ཐོན་ཐོག་ཡིན་ཞིང་།
 དེ་ཆེད་ད་ཉམས་འབད་ཅོལ་གྱིས་རིང་མཐར་ཡང་བྱིས་ ༡༠༠༥ རུན་ཆད་ཆོན་རིག་དང་།
 ལུ་ཅལ་གཉིས་ཀའི་སྤྱོད་ཆོན་ཆ་ཆར་བོད་ཀྱང་ཐོག་ནས་སྤྱོད་ཅོན་ཐུབ་བ་དང་། སྤྱོད་དེབ་སོགས་
 བཟུང་བཅས་ཀྱིས་མ་བོངས་བ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས་། དེའི་ཆེད་ད་ཉམས་གཞི་རིམ་ཐོག་མའི་
 སྤྱོད་སྤྱོང་ཆ་ཆར་བོད་ཀྱང་ཐོག་སྤྱོད་ཐུབ་བའི་སྤྱོད་དེབ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་གོ་གྲིག་འབྲུག་
 དུ་ཇ་དྲག་གིས་གནང་དགོས་ཤིང་། ཉམས་པདའི་ཆེད་ཆོན་རིག་སོགས་སྤྱོད་ཆོན་གཞན་གྱི་དམའ་
 རིམ་སྤྱོད་དེབ་རྒྱུ་ད་ཡོད་ཀྱི་སྤྱོད་དེབ་རྒྱུ་ལས་དཔེ་མེན་གྱི་ཆོན་ནས་བཟོ་དགོས་། ཀྱང་ཡིག་
 ཀལ་ན་ནས་བཟུང་ན་གོ་བདེ་མི་ཡོང་བས་བྱི་སྤྱོད་དཔེ་སྤྱངས་ཐོག་ནས་གསུང་འདྲི་ལུས་ན་མེགས་།
 ལས་དོན་འདི་ལུ་མཐུད་ཀྱིས་ཕོ་འེ་བཞིན་འཛིན་རིམ་གོང་མ་འེའི་སྤྱོད་ཆོན་ཆ་ཆར་གི་སྤྱོད་དེབ་དང་།
 འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་བོད་ཀྱང་ཐོག་བཞོན་ཐུབ་བའི་ལས་འབྲུག་རྒྱས་བ་ཐོན་ངེས་ཤིག་ལུ་ཆགས་ལུ་གནང་
 ལས་། འདིའི་ཐད་གསལ་ཆེའི་དོན་གནད་གཅིག་མི་། ཆོན་རིག་དང་འབྲུག་རིག་སོགས་སྤྱོད་ཆོན་
 ལས་པའི་སྤྱོད་དེབ་ལས་པའི་གྲིག་སྐབས་ཐ་ཆད་མང་པོ་གསུང་བཟོ་བྱ་དགོས་ཡོད་ངེས་པས་། དེ་

གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ཆོད་པ་ཡིན་པར་ཐོག་མར་ཐོད་ཀྱང་རང་དུ་དོད་པུ་བྱུང་གྱི་ཐ་ཆ་དང་ཆིང་བ་ཡོད་མེད་འཆོལ་
 ཞིབ་དམ་དོན་ཅི་ནས་བྱེད་དགོས། བཟའ་མེད་དོད་པུ་ཐ་ཆ་དང་མི་འཁྲུག་པ་ཞིག་མེད་པར་ངེས་ཆོ་
 གཞི་ནས་ཐ་ཆ་དང་གསུམ་པོ་ཆོད་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་གང་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཐོན་ཕྱོད་ལོ་བཤ་
 རྒྱུ་གྱི་མཛད་སྤྱོད་ལྟར་གནས་ཆོག་དང་ཐོན་ཞིང་། དོན་ལ་འཁྲུག་གཞི་མེད་པ་ཞིག་དགོས་པ་
 ལ་ཟད། ལན་གཅིག་གནས་འཁེབས་ཟིན་པའི་ཐ་ཆ་དང་དེ་ལྟ་བུ་ལྟར་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཕྱིད་
 ལྟས་པ་ལས་མཁས་སྤྱན་མང་པོས་འདྲ་མཉམ་ཆོག་གང་དུ་མི་བྱེད་པ་གནད་ཆེ།

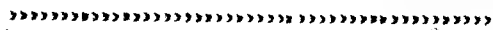
སྤྱོད་ཐོན་ཁག་གི་མཛད་སྤྱོད་ལས་འཆར་གཞི།

གོང་སྤྱོད་ལྟར་སྤྱོད་ལྟར་བྱུང་བའི་གཞི་རིམ་འོག་མ་ཐོན་མཆོག་ནས་སྤྱོད་ཕྱིད་མཆོག་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་
 ཡང་གཞོན་ལུ་སྤྱོད་ཀྱི་པ་ལྟར་དེ་པ་ཆེ་རིགས་པ་ལྟར་སྤྱོད་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་
 འབྱོར་རིམ་པའི་སྤྱོད་ཕྱིད་གི་ལོ་གྲུབ་སྤྱོད་དགོས་ལྟར་ལྟར་ཁྲུག་པར་དང་། སྤྱོད་ཆོག་གྱི་དགོས་
 ལ་ཁོ་ལ་གཞིག་པའི་ཁོང་ཆོད་མཛད་པར་ཐོན་ཕྱོད་ནས་འཆར་གཞི་དང་ཐོན་པར་གནས་འཁེབས་
 ལྟ་གཞི་ལ་ཅང་ཆེ། གཞི་རིམ་གོང་མ་ནས་སྤྱོད་ལྟར་རྒྱུ་ཆ་ནས་ཆོད་རིག་དང་། ལྟ་ཆུང་གང་དུ་
 འབྱོར་བྱེད་པའི་ཕྱིད་ཕྱིད་ཀྱི་ཀྲུང་ནས་ཁོང་ཆོད་ཆེས་མཐོའི་སྤྱོད་ཕྱིད་པར་གྱི་སྤྱོད་ཕྱིད་གི་མཛད་སྤྱོད་
 ལས་ཆེན་གནས་འཁེབས་ལྟར་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ཁོང་ཆོད་མཛད་པར་གང་ལ་གཞི་སྤྱོད་ཕྱིད་ཀྱི་ཀྲུང་
 གཙོ་པོ་སྤྱོད་ལྟར་སྤྱོད་པའི་ཁོང་ཆོད་པར་དང་། རིག་ཆོད་པར་ལ་གཞིགས་ཀྱི་གཞི་གནད་ཆེ་
 རུང་། དེ་ཅུ་ལྟར་མ་ཆོད་པར་ཁོང་ཆོད་ཀྱི་ཐོན་ཆེས་འཆར་ལས་གྱི་ལས་དོན་དུ་ལྟ་གས་ཀྱི་
 ལོ་གྲུབ་ལའང་ངེས་པར་དུ་གཞིགས་དགོས་པ་ཡིན། དེར་བརྟེན་ལྟར་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་དོན་དང་འདྲུང་

བསྐྱུན་གྱི་འཆར་གཞི་ཁག་ལོ་བདུན་བརྒྱད་གྱི་ཚེན་ཚུད་ནས་སྒྲིལ་དུ་བཞག་ཅི་འཆར་གཞི་གྲིག་
 དཀོས། འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲུ་ཁྱེད་མཁུན་ཞིག་ལོ་བདུན་བརྒྱད་གྱི་མཆ་མས་ནས་ཆེས་མཐོའི་སློབ་
 རྒྱུད་ཚོན་ཆེན་མོས་ལོ་བདུན་འདྲ་ཞིག་ཏུ་ཁྱེད་མཁུན་གྱི་འཆར་གཞི་ཚོན་མ་ཉིད་ནས་ཆོད་དཔག་
 རྒྱུ་བ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་སློབ་ཚོན་ལས་མེད་རྒྱུ་མང་དུ་སོང་ཆེ་སྲིད་གཞུང་དང་། སྤྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀར་
 ད་ཀྱང་རལ་གྱི་གཞི་ཅི་ཞིག་ཆེན་མོ་ལྟར་ལྟོ་ལྟོ་སློབ་འཇུག་ཆོའི་སྐབས་བ་དང་
 གཞིང་ཆོད་བརྒྱུ་ལྟུང་ཆེ་གྱིན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བྱུ་ཉལ་ཅིག་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་དག་ལ་དགོངས་བཞེས་
 གྱིས་མཆ་མས་སྤྱོད་འཛིན་གྱུ་ནས་གཞི་རིམ་གོང་མར་འཕྱོས་ཆེན་དང་། འབྲིང་རིམ་ནས་མཐོ་རིམ་
 དུ་འཕྱོས་ཆེན་སློབ་འཇུག་སོ་སོར་ཅི་ཞིག་སློབ་ཆེན་གང་འདི་མས་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་གྱི་
 བཅུ་ལ་འབྲེལ་སློབ་ཆེན་གང་འདི་མས། སྤྱེད་ཀྱི་དཔྱད་ཀྱིས་ཡུལ་གང་ནས་བརྒྱུད་བཅས་གྱི་ཚོགས་སློབ་
 རྒྱུ་ཆོའི་གང་དུན་ལྷན་ནས་མཁུན་འདེམ་བྱེད་དུ་མ་བཅུག་པར་ཤེས་རིག་ཆེན་མོ་ཁྱེད་ཀྱིས་དཔྱད་
 བསལ་ཉལ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་མཁུན་བ་ཆོར་གྱི་བརྒྱུད་དང་འབྲེལ་ལུ་ཆེན་ཡང་དག་པའོ་ལྟར་བྱ་ག་ཅང་
 གལ་གནད་ཆེ། འདིའི་ཆེད་ཀྱིས་ཡོངས་འཇུག་སྤྱེད་གྱི་ཚོན་འཆར་ཆོད་ཆེན་མ་མཐར་ཡང་ལོ་
 བཅུ་ཆེན་མོ་གྱི་ཡུལ་ཆོད་དང་ཆེན་མོ་ཞིག་འགོད་གནད་རྒྱུ་བ་བྱུང་ན་དཔྱད་ཆེན་ཆེ་བ་ཡོང་བྱུ།

མཇུག་འཆར་ལྷན་ལེན་དུ་བཅས་སྤྱེད།

གོང་གསལ་གྱི་འཆར་གཞི་ཁག་འཆར་གཞི་ཅི་ཞིག་ཏུ་མ་ལུས་བར་སྤྱེད་ལེན་བཅས་སྤྱེད་ཀྱི་ལས་
 རིམ་མཐར་ཆེན་སུ་བཞོད་བ་གཞུག་གསལ།

- ༡། བོད་རང་དབང་བསྐྱུར་གསོའི་རྒྱུ་གནད་དཀོས་གྱི་མཇུག་རིམ་ཆེན་མོ་དུ་སྤྱེད་ལེན་བཅས་
 ཐབས་མ་མཆོས་ཀྱང་འཆར་གཞི་ཡོངས་ཆེན་མོ་ལྟར་དུ་མ་བཞག་པར་གཞན་འབྲེལ་ཉལ་ལོག་

རྒྱ་རྒྱུ་བ་ལྟེན་དེ། ཡིག་ཆ་མ་གོང་ལྟ་དང་། དེ་མཆོངས་ཤམས་དང་ཤམས་སུ་ཤོད་ཀྱི་གནས་
 རྒྱུ་ལ་ལ་གཞིགས་ནས་བརྒྱུ་ཞིབ་བརྒྱུ་བཅས་སོགས་གནང་ཤོས་གནང་། གང་ཅན་ནམ་ཞིག་
 རྒྱ་རྒྱུ་དུ་རང་བཅུ་རྒྱུ་བ་ཡིན་ནམ་དེ་ཤམས་གཞི་ནས་དཔོངས་བཞིས་ཤོས་བརྒྱུ་འཆར་འགོད་
 སོགས་ལ་དཔོས་པར་ལམ་འབྲལ་ལྷག་ལས་གནང་ཆོག་གྱ་གྱིག་ཅེང་བས་དཔོས་བ་ཡིན།

༡། ད་ཅི་རྒྱུས་བཅོམ་དུ་ཡོད་བཞིན་པའི་ཤམས་འདིར་ལྷག་ལེན་དུ་བརྒྱུ་ཤོས་ཀྱི་མཛེན་འཆར་
 ཁག་ནས།

༡ ། དཔུས་འཛིན་སྤྱད་ཅན་ཆོགས་ཀྱི་ཤོག་ཡོད་པའི་གནས་ཅིན་སྤྱོད་གྱ་ཁག་གི་སྤྱོད་
 རྒྱུ་གི་གནས་ཆོད་ཡར་རྒྱས་གནོད་ཕྱོགས་ཐད་འབྲེལ་ཡོད་ལ་འཕྲོས་ཤོས་གནང་རྒྱ་ཅོམ་ལས།
 རང་དབང་ཐག་གཅོད་ཀྱི་མཛེན་ཐབས་རྒྱ་ཆེ་ལེད་ཅུང་། སྤྱོད་དེབ་བརྒྱུ་བཅོ། སྤྱོད་
 ཆོན་བརྒྱུ་བཅོས། དེ་ཆོན་གྲངས་ཆོད་པོ་བཞག་ དེ་ཆོན་ཤོས་རྒྱུ་ལེད་རིགས་ལ་
 ཤོས་རྒྱུ་ཤོད་རྒྱ་བཅས་ལམ་ཆེན་ལྷག་ལེན་བཅུ་རྒྱུ་ལས་དོན་ལ་སོང་དུས་ལག་གིས་
 ལྷག་ལེན་བཅུ་རྒྱུ་ཐབས་ཤེས་གནང་། གོང་གསལ་དོན་ཆོན་རྒྱུས་འབྲུང་འགྱུར་ལོ་
 གཅིག་གི་ནང་རྒྱ་ནམ། ཡང་ན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༦ ལོ་འཇུག་ཅུན་ལྷག་ལེན་འཁོལ་
 ཐབས་ཀྱི་འབད་བཅོན་གནང་རྒྱ།

༢ ། རང་གཞུང་གི་ཐད་ཀྱི་འཛིན་སྤྱད་ཤོག་གསར་འཇུགས་གནང་འཆར་སྤྱོད་གྱ་
 དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༦ ཟླ་ ༩ པ་ནས་འགྲུལ་ལེད་ཆོགས་ཐབས་ལཛེད་དེ།
 དེའི་ནང་ཤེས་ཡོན་སྤྱོད་ཅིན་གྱི་ལམ་སྤོལ་པས་རང་ཆོད་ཅི་ལྷག་ལེན་བཅུ་རྒྱུ་ཡིན་ཅིངས།
 ཤོད་ལི་གཞིས་ཤོད་གང་འཆོལས་ཤིག་ཏུ་ཤོད་འགྲོའི་སྤྱོད་གྱ་བཞི་ཅན་ལ་ཅུང་བ་ཞིག་འབྲལ་
 འཇུགས་གནང་རྒྱ་དང་། གསར་འཇུག་སྤྱོད་གྱའི་ནང་སྤྱོད་ལོ་ལ་ཡོལ་པའི་དུ་གྱ་རང་ལོ་

..... དུག་ནས་བདུན་པར་ཟིན་པ་ཤིང་ཉལ་བདུན་ཅུ་པོར་ཐོན་པ་ལྟར་ཅུ་པོ་པར་ཞིག་འཛིན་གྱི་
 དང་པོའི་ནང་བཅུག་གནང་ཡུང་དེ། འཛིན་རིམ་དང་པོ་དེ་ཆོན་མཚུངས་དུ་དཔུ་འཇུགས་ཡུང་།
 ཐོག་དེ་ནས་ལོ་ཅིན་འཛིན་རིམ་དང་པོའི་ནང་ཕུ་གྱ་ཐ་བཅུ་ཙམ་འཇུག་གིན་དང་ཕུག་གཤམ་
 ལ་གཞིག་བའི་གང་འཆོམས་འེ་བཞེས་སྤྱི་འཆར་གཞི་ཡུང་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོར་སློབ་
 བླ་དེའི་སློབ་ཕུག་དེ་ཆོན་དང་པོ་དེ་ཡཆོམས་སྤྱིར་འཛིན་གྱི་སོན་ཀྱི་དང་། ༡༩༩༥ ལོར་འབྲིང་
 རིམ། ༡༩༩༩ ཐམ་པའི་ལོར་ཡཐོ་རིམ། ༡༩༩༩ ལོར་ཆོས་ཡཐོའི་འཛིན་གྱི་སོན་ཀྱི་བཅས།
 དེ་ཆེམས་ཡམ་སློབ་གསུང་པའི་སློབ་ཕྱོད་སྤྱད་སོན་དེ་ཕུས་དུས་རབས་ཉིན་གཅིག་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་
 བུར་བཞུད་ཐུབ་པ་ཡོང་མིན་གྱི་ཐག་ཆོད་གསལ་པོ་ཞིག་ཡོང་ངེས། དེ་མཆུངས་རང་གཞུང་གི་ཐད་
 ཀའི་འཛིན་གྱི་དོག་སློབ་གྱི་གསུང་པ་ཐི་ཆུགས་འཛིན་རིམ་དང་པོ་རང་ནས་དཔུ་འཇུགས་གནང་ཐུབ་
 བ་ཞིག་ཕྱད་ན་ཉ་ཅུང་མཉམ་བསྐྱེས་ཡེ་ཡིན་པའི་གམ་གཙང་ཞིག་ཡོང་གྱི།

༡ ཀ། ད་ཡོད་དང་གསུང་འཇུགས་སློབ་ཁག་ཀུན་ལ་ཡཐོ་པའི་སློབ་ཆོན་འཆར་གཞི་དང་།
 སློབ་དེབ། སློབ་ཕྱོད་གི་མཐུན་གྱིན་ཡོ་ཕྱད་གཞན་དག་བཅས་ཀོ་སྤྱི་ཆོད་ཐ་དུག་གི་ཕུག་ལས་
 གནང་དགོས། དེའི་ཆོད་ཤིས་རིག་མཉམ་ཁང་གི་ཐད་ཀའི་གཞིགས་གྱི་དོག་ཀུན་ལས་ཡཐམས་པའི་
 ཆོགས་ཆུང་མི་གསུམ་བཞི་ཡོད་པ་ཞིག་འཕྲལ་འཇུགས་གནང་སོག་སློབ་དེབ་འབྲི་ཙོན་སོགས་གཏན་
 ཉིན་སློབ་གྱི་ཁག་གི་སློབ་དགོ་ཆོར་ཆ་བཤོས་གྱིས་འཆར་ཟིན་བཀོད་བ་དཔུས་ཀུན་ཆོགས་ནས་ཞིབ་
 འཇུག་སོག་དབར་འགྲེམས་གནང་གྱི་དང་། དེ་མཆུངས་ཡོ་ཕྱད་གཞན་དག་གྱང་གི་མས་ཕྱིར་གོ་
 སྤྱི་གཞན་གྱི།

༢། རིང་མིན་པོད་གྱི་གཞི་རིམ་སློབ་ཁག་ཡོངས་ཐོགས་གྱི་ཆུགས་སྤྱད་བཞེས་སྤྱི་ཆོད་ཤིས་ཡོན་

[illegible]

STANDARDISATION AND PRESERVATION OF TIBETAN LANGUAGE

K. Angrup
Chairman
Central Asian Studies Department
Punjab University
Chandigarh

The Tibetan language as we find and use it today is not very old but its dialects numerous as they are, belong to the hoary past. Their antiquity cannot be determined in historical terms and it can be generalized that they are as old as the Tibetan race itself. Tibetan legends tell us that the immensely high plateau of Tibet surrounded as it is by the world's highest mountains was once at the bottom of the sea. But now such legends have been proved by modern science to be well-founded. Various geographical surveys and scientific investigations have found plenty of evidence that from 30 to 70 million years ago, Tibet was indeed part of the sea bed. Finally, the sea disappeared and what had been the bottom was pushed up higher and higher by the internal movement of the earth. Gradually, human life evolved and steadily our culture and civilisation developed on the "roof of the world".

In the primitive age what dialect or native language Tibetans spoke and what were its characteristics, nobody knows. But what is true, as the linguists believe, is that some elements of our dialects spoken through the ages do creep into standard language. Language change is a constant phenomenon. Over a period of centuries a language changes to a sufficient degree that early and modern speakers were they to meet, could understand one another only with great difficulty.

This principle of constant changeability applies to the Tibetan too and this explains why the people of dBus and Tsang can't understand easily the language spoken by the people coming from Khams and Golog, though both the dialects belong to the same language family. Similar difficulty arises when the people of Ngari meet the residents of Amdo or Khams.

Tibetan speaking area does not comprise Tibet proper alone. Tibetan and its various dialects are also spoken in Ladakh, Zaskar, Lahul-Spiti, and northern parts of Kinnaur in Himachal Pradesh. Bhotia, Tamang, Lepcha are other variants of Tibetan which are spoken in Uttar Pradesh and Sikkim. Similarly, dialects of Arunachal and Bhutan are also greatly influenced by the Tibetan. When Thonmi Sambhota wrote Tibetan Grammar, he was not aware that he was creating a work for the Tibetans alone and that such a vast expanse of territory will automatically come under the same linguistic jurisdiction. This interaction between various dialects and their intermingling with each other has taken place as a result of long historical process. Several Buddhist missionaries and traders have played a vital role in the transmission of their languages to the Tibetan speaking territories and thereby influencing and moulding each others' native tongues. It is true that language has no fixed boundaries and it transcends frontiers because of compulsions created by migration from one place to another. When we talk of preservation of Tibetan language, we will have to take into consideration all such dialects and sub-dialects which are spoken in a larger part of the Himalayas.

Literary Language (Chhos-Skad)

We are aware that Tibetan language preserves a vast corpus of Buddhist literature in Kanjur and Tanjur which otherwise would have been lost to the future generations. The great translators, popularly known as Lo-tsaba, belonged to Gyang-tse (Tsang) or its neighbouring areas. Obviously language used by them for rendering Buddhist scriptures from Sanskrit to Tibetan was greatly influenced by their native tongue. Before they embarked upon the gigantic task of translation, they had to lay down certain guidelines and adopt a methodology for the transference of ideas from one language to another language. The greatest problem faced by the Lo-tsabas was that of technical terminology required for rendering Sanskrit Buddhist philosophy, religion and Tantras into Tibetan. There were two options before them - either to create new equivalents or to prepare Tibetan equivalents by translating Sanskrit words wholesale alongwith their verbal roots and suffixes. They adopted the second course because they felt that it was easier for them to adopt equivalents nearer to Sanskrit.

These Tibetan equivalents were compiled into one volume known as Vyayutapatti which was later on incorporated into the Tanjur. This language developed out of a regional language, in due course of time, became Chhos-skad or a literary language of a country. This language is fully preserved in our colossal works and it needs not to be tampered with.

Language of the Nobles (Sku-drag-gi-Skad)

Another phenomenon peculiar to Tibetans is that of two-tier vocabulary one for the nobility and another for laity. It was felt that the literary language was not suitable for transacting official business. Therefore, the language spoken by the elites of Lhasa was adopted as official language which later on proved quite serviceable in the matters of administration. One of the greatest merits of the language of nobles lies in the fact that it contains specific vocabulary including verbs for the nobility whereas for addressing the laity there is a separate set of verbs and pronouns. It is a peculiar feature of Tibetan unparalleled in the history of world languages. Again, it is a rare example of standard language which because of prestige and respect enjoyed by it, took the place of official language.

In the past, the language of the Kutag was considered to be a language of a special or a privileged class of society. But now there is a change in the attitude of people. Educated and civilized people are adopting this language in their day-to-day business and while using it they also feel a sense of national pride and prestige. Paul L. Garvin defines a standard language as a codified form of language, accepted by and serving as a model to a larger speech community. The Kutag language fulfils these conditions.

In this connection, however, I have to make one observation which although contradicts our pre-accepted notion that Tibetan especially Sku-drag-gi-Skad is a standard language. We are perhaps aware that the language spoken by the nobles is a

corrupt form of one of those dialects on which Thonmi Sambhota based his grammar because Skudraggi-Skad as now spoken does not conform to the principles of phonetics laid down in the rtags-jug.

For the preservation of Kutag language I suggest that a dictionary of this language must be prepared so that it may not be lost for ever.

Archaic Vocabulary (brda-rnyin)

Language is not static. It is dynamic and is always in a state of flux. It has the tremendous capacity of absorption and elimination. Some words are added to it while others get eliminated. It is a natural phenomenon and none can halt this process. Many words and phrases which were once part of Tibetan usage are no longer part of our speech. These words are still in usage in many dialects of Tibet and in the territory contiguous to it. In fact that ancient vocabulary holds a key to the understanding of the development of Tibetan language. For the proper understanding of Tibetan semantics it is necessary that archaic vocabulary is preserved and a suitable lexicon be prepared.

The Language Reform in China

Since the occupation of Tibet by the Chinese People's Republic the Language Reform Policy of China has been implemented. The language Reform in China has been accepted as a means to hasten the process of shaking the every root of old ideology and to lay the foundations of the new Socialist and Communist ideology. The Language Reform develops in four spheres.

- i) Spread of the Popular Language of the masses as the Standard Language for the entire population;
- ii) Developing the Language of the National Minorities;
- iii) Simplification of the writing of the present Chinese Characters, (not applicable in the case of Tibetan for obvious grounds);
- iv) Phoneticisation of the Chinese Language.

In the beginning, Chairman Mao and the People's Government of China followed the footsteps of the Soviet Union in developing the language of the National Minorities. The linguists and philologists of China were then advised to reform faithfully the languages along the lines which the Soviet Union had done earlier in USSR. Any departure which occurred in the said Reform was then characterised due to the 'experience' of the linguists and the philologists.

The TAR (Tibet Autonomous Region) Preparatory Committee was also obliged to accept the same Language Reform and " New Tibetan " is said to have been taught along with Chinese in the schools. A strong resentment arose in the early stage and that was dealt tactfully by the order of exempting from the payment of taxes levied upon the parents who were unwilling to send their children to the newly established school in the sixties.

Political Asylum of the Dalai Lama XIV

His Holiness the Dalai Lama XIV had been forced to leave his land and that created political controversies at the International level. But its consequences in the field of Tibetan, as a communication of the Tibetan population, affected much. No political leader at the International level then could assess its gravity. Tibetan was thus forcibly split into two different courses in two distant countries functioning under two distinct environments, i.e. in the Communist China and in the Democratic India. Such absence of H.H. the Dalai Lama could help the implementation of the Communistic pattern leading towards the Cultural Revolution in TAR by the mid-sixties. The popular Language of the Tibetan masses was thus announced through the mass-media like Radio Broadcast, Tibetan Daily newspapers, periodicals and Party Bulletines and through the Chinese agencies. On the other hand, an endeavour was made by the Tibetan refugees in India to preserve carefully the original traits of the language according to the Tibetan Grammar through publications of the newspapers and the books on current affairs. Evidently, various linguistic problems in Tibetan have arisen within the span of last few years.

Linguistic Problems in Tibetan Today

As discussed, the linguistic problems have been enumerated below for discussion.

i) Infiltration of Chinese Loan-words in 'New Tibetan' tending to frequent uses of Chinese words transcribed in the Tibetan Script has made fresh linguistic problems in Tibetan. It bears consistency with the Language Reform Policy in view of making the Standard Language for the entire Tibetan Minority population in China. The present study devotes to this problem in details later.

ii) Orthographic problems pertaining to spelling of Tibetan words according to the orthographic characteristics of the Tibetan Grammar (Sum-rtags). It conforms with the Language Reform Policy accepted by the Preparato-

ry committee of the TAR of China suggesting phoneticisation which had been once a controversial issue among the Chinese Linguists and the Philologists.

iii) Phonetic problems are also related to the above-mentioned problems as it has been observed that two distinct trends have been introduced in Tibetan pronunciation through the Radio broadcast from Lhasa and that from Delhi. The matter deserves a thorough 'standardisation' of the Tibetan phonetic system.

iv) Morphological problems, especially regarding the variance in using of case-endings and those in dissolving of the compounded words, may also be occasionally found in the Modern literature published from China and also those in India. In some instances the same word may be expressed in two different ways and that leads to confusion to a reader.

v) Lastly, more confusions are now being created in the Modern Tibetan texts owing to Semantic Problems. They refer to the arbitrary usage of innumerable new words either as compounds or as a single word having the least care for derivative significance and, thereby, connotative propriety. Moreover, a recent tendency has grown to construe new words in Tibetan with a plea of 'inadequacy of suitable terms to express in modern ideas'. It brings forth several anomalies in the structure of Tibetan today.

Historically, the First Religious Council of the Indian Buddhist scholars and the Lo tsa bas of Tibet for Standardisation of the Translation of the Buddhist scriptures during the reign of Ral pa can (9th Cent. A.D.) may be referred in this regard. While the Tibetans had faced a strange problem regarding the standard in translating the Buddhist Sanskrit texts into Tibetan, the Council was invited in which equivalence of each Sanskrit term was established by probing through its derivation as well as philosophical implications or religious connotations. It is therefore worthwhile to mention that the Tibetan translations of the Buddhist scriptures have been proved to be more faithful than those in Chinese. The semantic of the Tibetan vocabulary used in the Bka' 'gyur and the Bstan 'gyur possesses a successive value in spite of the elapsing of so many centuries. It is a unique instance in the histo-

ry of human languages.

Chinese Loan - words in Modern Tibetan

Among the language of the National Minorities Tibetan holds a developed position as a systematic language. According to the people's Government of China, Tibetan is a language of the underdeveloped area, and, Tibetan has thereby 'limited vocabulary' consisting of words in every day life and those of philosophical or religious implications. Evidently the Tibetan vocabulary is inadequate to meet the needs of modern science, technology, politics, economics, sociology and the latest trend of human knowledge and understanding etc. Formation of new Tibetan vocabulary in various sphere was therefore encouraged since the fifties in China for translation of the Communist literature in Tibetan and the translator-writers were advised to borrow from Chinese and other contiguous languages to make their writing easily understandable by the entire Tibetan-speaking population.

Further points were then suggested that,

- i) Use of the existing words in Tibetan to connote the modern concepts and to build new vocabulary.
- ii) Morphological changes of the existing Tibetan words by adding prefixes and suffixes etc., if and when necessary, to evolve new vocabulary.
- iii) Combination of two or more existing Tibetan words i.e. compounded words to communicate new thoughts, concepts and new materials.

The above processes were advised to apply for both translation work as well as indigenous modern writings. Consequently the linguists and the translators-writers in the present day China have an opportunity to make use of their discretion for popularisation of the language by borrowing the Chinese words, being clothed in the Tibetan script, with Chinese connotations. It could allow Tibetan to face its natural death in the course of time, as that was in the case of other languages of the National Minorities.

A list of the Chinese loanwords, which are now accepted by the TAR population, has been appended to elucid-

ate the problem factually. Moreover the phonetic semblance of the Chinese phonemes in the Tibetan script has also been shown herewith.

Monosyllabic Characters of Chinese & Tibetan

Since Chinese and Tibetan hold basically monosyllabic character with a tendency of agglutination, such infiltration of innumerable Chinese words as loan words in the Tibetan publications of China for last three decades has become easy. A monosyllabic phoneme bears two parts,

i) the Initial, ii) the Final.

The lists of the Chinese initials and the finals may be given below with critical notes, where necessary.

- i) Labials = or sounds articulated by the lips
f, m, p, p.
- ii) Dentals = or sounds formed with the tip of
the tongue against or near the
upper front teeth-l, n, t, t.
- iii) Dental sibilants = uttered with a hissing sound-ts,
tz, s, ss (or sz).
- iv) Palatals = or sounds formed with the front
of the tongue near or touching
the hard palate ch, ch', hs,
preceding the palatal vowels
i, u.
- v) Retroflexes = or sounds formed with the tip of
the tongue raised or turned abruptly
backward-ch, ch', sh, j; these
sounds never precede the palatal
vowels i, u.
- vi) Gutturals = or sounds uttered from the throat
k, k', h.
- vii) Semi-vowels = v & w.

In Tibetan, the retroflex sounds are not common and some new consonants are added such as p' and tz' etc. These sounds are transliterated in Tibetan by the conjunct consonants like hfa and dzha respectively.

A list of Tibetan transliteration of Chinese consonants used in Sino-Tibetan vocabularies is given below with their corresponding roman forms -

Chinese Initials.	Tibetan transliteration	Corresponding form in Roman.
I	2	3

Chinese Initials.	Tibetan transliteration	Corresponding form in Roman.
I	2	3

Group I, LABIALS

f	ཕ	hfa/hpha
m	མ	ma

p	པ	pa
p'	པ'	pha

Group II, DENTALS

l	ལ	la
n	ན	na

t	ཏ	ta
t'	ཏ'	tha

Group III, DENTAL SIBILANTS

ts	ཅ	tsha
ts'	ཅ'	tsha
s	ས	sa

tz	ཅ	
(with vowel-u)		dzha
tz'	ཅ'	
(with vowel-u)		'dzha
ss	ས	
(with Vowel-u)		zu

Group IV, PALATALS

ch	ཇ	cha
ch'	ཇ'	ch-ha

hs	ཁ	sza

Group V, RETROFLEXES

chn	ཀ	kra
ch'n	ཀ'	khra

sh	ཁ	hra
j	ཁ'	ra

Group VI, GUTTURALS

k	ཀ	ka/ga
k'	ཀ'	kha

h	ཁ	ha

is used for chi 'ke after the words having retroflex initials.

Group VII, SEMI VOWELS

y	ཡ	ya

w	ཡ	wa

Regarding the final vowels, the Chinese language differs from Tibetan in many respects. In Tibetan, only five vowel sounds are there having no dipthong. Only in a few cases, the dipthong sounds are made by adding ai, or ei, or oi. The vowel sounds like ao, erh, iao, ieh, iu, cu, ua, iu, ei, ue, and umlaut u, ueh, and u as buzzing vowel are unknown in Tibetan. It is interesting to note that the Chinese linguists do not care for that and they have introduced some new methods by adding four vowels; i, e, a, o, over the short a i.e. Tibetan consonant 'a in the 6th group of alphabets having no consonant value, with the combination of the other relevant vowels; for instance; tib, hphi'o corresponds to fiao. Details of the change of vowels made by the Chinese linguists are shown below with examples =

Chinese Diphthong Vowel sounds.	Trans-literation in Tibetan script	Transliteration in Roman script of col. No. I.	Example in Tibetan script.	Romanised form	Phonetic marks.
1	2	3	4	5	6
ai	ཨའི	a'i	ཨའི	'hra'i	'eěĩ
ae	ཨའེ	a'o	ཨའེ	'ca'o	'teoo
ao	ཨའོ	a'u	ཨའོ	'ya-hfe	'i'afě
au	ཨའུ	i'o	ཨའུ	'hfiao	'fiāo
ia	ཨའི	we	ཨའི	'we-hreng-	'^
iao	ཨའི		ཨའི	'su'u(vita-	
ieh	ཨའི		ཨའི	'mine).	'wě-cěy-su
i	ཨའི	i'i	ཨའི	'pi'i	'pĩ
iu	ཨའི	i'u	ཨའི	'ci'u	'tcjũ
ih	ཨའི	is	ཨའི	'tis	'ti
U	ཨའི	u'u	ཨའི	'su'u	'cũ
ha	ཨའི	'wa(ssur)	ཨའི	'hue/hwa	'hwǎ
uei	ཨའི	u'e	ཨའི	'hue	'huě
ui	ཨའི	u'i	ཨའི	'u'i	'ui

I	2	3	4	5	6
uh	ཅུས	us	ཅུས་	'chus	'tčú
uo	ཡུ་ཡཱ་	wu-ya	ཡུ་ཡཱ་	'wu'u yo'an	'wú-ön
ei	ཇེ	e'i	ཇེ	'hfei	'fěi
oi	ཇེ	o'i	ཇེ	'go'i	'kōi
ou	ཇུ	o'u	ཇུ	'sza'u	'cōu
yang	ཇུ་ཇུ་	'dbyang	ཇུ་ཇུ་	'krung bdyang	cun-ian
yo	ཡཱ་	yo'	ཡཱ་	'yo'n	'ön
yau/yu	ཡུ་	yi'u	ཡུ་	'yi'u shing	
				'(j-y)teak	'iü-cin
uo	ཅུ་	u'o	ཅུ་	'thu'o	'tūo

For the details of phonetic marks see JAS Vol. XVII p.19If.

Although Chinese and Tibetan are monosyllabic languages the morphology in tibetan is at variance with that in Chinese. The modern linguists and the translator writers in China have also interfered occasionally in the morphology in respect of the Chinese loanwords. They factually avoid the Tibetan grammatical rules by preserving the fundamentals of syntax and uses of verbal forms with the list distortion.

Conclusion

It may not be out of place to mention in fine, that the Tibetan linguists and the translator-writers in China could become more cautious to preserve the original trend of the Tibetan Grammar (Sum-rtags) when the existing Tibetan words pertains the connotation of the new -concepts to a great extent. Unfortunately no patience was shown owing to a vigorous romantic enthusiasm of the post-Revolution period to wipe out that whichever had been of the Pre-Revolutionary period in Tibet. A wise linguist knows that the course of language goes in its own way according to the Nature's law and any amount of infiltration leads to bifurcation from its natural system.

The Tibetan language has now in a precarious state when modernity challenges its original structure having less critical linguistic base.

do/-

(S... Pathak)

Some Chinese loan words in ' New Tibetan '

Ammonium sulphate	liu son an	ལིུ་སོན་ཤན་
Asst. Chief.	Ch'ien hong hfu	ཁྱིན་ཀོང་ཧུ་
Atlantic Ocean	ta hse yang gyamtsho	ན་ཁེས་ཡང་ཁྱ་མཚོ་
Acting President	tsund thung latsap	ཅུང་ཐུང་ལམ་ཅན་
Ammonium Nitrate	hsao an	ཁའ་ཤན་
Asia	ya ling	ཡ་ལྷིང་
Academy	yoan	ཡོན་
Atom bomb	yontsitan	ཡོན་ཅི་ཏན་
Bureau	chu	ཅུ་
brigade	sheng Ch'ane tui	ཤེང་ཅན་ཐུ་
China	chung hwa chnung ko	ཁྱུང་ཧུ་ ཁྱུང་ཀོ་
Chinese	chung ko rhen	ཁྱུང་ཀོ་རེན་
Commune	kung she	ཁྱུང་ཤེ་
Chairman	chre hsi	ཁྱེ་ཁྱུ་ཁེ་
Colonialist	chre minti	ཁྱེ་ཁྱུ་ཁེ་མི་
Chairman of	kung shei chru	ཁྱུང་ཤེ་ཅི་ཁྱུ་ཁེ་
Communist party	kung tran tan	ཁྱུང་ཐལ་ཏན་
Central	chung yang	ཁྱུང་ཡང་
Central Committee	chung yang yu yon hui	ཁྱུང་ཡང་ཡུ་ཡོན་ཁྱུ་
Corporation	chung si	ཁྱུང་སི་
Colonialism	che min chuyi	ཁྱེ་ཁྱུ་ཁྱུ་ཁེ་
Coffee	k'a hfe	ཁ་ཧེ་
Cocoa	k'o ko	ཁོ་ཀོ་
Captain	ch're trang	ཁྱེ་ཐལ་
Communist	kung t'ran	ཁྱུང་ཐལ་

Curator	yoan chrang	ཡེན་ཅང་ཀྲང་
Conductor	phiao tseng khan	ཕིའུ་ཅེང་མཁུན་
Control commission	hsip tsyö uvon thenchang	ཞིབ་དཔྱད་ཁྱུ་ཡོན་ཆུང་ཁང་
Chemical ferti- laiser	hva hsui hsing tu	ཁ་ཁྱུ་འི་ཞིང་ལུང་
Committee	vu-on hve	ཁྱུ་ཡོན་ཁྱུ་འི་
Chinese tea	ch'ing ch'ra	ཅིང་ཁྲཱ་
Chief Executive Secretary	tsung kang shi	ཅུང་ཀམ་ཤི་
Chemical	hva hsue	ཁ་ཁྱུ་འི་
Deputy	hfu	ཁུ་
Department	pü	ཕུ་
Director	ch'rang chrang	ཁང་ཀྲང་
Driver	chi ch'netongnye	ཅིས་ཅི་གཏོང་མཁུན་
Deputy Director	hfu ch'nang chrang	ཁུ་ཁང་ཀྲང་
Degree	tü	ཁུ་
General Secretary	tei k'ab hsü ci	ཐི་ཁམ་ཁུ་ཅིས་
Green tea	Ch'ing ch'ra	ཅིང་ཁྲཱ་
International	kuo chi	ཀྱུ་ཅིས་
Hydrogen Bomb	ch'ing tan barde	ཅིང་ཏན་པར་མ་མཐུན་
Imperialism	tí ko chzü yi	ཏིས་ཀྱུ་ཁྱུ་ཡིས་
Filter	ch'an kung	ཅན་ཀུང་
Honorary president	ling hse ch'rang	ལིང་ཨེ་ཀྲང་
Feudalism	hfeng rdzan ch'ru yi	ཁྱེང་རྩེན་ཁྱུ་ཡིས་
Engineer	erh lä ge gan	ཨར་ལཱ་དག་ཀྱི་ཀན་
Kuo Mintan party	ko mintang	ཀྱུ་མིན་ཏན་
Ministry of culture	chrung yang rigna	ཀྲུང་ཡང་རིག་གནས་ཁྱུ་ཡིས་
lt.conel	chrung shoo	ཀྲུང་ཤུ་
Lecturer	chang shi	ཅང་ཤི་
Ministry of Defence	gasung pu chang	ཀུལ་སུང་ཕུ་ཀྲང་

Marshal	thon chang	ཐོན་ཇང་
Minister	pu chang	ཕུ་ཇང་
Party	tang	ནང་
Professor	chao shou tshō	ཅའ་ཤུ་ཐོ་
Pro-curator	yoan chrang	ཡེན་ཇར་
Public Vehicle	tci pai chis ch're	ཐི་པའི་ཅིས་ཇའི་
Ministry	pu yi	ཕུ་ཡི་
Metre	tchi ch'ree	ཐི་ཇའི་
Kilometre	tci le	ཐི་ལེ་
Member	u von/u an	ཡུ་ཡོན་
President of a State	chru-hsi rhen min	ཇུ་ཨ་ཁི་ རེན་མིན་
People	hen min kung hse	རེན་མིན་ཀུང་ཁེ་
People's communim President(of a committee etc.)	tsung thung	ཐུང་ཐུང་
Plastic	suo liō	སུའོ་ལིའོ་
Premier	tsung li	ཐུང་ལི་
Polit Bureau of the Central Com- mittee of the com- munist Party	chrung kung chrung yang chab si chū	ཇུང་ཀུང་ཇུང་ ཡམ་ཅའ་སྤུ་
Public of China	chrung huo mi mang tchi then gyakhab	ཇུང་ཁུའི་མི་མང་ ཐི་ཐེན་ཀྱེ་ཁམ་
Republic State	gung he ko	ཀུང་ཧེ་ཀོ་
Major	hfa shao hseo	ཧཱ་ཤའ་ཧེ་
Motor car	ch'ichre	ཅི་ཇའི་
Sino Soviet	chrung sū	ཇུང་སུ་
Socialism	shehui chru yi ring lug	ཐི་ཤུའི་ཇུ་ཡི་ རིན་ལུ་
Socilest pattern	she hui chru yi lam lug.	ཐི་ཤུའི་ཇུ་ཡི་ ལམ་ལུ་
Sino-Nepal	chrung ne	ཇུང་ནེ་
Sino-African	chrung hfei	ཇུང་ཧེའི་

Technician	chræo cheu	ཐུ་རྩ་ཅུ
Tram Car	tenchre	ཏེན་ཅེ
Tractor	T'uo la chi	ཐུ་ལ་ཅི
Tank	t'sn K'e	ཐན་ཀེ
Taoism	Tao yiringlug	ཏཱ་ཡི་རིང་ལུགས་
Taxi	tatong ch'ich're chung wa	ཐཱ་ཏང་ཅི་ཅ་ལེ ཅུང་ཡ
Ton	tan	ཏུན
Vitamine	wa sheng su	ཡ་ཤེང་སུ
Vice-Premier	hfu chru hsi	ཧུ་ཅཱ་ཧུ་མི
Vice-President	hfu tsung thung	ཧུ་ཅཱ་ཐུང་ཐུང་
Vehicle	chi ch're	ཅི་ཅ་ལེ
Vanguard	chan khang	ཅན་ཀམ་

Some Place names in ' New Tibetan '

Afro Asia	ya-hfe	ཡ་ཧེ
Africa	hfe-ling	ཧེ་ལིང་
America(USA)	me-ko	མེ་ཀོ
Asia	yaling	ཡ་ལིང་
Albania	Arpanyiya	ཨ་ར་པ་ཉི་ཡ
Arabia	Alopo	ཨ་ལ་པོ
Afganistan	Afha han	ཨ་ཏུ་ཎན
Berlin city	polen gongkha	པོ་ལེན་གྲོང་ཁྱེར
China	chrungkha	ཧུང་ཀ
Canton	Kon chrao	ཀོང་ཅཱ་ལུ
Cuba	kupa	ཀུ་པ
Congo	kenko	ཀོང་ཀོ
Cambodia	junpu ta ya	ཅུན་པུ་ཏཱ་ཡ
Gaze	cha sha	ཅ་ཤེ
Geneva	chaneya	ཅ་ནེ་ཡ
Guinean	chineya	ཅིན་ནེ་ཡ

German	Teko	ནེ་ཁོ་
Korea	ch'rao hsan	ཁྲཱོ་ཁ་ས
Iraq	Ilak'a	འཁྱེ་ལ་ཁ་ཤ
Latin America	Latin Meling	ལ་ཁྱེ་ཁ་མེ་གླིང་
Nepal	Ne	
Pearl River	chru can tsangpo	ཁྱུ་ཅན་ཅང་པོ་
Persia	Paosi	པ་ཤོ་
Pakistan	Pachisithen	པ་ཅིས་སི་ནན་
Peking	Peching	པེ་ཅིང་
Portugese	Pu thoya	པུ་ཐོ་ཡ
Hungary	Hsung wali	ཁུང་ཡ་ལིས་
Spain	Hse pan	ཁེ་པན་
Syria	Hsu li ya	ཁུ་ལི་ཡ
Japan	Ki pen	ནི་པན་
Sweden	Hue tan	ཁུ་ཏན་
To yo	Tucin	ཁུ་ཅིན་
Rumania	duomenyi ye	ལུ་ཨོ་མ་ཅིས་ཡ
Hganda	Wu han	ཁུ་ཁན་
USA	Me ko	མེ་ཁོ་
West Germany	Te ko nubma	ནེ་ཁོ་ཁུ་བ་མ
Vietnam	yo nan	ཡ་ནན་

TOWARDS A STRATEGY OF INTEGRATED DEVELOPMENT OF TIBETAN EDUCATION

Jos Koetsier

MAIN POINT OF VIEW AND SUMMARY

After 28 years in exile the development of Tibetan education is a more important subject than ever before. Being a small 'minority' group amidst an immense subcontinent the Tibetan identity is always the main concern. Transfer of culture in the broadest, as well as technical sense of the word is not only important for the maintenance and renewal of Tibetan culture in the situation of exile. Tibetans in India and elsewhere also feel a great responsibility towards their fellowmen who live in Tibet. Whose cultural identity is still seriously threatened.

So far in the realm of schooling activities, several systems of education have been evolved, which are broadly modelled after=

- a) Examples of Tibetan education from Tibet (mainly in the monastic tradition) and Tibetan educational experiences in exile (which include the experiences in India as well as in Switzerland);
- b) Indian models, which broadly follow the IO+2+3 system, following the proposals of the Education Commission 1964 - 1966;
- c) Models based on other sources of educational reform and innovation, which very often find their basis in the West.

Results of investigations (Indian, Tibetan and Western) show a decline in Tibetan education, from the performance point of view. In present discussions on Tibetan education the concept of 'Tibetanization' plays an important role. It is seen as the main remedy against the decline of the educational system and against marginalization of the community in India.

This paper holds the view that Tibetanization can only be successful when it is not only restricted to the school-system and when curriculum development does not stop at the textbook level. The process of Tibetanization but should incorporate the interrelatedness of educational problems with all other sectors of Tibetan life.

The Tibetan community does not have to start from zero, as already much experience and expertise, although scattered 'all over the place' is available. A strategy has to be developed to bring this expertise together and fuse into a common direction.

By using the many proposals of Prof. Samdhong Rinpoche's paper(I) as a guideline the paper develops some suggestions for a Tibetanized curriculum that reflects a close link between=

1. The expertise in the various Councils of the Central Tibetan Secretariat;
2. The educational expertise of research-and development-minded teaching personnel and educational research personnel in Tibetan and Indian educational institutions;
3. The schools and society (Tibetan as well as Indian), with special reference to the settlements and the children's Villages.

Summary of the paper.

Chapter one deals with my points of view and position as foreign concerned scholar in comparative education.

In chapter two I summarized the main proposals for reform as formulated by Prof. Samdhong Rinpoche. Chapter three gives my commentary on this proposal and develops some suggestions for research and innovation. I have concentrated in my commentary and suggestions on 'the model school' as it was not possible to cover more subjects in one paper.

Annex I summarizes possible innovations and phases of implementation.

- (I) Prof. Dr. Samdhong Rinpoche, called='Suggested reforms in the Tibetan Education System, summarized from the original document in Tibetan, Central Institute of Higher Tibetan Studies, Sarnath, Varanasi, U.P. India (1985)'. Prof. Samdhong's contribution

Jos Koetsier, 03.3.1987

I. TOWARDS A STRATEGY OF INTEGRATED DEVELOPMENT OF TIBETAN EDUCATION

I.1 VIEWS ON EDUCATIONAL DEVELOPMENT

The recent history of newly independent nations in Asia and Africa show with respect to education one important similarity. Education is seen as the main stepping-stone to development.

Although the optimistic view, that education and development are linked in a direct way has been abandoned, education is still seen as a basic requirement for any sort of development.

India is a good example of the complicated strategy that such a process of the educational development implies. As a multicultural and multilingual state, it reflects the educational conditions of an entire continent and could easily be compared with the diversity and complexity of the whole of Western Europe.

Since 1947 (and for the historians centuries before) India therefore provides us with an unique variety of educational experience and experiments, which, when incorporated in a sort of dialogue with Tibetan and Western Educationalists could be a breeding ground for a unique source of mutual inspiration.

I.2 MY POSITION AS AN CONCERNED SCHOLAR IN COMPARATIVE EDUCATION AND CROSS-CULTURAL STUDIES IN EDUCATION

My position as a concerned scholar in Comparative Education and Cross-Cultural Studies in Education is a modest one. Having read the English summary of Prof. Samdhong Rinpoche's paper, called; 'Suggested reforms in the Tibetan Education System'. (1985)' (1) I feel that he gave the outline of a strategy of the integrated educational development of Tibetan Education. I will use his outline as the main point of reference for this paper. I do apologize for eventual misinterpretations due to not being able to read the more elaborate Tibetan original.

I.3 THE AIM OF THIS PAPER

In this paper I will aim at giving a modest analysis of the implication of the suggested reforms. As the field is too big to cover in one contribution. I will mainly concentrate on the proposed model school and the implications for educational research and innovation.

I hold the view that at least some research will be necessary, to support the process of educational innovation, as no direct implementation of reform will work without some sort of pilot-project-approach. In the pilot-project-approach a quasi-experimental set-up (2) allows the education-
alists to readjust his reform plans before implementing it on an 'overall-basis' for the entire community.

I will develop my point of view in three steps=

1. In chapter two I summarized the main proposals for reform, as formulated by Prof. Samdhong Rinpoche.
2. -Chapter three gives my commentary on this proposal and some suggestions for research and innovation. I have concentrated in my commentary and suggestions on 'the model school'.
3. Annex I summarizes possible innovations and phases of implementation.

2. SUMMARY OF THE MAIN PROPOSALS FOR REFORM IN PROF. SAMDHON'S PAPER.

Without pretending to be exhaustive I have summarized the main points of the proposal as follows=

2.1 AIMS AND OBJECTIVES OF TIBETAN EDUCATION.

The aims and objectives of education are related to the individual and social self-sufficiency in the Indian situation and also anticipate the independence of Tibet.

The values of Buddhist Education as enshrined in the Tibetan constitution are linked to collective communal progress. Education is basically a community-oriented activity and all provisions should aim at national integrity and preservation of cultural identity.

2.2 POLICY CONSIDERATIONS.

The paper formulates proposals for an action-plan, which incorporates the introduction of an indigenous educational system covering curriculum development, medium of instruction, staffing, examination and administration.

Tibetanization of the curriculum in the first phase should extend to class VIII. In the second phase A Tibetan Board of Secondary Education has to be established.

2.3 STRUCTURE OF EDUCATION .

Basic education for all children is proposed and secondary and higher education has to be structured accordingly.

A minimum period of schooling till standard VIII for all children has to be guaranteed in order to remove illiteracy and to ensure equality.

2.4 TEACHER TRAINING.

The teaching profession is conceived as a highly important instrument for nation-building. The teacher training has to be improved accordingly to realise this very important aim. 'Tibetan education must quintessentially reflect the values and perceptions of Buddhist philosophy to meet the changing perspectives of Tibetans. Education should change society and improve it rather than become a helpless handmaid of vested interest in the society.' (p. vi of the summary).

2.5 CURRICULUM, MOTHER TONGUE, EXAMINATION AND GUIDANCE

The examination system, curriculum and text-books are examined, as well as the problem of medium of instruction, and guidance service.

The content of curriculum and text-books should ensure a greater availability of the rich heritage of Tibetan culture. Some suggestions for the development of terminology that 'should satisfy the triple demands of logic, accuracy and generalization' are given.

2.6 SUGGESTED ACTION PLAN.

The paper concludes with a suggested action plan =

- to anticipate Tibetan independence;
- to start high-level discussion with concerned authorities of the Government of India about Tibetan education;
- to fix schedules for preparing textbooks;
- to start a model school, as early as 1986 onwards, as a pilot project for a more elaborate network of experimental Tibetan schools;
- to establish a curriculum expert committee for writing the text books.
- to establish a national educational planning commission to formulate long term educational plans, covering 15 yrs.

3. COMMENTARY AND SUGGESTIONS FOR RESEARCH AND INNOVATION.

3.1 GENERAL CONSIDERATIONS

Since the famous example of Swedish educational reform, based on various pilot projects and model schools, many countries have sought the assistance of educational research agencies to support their educational policies.

There is no direct correspondence between education and development. The same holds true for educational research, innovation and development. No matter what amount of educational research, there is no absolute guarantee that an overall implementation of educational reform after the pilot-stage (or model-school stage) will be successful. In the history of educational reform in India as well as Europe/America many successful reform schools have been founded without educational research. But they never served as examples for an entire educational system.

So why educational research ?

The answer is very simple. To get a clearer picture of the framefactors of the existing system and a more accurate understanding of the dynamics of the system on at least three levels =

1. The Macro-level, which is the national educational system as an organized body.
At this level overall questions of educational planning, policy and ideology are formulated. Also questions like; 'What will be the basic content of education for all children in a community, or a nation', play an important role.
The questions on the macro-level influence the other two levels of the educational system, which are
2. the meso-level, the level of school-organization and
3. the micro-level, the level of educational process in the class-room.

Studies in sociology and psychology of education explain that all three levels are intertwined. This intertwinedness can easily be illustrated by an example from India educational policy.

Before the vast analysis of the Education Commission 1964-1966 there appeared to be huge variety in educational systems among the states and union-territories. The 10+2+3 system introduced a more uniform pattern at the macro-level. Together with this standardization the board of secondary education institutionalized a new curriculum, which in the meantime developed as a national term of reference for all schools. Due to the national language policy, which is basically trilingual, language facilities had to be created from the top down to the micro-level of education. The national standard, although partly preprogrammed still had to be 'reinterpreted' or 'recreated' at the school- and classroom level.

In the long run educational innovations can only be successful if a reverse process (from the bottom up) meets the top-down approach. In systems where educational research plays a small role (which is the case in most countries in the world), experiences at school level have little influence on the planning procedures at the top. It is here that educational reform fails. If for instance the trilingual standard creates a language burden which negatively influences the schoolperformance of most children, the lofty aims of national integration, which are at the very basis of this language policy won't be realized. It will only create a greater drop-out rate and wastage in a situation where resources are already extremely scarce.

These examples also prove the necessity of an integrated approach of educational development.

3.2 WHERE TO START, FORMAL AND/OR NON-FORMAL EDUCATION?

3.2.1 Long term perspectives.

The restructuring of Tibetan education should take place in 7-8 years (medium term plan) till 15 years (long term plan) (proposal p. VIII).

For any sort of educational innovations with such far reaching range and implication, this is rather short. But taking into consideration the strong urge to create job-perspectives for the younger generation and to guarantee some outlets on the labour market, very quick action is required.

3.2.2 Formal and non-formal education.

Secondly, most proposals in Prof. Samdhong's paper concentrate on the formal system of education, that is modelled after the Indian system.

As more drop-out cases are reported and as many Tibetan children, who recently arrived from Tibet did not have any substantial sort of education, more flexible forms of education are necessary. Tibetanization in that respect could also mean, more vocational oriented education which will serve the labour market more directly.

In order to increase the number of economically profitable outlets for Tibetan pupils and students, a list of occupations should be made which would expand the possibilities of selfmanagement for the (entire) Tibetan community. The following professions could be of interest,

Calligraphy, printing, journalism, housing, nutrition, electronics and computer sciences. These occupations could be incorporated in a business network which will make the community less dependent on outside aid.

3.2.3 The model school as the heart of all reform proposals.

In Prof. Samdhong's proposal the heart of all educational activities is the ' model-school '. The model school itself is embedded in a network at the macro-.meso-.and micro levels of education.

However it is important that there should be established an integrating unit which will be responsible for at least all coordinating activities in educational research, planning and innovation.

These three activities already imply a network of expertise in various fields, and this integrating unit has to develop this network.

3.3 THE MODEL SCHOOL AS PILOT PROJECT.

The model school as pilot project is mainly planned under the responsibility of the CTE. These school will be placed in each of the major settlements.

The selection of settlement could, if I may suggest, be based on the variety of job and labour market perspectives available there. As the children's villages often lack a direct connection with the settlements, it would be reasonable to start one school which will especially concentrate on bridging the gap in education, workexperience and productive work between the settlements and the school. We also have to realize that the problem of insufficient outlets to the labour market is common to both the settlements and the Children's villages. Solutions therefore have to be found from the point of view of the settlements as well as from the Children's Villages.

3.4 CURRICULUM POLICY IN THE MODEL SCHOOL

Prof. Samdhong Rinpoche's paper gives various proposals for the learning content of the curriculum. The key concept of the required curriculum development process is 'Tibetanization'. Tibetanization means, to adjust education to the needs of the Tibetan Community in exile. It will cover fields like =

1. Training of Teaching staff;
2. Writing a community specific curriculum (which is more than writing text-books);
3. Selecting a medium of instruction, which is most appropriate for the community.
4. Schooladministration.

Although more topics could be selected, I will concentrate on these four as they roughly cover the most important entrances.

3.4.I. Training of teaching staff.

This training will only be possible if we have gone through a process of course developed for the various fields of community specific subjects.

I understand that the Central Institute for Higher Tibetan studies, already conducts some courses for teachers. These courses aim at acquainting the teachers with the roots of his own culture.

On top of this cultural orientation additional detailed knowledge and experience about the social-economic,

cultural and educational situation of the Tibetan community-in-exile should be incorporated.

In order to collect such data and relate them to the aims and objectives of Tibetan education, much research still has to be done. A cooperation between the various councils of the Central Tibetan Secretariat could already provide basic data.

The present teacher training courses are mainly inservice courses. A fullfledged training course is only feasible for teachers. Who will be specialized in one of the specific subject fields, like; Tibetan language, Tibetan history from the pre-exile and exile period, demographic and socio-economic profile of the Tibetan community in India and comparission with for instance the situation of the Tibetan community in Switzerland (3), etc.

3.4.2 Writing a community specific curriculum (which is more than writing text-books alone).

Writing a community specific curriculum is more than writing textbooks. The content of a curriculum is more than learning materials. It covers aids, manuals and training of staff. The curriculum document should also contain information about the specific didactic training of teaching personnel for the Tibetan school system.

An example of such specific training is how teachers could cope with the trilingual situation in the schools (Tibetan, Hindi, English). This seminar on Tibetan Language covers problems of the development of appropriate terminology in Tibetan, transcription etc. In fields like sociolinguistics, many additional valuable questions are available, which will help to investigate the many problems that bilingual and even trilingual problems create for the school child. The language burden can greatly hamper the development of the child and can easily damage its schoolcareer and/or its professional career.

Most research however indicate that this damage will be much smaller if the child had the opportunity to get its basic education in the mother tongue. Dr. Frans Teunissen (1986) in his Phd-thesis on bilingual education among Turkish migrant children in the east of the Netherlands,

showed that an early language training in the mother tongue in a bilingual situation could even be advantageous for Turkish migrant children. This advantage was overtly tested when those children reached standard VI. Their knowledge of Turkish grammar enabled them to develop better notions of grammar of the Dutch language by comparison. The Dutch children, who lacked this contrastive tool, performed lower in Dutch grammar.

Although such examples can not be directly transferred to the Tibetan situation without certain restrictions, It makes us aware of the necessity of appropriately organizing the specific community oriented material, in order to maintain and develop one's position in the Indian host society.

3.4.3 Selecting a medium of instruction, which is most appropriate for the community.

The main medium of instruction in the lower standards of education will be Tibetan. We know that the language burden of Tibetan as a language is rather big. Children have to learn two different scripts. (Uchen and Umei scripts). In the higher standards Hindi and English are added.

This means 4 different scripts which are a phantastic source of spelling mistakes and interferences, due to the vast differences in phonetic representation and meaning. Learning these differences is very time consuming and can be very demotivating in the lower standards. Especially in the lower standards, the emphasis should be on meaning and not on spelling.

Although there is no doubt that Tibetan as a language should get a more substantial position in the curriculum, language training should not consume too great a part of the schedule.

Including the second, and eventual third language in class IV - VII (p. IV paper Prof. Samdhong), language training cover 30 (IV), 24 (V), 20 (VI/VII) hours out of 42 hours, which is 71%, 57% and 47% respectively. How much time is still available for other subjects ?

This question is important as the paper describes class VII as the terminal class. 'At the end of class VII a

parent teacher meeting should screen the students for academic and non-academic preparatory studies and training in class VIII'(p.IV).For many children a period of vocational training has to be anticipated,will this be reflected in the content of the curriculum during the first VII years?

3.3.I. Schooladministration.

The above mentioned reform also have to be administrated. Schooladministration is more than bookkeeping.

Within each model-school, like on the central level in CTE, a small unit has to be established which links the reform proposals from the central level to the daily practise of the school and vica versa. This unit could also contain the activities on career guidance and counselling and regularly evaluate the jobaspirations of students.

It would be of great relevance if one or two teachers from the school would qualify themselves in basic techniques of educational research, innovation and evaluation. In the long run each school or circle of school would have one professionally trained educationalist on its staff. He or she could also become the 'link-officer' between the school level and the central level.

Schooladministration is seen as a part of a more elaborate educational network. Some inspiration could be derived from the elaborate Indian experience with the Inspectorate System. Some inspectors have shown remarkable innovative qualities. They helped to spread the experience and knowledge from central to school level and reverse. One should however be aware that the 'control-function' of the Inspectorate System is only aspect of the entire process of educational innovation. If this function become a routine according to prescribed and imitated examples of the past.

Footnotes

- (1) I have made use of the English summary as prepared by Mr. Tsering Dhundup.
- (2) The term 'quasi-experimental' refers to the simple fact that in social sciences, and more specifically in educational reform, experiments according to natural scientific criteria do not exist. Experiments can not be repeated. Very often we are not even able to have an

control group. Besides there are too many intervening variables. Or to say it very simply; we can never create the same circumstances for an experiment to take place. From the Buddhist point of view this seems to be evident as the law of impermanency is always the main intervening force. In the positivistic and neo-positivistic idea of reality the relative control of these intervening forces. Justified the idea of 'obtaining a reliable result'. The recent development in Atomic physics since the twenties of this century has also shown the relative value of that statement.

For a valuable discussion for the social sciences see= Campbell D.T. & Stanley J.C., Experimental and quasi-experimental designs for research, Rand McNally & Company. Chicago, 1966

- (3) During the visit of His Holiness the Dalai lama to The Netherlands in May 1986, members of the delegation expressed their appreciation for a comparative studies between the Tibetans in India and Switzerland. About the later group, see for instance, Ott-Marti, A.E., Probleme der Integration von Tibetern in der Schweiz. Tibet Institute, Rikon, 1980. Chapter 5 deals with education.

BIBLIOGRAPHIC REFERENCES

Avedon, J.F.

In exile from the land of snows.

The first full account of the Dalai Lama and Tibet since the Chinese conquest.

Alfred Knopf, New York
1984

Blaug, M., Layard, P.R.G. and Woodhall, M.
The of graduate unemployment in India.

LSE studies on education.
Allen Lane, The Penguin Press, London
1969

Campbell D.T. & Stanley J.C.
Experimental and quasi-experimental designs for research,
Rand McNally & Company, Chicago
1966

Chhodak, T.

Education of Tibetan refugees, Characteristics and conditions of learning environments in selected schools in India.

University of Massachusetts, 1981

University Microfilms International, Michigan

1983

Council for Tibetan education

Tibetan education, 20 years in exile.

Dharmasala

1980

Dhondup, K.

A visit to my alma mater. Some thoughts on modern Tibetan education.

p. 15 - 20. Tibetan review

August 1985

Dhondup, T.

A survey of Tibetan educational and vocational choices.

Symposium Education of Tibetans in India, Tibetan Review
January 1986, p. 19

Goldstein, M.C.

Ethnogenesis and resource competition among Tibetan refugees in South India.

p. 160 - 186 from

Despres, L.A.

Ethnicity and resource competition in plural societies.

Mouton Publishers, the Hague, Paris

1974

The Information Office of His Holiness the Dalai Lama (ed.)
Tibetans in exile 1959-1980.

Information Office. Central Tibetan secretariat

Dharamsala

1981

Jha, A.

The imprisoned mind. Guru Shisya tradition in Indian culture.

Ambika Publication, New Delhi

1980

Jetson Pema Gyampo (ed.)
Tibetan Children's Village. Information Brochure 20 years.
Dharamsala
1980

Koetsier, J.M.B.
Educational reform movements in India, With four case studies.
WFO - NUFFIC, Groningen, The Hague
1977

Koetsier, J.M.B.
Multicultural (dis)connections. The Tamil minority and education in Sri Lanka.
p. 197-214 from,
Gerwin.J. and others, Alltaglichkeit und kolonialisierung.
Oldenburg
1983

Koetsier J.M.B.
Educational Qualification and Identity, the development of Tibetan Education in South (and Central) Asia. Some suggestions for the improvement of the Tibetan educational System.
Groningen, March 1986

Metok, Vol. XII. jan-april 1986, nr. I. p.3.

Naik, J.P.
Quantity, Quality and equality, the elusive triangle in Indian education.
Allied Publishers, Bombay
1975a

Naik, J.P.
Elementary education in India, a promise to keep.
Allied Publishers, Bombay
1975b

Narayan, S.
Education of Tibetan refugee children in India.
p. 23-25 from; New Tibet
January-August 1984

Nurick, L.N. lake, W.T. & van Walt M.C.

The Legal status of Tibet

Wilmer, Cutler & Pickering, 1666 K Street, N.W. Washington,
DC

20006. May 1986

Nowak, M.M.

Liminal 'self', ambiguous 'power'; the genesis of the 'Rang-
zen' Metaphor among Tibetan youth in India.

University of Washington 1978

University Microfilm International, Michigan
1983

Ministry of education

Education and national development, Report of the education
on commission 1964-1966.

National Council for Educational Research and Training,
Delhi

1971

Ott-Marti, A.E.

Probleme der Integration von Tibetan in der Schweiz

Tibet Institut, Rikon

1980

Girija Saklani

The uprooted Tibetan in India

Cosmo Publications, New Delhi, 1984, p. 337

Van Walt van Praag, M.C.

Tibet; The legal question. Status, Rights and Prospects in
International Law.

Utrecht

mei 1986.

ANNEX I.

SUMMARY OF POSSIBLE INNOVATIONS AND PHASES OF IMPLEMENTA- TION

Introduction

This Annex will formulate some innovations that could support the process of educational reform as proposed by Prof. Dr. Samdhong Rinpoche. It distributes the various moments of research over phases of implementation. The selection of topics is based on a more extensive analyses of the Tibetan educational situation. This analysis has already been pre-

sented to the Council for Tibetan education.(I)

PHASE ONE

Joint seminars between experienced educational agencies and persons inside and outside the Tibetan community.

We propose the establishment of a unit for educational research planning and policy making. The most feasible starting point would be to place such a unit within the Council for Tibetan Education (CTE) as the CTE should start a network of model schools.

The working committee of this unit should incorporate members from the CTE, experienced members from Tibetan educational institutions, from the settlements, children's villages and other educational agencies involved with Tibetan education.

This joint venture will be the nucleus of a Tibetan educational research and innovation network.

First activities should start on a small basis and gradually develop into more embracing activities. The research and development activities should start with materials, which have already have been collected during the day-to-day working situation. All other councils of the Central Tibetan Secretariat could cooperate.

Some relevant topics could be;

1. Educational administration and management of schools.
2. Tibetizing the curriculum, covering the medium of instruction of the schools.
3. Vocationalizing education covering; career guidance, counselling and job-creation, and education and productive work.
4. Comparative studies of minority groups in similar circumstances also covering intra- and inter-community approaches of educational innovations.
5. Educational publications that reinforce the development of the educational research network.

During this first phase seminars the unit and its members should organize seminars of these 5 topics. Teachers and administrators should write small papers about their experiences within these fields. Other agencies and persons could eventually be invited to provide the participants with additional information.

PHASE TWO

The construction of a survey on the existing educational research potential.

It is necessary to send this survey to all schools. It represents the second phase of the extension of the network. The experience collected during the seminars will be shared with educational personnel of other Tibetan educational institutions all over the country.

The survey collects information about the present activities and programmes at the institutions. The institutions will also get some background information about the yet-to-be planned educational network. A educational bulletin, which could appear as a looseleaflet (2) will inform the schools in the network about the results of the survey and the prospect of the planned network of model schools. This will also enable these schools to participate on a more intimate basis and to relate these experiences to their own educational environment.

PHASE THREE

The unit within CTE as a clearing house and first educational resource centre.

The information from the seminars and survey will lay the basis for educational publications and in-service activities that reinforces the proposed network and reform activities. The information about the experimental model schools can be disseminated to the other schools via the network. It enables those schools to profit from the experience. It might make it easier to them to anticipate participation in the experiment at a later stage.

PHASE FOUR

A mobile training-unit which gives in-service training on the basis of the above collected experience and knowledge.

As little expertise and personnel is available. distance education, could be helpful. A mobile unit could distribute the knowledge and experience of the Central agencies. This approach also serves to collect more field knowledge from all over India. The result of the training programmes will once more be published in looseleaflet (2) and other publication series.

PHASE FIVE

Job-creation.

Educational programmes can only be successful if they are tied to job-creation. On the basis of collected information about apprenticeship possibilities in the settlements and other sectors where Tibetans are working, a list of possible jobs has to be constructed.

Footnotes

- (1) See= J.M.B.Koetsier, Educational Qualification and Identity, the development of Tibetan Education in South (and Central) Asia. Some suggestions for the improvement of the Tibetan educational system, Groningen, March 1986.
- (2) See for more information about the relevancy of a loose-leaflet handbook on educational research, planning and innovation pp. 17-18 of J.M.B.Koetsier, March 1986, op. cit.

---.---.---.---.---.---

STANDARDISATION OF TIBETAN EQUIVALENTS OF SCIENTIFIC
AND TECHNICAL TERMS!

S.L. Sharma
Research Scholar
Deptt. of Central Asian Studies
Punjab University
Chandigarh

At present, Tibet is passing through one of the most crucial periods in the history of nations. The people living on the 'roof of the world' are a mute witness to the Chinese brand of cultural revolution which aims at decimating its age-old social institutions maintained and cherished since times immemorial. This determined onslaught on the rich cultural heritage of the 'Land of the Snows' is impregnated with dangerous consequences with far-reaching ramifications.

As a part of their 'operation demolition' of religious and cultural fabric of Tibet, the Chinese have now started distorting and deforming the original character of Tibetan language by injecting Chinese elements into it. I am afraid we cannot halt this sinification or reverse the trend of transformation of cultural landscape of Tibet, because "language is not a static factor" notwithstanding the fact that "language loyalty has often been characterised as primordial loyalty."

The Chinese are engaged in the task of coining their own terms in Tibetan so as to cater to the needs of modern scientific advancements. This newly formed terminology is highly biased in favour of Chinese genius and is causing utter confusion in the minds of Tibetologists in particular and Tibetans in general. The Tibetans in exile are likely to be influenced

by such distorted literature which is totally alien to their genius and temperament. The periodicals and other related literature being produced in Tibetan language in India and abroad are freely using the Chinese terminology unmindful of the fact that this trend will effect the future generation too.

Under these circumstances, a great responsibility devolves on the shoulders of Tibetan scholars to neutralise this trend of linguistic contamination by coining such powerful terminology that meets the needs of communication and at the same time have the capacity to absorb the impact of cultural changes wrought by industrial, multi-religious, multi-racial and multi-lingual society.

"Knowledge has been divided into about six hundred special branches" and this number is swelling day by day as new frontiers of knowledge are being opened at an alarming speed. Information explosion has engulfed us and we are being bombarded with new disciplines of knowledge. Computer science, genetic engineering, environmental sciences, bio-technology, space science, to name few, are new additions to an ever-expanding sphere of our knowledge.

In this perspective, standardisation and formation of scientific and technical terminology is a great challenge to the ingenuity of Tibetan mind. In this connection, a few observations are made for the consideration of learned scholars participating in this seminar.

When the Lo-tsabas undertook the gigantic task of translating Buddhist canon into Tibetan, one of the greatest problems before them was that of technical terminology. They had to investigate and analyse Tibetan terms more suitable and appropriate to the original meanings, forging a new language capable of great subtlety and depth. On the other hand, the Lo-tsabas had the option of translating straightaway original Sanskrit terms alongwith their verbal roots and suffixes in toto and adopting them as Tibetan equivalents for the purpose of technical terms. They chose this method because they found it more convenient to translate Sanskrit-terms instead of coining new Tibetan equivalents needed for translation. It is suggested that while standardising scientific and technical terminology, a good quantum of which already stands standardised, we would adopt the methodology, technique, and tools employed by the celebrated Lo-tsabas.

For fabricating new terminology we cannot look towards any language except Sanskrit because Tibetan has all along derived its sustenance from Sanskrit in matters of literary and religious expression. Sanskrit has tremendous capacity of word-building. Building material consists of three elements (a) verbal roots, (b) suffixes, and (c) prefixes. There are hundreds of Tibetan verbal roots and they can be fully exploited for forging new technical and scientific terminology. Similarly, Tibetan suffixes have great potentiality of creative terminology. However, one of the greatest sources of new terms happens to be prefixes. There are original Tibetan prefixes as well as Sanskrit prefixes translated into Tibetan. Sanskrit prefixes are either "independent bearers of meaning" or "illuminants of the meaning immanent" in the verb. They are even

"cooperants". In the formation of new terms the prefixes can be utilized in due measures. In this connection, I would like to draw the attention of scholars to a work on Tibetan prefixes (Vinshati, by K. Angrup, published by the Central Institute of Higher Tibetan Studies, Varanasi, 1985). It is a brilliant exposition of Sanskrit prefixes as translated into Tibetan, and some Tibetan original prefixes independent of Sanskrit. This work can prove a good guide to the scholars for the coinage of terminology.

To start with, like ancient Lo-tsabas we should prepare glossaries of different subjects containing Tibetan equivalents. These provisional glossaries should be cyclostyled and circulated amongst the scholars for seeking their opinion and advice. After thorough revision and incorporating amendments suggested by the scholars, these glossaries can be compiled into dictionaries of Humanities and Sciences, in due course of time.

For this purpose, necessary infrastructure has to be developed and services of linguists, anthropologists, administrators, educationists, social scientists etc. will have to be requisitioned. In this connection, a commission for scientific and technical terminology has to be constituted to monitor and supervise this gigantic task. In the beginning a working group consisting of three or four scholars should be assigned the task of studying the working of commission for scientific and technical terminology set up by the Government of India.

We should also approach and seek guidance from International organisation for standardisation and International Information Centre for terminology which are engaged in determining the concepts and principles of technical terminology.

The Tanjur, in its encyclopaedic range, covers most of the disciplines grouped under Humanities and Sciences. In humanities group, the Tanjur contains such subjects as philosophy, metaphysics, ethics, logic, literature, social sciences, aesthetics, psychology, history, administration, architecture, music, history of arts, sculpture etc. Under the category of sciences, we have chemistry, alchemy, metallurgy, horticulture, astronomy, astrology, weather science, mathematics, bio-chemistry, pharmacology, anatomy, pathology, preventive medicine, veterinary science, etc. Which are included in the Tanjur. We can easily adopt technical terminology used in such works without going in for new coinage for writing original works as well as for translation of standard works from other languages.

The work of coinage and standardization is really stupendous. It is a continuous process and glossaries of different subjects prepared for the first time cannot be regarded as final. They have to be constantly revised and reviewed at frequent intervals till they are accepted by the Tibetan intelligentsia as effective tools for expression of new concepts being thrown up by ever-expanding frontiers of knowledge.

The seminar in progress

Some of the distinguished participants at a reception hoisted by C.T.E. Dharamsala

FRONT
(L To R)

Mr. Rapten Chazotsang
Prof Samdong Tulku
Ven. Gyurmi Tsaltrim

MIDDLE
(L To R)

Mr. Dorjee W. Khato
Mr. Sonam Topgyal
Prof. K. Angrup

BACK
(L To R)

Mr. Karma Chopel
Rev. Yeshi T. Kyetak
Ven. Pena Dorjee
Mr. Migyur Samkhar

Rev. Tarab Tulku
Rev. Rakra Tulku
Rev. Phukhang Tulku

Mr. L.P. Lhalungpa
Rev. Dagvab Tulku
Mr. S.K. Pathak

Mrs. Khando
Mr. N. Ngawangthondup
Mr. S.L. Shama

Rev. Lobsang Gyatso
Prof Sampa Dorjee
Mr. Jos Koetsier

Rev. Jamchen Tulku
Ven Thupten Tsering
Mr. Gendun Jirmpa
Mr. Ngodup Tsering

Mr. Lodo Tharchin
Ven Lobsang Gyaltsen
Mr. Lobsang Dhonden

Rev. Nyichang Tulku
Prof Namkhai Norbu
Mr. Lobsang T. Rikha

Mr. Tsering Dorjee
Mr. Thupten Chogdup
Mr. Jampa Chodak

Mr. T.N. Shekarlingpa
Rev. Sonam Gyaltsen
Mr. Ngawang Chodak